

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

JOURNAL OF GRADUATE STUDIES
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2567 ISSN 2985-1491 (Online)

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Graduate School Valaya Alongkorn Rajabhat University
under the Royal Patronage

<http://grad.vru.ac.th>

วารสารบัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Journal of Graduate Studies Walaya Alongkorn Rajabhat University

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2567 Vol. 18 No. 1 January – April 2024 ISSN 2985-1491 (Online)

เจ้าของ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ครอบคลุมสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ การจัดการ การบัญชี รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ การท่องเที่ยว จิตวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับของคณาจารย์ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย รวมถึงผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ประสบการณ์ และผลงานวิจัยของบุคลากรในสถาบันการศึกษา

นโยบาย

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ต้องเป็นบทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ
2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเขียนตามรูปแบบที่วารสารกำหนดเท่านั้น
3. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านกระบวนการพิจารณากลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ หากตรวจสอบพบว่ามีการจัดพิมพ์ซ้ำซ้อนถือเป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
4. บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจากภายในและ/หรือภายนอกมหาวิทยาลัย ไม่น้อยกว่า 3 ท่านต่อหนึ่งบทความ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ (Double-blinded Review) และผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาจะไม่อยู่ในสังกัดเดียวกันกับผู้นิพนธ์

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 3 ฉบับ (วารสารราย 4 เดือน)

- มกราคม-เมษายน
- พฤษภาคม-สิงหาคม
- กันยายน-ธันวาคม

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University

คณะที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ คชสิทธิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นนรภัส ถกลภักดิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ทัตย์ คลังพหล

อธิการบดี
รองอธิการบดี
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณฐา สลึงค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์
ศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย เลาหิเชียร
รองศาสตราจารย์ ดร.อิสระ สุวรรณบลด
รองศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ เกยุรานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพินันท์ พรหมสุวรรณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร
รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
รองศาสตราจารย์ ดร.มารุต พัฒนาผล
รองศาสตราจารย์ ดร.ชนะศึก นิษานนท์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราวินยา สุวรรณรัฐโชติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรณิกษ์ ศิริไวยาร

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
มหาวิทยาลัยบูรพา
ข้าราชการบำนาญ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช)
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางสาวธิดา โยธากุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ติดต่อกองบรรณาธิการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180
โทรศัพท์/โทรสาร 02-529-1638, 02-529-4046
E-mail: journal.grad@365.vru.ac.th และ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JournalGradVRU>

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 13180

บทบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน 2567 นี้ ได้รวบรวมบทความวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการ เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของคณาจารย์ บัณฑิตศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีจำนวน 19 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 17 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 2 เรื่อง โดยทุกบทความได้ผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บรรณาธิการ.....	ก
สารบัญ.....	ค
การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร	
คุณัญญา เบญจวรรณ และประภัสสร กลีบประทุม.....	1
ผลการศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพ วิสาหกิจชุมชน	
ชุตินันท์ สุวัทธิพงศ์ และพิมพ์ประภา พาลพ่าย.....	10
กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 41	
ธนายุทธ คลังวงษ์ ญัฐธาดา วงษ์นายะ และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม.....	27
โมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร	
ธนาวุฒิ ประกอบผล.....	40
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย	
ปฐมพงษ์ สุขเล็ก ปราณี ชื้ออุทิศกุล สุจิตรา เลิศเสมอ บุญยานันต์ และเคลน บุญยานันต์...	54
การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	
ไพบูลย์กรรณ์ คงสัตรา และสิริกร โตสติ.....	71
การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์	
เพ็ญพิชชา ขำเขียว และณิรดา เวชญาลักษณ์.....	86
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	
ไพฑูริ เทียงละไม กฤตติกา แสนโกชน์ และบุษกร สุขแสน.....	97
การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านการอ่านภาษาไทย	
กรภัทร นิยมชัย และสุวิทย์ ไวยกุล.....	110
สมรรถนะการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงาน บริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล จำกัด (มหาชน)	
ภาวิน ชินะโชติ.....	122
การจัดการนวัตกรรมการของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาด ของเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์โอไมครอน	
ระชานนท์ ทวีผล.....	132
การแสดงผลทางคณิตศาสตร์เรื่องการคูณของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด	
รุ่งทิพา คนการณ์.....	146

การศึกษาผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด	
สุวรรณ จั๊ยทอง.....	161
การท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “ONE DAY TRIP WITH GULF IN THONBURI”	
หิรัญญา กลางนุรักษ์ และสันติธร ภูริภักดี.....	174
การจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา	
อัสวลักษณ์ ราชพลสิทธิ์ วันชัย ธรรมสังการ สมศักดิ์ ลีลา อังคณา ธรรมสังการ สมฤดี สวงวนแก้ว และจิรัชยา เจียวก๊ก.....	186
การวิเคราะห์แผนการเดินทางของผู้ประกอบการในส่วนของบริษัททางกฎหมาย	
อินทกะ พิริยะกุล และเพชรรัตน์ จินตน์พงศ์.....	201
การพัฒนาแบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
เอื้ออนุช ถนอมวงษ์.....	216
การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่	
วชิรา เครือคำอ้าย และชวลิต ขอดศิริ.....	228
ลักษณะร่วมของทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท : แนวทางการจัดการเรียนรู้ในการอ่านตีความ	
สุธิญา พูนเอียด และเอียรदनัย เสริมบุญไพศาล.....	244
ภาคผนวก.....	261
แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณาลงวารสาร.....	263
รายละเอียดการเตรียมบทความ.....	265
รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา.....	279
จริยธรรมในการตีพิมพ์.....	281
ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา.....	283

การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย
ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

THE COMPLETE CAREER POTENTIAL DEVELOPMENT OF THE ELDERLY
CLUB IN BAAN MAI THONG CHAI, TAMBOL KLONGLAN, KLONGLAN
DISTRICT, KAMPHAENG PHET PROVINCE

คุณัญญา เบญจวรรณ¹ และประภัสสร กลีบประทุม²
Kunuunya Benjawan¹ and Prapatsorn Kleebrathum²

^{1,2}หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

^{1,2}Business Administration, Department of Entrepreneurship, Kamphaeng Phet Rajabhat University

E-mail: Kunaem4@gmail.com, giftfy.ag@gmail.com

Received:	May 11, 2021
Revised:	September 11, 2021
Accepted:	September 22, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทและศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย 2) พัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย และ 3) พัฒนารูปแบบในการบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประธานคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 11 คน และสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 45 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนก จัดกลุ่มข้อมูล และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านบริบทของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตั้งอยู่ที่เลขที่ 233 หมู่ที่ 7 บ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีสมาชิกทั้งสิ้น 218 คน ประกอบด้วย สมาชิกสามัญ จำนวน 122 คน สมาชิกสมทบ จำนวน 46 คน และยุวสมาชิก จำนวน 50 คน มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจร 2) การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจร ประกอบด้วย (1) ด้านองค์ความรู้ด้านอาชีพ ได้แก่ การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์แบบต่าง ๆ เช่น ดอกบัว ดอกลีลาวดี ดอกกุหลาบและดอกคานะฮัน, การทำพวงหรีดแบบกลมและแบบหยดน้ำ, การจับจีบผ้าและการผูกผ้า, การทำอาหารว่างและการทำของชำร่วย การคิดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ (2) ด้านการจัดหาเงินทุน (3) ด้านผู้นำและด้านการจัดการสมาชิก (4) การจัดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ และ 3) รูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย คือ (1) ผู้นำ (2) องค์ความรู้ด้านอาชีพและการมีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม (3) ด้านการจัดหาเงินทุน (4) การจัดกิจกรรมภายในชมรม (5) การวางโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการฯ และสมาชิก (6) การกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ

คำสำคัญ

การพัฒนาศักยภาพ อาชีพครอบครัว ชมรมผู้สูงอายุ

ABSTRACT

The aims of this research were to 1) study the career's condition and potential of the elderly club in Baan Mai Thong Chai, 2) develop the complete career's potential of the elderly club in Baan Mai Thong Chai, and 3) develop the complete career management of Tambol Klonglan, Klonglan District, Kamphaeng Phet Province. The data collected by using the questionnaire and in-depth interviewing. The population and samples were 11 elderly chairpersons and 45 elderly members. Analyze the data by classification Clustering and content analysis.

The results had found that 1) this club has located at No. 233, Moo 7, Baan Mai Thong Chai, Tambol Klonglan, Klonglan District, Kamphaeng Phet Province. They have 218 members who separated as 122 ordinary members, 46 associate members, and 50 youth members. The already have completed potential development, 2) their completed career's potential development as (1) career path as sandal flower fabrication, such as lily, Leelawadee, rose, carnation, round wreath, droplet wreath, pleated fabric and fabric binding, snack cooking, keepsake making, product cost calculating, (2) financing, (3) leadership and membership management, (4) organizing, and 3) they have completed career success patterns as (1) leaders, (2) career knowledge and network, (3) financing, (4) club's activities, (5) membership organizing, and (6) regulations.

Keywords

Potential Development, Integrated Career, Elderly Club

ความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันลักษณะทางประชากรศาสตร์ของโลกกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Population ageing) ซึ่งหมายถึง สภาวะที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ตอนต้นกำลังอยู่ในอัตราส่วนที่ลดลง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญในฐานะบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์มายาวนาน กรมสุขภาพจิตกำหนดระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหมายถึง สังคมที่มีคนอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 หรือมีคนอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ ซึ่งจากสถิติผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนทั้งสิ้น 11,627,130 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.57 ของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยจากสถิติผู้สูงอายุของจังหวัดกำแพงเพชร ในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนทั้งสิ้น 126,366 คน คิดเป็นร้อยละ 17.41 และในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน

ผู้สูงอายุทั้งสิ้น 131,703 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (Department of Older Persons, 2021) การรองรับสังคมผู้สูงอายุจึงควรมีการส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพที่เข้มแข็ง และยั่งยืนต่อผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพสามารถกระตุ้นให้เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพทางร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545 – 2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ มาตรการส่งเสริมด้านการงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุและมาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ สอดคล้องกับ (Laowattanaphong, 2011) พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมอาชีพที่ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับสังคมมากที่สุด และยังต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านการตลาด อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ไม่เท่ากัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างนี้ไม่ใช่เฉพาะเรื่องอายุเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์ที่ผ่านมามีผลต่อชีวิตเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สูงอายุที่ตลอดช่วงชีวิตได้รับการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ มีการเรียนรู้มากและทำงานมาหลากหลายรูปแบบ คนเหล่านี้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มักจะเรียนรู้ทักษะใหม่หรือพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่แล้วได้ไม่ยาก การสร้างรายได้เสริมให้กับผู้สูงอายุภายใต้สิ่งแวดล้อมและองค์ความรู้ที่เป็นทุนเดิมของตนเอง เพื่อการใช้เวลาร่วมในการพัฒนาทักษะทางร่างกาย ความคิด และสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ จากปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องของประเทศไทยและจังหวัดกำแพงเพชร จึงเป็นเหตุให้ผู้สูงอายุจำนวนมากที่เกษียณอายุแล้วบางส่วนมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพและต้องการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาทักษะทางร่างกาย เหล่านี้ล้วนส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี สุขภาพจิตแจ่มใส เกิดการเรียนรู้มีส่วนร่วมในสังคมอย่างเป็นระบบ

จากการลงพื้นที่สำรวจความพร้อมและความต้องการพัฒนาทักษะอาชีพของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดกำแพงเพชรทั้ง 11 อำเภอ คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุที่จะสามารถพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้ได้ พบว่าชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัยนี้มีศักยภาพพื้นฐานที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้สูงอายุ เนื่องจากพลังใจของผู้นำและสมาชิกชมรมนั้นมีความร่วมมือร่วมใจและมีความพร้อมต่อการพัฒนาตนเองและพัฒนาชมรมอย่างจริงจัง ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นถึงความมุ่งมั่นของสมาชิกชมรม เกิดแรงบันดาลใจร่วมกับการพัฒนาศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย จึงเกิดการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรขึ้น เพื่อการเพิ่มศักยภาพในด้านอาชีพ อีกทั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

รูปแบบการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรมีลักษณะอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอกลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

2) เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

3) เพื่อพัฒนารูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และสนทนากลุ่มย่อยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งพิจารณาคัดเลือกโดยเกณฑ์ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ Skill Integration Theory (Ivey & Ivey, 2008) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย จำนวน 218 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย 1) ประธานและคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย จำนวน 11 คน 2) สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย จำนวน 45 คน

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) การวิเคราะห์เนื้อหา รายงานการประชุมและรายงานการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลบริบทของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย 2) แบบสำรวจ การสัมภาษณ์ ความต้องการพัฒนาศักยภาพ และการสนทนากลุ่ม เพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ประกอบด้วย ด้านองค์ความรู้ ด้านเงินทุน ด้านผู้นำและด้านสมาชิก 3) การพัฒนารูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านอาชีพครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย โดยขั้นตอนการวิจัยมีดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัย

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษารวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย สถานภาพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย

วัตถุประสงค์ที่ 2

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลศักยภาพของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัย

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 การจัดเวทีสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย

ขั้นที่ 4 การพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย

วัตถุประสงค์ที่ 3

ขั้นที่ 1 นำผลการพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุมาทำการสรุป วิเคราะห์ผลร่วมกับผู้สูงอายุของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย

ขั้นที่ 2 การสังเคราะห์เรียบเรียงข้อมูล

ขั้นที่ 3 สรุป จัดทำรายงาน

ขั้นที่ 4 นำผลที่ได้จากการจัดทำรายงานไปถ่ายทอดกับชมรมผู้สูงอายุเทศบาลนครซากะราว
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนก จัดกลุ่มข้อมูลและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

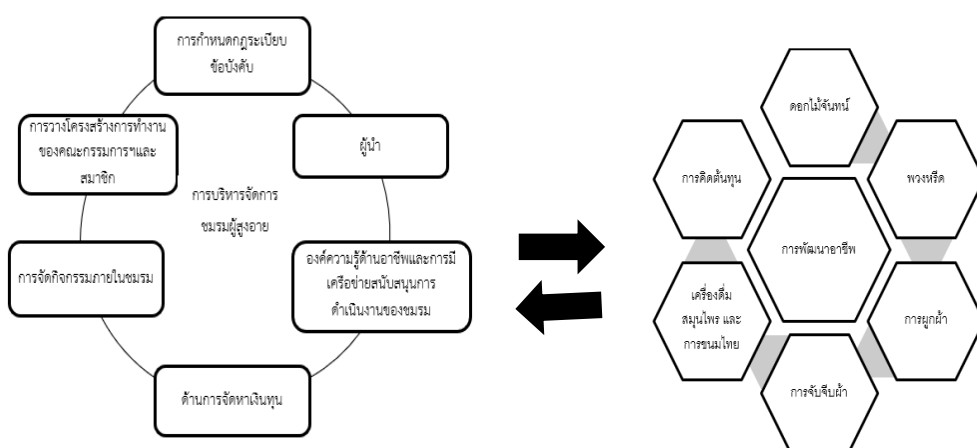
ผลการศึกษาวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 บริบทของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย พบว่า ชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตั้งอยู่ที่เลขที่ 233 หมู่ที่ 7 บ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น 218 คน ประกอบด้วย สมาชิกสามัญ จำนวน 122 คน สมาชิกสมทบ จำนวน 46 คน และยุวสมาชิก จำนวน 50 คน จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์กลุ่มผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย มีความพร้อมและต้องการพัฒนาทักษะด้านอาชีพ โดยสมาชิกชมรมมีความศรัทธาในตัวผู้ชมรมอย่างสูง ซึ่งผู้นำชมรมเป็นบุคคลที่มีศักยภาพการสร้างการรวมกลุ่มในชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัยอย่างมาก

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ผู้สูงอายุชมรมบ้านใหม่ธงชัย ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจร ประกอบด้วย ด้านองค์ความรู้ด้านอาชีพ ด้านการจัดหาเงินทุน ด้านผู้นำ และด้านจัดการสมาชิก โดยเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาอบรมถ่ายทอดความรู้เชิงปฏิบัติการให้กับชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ดังนี้ ด้านองค์ความรู้ด้านอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่พัฒนาองค์ความรู้ด้านอาชีพเหมาะสมต่อผู้สูงอายุและผู้สูงอายุมีความสนใจเรียนรู้ต่อกิจกรรมการประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ดอกบัว ดอกลิลาวดี ดอกกุหลาบ และดอกคานะฮัน, การทำพวงหรีดแบบกลมและแบบหยดน้ำ, การจับจีบผ้าและการผูกผ้า, การทำอาหารว่างและการทำของชำร่วย รวมถึงการคิดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ด้านการจัดหาเงินทุน พบว่า การจัดหาเงินทุนจากการเขียนโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนที่เห็นความสำคัญของผู้สูงอายุและสถาบันการศึกษา ทำให้ชมรมได้รับทุนสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของชมรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งชมรมผู้สูงอายุได้รับงบประมาณเริ่มแรกจากคณะวิทยาการจัดการ ด้านผู้นำและด้านการจัดการสมาชิกพบว่า มีการแสวงหาองค์ความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ รวมถึงการศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชมรมผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอกจังหวัด โดยผู้นำสามารถสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานของชมรมราบรื่นยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะนำพาชมรมผู้สูงอายุให้ประสบความสำเร็จคือ ผู้นำชมรมที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการ มีความมุ่งมั่นตั้งใจและเน้นการมีส่วนร่วม มีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการชมรมให้ความสำคัญกับสมาชิกความเป็นกันเอง ความจริงใจทำให้สมาชิกเกิดไว้วางใจในตัวผู้นำและเกิดความรักสามัคคีกัน และด้านการจัดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจนตามความถนัดของสมาชิกทำให้สมาชิกมีความตั้งใจในการทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เสียสละเพื่อส่วนรวม

เนื่องจากสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุอาจจะแตกต่างกันในด้านคุณวุฒิ อาชีพ และสภาพครอบครัว เป็นต้น

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ประกอบด้วย ด้านผู้นำที่แสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ว่ามีความมุ่งมั่นตั้งใจและเข้าใจในกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุ สร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ช่วยให้การดำเนินงานของชมรมราบรื่นยิ่งขึ้น มีศักยภาพในการบริหารจัดการโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมและเกิดความรักสามัคคีกันและมีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการชมรมเนื่องจากสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุอาจมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น อายุ คุณวุฒิ อาชีพ และสภาพแวดล้อมบริบททางสังคมเป็นต้นฯ ด้านองค์ความรู้ด้านอาชีพและการมีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม ได้แก่ การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์แบบต่าง ๆ อาทิ ดอกบัว ดอกกล้วยไม้ ดอกกุหลาบ และดอกคานธี การทำพวงหรีดแบบกลมและแบบหยดน้ำ การจับจีบผ้าและการผูกผ้า การทำอาหารว่างและการทำของชำร่วย การคิดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ รวมถึงการศึกษาดูงานชมรมผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชมรมผู้สูงอายุทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ด้านการจัดหาเงินทุน คือ การวางแผนการเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ทำให้ชมรมมีทุนสำหรับการดำเนินกิจกรรมของชมรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชมรมผู้สูงอายุเกิดการขับเคลื่อนอย่างยั่งยืนในอนาคต ทั้งนี้ชมรมผู้สูงอายุยังได้มีการจัดการกิจกรรมภายในชมรมให้สอดคล้องกับความต้องการและทักษะของผู้สูงอายุ ด้านโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการฯและสมาชิกและด้านการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับการทำงานอย่างชัดเจน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบความสำเร็จในการบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย

อภิปรายผล

จากการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพแบบครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

บริบทของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย พบว่า ชมรมที่มีความเข้มแข็งที่เกิดจากการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่กันด้วยรักใคร่ความสามัคคีกัน การอนุรักษ์วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา พบว่า ผู้สูงอายุมีการนำองค์ความรู้และประสบการณ์มาถ่ายทอดให้กับเยาวชนโดยให้เข้ามามีส่วนร่วม สร้างความสนใจ ความถนัดของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Cohen & Uphoff, 1980) ซึ่งอธิบายการมีส่วนร่วมในรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making) และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

การพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย ตำบลคลองลานพัฒนา อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร จากการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาศักยภาพด้านอาชีพของผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย พบว่า ผู้สูงอายุมีศักยภาพในการฝึกอบรมอาชีพ การประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์แบบต่าง ๆ อาทิ ดอกบัว ดอกลีลาวดี ดอกกุหลาบ และดอกคานะขึ้น, การทำพวงหรีดแบบกลมและแบบหยดน้ำ, การจับจีบผ้าและการผูกผ้าในงานพิธีต่าง ๆ, การทำอาหารว่างและการทำของชำร่วย รวมถึงการคิดต้นทุนของผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สมาชิกในชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัยต้องการและมีความสนใจเรียนรู้ต่อกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพ (Samuel, 1995) นอกจากนี้ (Watcharakietisak, 2016) พบว่า แนวทางและการดำเนินการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มอาชีพ จะต้องสร้างจากทั้งภายในและภายนอกชุมชนในลักษณะของการหารายได้และการทำงานให้กับสังคม ลักษณะงานที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความถนัดคือ งานเกี่ยวกับการค้าขายและงานฝีมือประเภทต่าง ๆ สอดคล้องกับ (Prasadee, 2017) กล่าวว่า การสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมสำหรับการสร้างอาชีพและรายได้เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับผู้สูงอายุในชุมชน ต้องส่งเสริมทักษะความรู้เกี่ยวกับอาชีพให้กับผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อให้เกิดการนำองค์ความรู้และภูมิปัญญาในการสร้างอาชีพมาดำเนินการทำกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างผู้สูงอายุและคนในชุมชน การสนับสนุนการเสริมสร้างกิจกรรมร่วมกันในชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งกิจกรรมและการแผนงานระหว่างเครือข่ายผู้สูงอายุในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง การสนับสนุนกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษให้กับประชาชนคนรุ่นใหม่ รวมทั้งการส่งเสริมให้ภาครัฐในท้องถิ่นจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ประเมินความต้องการ ปัญหาและสถานภาพอื่น ๆ ในครอบครัวและชุมชน

การบริหารจัดการด้านอาชีพแบบครบวงจรของผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย จากการพัฒนาให้มีทักษะด้านอาชีพสามารถประดิษฐ์ดอกไม้จันทน์แบบต่าง ๆ เช่น ดอกบัว ดอกลีลาวดี ดอกกุหลาบ และดอกคานะขึ้น การทำพวงหรีดแบบกลมและแบบหยดน้ำ การจับจีบและการผูกผ้า การทำอาหารว่างและการทำของชำร่วย การคิดต้นทุนของผลิตภัณฑ์จนสามารถรายได้เข้าสู่ชมรม สามารถต่อยอดดำเนินกิจกรรมที่สามารถพัฒนาทักษะผู้สูงอายุให้ชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย โดยมีรูปแบบความสำเร็จ คือ ด้านผู้นำ สอดคล้องกับ (Sritharumethiyan & Wattana, 2018) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นและเข้าใจในกิจกรรม ด้านองค์ความรู้ด้านอาชีพด้านการมีเครือข่ายสนับสนุนการดำเนินงานของชมรม และด้านการจัดหาเงินทุน ชมรมเกิดการรวมกลุ่ม มีการจัดหาเงินทุนโดยขอรับสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐโดยคณะวิทยากรจัดการสนับสนุนงบประมาณเริ่มต้นและเป็นที่ปรึกษาในจัดหาเงินทุนและองค์ความรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพแก่ชมรม สอดคล้องกับ (Chuchuang, 2011; Ngamwittayaphong, 2012) กล่าวว่า

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมการจัดตั้งกลุ่มผู้สูงอายุด้านอาชีพสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน โดยการอบรมเชิงปฏิบัติในด้านต่าง ๆ เกิดทักษะทางอาชีพ ช่วยส่งเสริมการตลาดให้ตรงกับความต้องการผู้บริโภคยิ่งขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมภายในชมรมสอดคล้องกับ (Prasadee, 2017) กล่าวว่า การบริหารชมรมควรมีความยืดหยุ่นเนื่องจากสมาชิกมีทักษะทางอาชีพที่หลากหลาย ด้านการวางโครงสร้างการทำงานของคณะกรรมการฯและสมาชิก และด้านการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับสอดคล้องกับ (Siripanich, 1999) พบว่าการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทางโครงสร้างต่าง ๆ นำมาพิจารณาเพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุตามวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยที่ พบว่า การพัฒนาศักยภาพทางอาชีพอย่างครบวงจรของชมรมผู้สูงอายุบ้านใหม่ธงชัย เกิดจากความร่วมแรงร่วมใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกับของสมาชิกและผู้นำในชมรมผู้สูงอายุ จึงเป็นผลให้กิจกรรมที่เกิดขึ้นในชมรมประสบความสำเร็จด้วยดี ดังนั้นควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างแรงผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนของชมรมผู้สูงอายุ อีกทั้งยังสร้างรายได้สร้างอาชีพเสริมให้แก่ผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรแบบองค์รวมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงของอายุ เพื่อนำไปสู่การสร้างแรงสนับสนุนที่สำคัญให้ผู้สูงอายุได้เตรียมตัวในด้านอาชีพและการพึ่งตนเองได้
- 2) ศึกษานโยบายและการพัฒนาศักยภาพชมรมผู้สูงอายุเพื่อยกระดับเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุ
- 3) ศึกษาและพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ศักยภาพด้านอาชีพสำหรับชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่อื่น ๆ

References

- Chuchuang, I. (2011). *Kānsuksāwithīpatibathīpenloetnaikān khaorūamkitkamkān Phatthanāsangkhomkhōng chomrom phūsūng‘āyu ‘Amphoēmūāng Chāngwatnakhōnpathom* [The study of best practice to participate in social development activities of the senior citizens club, Muang district, Nakhon Pathom province]. Master's thesis of Arts Department of Development Studies graduates School, Silpakorn University.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). Participation's Place in rural Development seeking clarity through Specificity. *World Development*. 8(3), 213-235.
- Department of Older Persons. (2021). *khōmūn sathiti chāmnuān phūsūng‘āyu prathet Thai pī 2563* [Older statistics in 2021]. Retrieved from <http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/335> Development and Quality of Life
- Ivey, A. E. & Ivey, M. B. (2008). *Essentials of Intentional Interviewing: Counseling in a Multicultural World*. USA: Thomson Brooks.

- Laowattanaphong, A. (2011). khwāmtoṅkānlænaēothāṅnaikān ḥatsawatdikānkhōṅ Phūsūṅ‘āyudān‘āchīp Khrōṅkānsongsoēm‘ āchīpphūnthī krunghēpmahanakhōṅ [Needs and guidelines for the provision of welfare of Occupational seniors Career promotion project in Bangkok area]. **Academic Services**. 22(3), 56-67.
- Ngamwittayaphong, N. (2012). khrōṅkān samruāt læ thoṭ botriān miti kānsāṅ ngān ‘āchīp læ rāidai khōṅ phu sūṅ wai. rāiṅān wīchāi [Survey and transcription of work creation dimension lessons Occupation and income of the elderly. Research report]. Bangkok: Institute of Holistic Management.
- Prasadee, P. (2017). **chomrom phūsūṅ‘āyū** [Senior Club]. Retrieved from http://hp.anamai.moph.go.th/download/ผู้สูงอายุ/Meeting10_13Dec.2556/12.Dec.2556/6.
- Samuel, H. O. (1995). **Theories of Career Development**. United State of America: Silmon & Schuster Company.
- Siripanich, B. (1999). **phūsūṅ‘āyū Thai** [Thai elderly]. Bangkok: Senior Citizen Council of Thailand.
- Sricharumethiyan, J. and Wattana, T. (2018). phāwa phu nam kap kānphatthana chumchon [Leadership and Community Development]. **Journal of MCU Peace Studies**. 6(sp1), 527-538.
- Watcharakiettisak, T. (2016). kānsāṅ khwāmkhēmkhæng thāṅ sēthakit hai kap chumchon doi kānphatthana klum ‘āchīp nai phūnthī‘ongkān bōrihānsuāntambon phon songkhram ‘amphœ nōn sūṅ ḥangwat Nakhōṅ Rāḥasīmā [Community Economic Strengthening by Developing Community Enterprise Group at Tambon Polsongkram Administration Organization, Nonsung District, Nakhonratchasima Province]. **Journal of Business Administration the Association of Private Higher Education Institutions of Thailand**. 5(1), 43-54.

ผลการศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ
เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

RESULT OF A STUDY ON THE NEED FOR DIGITAL PLATFORMS
USING DESIGN THINKING PROCESS TO ENHANCE
THE POTENTIAL OF COMMUNITY ENTERPRISES

ชุติวัดน์ สุวตธิพงษ์¹ และพิมพ์ประภา พาลพ่าย²
Chutiwat Suwatthipong¹ and Pimprapa Phanphai²

^{1,2} สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

^{1,2} The Office of Educational Technology, Sukhothai Thammathirat Open University

E-mail: chutiwat.train@gmail.com

Received:	July 12, 2023
Revised:	October 30, 2023
Accepted:	November 2, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และ 2) พัฒนาองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน การวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 20 คน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ ได้แก่ คุณสมบัติของแพลตฟอร์ม เช่น มีช่องทางการรื้อฟื้นสินค้า ช่องทางการให้คำปรึกษาและแนะนำ พื้นที่แสดงสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ ศูนย์การเรียนรู้ในระบบฯ แหล่งรวบรวมความรู้ต่าง ๆ การแบ่งปันความคิดเห็น ระบบอาสาสมัครช่วยวิสาหกิจชุมชน การให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ คอร์สเรียนต่าง ๆ เช่น การถ่ายภาพสินค้าและวิดีโอ การผลิตสื่อภาพและตัดต่องานวิดีโอการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร เป็นต้น และ 2) องค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้ (1) หลักสูตรหรือคอร์สการเรียน (2) ร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ (3) ข้อมูลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ (4) ชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ และ (5) ประกาศสำคัญ โดยองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 รองลงมาคือ ภาพรวมของแหล่งข้อมูล/องค์กรที่ให้คำปรึกษา และภาพรวมของประกาศที่สำคัญ เท่ากันคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และรายการองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัล

ภาพรวมของทั้งแพลตฟอร์มมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89

คำสำคัญ

แพลตฟอร์มดิจิทัล กระบวนการคิดเชิงออกแบบ ศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ABSTRACT

The research objectives were to 1) study the need for digital platforms by using the design thinking process to enhance the community enterprise potential, and 2) develop digital platform elements by using the design thinking process to enhance the community enterprise potential. This research is divided into 2 phases; Phase 1: the sample group consists of community enterprise in Nonthaburi Province, 20 entrepreneurs. The sample in phase 2 consisted of 10 entrepreneurs and 5 experts. Qualitative data was analyzed by content analysis. and quantitative data by means and standard deviation.

The findings revealed that 1) the need for digital platforms, i.e., platform features such as product review channels, advice and guidance channels, an online exhibition area and offline distribution, a learning center, various sources of knowledge, sharing opinions, a volunteer system to help community enterprises, providing various information about the upskilling and reskilling courses such as product photography and video production, video editing, packaging design, food preservation, and food processing, etc., and 2) digital platform elements consists of the following details: (1) curriculum or study courses; (2) shops, products or services (3) information or consulting organizations from various agencies (4) community knowledge sharing; and (5) important announcements. The components of the digital platform regarding community knowledge sharing are at the most appropriate level. It is calculated as a mean of 4.80 and a standard deviation of 0.45, followed by an overview of information or consulting organizations from various agencies and an overview of important announcements as well. It is calculated as a mean of 4.60 with a standard deviation of 0.89, and the overall list of digital platform components is appropriate at the highest level. Calculated as a mean of 4.60 and a standard deviation of 0.89.

Keywords

Digital Platform, Design Thinking Community, Enterprise Potential

ความสำคัญของปัญหา

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัญชาทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จึงมีเป้าหมายหลักเพื่อพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” หรือ “Hi-Value and Sustainable Thailand” สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2021)

การพลิกโฉมประเทศไทยสู่ “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) สังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค 3) วิถีชีวิตที่ยั่งยืน และ 4) ปัจจัยสนับสนุนการพลิกโฉมประเทศ โดยในองค์ประกอบสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) มีความครอบคลุมหมวดหมู่ที่ 7 ไทยมี SMEs ที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ และมีขอบเขตที่กล่าวถึงประเทศไทยมีระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของ SMEs โดยมีการแข่งขันทางการค้าที่เปิดกว้างและเป็นธรรม สามารถขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี องค์กรความรู้ และนวัตกรรม โดยเฉพาะในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนารูปแบบธุรกิจ และการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ ตลอดจนสามารถปรับตัวสู่ธุรกิจใหม่ที่มีแนวโน้มความต้องการมากขึ้นในอนาคต นอกจากนี้วิสาหกิจชุมชนยังมีศักยภาพ ผลิตได้และขายเป็น สามารถนำอัตลักษณ์ วัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าและบริการ และสามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน วิสาหกิจชุมชนจะช่วยให้สังคมขยายตัวและเติบโตอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีบทบาทมากขึ้นในการพัฒนาชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม อาทิ การสร้างการมีส่วนร่วมและกระจายผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจไปสู่ชุมชน การสร้างงานในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และการพัฒนาสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในประเด็นด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ส่วนของการพัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานของผู้ประกอบการยุคใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ กลาง เล็ก วิสาหกิจเริ่มต้น วิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดยมีนวัตกรรมใน 3 ด้าน คือ นวัตกรรมในการสร้างโมเดลธุรกิจ นวัตกรรมในเชิงสินค้าและบริการ และนวัตกรรมในเชิงกระบวนการผลิตและบริการ พร้อมทั้งเป็นนักการค้าที่เข้มแข็งที่จะนำไปสู่การสนับสนุนการเป็นชาติดการค้า มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้ประกอบการที่ “ผลิตเก่ง ขายเก่ง” หรือ “ซื้อเป็น ขายเป็น” บริการเป็นเลิศ สามารถขยายการค้าและการลงทุนไปต่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีธรรมาภิบาล สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2018)

การสร้างโอกาสเข้าถึงตลาดเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศตามระดับศักยภาพการประกอบการ โดยการสนับสนุนผู้ประกอบการให้มีอัตลักษณ์และแบรนด์ที่เด่นชัด รวมทั้งพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้าที่มีคุณภาพและมีความแตกต่างเพื่อส่งเสริมการเข้าถึงตลาดต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดต่างประเทศ รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแสดงผลงานของธุรกิจสร้างสรรค์ การให้ความสำคัญกับการผลิตโดยใช้ตลาดนำที่คำนึงถึงความต้องการของตลาดโดยเฉพาะตลาดที่มีมูลค่าสูงการสนับสนุนช่องทางการตลาดและการชำระเงินรูปแบบใหม่ โดยการสร้างตลาดออนไลน์ แอปพลิเคชันและช่องทางใหม่รองรับไลฟ์สไตล์ของคนในอนาคต การสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงตลาดจัดซื้อ จัดจ้างภาครัฐได้มากขึ้น และการพัฒนาศูนย์กระจายสินค้าที่มีมาตรฐานในทุกภูมิภาคของไทย และพัฒนานวัตกรรมกระจายสินค้าโดยการพัฒนาระบบการให้ทันสมัยด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมและธุรกิจในอนาคต

แนวคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) คือ กระบวนการคิดเพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ให้ถูกจุด ตลอดจนพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือโจทย์ตามที่ได้ตั้งไว้เพื่อที่จะหาวิถีทางที่ดีที่สุดและมีความเหมาะสมที่สุด ในการแก้ปัญหาบนพื้นฐานกระบวนการนี้จะเน้นไปที่หลักของผู้ใช้ (User-centered) เป็นหลัก ด้วยการศึกษาข้อมูลอย่างมากมาย เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริง โดยอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถของผู้อื่นที่มีความรู้เฉพาะทางในเรื่องของปัญหานั้น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการเชื่อมโยงระหว่างปัญหากับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Buchanan, 1992; Cross, 2006) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างผลลัพธ์ให้เห็นเป็นรูปธรรม และสามารถตอบโจทย์เพื่อใช้งานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์อีกด้วย

วิสาหกิจชุมชน คือ กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันกัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน และวิสาหกิจชุมชนยังมีความสำคัญในการสร้างฐานมั่นคงให้กับประเทศ โดยกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าให้เข้มแข็งและกระจายโอกาสการประกอบอาชีพให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ลดภาระค่าใช้จ่าย และพึ่งพาตนเองได้ ปัจจุบันปัญหาที่ของวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่ เป็นปัญหาด้านการตลาด การเงิน และการบริหารจัดการ ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง และอยู่รอดต่อสภาพเศรษฐกิจในยุคนี้ ดังนั้นจึงควรเร่งพัฒนาระดับวิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้นโดยเร็วให้ทันต่อการตลาดยุคใหม่ในยุคที่สังคมดิจิทัลมีผลต่อการดำเนินชีวิต และการตัดสินใจของผู้บริโภค วิสาหกิจชุมชนควรปรับตัวโดยใช้แนวคิดการตลาดยุคใหม่ คือ การวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ความเหมาะสมในราคา การเพิ่มช่องทางและความสะดวกในการซื้อ และการสื่อสารและการนำเสนอ ที่เป็นการปรับเปลี่ยนมุมมองทางการตลาดไปให้ความสำคัญและขับเคลื่อนโดยลูกค้า และกลุ่มเป้าหมายซึ่งจะส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว (Onsamlee, 2020)

ดิจิทัลแพลตฟอร์มเป็นรูปแบบหนึ่งในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ นิยมใช้ในการบริการนวัตกรรมและพัฒนาซอฟต์แวร์ บางแพลตฟอร์มมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จ

ในการดำเนินงาน ในขณะที่หลายแพลตฟอร์มยังไม่สามารถทำได้ ดิจิทัลแพลตฟอร์มจะเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลในธุรกิจบริการ แพลตฟอร์มจะช่วยลดกระบวนการทำงานต่าง ๆ ทั้งภาคการเดินทาง การติดต่อสื่อสาร การบริการอาหาร การเรียนออนไลน์ อีกทั้งดิจิทัลแพลตฟอร์มจะช่วยให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ทั่วโลก ดิจิทัลแพลตฟอร์มจึงเป็นตัวกระตุ้นธุรกิจที่สำคัญ (Munpao & Netwong, 2021) ซึ่ง Srisura Wayalun Saelee and Sinchangreed (2022) ได้พัฒนาแพลตฟอร์มของวิสาหกิจชุมชนโดยใช้แนวคิดอไจล์ (Agile) และใช้กระบวนการสกรัม (Scrum) ในการพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยมีการออกแบบให้จัดกลุ่มงานสารสนเทศตามสินค้าและบริการออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ของฝาก ของที่ระลึก ผลไม้ อาหารตามฤดูกาล โปรแกรมการท่องเที่ยว หลักสูตรอบรมระยะสั้น องค์ความรู้และภูมิปัญญา แล้วพบว่าผลจากการนำแพลตฟอร์มออนไลน์ไปใช้งานจะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพรูปแบบใหม่ สามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างทักษะด้านใช้ชีวิตให้แก่ชุมชนในทางที่ดีขึ้น และยังช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนเกิดการมีปฏิสัมพันธ์มากขึ้นผ่านการจัดกิจกรรมและการฝึกอบรม ซึ่งในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์รายละเอียดตามความต้องการของผู้ใช้ (User Stories) และการระดมความคิดเห็นโดยใช้หลักการ SWOT Analysis ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงทำให้ได้ผลการออกแบบได้ผลดังที่กล่าวมา

ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการมากที่สุด อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดการคิดนอกกรอบเพื่อแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยผลการศึกษาจะนำไปสู่การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งจะช่วยส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน คืออะไร และประกอบด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
- 2) เพื่อพัฒนาองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และระยะที่ 2 ร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพฯ เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้ทำความเข้าใจปัญหา (Empathize) ด้วยการทบทวนวรรณกรรม สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แพลตฟอร์มดิจิทัล กระบวนการคิดเชิงออกแบบ วิสาหกิจชุมชน และได้ทำความเข้าใจกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยสอบถามความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน หลังจากนั้นรวบรวมข้อมูลแล้วกำหนดปัญหาให้ชัดเจน (Define) ของสิ่งที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกำลังเผชิญอยู่ เช่น ขาดแพลตฟอร์ม ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยี ขาดเครื่องมือในการเข้าถึง หรือวิธีการประชาสัมพันธ์ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้า เป็นต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภopakเกร็ด มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 307 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ 25 พฤษภาคม 2564) จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้วิสาหกิจชุมชนในอำเภopakเกร็ด จำนวน 54 คน หลังจากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งโดยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ได้จำนวน 20 คน ผู้วิจัยติดต่อดังวิธีการโทรศัพท์ประสานงานหาวิสาหกิจชุมชนแต่ละท่าน พร้อมทั้งชี้แจงที่มาต่าง ๆ ของงานวิจัย แล้วขอให้วิสาหกิจชุมชนที่สนใจอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ วิสาหกิจชุมชนต้องการพัฒนาศักยภาพตนเอง อยากมีความรู้ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น และปัจจุบันเป็นผู้ประกอบการอยู่ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นฐาน คือ มีความสามารถในการเข้าถึงและใช้งานอินเทอร์เน็ต แชนพ่นสื่อสารสังคมออนไลน์ผ่านโปรแกรมไลน์ได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูล และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัล กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และวิสาหกิจชุมชน

ขั้นที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแพลตฟอร์มดิจิทัล ด้านการคิดเชิงออกแบบ และด้านการส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 1.00

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่วิสาหกิจชุมชน จ.นนทบุรี จำนวน 20 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้ความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ระยะที่ 2 ระยะร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน เป็นระยะที่ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมระดมความคิด (Ideate) เพื่อร่างแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน แล้วผู้วิจัยนำร่างแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่านรับรอง ก่อนที่จะไปสร้างต้นแบบ (Prototype) ต่อไป

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี ครอบคลุมพื้นที่ใน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางกรวย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางบัวทอง อำเภอไทรน้อย และอำเภopakเกร็ด จำนวน 307 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร ข้อมูล ณ วันที่ 25 พฤษภาคม 2564) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ วิสาหกิจชุมชนในอำเภopakเกร็ด จำนวน 54 คน หลังจากนั้นเลือกกลุ่มตัวอย่างอีกครั้งโดยวิธีการคัดเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) ได้จำนวน 10 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในการรับรองร่างแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ที่มีคุณสมบัติและความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล จำนวน 2 ท่าน และผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน จำนวน 3 ท่าน และมีประสบการณ์การทำงานทางสาขานั้นไม่ต่ำกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แนวทางสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน และแบบประเมินร่างแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูล และองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัล กระบวนการคิดเชิงออกแบบ และวิสาหกิจชุมชน และรวบรวมผลที่ได้จากระยะที่ 1 มาร่างแนวทางสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ

ขั้นที่ 2 สร้างแนวทางการสนทนากลุ่มความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนแล้วนำแนวทางสำหรับการสนทนากลุ่มไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านแพลตฟอร์มดิจิทัล ด้านการคิดเชิงออกแบบ และด้านการส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าเท่ากับ 0.91

ขั้นที่ 3 สร้างแบบประเมินร่างแพลตฟอร์มดิจิทัล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดการสนทนากลุ่มกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 10 คน ด้วยการเตรียมข้อคำถามหรือประเด็นในการสนทนากลุ่ม และประเมินร่างฯ แบบประเมินด้วยแบบมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมในขั้นตอน 4 และ 5 เสร็จ ได้ร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนที่ผ่านการตรวจสอบและแก้ไขในขั้นเบื้องต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) กับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยการค่าสถิติด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับข้อมูลที่ได้จากการรับรองแพลตฟอร์ม

ดิจิทัลฯ เพื่อให้ได้ร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างข้อมูลคำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป ดังนี้

ผู้ประกอบการคนที่ 1

“ในแพลตฟอร์มอยากให้มีข้อมูลต่าง ๆ มีตัวสินค้า เมื่อมีสินค้า เลือกลงเปิดดูสรรพคุณของสินค้าได้ เช่น ประโยชน์ของสินค้านั้น ๆ”

ผู้ประกอบการคนที่ 2

“แนะนำให้พัฒนาเป็นเว็บแอปฯ มากกว่า แอปพลิเคชัน มีการอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ใน Facebook Page โดย Facebook Page ส่วนกลาง จะมีการอัปเดตข้อมูลจากหลาย ๆ วิสาหกิจชุมชน”

ผู้ประกอบการคนที่ 3

“มีแอดมินมาดูแลเพจ ควบคุมการอัปเดตข้อมูลต่าง ๆ ในเรื่องของผลิตภัณฑ์และข้อมูลข่าวสาร ในแพลตฟอร์มอาจจะมีการแนะนำแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ให้กับผู้ประกอบการไปใช้งาน”

ผู้ประกอบการคนที่ 4

“อยากให้ทางแพลตฟอร์มมีการรวบรวมความรู้ ทั้งในรูปแบบออฟไลน์ ออนไลน์ และมีช่องทางการจัดจำหน่าย อุปกรณ์ สถานที่ผลิต ส่งมา แล้วส่งสินค้าไป”

ผู้ประกอบการคนที่ 5

“ไม่ถนัดการทำการตลาดและค้าขายออนไลน์ อยากเรียนรู้เรื่อง การถ่ายภาพ การเขียนเรื่องราว เพราะรู้สึกว่าตนเองไม่มีความรู้เรื่องนี้เลย”

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มมาสรุปด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสรุปเป็นหมวดหมู่เพื่อนำเสนอประเด็นความต้องการเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเป็นร่างองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยข้อมูลที่ได้จากการสรุปแบ่งออกเป็น 1) คุณสมบัติของแพลตฟอร์มและ 2) คอร์สเรียนต่าง ๆ และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1) คุณสมบัติของแพลตฟอร์ม

- ช่องทางการรีวิวสินค้า
- เชื่อมต่อกับส่วนของเมนูราชการ
- มีพื้นที่ให้โชว์หรือแสดงสินค้าและข้อมูลต่าง ๆ
- ช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์
- มีช่องทางให้คำปรึกษาและแนะนำ
- มีศูนย์การเรียนรู้ในระบบฯ แหล่งรวบรวมเกร็ดความรู้ต่าง ๆ

- รองรับการแชร์ไอเดีย ความคิดต่าง ๆ (คล้าย ๆ โปรแกรม Pinterest)
- มีระบบหาอาสาสมัครช่วยวิสาหกิจชุมชน เช่น อาจารย์นักศึกษาช่วยในเรื่องการทำ content และการวิจัย, มีการแจ้งข้อมูลติดต่อไว้ในระบบ เป็นต้น
- ช่องทางจัดจำหน่ายขายสินค้าออนไลน์ เช่น Impact เมืองทองธานี อัปเดตข้อมูลการจัดงานช่องทางการตั้งขายของ
- มีองค์ประกอบในส่วนของการให้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์ สินค้าหรือบริการ เช่น กล้วยา บอกประโยชน์และโทษของกล้วยา
- มีองค์ประกอบและส่วนของการให้ข้อมูลว่าระบบสามารถคัดกรองสินค้าให้มีคุณภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและปลอดภัยให้กับลูกค้า
- รองรับการเชื่อมโยงไปยังแพลตฟอร์มอื่น ๆ เช่น Facebook, Lazada, Shopee, Line เป็นต้น ได้

2) คอร์สเรียนต่าง ๆ

- การออกแบบบรรจุภัณฑ์
 - การผลิตสื่อภาพและตัดต่องานวิดีโอ
 - การถ่ายภาพสินค้าและการถ่ายวิดีโอ
 - ทักษะการคัดสรรคุณภาพสมุนไพรที่ดี
 - การสร้างความน่าเชื่อถือในการขายสินค้า
 - การเขียน storytelling และเขียนเนื้อหา
 - การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร
 - การเพาะปลูกผักไฮโดรโปนิก
 - การทำอุปกรณ์ทำความสะอาดร่างกายจากพืช
 - การค้นหาไอเดียเพื่อสร้างสรรค์บนโปรแกรม Pinterest
 - สนใจอยากศึกษาและเรียน Facebook IG เกี่ยวกับการสร้างคอนเทนท์
 - วิธีป้องกันการโดนบล็อกและรีพอร์ตเพื่อจำหน่ายกล้วยาผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์
 - การทำการค้าออนไลน์ การใช้งาน Lazada, Shopee, Tiktok เป็นต้น
 - การขึ้นทะเบียน จดทะเบียนผลิตภัณฑ์, OTOP การขออนุญาต
- ใบประกอบวิชาชีพ เป็นต้น

- ฯลฯ

3) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

- ให้ใช้ Tiktok หรือสื่อสังคมออนไลน์ในการดึงคนมาให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการบอกต่อ ตลอดจนรวบรวมวิสาหกิจชุมชนมาบนแพลตฟอร์มให้เยอะที่สุดมีคุณภาพตรวจสอบได้ และข้อมูลอัปเดตตลอดเวลาให้ความรู้สมุนไพรหรือสินค้าต่าง ๆ
- ทางผู้ดูแลมีวิธีการและเผยแพร่แพลตฟอร์มให้เป็นที่รู้จัก และมีรายการส่งเสริมหรือการทำกิจกรรมให้วิสาหกิจเข้ามาอัปเดตข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ด้วยตนเองได้
- มีระบบแชร์ แบ่งปัน และบอกต่อ เพื่อเป็นการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่น รวมถึงผู้ประกอบการด้วย

- มีสื่อและวิธีการสอนการใช้งานแพลตฟอร์มให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมฯ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้งานแพลตฟอร์มได้

- ระบบฯ รองรับการใช้งานผ่านอุปกรณ์มือถือและคอมพิวเตอร์ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- วิธีการทำให้มีคนเข้าใช้งานแพลตฟอร์มเยอะ ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เริ่มจากตัวคนใช้ ประชาสัมพันธ์ และบอกต่อ แชร์ต่อ ๆ กันไป รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สินค้าต้องเยอะ และดีมีคุณภาพ ตลอดสอยได้ มีรีวิวสินค้า ในแพลตฟอร์มมีองค์ความรู้ดี จากหลาย ๆ เว็บไซต์ อัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลา

- ให้ใช้ Tiktok หรือสื่อสังคมออนไลน์ในการดึงคนมาให้ความรู้และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการบอกต่อ ตลอดจนรวบรวมวิสาหกิจชุมชนมาบนแพลตฟอร์มให้เยอะที่สุดมีคุณภาพ ตรวจสอบได้ และข้อมูลอัปเดตตลอดเวลาให้ความรู้สมุนไพรหรือสินค้าต่าง ๆ

- ทางผู้ดูแลมีวิธีการและเผยแพร่แพลตฟอร์มให้เป็นที่รู้จัก และมีรายการส่งเสริมหรือการทำกิจกรรมให้วิสาหกิจเข้ามาอัปเดตข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ด้วยตนเองได้

- มีระบบแชร์ แบ่งปัน และบอกต่อ เพื่อเป็นการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้กับผู้อื่น รวมถึงผู้ประกอบการด้วย

- มีสื่อและวิธีการสอนการใช้งานแพลตฟอร์มให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมฯ เพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถใช้งานแพลตฟอร์มได้

- ระบบฯ รองรับการใช้งานผ่านอุปกรณ์มือถือและคอมพิวเตอร์ เช่น สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- วิธีการทำให้มีคนเข้าใช้งานแพลตฟอร์มเยอะ ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ เริ่มจากตัวคนใช้ ประชาสัมพันธ์ และบอกต่อ แชร์ต่อ ๆ กันไป รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สินค้าต้องเยอะ และดีมีคุณภาพ ตลอดสอยได้ มีรีวิวสินค้า ในแพลตฟอร์มมีองค์ความรู้ดี จากหลาย ๆ เว็บไซต์ อัปเดตข้อมูลอยู่ตลอดเวลา

ตอนที่ 2 ผลการร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

จากการระดมความคิดผู้วิจัยได้นำเสนอร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน โดยแพลตฟอร์มควรจะเป็นระบบที่รองรับการเข้าถึงผ่าน Web Application โดยการเข้าผ่านได้ผ่านทาง Application Line ผ่านเมนูต่าง ๆ มีการปรับเนื้อหาและขนาดของภาพ เนื้อหาต่าง ๆ ให้รองรับผ่านทาง smartphone เป็นหลัก และควรรองรับการล็อกอินผ่านบัญชีทาง Facebook, Microsoft หรือ google ได้ด้วย มีระบบหลังบ้านสำหรับ Admin และ หน้าบ้าน Member สำหรับบุคคลทั่วไป และ Guest เข้าใช้งานเมื่อไม่ต้องการ Log in เวลาใช้งานสำหรับ Member สามารถเข้าถึงและ Post สิ่งต่าง ๆ ได้ตามสิทธิ์การใช้งาน โดยโครงสร้างของแพลตฟอร์มมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบหลักสูตรหรือคอร์สการเรียน

- ชื่อวิชา

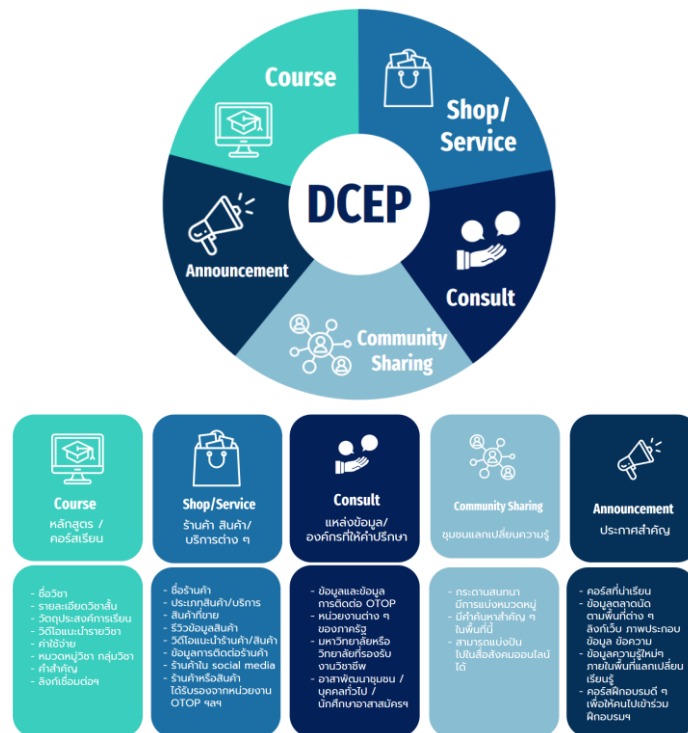
- รายละเอียดวิชาสั้น ๆ / วัตถุประสงค์การเรียน

- ข้อมูลวิดีโอประกอบการเรียน (วิดีโอแนะนำรายวิชา)
 - ค่าใช้จ่าย (ฟรี / มีค่าใช้จ่าย.... (บาท)
 - หมวดหมู่วิชา กลุ่มวิชา
 - คำสำคัญ
 - ลิงก์เชื่อมโยงไปยังวิชานั้น ๆ
2. องค์ประกอบของร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ
- ชื่อร้านค้า
 - ประเภทสินค้า/บริการ
 - สินค้าที่ขาย
 - รีวิวข้อมูลสินค้า/บริการประกอบการตัดสินใจ)
 - ข้อมูลวิดีโอหรือคลิปของร้าน (วิดีโอแนะนำร้านค้า/สินค้า)
 - ข้อมูลการติดต่อร้านค้า (เบอร์โทร, อีเมล, line id)
 - ร้านค้าใน Facebook, Lazada, Shopee หรือ Instagram (ลิงก์รูปแบบต่าง ๆ)
 - ร้านค้าหรือสินค้าได้รับรองจากหน่วยงาน (OTOP, อย. มีหรือไม่มี,)
3. แหล่งข้อมูลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ
- ข้อมูลและข้อมูลการติดต่อ OTOP
 - หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ
 - มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่รองรับงานวิชาชีพ เช่น ราชภัฏฯ ราชชมงคลฯ
 - อาสาพัฒนาชุมชน / บุคคลทั่วไป / นักศึกษาอาสาสมัครฯ
 - ฯลฯ
4. พื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้
- กระดานสนทนา มีการแบ่งหมวดหมู่
 - มีคำค้นหาสำคัญ ๆ ในพื้นที่นี้
 - สามารถแบ่งปันไปในสื่อสังคมออนไลน์ได้
5. ประกาศสำคัญ
- ลงข้อมูลคอร์สที่น่าเรียน
 - ประกาศลงข้อมูลตลาดนัดตามพื้นที่ต่าง ๆ ลิงก์เว็บ ภาพประกอบ ข้อมูล

ข้อความ

- ลงข้อมูลข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ ภายในพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ลงข้อมูลคอร์สฝึกอบรมดี ๆ เพื่อให้คนไปเข้าร่วมฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง

ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ดังภาพ

ภาพที่ 1 ร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มวิสาหกิจชุมชนดิจิทัลฯ (DCEP)

ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบผลการประเมินได้ผล ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตรวจคุณภาพร่างองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ (5 ท่าน)

	รายการองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ระดับความเหมาะสม
1	หลักสูตรหรือคอร์สการเรียน (Course)			
	- ชื่อวิชา	4.60	0.89	มากที่สุด
	- รายละเอียดการเรียน	4.60	0.89	มากที่สุด
	- สรุปรายละเอียดวิชา	4.60	0.89	มากที่สุด
	- ค่าใช้จ่าย	4.40	0.89	มาก
	- หมวดหมู่วิชา กลุ่มวิชา	4.40	0.89	มาก
	- คำสำคัญ	4.60	0.55	มากที่สุด
	- ลิงก์เชื่อมต่อฯ	4.40	0.89	มาก
	ภาพรวมของหลักสูตรหรือคอร์สการเรียน	4.40	0.89	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

	รายการองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับความ เหมาะสม
2	ร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ (Shop/Service)			
	- ชื่อร้านค้า	4.40	0.89	มาก
	- ประเภทสินค้า/บริการ	4.40	0.89	มาก
	- สินค้าที่ขาย	4.40	0.89	มาก
	- รีวิวข้อมูลสินค้า	4.60	0.89	มากที่สุด
	- วิดีโอแนะนำร้านค้า/สินค้า	4.60	0.89	มากที่สุด
	- ข้อมูลการติดต่อร้านค้า	4.60	0.55	มากที่สุด
	- ร้านค้าใน social media	4.60	0.55	มากที่สุด
	- ร้านค้าหรือสินค้าได้รับรองจากหน่วยงานฯ	4.60	0.89	มากที่สุด
	ภาพรวมของร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ	4.40	0.89	มาก
3	แหล่งข้อมูล/องค์กรที่ให้คำปรึกษา (Consult)			
	- ข้อมูลและข้อมูลการติดต่อหน่วยงาน	4.60	0.89	มากที่สุด
	- หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ	4.60	0.89	มากที่สุด
	- มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่รองรับงานวิชาชีพ	4.60	0.89	มากที่สุด
	- อาสาพัฒนาชุมชน/บุคคลทั่วไป/นักศึกษาอาสาสมัครฯ	4.60	0.89	มากที่สุด
	ภาพรวมของแหล่งข้อมูล/องค์กรที่ให้คำปรึกษา	4.60	0.89	มากที่สุด
4	ชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้			
	- กระดานสนทนา มีการแบ่งหมวดหมู่	4.60	0.55	มากที่สุด
	- มีคำค้นหาสำคัญ ๆ ในพื้นที่นี้	4.80	0.45	มากที่สุด
	- สามารถแบ่งปันไปในสื่อสังคมออนไลน์ได้	4.80	0.45	มากที่สุด
	ภาพรวมของชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้	4.80	0.45	มากที่สุด
5	ประกาศสำคัญ			
	- คอร์สที่น่าสนใจ	4.60	0.89	มากที่สุด
	- ข้อมูลตลาดนัดตามพื้นที่ต่าง ๆ ลิงก์เว็บ ภาพประกอบ ข้อมูล ข้อความ	4.60	0.89	มากที่สุด
	- ข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ ภายในพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้	4.60	0.89	มากที่สุด
	- คอร์สฝึกอบรมดี ๆ เพื่อให้คนไปเข้าร่วมฝึกอบรมฯ	4.60	0.89	มากที่สุด
	ภาพรวมของประกาศสำคัญ	4.60	0.89	มากที่สุด
	รายการองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยภาพรวม	4.60	0.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 วิเคราะห์ผลได้ดังนี้ ภาพรวมขององค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 รองลงมา คือ ภาพรวมของแหล่งข้อมูล/องค์กรที่ให้คำปรึกษา และภาพรวมของประกาศที่สำคัญ เท่ากันคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89 และรายการองค์ประกอบ

ของแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยภาพรวมของทั้งแพลตฟอร์มมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.89

รายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ ในด้านหลักสูตรหรือคอร์สการเรียน (Course) รายการชื่อวิชา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ สรุปรายละเอียดวิชา และคำสำคัญ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) ด้านร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ (Shop/Service) รายการ รีวิวข้อมูลสินค้า วิดีโอแนะนำร้านค้า/สินค้า ข้อมูลการติดต่อร้านค้า ร้านค้าใน social media และร้านค้าหรือสินค้าได้รับรองจากหน่วยงานฯ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) ด้านแหล่งข้อมูล/องค์ที่ให้คำปรึกษา (Consult) ทุกรายการ ข้อมูลและข้อมูลการติดต่อหน่วยงาน หน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยที่รองรับงานวิชาชีพ อาสาพัฒนาชุมชน/บุคคลทั่วไป/นักศึกษา/อาสาสมัครฯ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) ด้านชุมชนแลกเปลี่ยนความรู้ รายการ กระดานสนทนา มีการแบ่งหมวดหมู่ มีคำค้นหาสำคัญ ๆ สามารถแบ่งปันไปในสื่อสังคมออนไลน์ได้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60 – 4.80) และในด้านประกาศสำคัญ รายการคอร์สที่น่าสนใจ ข้อมูลตามตลาดนัด ข้อมูลความรู้ใหม่ ๆ คอร์สฝึกอบรมดี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60)

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขอนำเสนออภิปรายผลการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ เพื่อที่จะเข้าใจปัญหาอย่างแท้จริงของวิสาหกิจชุมชน โดยอาศัยองค์ความรู้ ประสบการณ์และความสามารถของคน ๆ นั้น ที่มีความรู้เฉพาะทางในเรื่องของปัญหานั้น ๆ ซึ่งเป็นวิธีการเชื่อมโยงระหว่างปัญหากับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Buchanan, 1992; Cross, 2006) พบว่า ความต้องการของวิสาหกิจชุมชน เกี่ยวกับแพลตฟอร์มดิจิทัลได้แก่ คุณสมบัติของแพลตฟอร์ม เช่น มีช่องทางการรีวิวสินค้า ช่องทางการให้คำปรึกษาและแนะนำ พื้นที่แสดงสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าออนไลน์และออฟไลน์ ศูนย์การเรียนรู้ในระบบฯ แหล่งรวบรวมความรู้ต่าง ๆ การแบ่งปันความคิดเห็น ระบบอาสาสมัครช่วยวิสาหกิจชุมชน การให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ รองรับการเชื่อมโยงไปยังแพลตฟอร์มอื่น ๆ เช่น Facebook, Lazada, Shopee, Line เป็นต้น ได้ สอดคล้องกับข้อมูลที่สนับสนุนว่าแพลตฟอร์มที่เปิดให้บริการร้านค้าออนไลน์ที่น่าสนใจ Shopee และ Lazada ผู้นำด้านอีคอมเมิร์ซในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และ Facebook สื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมในประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมศักยภาพทางการตลาดของวิสาหกิจของชุมชนได้ (Chamnnonpon & Lowanichchai, 2019) และความต้องการคอร์สเรียนต่าง ๆ เพื่อทักษะและความรู้ในการพัฒนาตนเองของวิสาหกิจชุมชน พบว่ามีความสนใจที่อยากจะเรียนรู้เรื่อง การถ่ายภาพสินค้าและวิดีโอ การผลิตสื่อภาพและตัดต่องานวิดีโอ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การคัดสรรคุณภาพสมุนไพร การเขียน storytelling และเขียนเนื้อหา การถนอมอาหารและการแปรรูปอาหาร การเพาะปลูก การค้นหาไอเดียใหม่ ๆ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การทำการค้าออนไลน์ผ่าน Lazada, Shopee หรือ Tiktok

การขึ้นทะเบียน จดทะเบียนผลิตภัณฑ์, OTOP การขออนุญาตประกอบวิชาชีพ เป็นต้น สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (The Secretariat of the House of Representatives, 2018) ที่กล่าวว่าวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ และรักการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 2 อภิปรายผลการพัฒนาองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

สำหรับองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย 1) หลักสูตรหรือคอร์สการเรียน 2) ร้านค้า สินค้า/บริการต่าง ๆ 3) ข้อมูลหรือองค์กรที่ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ 4) พื้นที่แลกเปลี่ยนความรู้ และ 5) ประกาศสำคัญ ได้ผลสอดคล้องกับ Chamnanpon & Lowanichchai (2019) ที่ได้กล่าวว่าเทคโนโลยีดิจิทัล คือ การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลมาช่วยในการบริหารและจัดการธุรกิจ การใช้เว็บไซต์สำหรับเป็นตลาดกลางให้ผู้ประกอบการชุมชนกลุ่มต่าง ๆ สามารถนำเสนอข้อมูลร้านค้า ผลิตภัณฑ์ การซื้อขายออนไลน์ การค้นหาความรู้ใหม่ เป็นต้น และยังมีความใกล้เคียงกับงานของ รัตนสุภาพร ศรีสุระ สุพัตรา วยะยลุน รัตนภรณ์ แซ่ลี และวนษา สิ้นจิงหริด (Srisura, Wayalun, Saelee & Sinchangreed, 2022) ได้ออกแบบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยจัดกลุ่มงานสารสนเทศตามสินค้าและบริการออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ ของฝาก ของที่ระลึก ผลไม้ อาหารตามฤดูกาล โปรแกรมการท่องเที่ยว หลักสูตรอบรมระยะสั้น องค์กรความรู้และภูมิปัญญา และยังพบอีกว่าแพลตฟอร์มออนไลน์จะสามารถนำไปใช้งานจะช่วยส่งเสริมทัศนคติที่ดีในการประกอบอาชีพรูปแบบใหม่ สามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้น เสริมสร้างทักษะด้านใช้ชีวิตให้แก่ชุมชนในทางที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการมีความสะดวกสบายขึ้น รวมทั้งช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย การมีหน่วยงานช่วยเป็นที่ปรึกษา อาจเป็นภาครัฐภาคเอกชน หรือสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล รวมถึงการทำการค้าออนไลน์เข้ามาคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำปรึกษาให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ และการเผยแพร่สินค้าโดยนักรีวิวหรือภาพถ่ายจะเป็นการแนะนำผลิตภัณฑ์โดยผู้ใช้สินค้าหรือบริการ การบอกปากต่อปาก ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ เว็บไซต์ ต่าง ๆ จะช่วยประชาสัมพันธ์ที่ได้ผลสูงสุด ดังนั้นการนำกระบวนการคิดเชิงออกแบบมาใช้ จะช่วยเสริมสร้างให้ชุมชนเกิดการพึ่งตนเองผ่านการเรียนรู้โดยชุมชนเองได้อย่างสมบูรณ์และยั่งยืน นำไปสู่การยกระดับการสร้างเสริมชุมชนให้ดำรงอยู่อย่างมีคุณค่าต่อไป (Phuwanatwichit & Piriyaachagul, 2020)

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารกองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร คณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ผู้รับผิดชอบระดับท้องถิ่น ระดับเขต และระดับจังหวัด สามารถนำความต้องการของวิสาหกิจชุมชนและองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

เพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปกำหนดนโยบายต่าง ๆ ต่อได้ อันจะส่งเสริมศักยภาพของวิสาหกิจชุมชนให้กว้างขวางและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. วิสาหกิจชุมชน หรือบุคคลทั่วไปสามารถนำเอาองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปพัฒนาประยุกต์แพลตฟอร์มดิจิทัลอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติและบริบทใกล้เคียงต่อได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยที่มุ่งศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดนนทบุรี การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยสามารถขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มเป้าหมายกลุ่มวิสาหกิจในจังหวัดและภูมิภาคอื่น ๆ ต่อไป

2. ผู้สนใจสามารถนำเอาองค์ประกอบแพลตฟอร์มดิจิทัลโดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมศักยภาพวิสาหกิจชุมชนไปพัฒนาต่อเป็นแพลตฟอร์มดิจิทัลฯ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ จักรวาลนฤมิต ฯลฯ ต่อได้

References

- Buchanan, R. (1992). Wicked Problems in Design Thinking. *Design issues*. 8(2), 5-21.
- Chamnanpon, K. & Lowanichchai, S. (2019). *kānp̄hatthana rūpbāep theknōlōyī di chī than phūā songsoēm sakkayaphāp phūprakōpkān* [A Development Model of Digital Technology for Supporting Entrepreneur]. *Ratchaphruek Journal*. 17(2), 130-138. Retrieved from <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/169803/135237>
- Cross, N. (2006). *Designedly Ways of Knowing*. London: Springer-Verlag.
- Munpao, P. & Netwong, T. (2021). *di chī than phāē lotfōm phūā yok radap thurakit bōrīkān nai yuk khō wit - sipkāo* [Digital Platform to Elevate Service Business in The Covid-19 Era]. *Journal of Management Science Sakon Nakhon Rajabhat University*. 1(1), 57-65. Retrieved from <https://fmsjournal.snru.ac.th/wp-content/uploads/2022/05/00-เนื้อหา-วารสาร-ปีที่-1-เล่มที่-1-Reprint-Copy-5.pdf>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *rā ngok rōp phāen phatthana sēthakit læ sangkhom hāeng chāt chabap thī sipsām* [Drafting the National Economic and Social Development Plan Framework]. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ_ฉบับที่_13.pdf.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2018). *yutthasāt chāt* [National Strategy 2018 – 2037 (Government Gazette)]. Retrieved from <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/previewer.php>.

- Onsamlee, P. (2020). wisāhakit chumchon kap kāntalāt yuk mai læ sangkha madi c̣hī than [Community business and modern marketing in a digital society]. **Journal of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University**. 14(2), 179-201. Retrieved from https://huso.bsru.ac.th/husocjournal/file/public_article/12%20Patkamol_12-07-2022_15-12-36.pdf
- Phuwanatwichit, T. & Piriatachagul, G. (2020). kān̄c̣hatkān̄ sapphayākōn̄ chumchon phān̄ kān̄riānrū choēng ‘ōk bāep pen thān̄ sū kā raphung ton ‘ēng khōng chumchon thōngthin yāng yangyūn [The Community Resources Management through Design Based Learning for Sustainable Self-Reliance of Local Communities]. **Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University**. 12(2), 39-53. Retrieved from <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-la/article/download/249065/167901/877383>
- Srisura, R., Wayalun, S., Saelee, R. & Sinchangreed, W. (2022). kān̄chai nāēkhīt bāē bō nai kān̄phatthana phāē lotfō mō ‘on lai phūā soēm sakkayaphāp wisāhakit chum chon bā nathakō c̣hāngwat ‘Ubon Rā̄chathānī [Use of The Agile Concept in the Development of an Online Platform to Empower Ban Tha Ko Community Enterprises in Ubon Ratchathani]. **Industrial Technology Journal Surindra Rajabhat University**. 7(2), 66-79. Retrieved from <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/journalindus/article/view/247663/168159>
- The Secretariat of the House of Representatives. (2018). kān̄ songsoēm læ phatthana wisāhakit chumchon c̣hāk phāk rat [Promotion and development of community enterprises]. Bangkok.

กลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

STRATEGIC DEVELOPMENT FOR INNOVATION ORGANIZATION OF
SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 41

ธนายุทธ คลังวงศ์¹, ณัฐรดา วงษ์นายะ² และเจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม³
Thanayuth Klungwong¹, Natrada Wongnaya² and Charoenwit Somphongtham³

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

³ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

¹ Doctor of Philosophy Program in Administration and Development Strategy, Kamphaeng Phet
Rajabhat University

² Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

³ The Graduate School, Ratchathani University

E-mail: tana8648@gmail.com

Received:	June 6, 2022
Revised:	December 22, 2022
Accepted:	December 23, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา
องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา 2) พัฒนากลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรม
ของสถานศึกษา และ 3) ประเมินกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 62 คน และครู จำนวน 331 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครู ผู้บริหารโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติ
ที่เป็นเลิศ จำนวน 4 แห่ง จำนวน 8 คน และการสนทนากลุ่ม จำนวน 8 คน จัดทำร่างกลยุทธ์ จำนวน
15 คน และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบร่างกลยุทธ์ จำนวน 11 คน และประเมินกลยุทธ์ จำนวน 17 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
ได้แก่ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดย
หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหาร
สถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถ บริหารแบบมีส่วนร่วม ปัญหาพบว่า การส่งเสริมสนับสนุน
เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอ ปัจจัยภายใน พบว่า ครูและบุคลากร
มีความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา ปัจจัย
ภายนอก พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนานวัตกรรมอย่าง

ชัดเจน 2) กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ 3 พันธกิจ 3 เป้าประสงค์ 3 ประเด็น กลยุทธ์ 8 กลยุทธ์ 36 มาตรการ และ 15 ตัวชี้วัด และ 3) การประเมินของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากและมากที่สุด

คำสำคัญ

กลยุทธ์การพัฒนา องค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the state, problems, and factors related to innovation development of schools, 2) develop strategies for innovation development of schools, and 3) evaluate the innovation development of schools. Under the secondary educational service area office 41. A sample was selected from the directors from 62 and teachers from 331 questionnaires. The informants were 4 the successful schools and answers from 8 interviewers and group discussions with 8 persons. The providers the strategies were 15 persons, and 11 professionals were review the strategies and evaluated the strategies by 17 persons. The research instruments were questionnaire, interview, and assessment. The methods of data collection were in – depth interview, workshop, and connoisseurship. Data was analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation and content analyzed.

The results of the study were as follows: 1) the state of innovation development of school was found: The directors have the knowledges, abilities, and participative management. Problems found: The lack of education sector about academic knowledge, medias, and technology. For the internal factors, were found; the teacher and other personally have a good responsibility, creativity and participated in innovation development. The external factor, all levels departments have obviously education policy and supported the innovation development, 2) the strategic development for innovative organization of schools consisted of a vision, 3 missions, 3 strategies issues, 8 strategies, 36 measures, and 15 indicators, and 3) the results of innovation development of school that the developed strategy was appropriate, suitable, feasible and useful were at a high level and the highest.

Keywords

Strategic Development, Innovation Organization of Schools

ความสำคัญของปัญหา

สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม นวัตกรรมใหม่ในการการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศตามนโยบาย “ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0” เป็นการขับเคลื่อนเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เป็นระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ ไปสู่ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลาในด้านต่าง ๆ ของประเทศและทั่วโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งเทคโนโลยีและการติดต่อสื่อสารที่สามารถติดต่อถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้คนในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม การเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการบริหารสถานศึกษาให้เท่าทันสถานการณ์ที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาผลงานผลิต และมีการสร้างนวัตกรรมและองค์ความรู้ใหม่ทางการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน และสังคมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จะพัฒนาหาแนวทาง วิธีการเพื่อจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เนื่องจากแนวโน้มในโลกของอนาคต ทุกสาขาอาชีพต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพ สามารถใช้ความรู้ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ไปประยุกต์เพื่อพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมได้ ซึ่งรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพตามผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ เป็นคนไทยที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน คือ เป็นผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง สามารถประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (Office of the Education Council [OEC], 2017)

สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเข้าใจบริบทของสถานศึกษา ลักษณะของผู้เรียน และองค์ความรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ต้องเป็นผู้สร้างความท้าทายและสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม การจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ตามเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มุ่งสร้างและพัฒนาผู้เรียนที่เป็นผู้ผลิตหรือสร้างนวัตกรรม สามารถสร้างผลงาน สิ่งประดิษฐ์ที่มีคุณภาพสูง และมีมูลค่าสูง ทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 3Rs คือ อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และ 8Cs คือ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะความเข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทักษะความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศและรู้เท่าทันสื่อ ทักษะ

ด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพและการเรียนรู้ และการมีคุณธรรม จริยธรรม (Dechakup & Yindeesuk, 2019)

คุณภาพผู้เรียนในปัจจุบันยังไม่บรรลุได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับต่ำมาก ผู้เรียนที่จบการศึกษาระดับพื้นฐานไม่ได้มาตรฐานหลักสูตร ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประเทศไทยมีสูงมาก และการด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบการศึกษากับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติดีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา รวมทั้งผลการทดสอบจากการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ PISA (Program for International Student Assessment) พบว่า นักเรียนได้คะแนนที่ต่ำกว่ามาตรฐานโลกในวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล PISA 2018 ของไทย พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ด้านการอ่าน 393 คะแนน คณิตศาสตร์ 419 คะแนน และวิทยาศาสตร์ 426 คะแนน ซึ่งมีคะแนน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ทั้งสามด้าน ชี้ให้เห็นว่านักเรียนไทยยังมีความรู้และทักษะที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง (Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology [IPTST], 2022)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว การพัฒนาสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมเป็นหลักการ แนวคิด และวิธีพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรต้องมีวิธีการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active learning) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ โดยครูทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ มีความเข้าใจในตนเอง ใช้สติปัญญา คิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่บ่งบอกถึงการมีสมรรถนะสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปใช้เป็นเครื่องมือและแนวทางไปใช้ปรับประยุกต์การวางแผน โครงการ กิจกรรมและดำเนินการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ สามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุขสืบต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ควรมีลักษณะอย่างไร
3. กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41
3. เพื่อประเมินกลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจำแนกวิธีดำเนินการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 62 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,347 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด และครูผู้สอนเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 331 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interviews) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ขั้นตอนที่ 2.1 การศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรม แหล่งข้อมูลที่ศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนละ 4 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน โดยประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 2 คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน 2 คน และครูผู้สอนจำนวน 4 คน สถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่ประสบผลสำเร็จ ในการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรม จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนตากพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38 2) โรงเรียนปากกวีานวิทยาเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครั้งที่ 1 โดยการใช้เทคนิค SWOT Analysis การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2.3 การยกร่างกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ครั้งที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2.4 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัยหรือด้านการพัฒนากลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41

ประเมินกลยุทธ์ในด้านความสอดคล้อง (Accuracy) ความเหมาะสม (Suitability) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการพัฒนากลยุทธ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 17 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended form) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ บริหารแบบมีส่วนร่วม

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า การส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีไม่เพียงพอ

1.3 ผลการศึกษาปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ครูและบุคลากรมีความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ และมีส่วนร่วมพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา

1.4 ผลการศึกษาปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนานวัตกรรมอย่างชัดเจน

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

ภาพที่ 2 ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

ผลการประเมินกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ประเด็นกลยุทธ์ และเป้าประสงค์ ด้านความสอดคล้องส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด และทั้ง 8 กลยุทธ์ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การประเมินต้องมีค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ≤ 1.00 (Srisa-art, 2017) แสดงว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

อภิปรายผล

จากผลวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. การศึกษาสภาพ ปัญหา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

1.1 สภาพการพัฒนองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ ความสามารถ บริหารแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ารับการพัฒนาความรู้ ทักษะการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ปฏิบัติงาน จัดโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายการพัฒนานวัตกรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ทักษะ และส่งเสริมการคิดริเริ่ม สนับสนุน เสริมแรง อำนาจความสะดวกทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ (Chamchoi, 2019) พบว่า การบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรมที่ 21 การบริหารจัดการศึกษาต้องมุ่งส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ของครู และนวัตกรรมทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การพัฒนาระบบบริหารจัดการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การสร้างแรงบันดาลใจ

1.2 ปัญหาการพัฒนองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านการพัฒนาเครือข่ายนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัญหาด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนเป็นบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกภาคส่วน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดไว้ในมาตรา 24 วรรค 6 ว่าการจัดการศึกษาให้มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สอดคล้องกับ (Wannasri, 2020) พบว่า การพัฒนานวัตกรรมให้เกิดผลลัพธ์ตามที่คาดหวังนั้น การมีเครือข่ายจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรร่วมกันขององค์กร เพิ่มการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากร ลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน และก่อให้เกิดการคิดผสมผสานต่อยอดองค์ความรู้ขององค์กร ซึ่งกระบวนการจัดการเครือข่ายให้ยั่งยืนประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดตั้งเครือข่าย การดำเนินกิจกรรมร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของสมาชิกและการธำรงรักษาเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

1.3 ปัจจัยภายในในการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านระบบเครือข่าย สารสนเทศ และเทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ดูแล สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และประสานผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ (Wannasri, 2020) พบว่า ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาระบบเครือข่าย ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ประสานสร้างทีม เสริมแรงและจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรพัฒนาต่อยอดความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสู่สถานศึกษาแห่งนวัตกรรม

1.4 ปัจจัยภายนอกการพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า ด้านกฎหมายและนโยบายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น อาจเป็นเพราะว่า วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติได้วางเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ (Office of the Education Council [OEC], 2017) ที่กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก การเขียนได้ และการคิดเลขเป็น และ 8Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้

2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

ผลการพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ประกอบไปด้วย 3 ประเด็นกลยุทธ์ ได้แก่ (1) การเพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม (2) การเพิ่มขีดความสามารถครูให้มีความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา และ (3) การยกระดับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากการพัฒนาแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีขั้นตอนการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์และบรรลุวิสัยทัศน์ขององค์กร ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความแม่นยำทางวิชาการ และมีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนองผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมและทักษะในการใช้เทคโนโลยี และการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้ทราบความคืบหน้า และสาเหตุของการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ และนำข้อมูลย้อนกลับมาใช้ในการปรับแผนกลยุทธ์และวางแผนแนวทางแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับ (Phagaphasvivat, 2021) ที่กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์ มีการดำเนินการการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์เพื่อที่จะวางตำแหน่งกลยุทธ์ให้สอดคล้องและเป็นไปได้ โดยการกำหนดแนวทางหรือทางเลือกทางกลยุทธ์ การประเมินทางเลือกกลยุทธ์ที่ดีที่สุด และการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ สอดคล้องกับ (Panich & Monthochit, 2020) ที่กล่าว

ว่า การพัฒนาครูหรือศักยภาพของครูต้องแตกต่างจากเดิม ครูรุ่นใหม่จึงต้องเป็นโค้ชในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สูงขึ้น และหลากหลายขึ้น วิธีการสอนจึงต้องดึงศักยภาพของผู้เรียน และการวัดผลด้วยความคิดสร้างสรรค์ผลงาน และการนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นความท้าทายของคนรุ่นใหม่ ที่หลายหน่วยงานให้ความสำคัญเข้าไปช่วยพัฒนาครูอยู่ในขณะนี้ และสอดคล้องกับ (Wannasri, 2020) ที่กล่าวว่า การดำเนินงาน นิเทศ กำกับ ติดตาม และการประเมินความสำเร็จการเสริมแรงสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในผู้บริหาร

3. ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ดังนี้

ผลการประเมินกลยุทธ์การพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ที่พัฒนาขึ้น ประกอบไปด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด และมาตรการ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระบวนการพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสม ทำให้ได้กลยุทธ์ที่มีคุณภาพซึ่งกระบวนการนั้น ได้แก่ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการศึกษาการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ ทำให้ได้ข้อมูล ที่ครอบคลุมและเที่ยงตรง และการยกร่างกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการวางแผนการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา ทำให้ได้กลยุทธ์ที่สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของการพัฒนางานองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 รวมทั้งมีการตรวจสอบกลยุทธ์ โดยการวิพากษ์ของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ประสบการณ์ ด้านการบริหารและการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ทำให้กลยุทธ์ที่ยกร่างได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงให้เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ที่แสวงหาทิศทาง และแนวทางการดำเนินงานขององค์กรที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ (Chareinkun, 2022) ที่กล่าวว่า การกำหนดแผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์มีขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เป็นทั้งจุดแข็ง/จุดอ่อน และโอกาส/ภาวะคุกคาม มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กร 2) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์/ค่าเป้าหมาย 3) การกำหนดกลยุทธ์ หรือแนวทางที่นำไปสู่ การบรรลุเป้าประสงค์/วัตถุประสงค์แต่ละข้อ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ 4) การจัดทำแผนงาน โครงการ โดยกำหนดตัวบ่งชี้และงบประมาณสำหรับแต่ละ แผนงาน/โครงการ สอดคล้องกับ (Siriniran, 2018) ที่กล่าวว่า การประเมินกลยุทธ์เพื่อให้มั่นใจว่ากลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นนั้นมีความถูกต้อง ต้องใช้เกณฑ์ ดังนี้ 1) ความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจที่กำหนดขึ้น 2) ความสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร 3) กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นมีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ขัดแย้งกันเอง 4) การวิเคราะห์สถานการณ์ได้ให้ความสำคัญต่อการชี้จุดแข็งของการฉกฉวยโอกาสที่มีอยู่ และ 5) ให้ความสำคัญต่อมุมมองด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ (Phagaphasvivat, 2021) ที่กล่าวว่า การประเมินกลยุทธ์มีหลักเกณฑ์สำคัญ ดังนี้ 1) การยึดหลักการพิจารณาความ

เหมาะสม 2) การพิจารณาบนพื้นฐานของหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ และ 3) การพิจารณาถึง
การยอมรับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของหน่วยงาน เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สอดคล้องกันหรือไม่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงมากควรมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของหน่วยงาน
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาควรมีการทบทวนสถานการณ์ทางกลยุทธ์ว่าอยู่ในตำแหน่งสถานการณ์ใด เพื่อปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาควรร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ไม่ได้นำกลยุทธ์ไปทดลองใช้ในสถานศึกษา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรนำกลยุทธ์ไปทดลองใช้ในสถานศึกษาจริง
2. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกลยุทธ์การพัฒนองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

References

- Chamchoi, S. (2019). *kānboṛihān sathān suksā nai yuk dichithan* [School Management in Digital Era]. 2nd edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chareinkun, N. (2022). *kānboṛihān nayobān læ kon yutthakan suksā* [Policy and Strategic Management in Educational]. 2nd edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Dechakup, P. and Yindeesuk, P. (2019). *kānriānrū choēng ruk bæp rūām phalang kap PLC phūā kānphatthana* [Active Learning with a Joint Force with PLC for Development]. 4th edition. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2022). *phonkān pramoēn PISA sōṅgphansippæēt kān ‘ān khanittasāt læ witthayasāt* [Results of PISA Assessment 2018: Reading, Mathematics and Science]. Bangkok: Prepared and published by the Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.

- Office of the Education Council. (2017). **phāenkaṇ suksā hæng çat Phō.Sō. 2560-2579** [National Education Plan B.E. 2560-2579]. Bangkok: Prikwan Graphic Co., Ltd.
- Panich, V. and Monthochit, P. (2020). **kānsuksā khunnaphāp sūng radap lōk** [World-class High-quality Education]. Bangkok: S. R. Printing. Mass Products Co., Ltd.
- Phagaphasvivat, S. (2021). **kānbōrihān choēngkon yut** [Strategic Management]. 20th edition. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Siriniran, S. (2018). **kānsāng khwām daipriāp thāng thurakit** [Building Business Advantages]. Bangkok: B.Q.Wai Consultants.
- Srisa-art, B. (2017). **kānwichai būangton chabap prapprung mai** [Revised Preliminary Research]. 10th edition. Bangkok: Suwiriya Printing Factory.
- Wannasri, J. (2020). **nawattakam sū kānphatthana sathan suksā** [Innovation for the Development of Educational Institutions]. Innovation for the Development of Educational Institutions. Phitsan.

โมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์
ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

A STRUCTURAL EQUATION MODEL OF ORGANIZATIONAL
COMMUNICATION BEHAVIOR VIA SOCIAL MEDIA OF SUPPORT
STAFFS RAJABHAT UNIVERSITY IN BANGKOK

ธนาวุฒิ ประกอบผล
Tanawut Prakobpol

คณะบริหารธุรกิจ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Business School King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang
E-mail: tanawut.pr@kmitl.ac.th

Received:	January 23, 2022
Revised:	March 28, 2022
Accepted:	April 7, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครกับข้อมูลเชิงประจักษ์ วิธีดำเนินการวิจัยโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 380 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์องค์ประกอบ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์มี 3 ตัวแปร ได้แก่ พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน และความเคยชิน และ 2) โมเดลสมการโครงสร้างสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าไคสแควร์ เท่ากับ 355.62 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ เท่ากับ 1.342 ค่าระดับความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.347 ค่าดัชนีระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.988 ค่าดัชนีระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.967 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.012

คำสำคัญ

พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กร สื่อสังคมออนไลน์ โมเดลสมการโครงสร้าง

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop a structural equation model of organizational communication behavior via social media of support staffs Rajabhat University in Bangkok, and 2) validate the concordance of the causal model with empirical data. Research method, the researcher collected data by questionnaire with 380 support staffs Rajabhat University in Bangkok. The data were analyzed by descriptive statistic, factor analysis, Pearson correlation coefficient analysis and Structural Equation Modeling (SEM) analysis.

The research findings were as follows: 1) The factors influencing organizational communication behavior via social media has 3 variables: behavioral intention facilitating conditions and habit. And 2) the Structural Equation Modeling (SEM) was fitted with empirical data. The Chi-Square = 355.62, relative Chi-Square = 1.342, $p = 0.347$, GFI = 0.988, AGFI = 0.967 and RMSEA = 0.012.

Keywords

Organizational Communication Behavior, Social Media, Structural Equation Modeling

ความสำคัญของปัญหา

สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ทำงานบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยน แบ่งปันเรื่องราวต่าง ๆ ระหว่างบุคคลสองคน หรือกลุ่มบุคคลในลักษณะการเข้าร่วมเครือข่ายออนไลน์เดียวกัน Wanprapha (2017) มีบทบาทสำคัญต่อการสื่อสารภายในองค์กรปัจจุบันทำให้มีการใช้งานอย่างแพร่หลายและมีอิทธิพลอย่างกว้างขวางในหลากหลายวงการ รวมทั้งแวดวงการศึกษา จากงานวิจัยการยอมรับเทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของประเทศไทย กรณีบุคลากรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ที่ใช้งานระบบสารสนเทศการบริหารทรัพยากรบุคคล พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อความตั้งใจในการใช้ระบบมากที่สุด คือ ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ และนโยบายของสถาบันที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้ระบบทางตรงมากกว่าทางอ้อม Sukyanee (2015) จากผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลของโซเชียลมีเดียที่มีต่อคนทำงานในองค์กรเพื่อศึกษาแรงงานในตลาดประเทศไทย พบว่า 1) กลุ่มตลาดแรงงานในประเทศไทยยังคงใช้เฟซบุ๊กมากที่สุด รองลงมา คือ ไลน์ และอันดับที่ 3 คือ ยูทูบ 2) สาเหตุของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในที่ทำงาน ส่วนใหญ่ใช้ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ติดตามข่าวสารในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ ใช้เพื่อการติดต่อ ส่งข้อความ และอันดับที่ 3 เพื่อหาความบันเทิงข่าวสารแทนทีวีและสื่อสิ่งพิมพ์ 3) ข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนทำงานในองค์กร ข้อดี คือ กลุ่มคนทำงานสามารถใช้ในการสื่อสารข้อมูลถึงผู้คนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและสะดวก ข้อเสีย คือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์จะทำให้เกิดความไม่ระมัดระวังในการใช้งาน ขาดการกลั่นกรองด้านความถูกต้อง ข้อมูลที่ได้รับอาจไม่เป็นความจริงและอาจเกิดผลเชิงลบได้ และข้อ 4) ทศนคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของคนทำงานในองค์กร คนส่วนใหญ่มีทัศนคติในเชิงบวกต่อภาพรวมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในสถานที่ทำงาน แต่ยังไม่เห็นด้วย

กับอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ต่อการสร้างความผ่อนคลาย การสร้างสมาธิ ความตั้งใจในการทำงาน รวมถึงไม่มีผลต่อการใช้เพื่อโฆษณาหน่วยงานสินค้าหรือบริการ และการส่งเสริมการขายในองค์กร หน่วยงานของตนเอง

มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มีที่ตั้งอยู่ในเขต กรุงเทพมหานครจำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏ จันทระเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีและมหาวิทยาลัยราชภัฏ บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา โดยมีบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 5,524 คน (Office of the Higher Education Commission, 2020) เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับการจัดอันดับจากสถาบันจัดอันดับ มหาวิทยาลัยไทยและจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ให้เป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่มีผลงานที่ดีอยู่ในลำดับต้น ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญ ในส่วนของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรทางการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการ สื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อ สังคมออนไลน์และสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการสื่อสาร ภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยใดมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร
2. โมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสาร ภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต กรุงเทพมหานครกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขต กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทระเกษม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีและมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1 ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Hair, Anderson, Tatham & Black (1995) ซึ่งได้เสนอ กฎแห่งความชัดเจน (Rule of Thumb) ที่นักสถิติวิเคราะห์ตัวแปรพหุใช้กันมาก คือ อัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์อย่างน้อยควรจะเป็น 5 ต่อ 1 ส่วนในการวิเคราะห์ ค่าอิทธิพลระหว่างตัวแปรอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์อย่างน้อยควรจะเป็น 10 ต่อ 1 สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่า 28 พารามิเตอร์ การประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจึงไม่ควรต่ำกว่า 280 คน (10 ตัวอย่าง ต่อ 1 พารามิเตอร์) และเพื่อความสอดคล้องกับการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 380 คน และเพื่อป้องกันการสูญหายจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงเพิ่มจำนวนแบบสอบถามเป็น 400 ฉบับ

1.2 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้มหาวิทยาลัย เป็นเกณฑ์ในการแบ่งชั้น จำนวน 5 แห่ง และคำนวณจำนวนตัวอย่างในแต่ละแห่งตามสัดส่วนของบุคลากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กร ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผ่านการหาคุณภาพด้วยการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Consistency: IOC) มีค่าตั้งแต่ 0.67-1.00 และหาค่าความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเที่ยงตั้งแต่ 0.811-0.833 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน (Descriptive Statistic) 2) การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง Construct Validity) โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบ 3) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และ 4) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.95 และเพศชาย ร้อยละ 41.05 ในด้านอายุ 30-40 ปี ร้อยละ 48.68 รองลงมาน้อยกว่า 30 ปี 41-50 ปี และมากกว่า 50 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 20.26, 18.95 และ 12.11 ตามลำดับ ในด้านระยะเวลาปฏิบัติงานมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 26.84 รองลงมา 10-15 ปี น้อยกว่า 5 ปี และ 5-10 ปี ร้อยละ 26.05, 25.00 และ 22.11 ตามลำดับ ประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันไลน์มากกว่า 9 ปี ร้อยละ 27.11 รองลงมา 7-9 ปี 5-7 ปี และน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 25.79, 24.47 และ 22.63 ตามลำดับ ระยะเวลาในการใช้งานแอปพลิเคชันไลน์โดยเฉลี่ยต่อวันมากกว่า 5 ชั่วโมง ร้อยละ 29.47 รองลงมา 1-3 ชั่วโมง 3-5 ชั่วโมง และน้อยกว่า 1 ชั่วโมง ร้อยละ 28.16, 23.16 และ 19.21 ตามลำดับอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการสื่อสาร

ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ โทรศัพท์มือถือ ร้อยละ 53.34 รองลงมา คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และแท็บเล็ต ร้อยละ 32.05, 10.37 และ 4.23 ตามลำดับ และมหาวิทยาลัยที่สังกัด มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ร้อยละ 36.84 รองลงมา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ร้อยละ 18.95, 16.05, 15.53 และ 12.63 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของตัวแปรมีค่าตั้งแต่ 3.36 – 4.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) มีค่าตั้งแต่ 0.53 – 0.94 แสดงว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวไม่แตกต่างกันมาก สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V) ของตัวแปร มีค่าตั้งแต่ 14.47 – 22.80 แสดงว่า ตัวแปรมีการกระจายของข้อมูลไม่แตกต่างกันมาก ค่าความเบ้ (Skewness: SK) มีค่าตั้งแต่ -0.84– 0.75 และความโด่ง (Kurtosis: KU) มีค่าตั้งแต่ -0.22 – 0.57 แสดงว่า ตัวแปรมีการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติสมมาตร

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

1. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบความคาดหวังในประสิทธิภาพ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความคาดหวังในประสิทธิภาพ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 7.19 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 1.438 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.432 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.001

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .80 ถึง .88 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของความคาดหวังในประสิทธิภาพ

2. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบความคาดหวังในความพยายามใช้งาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความคาดหวังในความพยายามใช้งาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.65 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.65 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.488 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.001

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .69 ถึง .90 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของความคาดหวังในความพยายามใช้งาน

3. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบอิทธิพลทางสังคม

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงอิทธิพลทางสังคม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.77 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.77 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.379 ค่าดัชนีวัด

ระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .63 ถึง .84 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของอิทธิพลทางสังคม

4. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.82 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.82 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.097 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.986 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.971 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.031

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .62 ถึง .81 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งาน

5. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบแรงจูงใจด้านความบันเทิง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแรงจูงใจด้านความบันเทิง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.65 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.65 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.337 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.001

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .82 ถึง .88 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของแรงจูงใจด้านความบันเทิง

6. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบมูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงมูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.41 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.41 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.588 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.00

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .78 ถึง .87 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของมูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ

7. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบความเคยชิน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความเคยชิน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.56 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.56 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.742 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .78 ถึง .89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของความเคยชิน

8. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.79 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.79 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.532 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.001

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.60 ถึง 0.92 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < 0.01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

9. ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลการวัดตัวแปรแฝงพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 0.52 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 0.52 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.643 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.000

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้งหมดมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ .68 ถึง .80 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) ทุกตัว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งหมดเป็นตัวแปรที่สำคัญของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์

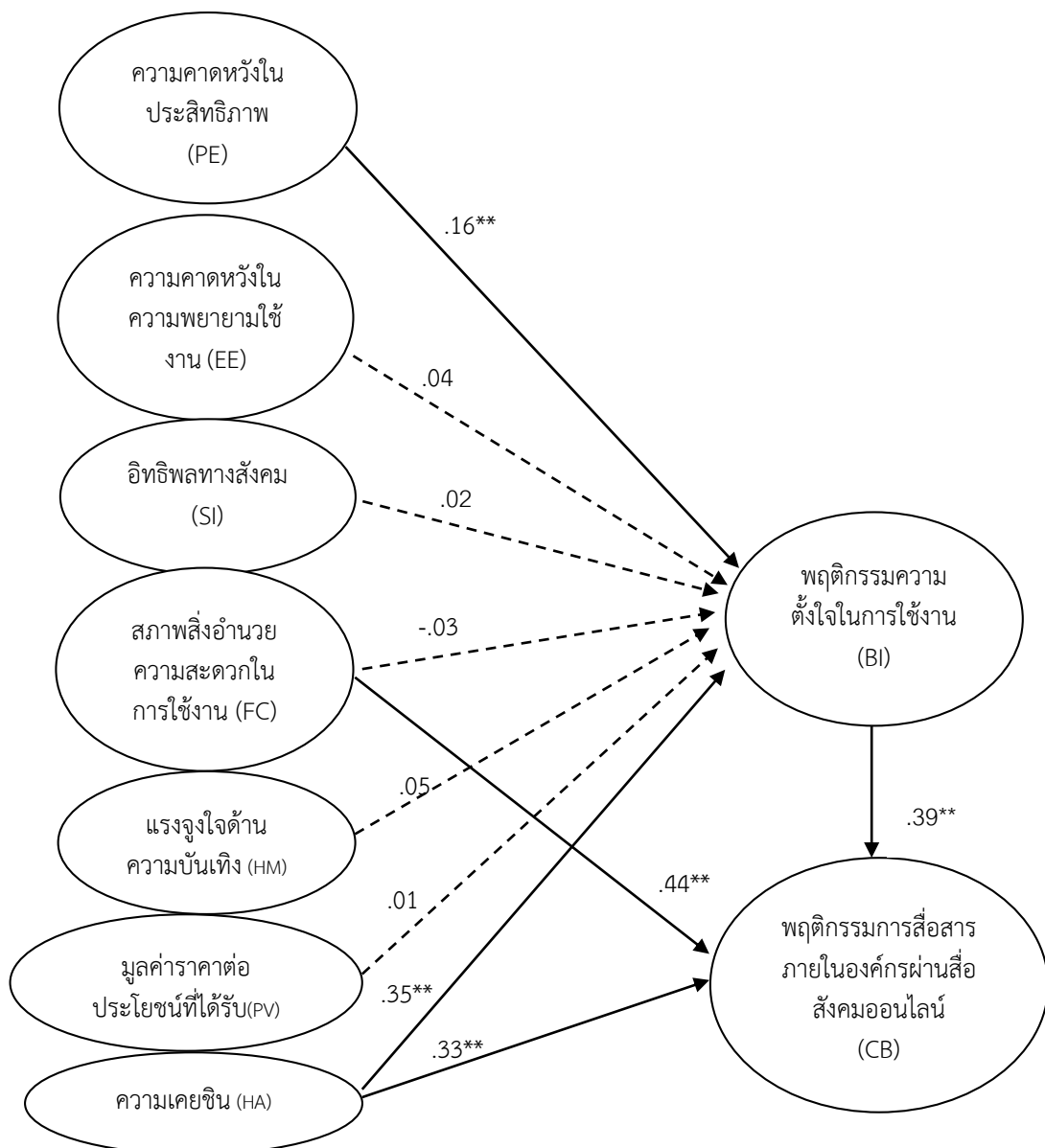
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครเป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้

จำนวน 28 ตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร 378 คู่ มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ทุกคู่ และมีทิศทางบวกตั้งแต่ 0.129 ถึง 0.849

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

โมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1 และตารางที่ 1

ภาพที่ 1 โมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าสถิติวิเคราะห์ของโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กร
ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรผล				BI			CB		
ตัวแปรเหตุ				TE	IE	DE	TE	IE	DE
PE				0.16** (0.05)	-	0.16** (0.05)	0.06** (0.04)	0.06** (0.04)	-
EE				0.04 (0.07)	-	0.04 (0.07)	0.02** (0.06)	0.02** (0.06)	-
SI				0.02 (0.07)	-	0.02 (0.07)	0.01 (0.05)	0.01 (0.05)	-
FC				-0.03 (0.08)	-	-0.03 (0.08)	0.43** (0.06)	-0.01** (0.06)	0.44** (0.07)
HM				0.05 (0.05)	-	0.05 (0.05)	0.02** (0.04)	0.02** (0.04)	-
PV				0.01 (0.04)	-	0.01 (0.04)	0.01** (0.25)	0.01** (0.25)	-
HA				0.35** (0.11)	-	0.35** (0.11)	0.47** (0.02)	0.14** (0.04)	0.33** (0.35)
BI				-	-	-	0.39** (0.24)	-	0.39** (0.24)
ค่าสถิติ									
$\chi^2 = 355.62$, df = 265, p = 0.347, GFI = 0.988, AGFI = 0.967, RMSEA = 0.012									
ตัวแปร ความเที่ยง	BI1	BI2	BI3	CB1	CB2	CB3			
	.76	.82	.84	.76	.83	.77			
ตัวแปร ความเที่ยง	PE1	PE2	PE3	PE4	EE1	EE2	EE3	SI1	SI2
	.81	.80	.86	.73	.77	.80	.79	.72	.80
ตัวแปร ความเที่ยง	SI3	FC1	FC2	FC3	HM1	HM2	HM3	PV1	PV2
	.71	.77	.85	.81	.86	.85	.76	.85	.83
ตัวแปร ความเที่ยง	PV3	HA1	HA2	HA3					
	.71	.83	.70	.88					
SEM	BI				CB				
R ²	.74				.81				

หมายเหตุ: ** $p < 0.01$, * $p < 0.05$ ตัวเลขที่อยู่ในวงเล็บ คือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

จากภาพที่ 1 และตารางที่ 1 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 355.62 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ ($\frac{\chi^2}{df}$) เท่ากับ 1.342 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.347 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.988 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.967 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ย

ของส่วนเหลือคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.012 จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าค่าความน่าจะเป็น (p) มีค่ามากพอที่จะไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 และค่า RMSEA มีค่าเข้าใกล้ศูนย์

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า (1) ตัวแปรพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI) และตัวแปรพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (CB) มีค่าเท่ากับ 0.74 และ 0.81 ตามลำดับ แสดงว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI) ได้ร้อยละ 74 และพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (CB) ได้ร้อยละ 81

เมื่อพิจารณาขนาดเส้นทางอิทธิพล พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI) ได้รับอิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE) จากตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PE) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.16 และ 2) ความเคยชิน (HA) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.35

พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (CB) ได้รับอิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE) จากตัวแปรแฝงภายใน 1 ตัวแปร คือ พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน (BI) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.39 และได้รับอิทธิพลทางตรง (Direct Effects: DE) จาก ตัวแปรแฝงภายนอก 2 ตัวแปร ได้แก่ สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (FC) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.44 และ 2) ความเคยชิน (HA) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.33

นอกจากนี้พฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects: IE) จากตัวแปรแฝงภายนอก 6 ตัวแปร ได้แก่ 1) ความคาดหวังในประสิทธิภาพ (PE) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.06 2) ความคาดหวังในความพยายามใช้งาน (EE) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.02 3) สภาพสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน (FC) มีอิทธิพลเชิงลบและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ -0.01 4) แรงจูงใจด้านความบันเทิง (HM) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.02 5) มูลค่าราคาต่อประโยชน์ที่ได้รับ (PV) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.01 และ 6) ความเคยชิน (HA) มีอิทธิพลเชิงบวกและค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.14

อภิปรายผล

พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นผลมาจากความตั้งใจที่บุคลากรจะกระทำภายใต้การควบคุมของตนเองซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (2012) ที่กล่าวว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยหลัก (Central factor) ในการกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และเป็นปัจจัยจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม Venkatesh, Thong, & Xu (2012) พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ounruang (2017) และ Saraphat (2017) ที่พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรม

เช่นเดียวกับ Mafe, Blas & Tavera-Mesias (2010) ที่พบว่า พฤติกรรมความตั้งใจเป็นปัจจัยหลักในการใช้โทรศัพท์มือถือและความตั้งใจในการใช้งานเป็นตัวบ่งชี้ที่ดีในการใช้งานระบบต่าง ๆ ในอนาคต

สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งานและความเคยชินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีปัจจัยพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมความสะดวกที่ตรงกับการใช้งานแอปพลิเคชัน Venkatesh, Thong, & Xu (2012) พบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ounruang (2017) และ Prapakornkiat (2017) พบว่า สภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวกในการใช้งานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการใช้งานแอปพลิเคชัน ส่วนความเคยชินที่สืบเนื่องจากการเรียนรู้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอส่งผลให้บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครใช้งานแอปพลิเคชันไลน์ในการทำงาน เช่น การรับส่งข้อมูลข่าวสารขององค์กรเป็นประจำ การรายงานผลการปฏิบัติงานต่อบุคลากรตามลำดับชั้นอย่างต่อเนื่อง หรือการส่งข้อมูลข่าวสารขององค์กรต่อเพื่อนร่วมงานเป็นกิจวัตร Venkatesh, Thong, & Xu (2012) พบว่า ความเคยชินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสอดคล้องกับ Pahnla, Siponen, & Zheng (2011) ที่พบว่า ความเคยชินมีผลต่อการใช้ Tao Bao & Saraphat (2017) พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

ความเคยชินนอกจากจะมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แล้ว ยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่า บุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร มีความเคยชิน และตั้งใจสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ Venkatesh, Thong, & Xu (2012) พบว่า ความเคยชินมีผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้งานเทคโนโลยี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Liao, Palvia, & Lin (2016) พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความตั้งใจอย่างต่อเนื่องในการใช้งาน E-Commerce และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saraphat (2017) พบว่า ความเคยชินมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

ความคาดหวังในประสิทธิภาพมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ความคาดหวังในประสิทธิภาพ เช่น เข้าถึง รับข้อมูล แจ้งข่าวสาร และนโยบายขององค์กรการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้สะดวกขึ้น หรือการได้รับข้อมูลหลากหลายรูปแบบ เช่น รูปภาพ วิดีโอ เสียง ไฟล์เอกสารมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน แสดงว่าพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานครใช้งานโดยเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยีใด ๆ จะทำให้ได้รับประโยชน์เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานช่วยให้บรรลุผลงานได้ Venkatesh, Thong & Xu (2012) และจากการศึกษาของ Sun, et al. (2010) พบว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับมีอิทธิพล

เชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้ M-Commerce ในประเทศจีน ซึ่งสอดคล้องกับ Leong, Hew, Tan, & Ooi (2013) ที่พบว่า การรับรู้ว่ามีประโยชน์มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้ M-Credit card ในประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาของ AbuShanab & Pearson (2007) ที่พบว่า ลูกค้าที่มีความคาดหวังถึงประสิทธิภาพสูงก็จะมีพฤติกรรมความตั้งใจที่จะใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตแบงก์กิ้ง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Saraphat (2017) พบว่า ความคาดหวังในประสิทธิภาพมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านแอปพลิเคชันไลน์ผ่านพฤติกรรมความตั้งใจในการใช้งาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้มีการอบรมการใช้แอปพลิเคชันไลน์หรือสื่อสังคมออนไลน์อื่น ๆ ในการสื่อสารภายในองค์กรแก่บุคลากรสายสนับสนุนซึ่งจะทำให้บุคลากรสายสนับสนุนใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. สามารถนำโมเดลที่ได้จากการศึกษานี้ไปใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับใช้งานในการสื่อสารภายในมหาวิทยาลัยในลักษณะใกล้เคียงกับแอปพลิเคชันไลน์และนำมาใช้ในการทำงานกับบุคลากรสายสนับสนุนซึ่งเป็นเรื่องง่ายในการยอมรับ
3. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เพิ่มเติมจุดกระจายสัญญาณ Wifi เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้โดยทำการศึกษาเชิงลึกเพื่อให้ได้ตัวแปรที่มีความเหมาะสมมากขึ้น
2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มบุคลากรสายสนับสนุนจึงควรมีการศึกษาและพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างของพฤติกรรมการสื่อสารภายในองค์กรผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรโดยใช้หลักการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างกลุ่มพหุ (multiple group structure equation model) เพื่อตรวจสอบข้อค้นพบว่ามีความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากรหรือไม่ เช่น ระหว่างบุคลากรสายสนับสนุนกับสายวิชาการ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละองค์กรมากขึ้น

References

- AbuShanab, E. & Pearson, J. M. (2007). Internet banking in Jordan: The unified theory of acceptance and use of technology (UTAUT) perspective. **Journal of Systems and Information Technology**. 9(1), 78-97.
- Ajzen, I. (2012). The theory of planned behavior. In Lange, P. A. M., Kruglanski, A. W. & Higgins, E. T. (Eds.), **Handbook of theories of social psychology**. London: Sage.

- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L. & Black, W. C. (1995). **Multivariate data analysis**. Englewood Cliffs, NJ Prentice-Hall.
- Leong, L. Y., Hew, T. S., Tan, G. W. H. & Ooi, K. B. (2013). Predicting the determinants of the NFC-enabled mobile credit card acceptance: A neural networks approach. **Expert Systems with Applications**. 40, 5604-5620.
- Liao, C., Palvia, P. & Lin, H. N. (2016). The roles of habit and web site quality in e-commerce. **Journal of Information Management**. 26, 469-483.
- Mafe, C. R., Blas, S. S. & Tavera-Mesias, J. F. (2010). A comparative study of mobile messaging services acceptance to participate in television programmes. **Journal of Service Management**. 21(1), 69-102.
- Ounruag, S. (2017). rūpbāep khwāmsamphan choēng sāhēt khōng kānyōmrāp lāe kānchai theknōlōyī thī mī phon tō phruttkam kānchai ‘āep phlikhēchan chōpping bon samātfōn khōng prachakōn nai khēt Krung Thēp Maha Nakhōn lāe parimonthon [A Causal Relationship Model of Adoption and the use of Technology that Affect Behaviors for the Shopping Applications on Smart Phones of the Population in Bangkok and its Vicinity]. In **kān prachum wichākān sanōe phon ngānwīchāi radap bandit suksā hāeng chāt khrang thī yīsipsōng** [Proceeding of Conference: The 22nd National Graduate Research Conference, 201-210]. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Office of the Higher Education Commission. (2020). **khōmun sathiti** [Statistical Data]. Retrieved from <http://www.info.mua.go.th/information/>
- Pahnila, S., Siponen, M. & Zheng, X. (2011). Integrating habit into UTAUT: The Chinese eBay case. **Journal of the Association for Information Systems**. 3(2), 1- 30.
- Prapakornkiat, T. (2017). rūpbāep khwāmsamphan choēng sāhēt khōng kānyōmrāp lāe kānchai theknōlōyī thī mī phon tō phruttkam kānchai bōrikān rap – song phatsadu phān ‘āep phlikhēchan Airpay khōng prachakōn nai khēt Krung Thēp Maha Nakhōn lāe parimonthon [Causal Relationship Model of Theory Acceptance Process of Technology on Behavior of the Parcel Delivery Through AIRPAY Application of Population in Bangkok and its Vicinities]. In **kān prachum : kān prachum khruākhaī naksuksā bandit sangkhomwitthaya lāe mānutsayawitthaya hāeng prathēt Thai khrang thī siphok** [Proceeding of Conference: The 16th Conference of Thailand’s Sociology and Anthropology Graduate Student Network], Grande Centre Point Hotel, Pattaya.

- Saraphat, A. (2017). rūpbāep khwāmsamphan choēng sahēt khōng kānyōmrāp læ kanchai theknōlōyī thī mī tō phruttkamkān sūsān phāinai ‘ongkōn phān sū sangkhom ‘ōnlai khōng bukkhalākōn rōngriān triām thahan [A Causal Relationship Model of Extended Unified Theory of Acceptance and use of Technology Affecting Officers in the Armed Forces Academies Preparatory School’s Internal Communication Behavior via Social Media Application]. Master of Business Administration Thesis Rangsit University.
- Sukyanee, O. (2015). khwāmtangchāi nai kanchai rabop sāsonthēt kānbōrihān sapphayākōn bukkhon khōng bukkhalākōn sathāban bandit phatthana bōrihān sāt: kānprayukchai tuā bāep kānyōmrāp theknōlōyī [Intention to use Human Resource Management Information System of National Institute of Development Administration: Application of Technology Acceptance Model]. Research Report. National Institute of Development Administration.
- Sun, Q., Cao, H. & You, J. (2010). Factors influencing the adoption of mobile service in China: An integration of TAM. **Journal of Computers**. 5(5), 799-806.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L. & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. **MIS Quarterly**. 36(1), 157-178.
- Wanprapha, T. (2017). sū sangkhom ‘ōnlai kap kānsuksā [social media with education]. **Journal of Education Mahasarakhan University**. 11(1), 7-20.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

EFFECTS OF USING DISTANCE LEARNING TELEVISION (DLTV) UNDER ROYAL PATRONAGE IN STRAND 4 HISTORY OF SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE AREA TOWARDS UPPER PRIMARY SCHOOL STUDENTS

ปฐมพงษ์ สุขเล็ก¹ ปราณี ซื่ออุทิศกุล² สุจิตรา เลิศเสม บุญยานันต์³ และเคลน บุญยานันต์^{4*}
Phathompong Suklek¹, Pranee Sueuthiskul², Sujitra Lertsem Boonyanant³,
and Klen Boonyanant^{4*}

¹ สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

² สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

³ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁴ สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

¹ Department of Thai Language, Pibulsongkram Rajabhat University

² Department of Information Science, Pibulsongkram Rajabhat University

³ Department of Japanese Language, Pibulsongkram Rajabhat University

⁴ Department of Music Education, Pibulsongkram Rajabhat University

*Corresponding author email: klen.b@psru.ac.th

Received:	January 25, 2023
Revised:	May 25, 2023
Accepted:	June 1, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย 2) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียน ด้วยสื่อวีดิทัศน์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนบ้านราวตันจันทน์ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดสุโขทัย จำนวน 32 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบสุ่มอย่างง่ายจากโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ

แบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) ผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วย สื่อวีดิทัศน์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์ อยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.13, SD = 0.36)

คำสำคัญ

การศึกษาทางไกล สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

This research aimed to 1) compare students' academic achievement before and after learning with the Distance Learning Television (DLTV) in Strand 4 History of Social Studies, Religion and Culture Area, 2) compare students' academic achievement after learning with 75% standard criteria, and 3) investigate students' satisfaction level after learning. The samples were 32 upper primary school students in the second semester of the 2021 academic year at Ban Rao Ton Chan School, Si Samrong district, Sukhothai by the simple random sampling method. The research instruments were Distance Learning Television (DLTV), an achievement test, and a satisfaction survey. The statistics used for analyzing the data were mean, standard deviation, dependent samples t-test, and a one sample t-test.

The research findings were as follows: 1) students' academic achievement after learning with Distance Learning Television (DLTV) was higher than before with a significance level of 0.05, 2) students' academic achievement after learning was higher than 70% standard criteria with a significance level of 0.05, and 3) upper primary school students' satisfaction level after learning was high ($\bar{X}$ = 4.13, SD = 0.36).

Keywords

Distance Learning, DLTV, Learning area of Social Studies Religion and Culture, Upper primary school students

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน โรงเรียนขนาดเล็กหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกลยังคงประสบปัญหาการขาดแคลนครูทั้งด้านจำนวนและความเชี่ยวชาญในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผนวกกับโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนน้อย สัมพันธ์กับงบประมาณที่จัดสรรให้โรงเรียนมีจำนวนน้อยไปด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษาที่กระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับ Wachasataya (2018) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า “ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และที่ผ่านมา การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามสภาพ ศักยภาพ ความสามารถ บุคลิกภาพ แนวความคิด และความถนัดส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียนและครู ซึ่งยังไม่มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นระบบอย่างชัดเจน” ด้วยบริบทปัญหาการขาดแคลนครูและขาดแคลนสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา จึงมีความพยายามแก้ปัญหาด้านการศึกษารอง การขาดแคลนครูในโรงเรียนที่มีพื้นที่ห่างไกล เพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จึงเกิดการศึกษาและขยายผลโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปยังพื้นที่อื่น ๆ ดังที่ Nunart & Hona (2020) กล่าวว่า “จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกันในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูในพื้นที่โรงเรียนห่างไกล เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคให้กับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีความเท่าเทียมกัน”

อย่างไรก็ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ โดยกำหนดให้ผู้เรียนเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ภาษาไทย 2) คณิตศาสตร์ 3) วิทยาศาสตร์ 4) สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 5) สุขศึกษาและพลศึกษา 6) ศิลปะ 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี และ 8) ภาษาต่างประเทศ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มข้างต้นย่อมมีความสำคัญเท่าเทียมกันต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน แต่กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่น่าสนใจและอาจกล่าวได้ว่าเป็นการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานการใช้ชีวิตในการ อยู่ร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างสงบสุขและเข้าใจซึ่งกันและกัน คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังที่ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง พุทธศักราช 2551 (Ministry of Education [MOE], 2008) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่า “ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก” ซึ่งจำแนกเนื้อหาเป็น 5 สาระ ได้แก่ (1) ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม (2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม (3) เศรษฐศาสตร์ (4) ประวัติศาสตร์ และ (5) ภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะสาระประวัติศาสตร์ที่ต้องอาศัยครูที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เนื่องจากจะเป็นการปูพื้นฐานในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ และเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ

ในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่มีมาอย่างยาวนาน อีกทั้งทำให้ระลึกถึงบรรพบุรุษของไทยในอดีตที่ได้ยอมเสียสละเพื่อชาติไทย โดยที่ไม่สร้าง ความขัดแย้ง ความเกลียดชังต่อประเทศเพื่อนบ้าน ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของครูและสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ แต่จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในกลุ่มโรงเรียนที่มีขนาดเล็กพบสภาพปัญหาหลายประการ โดยที่ Pundit, Pitak, & Art-in (2011) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไว้ว่า ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการใช้หลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน และด้านการวัดและประเมินผลนั้น โรงเรียนขนาดเล็กจะมีความพร้อมน้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ อันเนื่องมาจากสาเหตุหลายด้าน เช่น ความพร้อมของบุคลากรที่ทำการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนน้อยกว่า อีกทั้ง Mahji, Kotcharat, & Boonprakarn (2020) ยังได้กล่าวถึงปัญหาการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์เกี่ยวกับครูผู้สอนว่าขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สอนไม่ตรงวิชาเอก ขาดสื่อที่ทันสมัยและน่าสนใจในการประกอบการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กเหล่านี้จึงต้องพยายามแก้ไขปัญหานี้ อาทิ การใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานในสาระประวัติศาสตร์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้วิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (มาตรฐาน ส 4.1), เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น (มาตรฐาน ส 4.2), และเข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย (มาตรฐาน ส 4.3) (MOE, 2008)

จากมาตรฐานการเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำสื่อวีดิทัศน์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในเรื่องประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่เรื่อง เงินถุงแดงกับความเสียสละของพระมหากษัตริย์ไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับเมืองพิษณุโลก พระพุทธชินราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และความรู้พื้นฐานและการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล ด้วยมุ่งหวังว่าจะเป็นสื่อการเรียนรู้อำนวยเสริมความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เป็นการแก้ไขปัญหาวิธีหนึ่ง ของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอน ดังที่ Sornchit & Rooyuenyong (2021) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีครูผู้สอนไม่ครบชั้น ดังนั้นสถานศึกษาขนาดเล็กจึงดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยใช้การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาขนาดเล็ก อีกทั้งวีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้ตรงกับที่ผู้สอนต้องการ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งในและนอกสถานที่ตามความสะดวก การใช้สื่อวีดิทัศน์จึงเป็นสื่อที่มีประโยชน์มากต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในปัจจุบัน โดยเฉพาะในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สูงขึ้นเมื่อเทียบกับการสอนแบบปกติที่มีครูสอนโดยตรง

และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับชั้น (Khongchum, Somboon, Wongsan, & Worapongpat, 2023)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้น จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์หรือไม่ อย่างไร
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ที่พัฒนาขึ้นอย่างไร

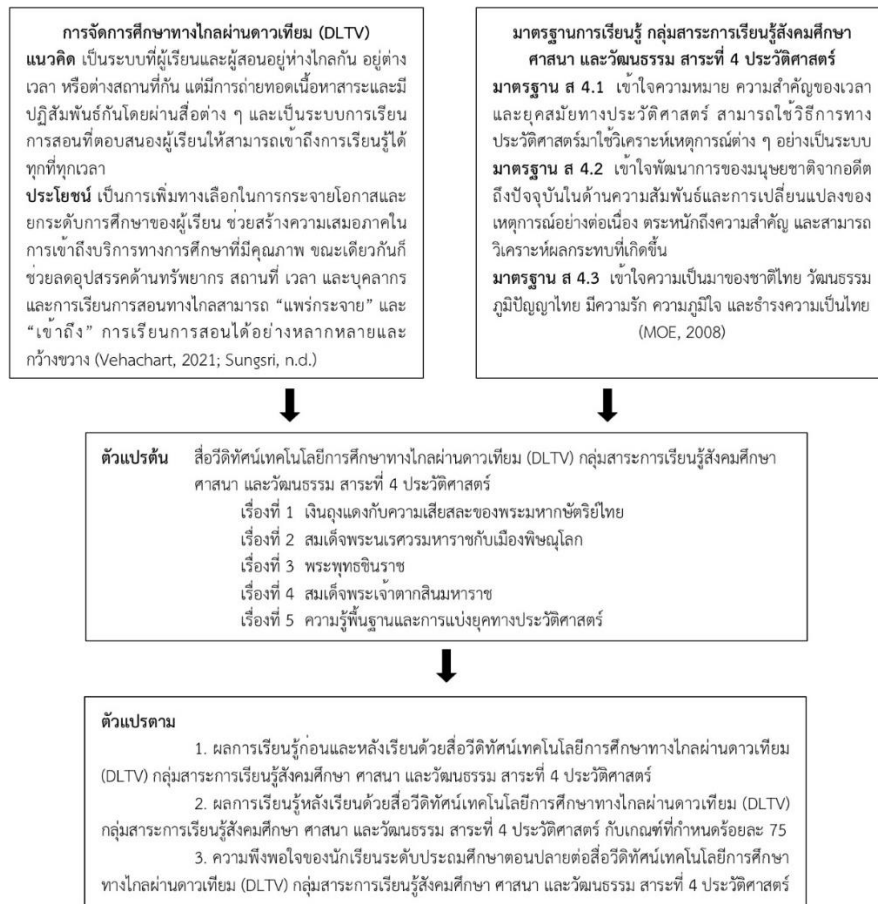
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สูงกว่าก่อนเรียน
2. ผลการเรียนรู้หลังเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 75
3. ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) ใช้วิธีการแบบ 1) วัดผลกลุ่มเดียวเปรียบเทียบผลก่อน-หลังเรียน (One Group Pre-Test Post-Test) และ 2) เปรียบเทียบผลหลังเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนด (One Group Post-Test Only) (Creswell, 2008) โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนขนาดเล็กของตำบลราวตันจันทร์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย รวม 3 แห่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านราวตันจันทร์ อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย จำนวน 3 ห้อง รวมจำนวนทั้งสิ้น 32 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ความน่าจะเป็น (Probability sampling) จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยการจับสลาก เพื่อคัดเลือกนักเรียนจากโรงเรียนในพื้นที่เป้าหมายการพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบตามงบบุทธศาสตร์

ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 และ 2565

ขอบเขตเนื้อหา เป็นเนื้อหาในสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เงินถุงแดงกับความเสียสละของพระมหากษัตริย์ไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับเมืองพิษณุโลก พระพุทธชินราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และความรู้พื้นฐานและการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยออกแบบและพัฒนาขึ้นตามมาตรฐานในสาระประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น คือ สื่อวีดิทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง และตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้หลังใช้สื่อวีดิทัศน์และความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านราวต้นจันทร์ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ระยะเวลาดำเนินการ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้สื่อวีดิทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 (ตุลาคม 2564 - มีนาคม 2565)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ประเภท ดังนี้

1. สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารที่ 4 ประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยสื่อวีดิทัศน์ทางประวัติศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ เรื่องเงินถุงแดงกับความเสียสละของพระมหากษัตริย์ไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับเมืองพิษณุโลก พระพุทธชินราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และความรู้พื้นฐานและการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ เรื่องละ 1 ตอน รวมจำนวน 5 ตอน ความยาวตอนละ 5-23 นาที

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับวัดผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย แบบปรนัย ให้เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์ ประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านเพศและระดับชั้น และส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ แบบมาตรประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ด้าน รวมจำนวน 10 ข้อ

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	ดีมาก
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	ดี
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	พอใช้
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ควรปรับปรุง

ขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ มีดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เพื่อวางแผนและออกแบบโครงสร้างของสื่อวีดิทัศน์
2. ศึกษาข้อมูลเอกสารอื่น ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาสำหรับพัฒนาเป็นสื่อวีดิทัศน์ ตามโครงสร้างที่ออกแบบไว้

ตารางที่ 1 โครงสร้างเนื้อหาสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ลำดับที่และชื่อเรื่อง	มาตรฐาน ส 4.1	มาตรฐาน ส 4.2	มาตรฐาน ส 4.3
1. เงินถุงแดงกับความเสียสละของพระมหากษัตริย์ไทย	/	/	/
2. สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับเมืองพิษณุโลก		/	/
3. พระพุทธชินราช		/	
4. สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช		/	/
5. ความรู้พื้นฐานและการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์	/	/	/

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า เนื้อหาในสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง ได้แก่ เงินถุงแดงกับความเสียสละของพระมหากษัตริย์ไทย สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกับเมืองพิษณุโลก พระพุทธชินราช สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และความรู้พื้นฐานและการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ ครอบคลุมและมีความสอดคล้องตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

3. นำเนื้อหาที่สังเคราะห์ขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66-1.00 แสดงว่าเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์มีความถูกต้องและเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

4. ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเนื้อหาไปใช้พัฒนาเป็นสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ภาพที่ 2 ตัวอย่างภาพประกอบเนื้อหาจากสื่อวีดิทัศน์ DLTV

ขั้นตอนการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ได้แก่

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ
2. สร้างข้อคำถามของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจให้ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.66-1.00 แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และมีความเหมาะสมในการนำไปใช้
4. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับกลุ่มนรช.ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ ได้ค่า $P = 0.20-0.70$ และค่า $r = 0.30-0.60$ แสดงว่าแบบทดสอบมีความยากง่ายที่เหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายเกินไป และสามารถจำแนกผู้เรียนที่เรียนเก่งออกจากผู้เรียนที่เรียนอ่อนได้จริง
5. นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับกลุ่มนรช.ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้
6. ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้สมบูรณ์ แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจที่ได้ไปใช้ดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านราวต้นจันทร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน จากนั้นชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์
2. ผู้เรียนเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง
3. ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียน ซึ่งเป็นโจทย์เดียวกับก่อนเรียน แต่มีการสลับตัวเลือกคำตอบในลักษณะข้อสอบคู่ขนาน
4. ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ด้วยค่าคะแนนทดสอบที (Dependent samples t-test)
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 ด้วยค่าคะแนนทดสอบที (One sample t-test)
3. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

การแปลผล

ในการแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลผลตามเกณฑ์ของ Srisa-ard (2002) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับดี
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับดีปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับพอใช้
ค่าเฉลี่ย ระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับควรปรับปรุง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านราวตันจันทน์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนหลังการใช้สื่อวีดิทัศน์ เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	32	9.53	2.51	26.97	0.000*
หลังเรียน	32	16.69	2.71		

$p < 0.05$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนอยู่ที่ 9.53 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.51 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนอยู่ที่ 16.69 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.71 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75

การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านราวตันจันทน์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้หลังเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย กับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	SD	% of Mean	t	p
หลังเรียน	32	20	16.69	2.71	83.44	3.53	0.0007*

$p < 0.05$

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักเรียนมีค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนอยู่ที่ 16.69 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ที่ 2.71 คิดเป็นร้อยละ 83.44 ตามลำดับ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดร้อยละ 75 พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายมีผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านราวต้นจันทร์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 32 คน ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ (n=32)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านองค์ประกอบของสื่อวีดิทัศน์			
- การใช้ภาพและลำดับภาพ	4.22	0.71	ดี
- เสียงพากย์และดนตรีประกอบ	4.09	0.82	ดี
- ขนาดตัวอักษรที่ใช้ในสื่อวีดิทัศน์	4.16	0.72	ดี
- เนื้อหาและภาษาที่ใช้	4.41	0.76	ดี
ค่าเฉลี่ยเฉพาะด้าน	4.22	0.38	ดี

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านภาพรวมของสื่อวีดิทัศน์			
- สื่อวีดิทัศน์เรื่องต่าง ๆ มีความน่าสนใจชวนติดตาม	4.09	0.89	ดี
- เนื้อหาชัดเจน เข้าใจง่าย	4.16	0.68	ดี
- เนื้อหา มีความสอดคล้องกับสิ่งที่ได้เรียนในรายวิชา	4.06	0.80	ดี
- เนื้อหาเหมาะสมกับตัวนักเรียนเอง	4.00	0.80	ดี
- เนื้อหา มีความกะทัดรัด ไม่ใช้เวลานานเกินไป	3.88	1.04	ดี
- วิดีโอนี้ทำให้เกิดความเข้าใจต่อวิชาที่เรียน	4.22	0.79	ดี
ค่าเฉลี่ยเฉพาะด้าน	4.07	0.47	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.36	ดี

จากตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายต่อสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับดี ($\bar{x} = 4.13$, $SD = 0.36$)

เมื่อแยกพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของสื่อวีดิทัศน์อยู่ที่ระดับดี ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.38$) และรองลงมาคือด้านภาพรวมของสื่อวีดิทัศน์ที่ซึ่งอยู่ที่ระดับดี ($\bar{x} = 4.07$, $SD = 0.47$) โดยมีความพึงพอใจรายข้อทุกรายการในระดับดี รายการประเมินที่มีความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ เนื้อหาและภาษาที่ใช้ ($\bar{x} = 4.41$, $SD = 0.76$) รองลงมา ได้แก่ การใช้ภาพและลำดับภาพ ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.71$) และสื่อวีดิทัศน์นี้ทำให้เกิดความเข้าใจต่อวิชาที่เรียน ($\bar{x} = 4.22$, $SD = 0.79$) สำหรับรายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจต่ำที่สุด ได้แก่ เนื้อหา มีความกะทัดรัด ไม่ใช้เวลานานเกินไป ($\bar{x} = 3.88$, $SD = 1.04$)

อภิปรายผล

1. การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในพระบรมราชูปถัมภ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น พบว่า จากการทดสอบก่อนเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ย 9.53 คะแนน และการทดสอบหลังเรียน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 16.69 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน โดยผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 83.87 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการสอนด้วย

สื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ขึ้นนี้สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์ที่พัฒนาขึ้นตามขั้นตอนนั้นประกอบไปด้วยภาพและเสียงที่ดึงดูดความสนใจ รวมถึงมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับชั้นของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและเกิดการเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องกับ Pasuk, Dejchisri & Prakobphol (2016) ที่ได้พัฒนาสื่อวีดิทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง อาณาจักรสุโขทัย สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียนด้วยสื่อวีดิทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ Sadeghi (2019) ยังได้กล่าวถึงข้อดีของการเรียนรู้ด้วยสื่อการเรียนรูทางไกลในรูปแบบ DLTV ไว้ว่า เป็นสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้อย่างหลากหลายจากในพื้นที่ของตนเอง ทำให้การจัดการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นมากขึ้นด้วยสื่อเทคโนโลยี และยิ่งช่วยพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อสื่อวีดิทัศน์ พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ที่ระดับดี ($\bar{X}$ = 4.13, SD = 0.36) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยประเด็นที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบของสื่อวีดิทัศน์ โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ ($\bar{X}$ = 4.41, SD = 0.76) เนื่องจากสื่อวีดิทัศน์มีเนื้อหาที่สนุกสนาน และมีการใช้ภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน สอดคล้องกับ Khan et al (2017) ที่พบว่าทักษะการใช้ภาษาสื่อสารของผู้สอนมีบทบาทสำคัญในความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยที่การสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ไม่เพียงแต่ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ของผู้สอนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับวิธีการและรูปแบบทักษะการสื่อสารของผู้สอนอีกด้วย นอกจากนี้ ผลการศึกษารังนี้ยังพบว่า ประเด็นที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่ำสุด ได้แก่ ความกะทัดรัดของเนื้อหาในสื่อวีดิทัศน์ ($\bar{X}$ = 3.88, SD = 1.04) ซึ่ง Wirawan (2020) ได้กล่าวว่า ปัญหาของการใช้สื่อวีดิทัศน์ในการสอนได้แก่การดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยกรณีที่สื่อวีดิทัศน์ไม่เหมาะสมกับลักษณะของผู้เรียน แผนการสอน หรือเนื้อหาการสอน เช่น มีเนื้อหาเยิ่นเย้อเกินไป มีระยะเวลาที่ใช้ในสื่อมากหรือน้อยเกินไป หรือมีอุปกรณ์ในการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ผู้เรียนอาจไม่เกิดการพัฒนาได้ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้เท่าที่ควร โดยที่ Krai-ubon (2021) ได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ DLTV ว่ามี 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) กำหนดกรอบเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์ให้เหมาะสมกับผู้เรียน 2) ศึกษาเอกสารและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์ 3) ดำเนินการสร้างและปรับปรุงสื่อวีดิทัศน์ 4) ประเมินคุณภาพของสื่อวีดิทัศน์ และปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

ทั้งนี้การสร้างและพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ DLTV อย่างเหมาะสมและเป็นระบบจะช่วยทำให้สื่อวีดิทัศน์มีคุณภาพ มีความน่าสนใจ และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กมีบริบทที่หลากหลายแตกต่างกัน อาทิ เรื่องจำนวนนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายอาจมีจำนวนน้อยจนต้องรวมห้องเรียน หรืออาจมีมากพอที่สามารถแยก

ห้องเรียนได้ เรื่องภูมิภาคของทั้งโรงเรียนขนาดเล็กกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ อาจส่งผลต่อวัฒนธรรมการรับรู้ที่ต่างกัน

1.2 ในการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์ อาจต้องนำหลักการออกแบบมัลติมีเดียมาประยุกต์ใช้โดยคำนึงถึงระดับการมีสมาธิกับวัยของผู้เรียนมากขึ้น ซึ่งการมีความสนใจและความจดจ่ออยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามระยะเวลาที่เหมาะสมถือเป็นคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดีและนำไปสู่ความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้รวมถึงความพึงพอใจของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต่างกันบริบทต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพสื่อวีดิทัศน์ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้และตรงกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

2.2 ควรมีการพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในหมวดเนื้อหาอื่น หรือในสาระการเรียนรู้อื่นเพิ่มเติมให้ครอบคลุมกับหลักสูตร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนสื่อการเรียนรู้

2.3 ควรมีการพัฒนาให้เป็นวิดีโอเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Video) หรือพัฒนาเป็นบทเรียนออนไลน์ เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้ผู้เรียนที่มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าถึงได้สะดวก สามารถเข้าไปทบทวนบทเรียนได้ดีมากยิ่งขึ้น

References

- Creswell, J. (2008). **Educational Research**. New Jersey: Kevin M. Davis.
- Khan, A. et al. (2017). Communication Skills of a Teacher and Its Role in the Development of the Students' Academic Success. **Journal of Education and Practice**. 8(1), 18-21.
- Khongchum, E., Somboon, T., Wongsan, W. & Worapongpat, N. (2023). Kānphatthanā phonsamritthāṅgkānrean ruang kankæhsalak phaklæhphonlamai lāikulāb doi chai suewīdithas samrab nakrean shanprathomsuksā pī thī 6 rōngrean Anubānmanang samnakngān khētpuenthīkāsuksā Satun khē 1 [Development of learning achievement on vegetable and fruit carving with rose pattern using video media for prathomsuksa 6 students at Anubanmanang school, Satun primary educational service area office 1]. **The Journal of Research and Academics**. 6(1), 79-90.
- Krai-ubon, S. (2021). The Model of Internal Supervision of The Distance Education via Satellite (DLTV) to Enhance Thai Language Achievement of Hui Siad School Students under Loei Primary Education Service Area 2, Thailand. **Journal Universitas Muhammadiyah Gresik Engineering**. 1(2), 654-658.

- Mahji, S., Kotcharat, J. & Boonprakarn, K. (2020). saphāp læh panhā kānchadkānreanrū rāiwishā prawatsāt samrab nakrean shanprathomsuksā pīthī 4 rōngrean ēkkashon nai sangkad samnakngānsuksāthikān ampher Huasai changwad Nakhon Si Thammarat [Situations and problems in learning history lesson for grade 4 students in private schools under the office of Huasai district education, Nakhon Si Thammarat province]. In kān prachum hāt yai wichākān radap chāt læ nānā chāt khrang thī sip'et [The 11th Hatyai National and International Conference]. Songkhla: Hatyai University.
- Ministry of Education. (2008). laksūt kænklāng khañphūenthān phutthasakkarāch 2551 [Basic education core curriculum b.e. 2551 (a.d. 2008)]. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand.
- Nunart, N. & Hona, P. (2020). kānchadkānsuksāthāngklai phāndāwthiem kab kānphatthanā khunnaphāp kānsuksā khornng rōngrean khañādle: ōkād læh kwām samerphāk nai yuk Thailand 4.0 [Educational management of distance learning television and the development of educational quality of small schools: opportunities and equality for Thailand 4.0]. *Journal of Graduate Review Nakhonsawan Buddhist College*. 8(1), 289-300.
- Pasuk, S., Dejchisri, A. & Prakobphol, S. (2016). Kānphatthanā suewidithas ruang Anāchak Sukhothai klumsārakānreanrū sangkhomsuksā sātsanā læh watthanatham: prawatsāt shanprathomsuksā pīthī 1 rōngrean Suwannaramwitthayakom [The development of a video media on the Kingdom of Sukhothai in learning area of Social Studies, Religions and Culture: History, for mattayomsuksa 1 of Suwannaramwitthayakom school]. *Journal of Chandrakasemsarn*. 22(43), 65-77.
- Pundit, Y., Pitak, N. & Art-in, S. (2011). Saphāppanhā kānchadkānreankānsorn tām laksūt kænklāngkānsuksākhañphūenthān phutthasakkarāch 2551 khornng khrū klumsārakānreanrū sangkhomsuksā sātsanā læh watthanatham nai rōngrean matthayomsuksā changwad Khon Kaen [A study of situation and problems in instructional management based on basic school core curriculum 2008 as faced by teachers in Social Studies, Religion and Culture learning substance in secondary schools, Khon Karen province]. *Journal of Education Graduate Studies Research, Khon Kaen University*. 5(1), 110-116.

- Sadeghi, M. (2019). A Shift from Classroom to Distance Learning: Advantages and Limitations. **International Journal of Research in English Education**. 4(1), 80-88.
- Sornchit, J. & Rooyuenyong, W. (2021). næwtāng kān chad kānsuk sātāng klaipān dāw team (NEW DLTV) khornḡ sathānsuksā khanādlek sangkad samnakngān khētpuenthīkānsuksā prathomsuksā Khon Kaen Khēt 5 [Guidelines of educational management on Distance Education via Satellite (NEW DLTV) of the small size schools under Khon Kaen primary educational service area office 5]. **Journal of Roi Kaensarn Academia**. 6(8), 151-163.
- Srisa-ard, B. (2002). **kānwichai buangton** [Basic research]. 7th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
- Sungsri, S. (n.d.). **kānwichai dān kānsuksāthāngklai** [Research in distance learning]. Retrieved from <https://www.stou.ac.th/study/projects/edcenter/docs/centur%20%5BCompatibility%20Mode%5D.pdf>
- Vehachart, R. (2021). kānchadkānsuksāthāngklai phān dāwthiem (DLTV) yuk COVID-19 [Management of distance education via satellite (DLTV) COVID-19]. **Journal of Association of Professional Development of Education Administration of Thailand**. 3(1), 29-47.
- Wachasataya, T. (2018). kānphatthanā khunnaphāp kānsuksā nai rōngrean khanādlek sangkad samnakngānkhētpūnthīkānsuksā prathomsuksā pathumthānī [Educational quality development system in small schools under the office of Pathum Thani primary educational service area]. **Journal of MCU Nakhondhat**. 5(2), 394-410.
- Wirawan, F. (2020). A Study on the Teaching Media Used by the English Teacher at SMP Muhammadiyah 2 Malang. **Jurnal Ilmiah Profesi Pendidikan**. 5(2), 89-95.

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

THE STUDY OF EFFECTS OF CONSTRUCTIONISM LEARNING TO
DEVELOP SCIENCE PROCESS SKILL OF BASIC CHEMISTRY LABORATORY
FOR MATHAYOM SUKSA 2

ไพรัชกรณ์ คงสัตรา¹ และสิริกอร์ โตสดี²
Prichukorn Khongsatra¹, and Sirikorn Tosati²

¹ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

² หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Graduate Diploma Program in Teaching Profession, Bansomdejchopraya Rajabhat University

² Bachelor of Education Program in Educational Evaluation and Research, Bansomdejchopraya
Rajabhat University

E-mail: k.prichukorn@gmail.com

Received:	April 27, 2022
Revised:	February 26, 2023
Accepted:	March 1, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และ 2) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 25 คน ที่เลือกเรียนวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น จำนวน 8 แผน รวม 20 คาบ 2) แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในรูปแบบอัตนัย และสร้างเกณฑ์การให้คะแนน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) จากการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในภาพรวมมีคะแนนร้อยละ 93.8 พัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ทักษะการทดลอง ทักษะการสร้างแบบจำลอง และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ตามลำดับ และ 2) การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อน

และหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยคะแนนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the science process skills of basic chemistry laboratory, and 2) compare science process skills before and after using constructionism learning theory for mathayom suksa 2 students. The sample of this research were 25 students, who interested in choosing a course of basic chemistry laboratory in 1st semester, 2021, by purposive sampling. Research tools were 1) lesson plan using constructionism theory of basic chemistry laboratory, 2) multiple choice of integrated science process skills tests and created scoring rubric. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, percentage and t-test for dependent sample.

The results showed that 1) effects of science process skills after learning by using constructionism theory had the high level at overall 93.8%. The learners to develop science process skills had the highest improvements in 3 orders as follows: experimenting, model-based learning and identifying and controlling variable, respectively. And 2) the comparison of the science process skills of post-test were higher than those of pre-test differences at the statistically significant level of 0.01, the score post-test was higher than the score pre-test.

Keywords

Science Process Skills, Constructionism Theory

ความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และการทำงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี โดยมนุษย์เป็นผู้ผลิตเครื่องมือเพื่อใช้อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ซึ่งล้วนแต่เป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่น ๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดวิเคราะห์ มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Knowledge Based Society) ดังนั้นผู้เรียนทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการ

พัฒนาให้รู้ทางวิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล และเกิดความคิดสร้างสรรค์ (Chindanurak, 2016)

บทเรียนการทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Experiment) นับเป็นบทเรียนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความสำคัญและขาดไม่ได้ เพราะเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นในเนื้อหา ได้ฝึกใช้เครื่องมือเพื่อเพิ่มทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเข้าใจธรรมชาติการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดออกแบบการทดลองมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ นักเรียนบางส่วนยังขาดการฝึกทักษะทางด้านการทดลองโดยลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และขาดการใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสืบค้นหาความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ ผู้สอนควรต้องมีการติดตามการเปลี่ยนแปลง และพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้อยู่เสมอเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการปรับปรุงบทเรียนการทดลองสำหรับห้องปฏิบัติการนั้นสามารถทำได้ 2 ส่วนหลัก ๆ คือ การปรับปรุงตัวกิจกรรมให้มีความประสิทธิภาพมากกว่าเดิม เช่น การปรับปรุงรูปแบบการสอนจากแบบเก่า (Traditional Instruction Style) ซึ่งผู้เรียนได้ใช้ความคิดน้อย ปรับให้เป็นแบบ Inquiry Instructional Style หรือเป็นแบบ Problem-based Instructional Styles เป็นต้น ส่วนที่สอง คือ การปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัย ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมเรียนรู้และเลือกใช้อุปกรณ์หรือสารที่อยู่ในชีวิตประจำวันมาใช้ในกิจกรรมการทดลอง การนำสิ่งที่อยู่รอบตัวมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้และเห็นความสำคัญของการเรียนวิทยาศาสตร์ (Pirom, 2020) โดยผู้สอนได้นำการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองมาประยุกต์ใช้ในแต่ละกิจกรรม

จากการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยส่วนใหญ่ผู้สอนจะเน้นวิธีการสอนแบบบรรยาย ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวผู้สอนต้องปรับเปลี่ยนบทบาทวิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ (Ducharoenpaisan, Panwilai, Ekapapaboon, & Ruenbutr, 2016) โดยการจัดกิจกรรมการทดลองปฏิบัติการเป็นแนวทางที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ และเข้าใจในเนื้อหาภาคทฤษฎีมากขึ้น ในขณะเดียวกันยังเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการจัดกิจกรรมการทดลองปฏิบัติทางด้านวิทยาศาสตร์ รวมถึงการใช้การทดลองปฏิบัติที่มีปัญหาเป็นฐาน (Problem-based laboratory) โดยการกำหนดโจทย์ปัญหาเพิ่มเติมในคู่มือปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนได้ลงมือออกแบบทดลองปฏิบัติการด้วยตนเองนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในคู่มือปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มทักษะการทดลองปฏิบัติการ ความรู้ความเข้าใจในภาคทฤษฎีมากยิ่งขึ้น (Teeka, Kitthavee, Jomtarak & Makchuen, 2015)

จากความสำเร็จและการศึกษาปัญหาของธรรมชาติของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการริเริ่มพัฒนาทักษะเบื้องต้นทางวิทยาศาสตร์ และเพิ่มประสบการณ์เพื่อศึกษาความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในรายวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ทำให้ผู้เรียนมีแนวคิดและความเข้าใจธรรมชาติของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากยิ่งขึ้น (Boonkiangwong, Athong & Bongkotphet, 2018) โดยวิธีการสอนนั้นมีหลากหลายวิธีซึ่งวิธีการสอนธรรมชาติของวิทยาศาสตร์แบบบูรณาการสอดคล้องกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์นั้น (Sittichaiyakarn, Patphol,

Wongyai & Nooprick, 2016) ยังไม่มีข้อสรุปว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด แต่สามารถใช้ได้ดีกับเนื้อหาวิทยาศาสตร์บางเนื้อหาเท่านั้น

การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการสอดแทรกกับเข้ากับเนื้อหาวิทยาศาสตร์ และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในรายวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมอีกวิธีหนึ่ง และส่งเสริมองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการสะท้อนความเข้าใจเบื้องต้นของทักษะทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นลำดับ เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติใช้เครื่องมือในการปฏิบัติการ ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้วิทยาศาสตร์ได้บนพื้นฐานของความรู้เดิม ประสบการณ์ และบริบททางสังคม สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับ นอกจากนี้กลวิธีการสอนตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นั้นยังสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่แสดงประเด็นธรรมชาติวิทยาสาสตร์นั้น ๆ แล้วสามารถบ่งชี้ให้ผู้เรียนเห็น และมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสะท้อนความเข้าใจทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างชัดเจน (Boonkiangwong, Athong & Bongkotphet, 2018) โดยมีการวัดและประเมินของผู้เรียนหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในรายวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น โดยวัดประเมินจากแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ประกอบด้วย 8 ทักษะ คือ 1) ทักษะการสังเกต (Observing) 2) ทักษะการวัด (Measuring) 3) ทักษะการคำนวณ (Using Number) 4) ทักษะการสื่อความหมาย (Communicating) 5) ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร (Identifying and Controlling Variable) 6) ทักษะการทดลอง (Experimenting) 7) ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (Interpreting Data and Conclusion) 8) ทักษะการสร้างแบบจำลอง (Model-based Learning) เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ที่รวมทั้งทักษะขั้นพื้นฐานและขั้นบูรณาการ โดยใช้เกณฑ์จากการวัดแบบให้คะแนน (Scoring Rubric) ในการพิจารณาทั้ง 8 ทักษะจากความสอดคล้องทางทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการจัดกิจกรรมเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้พื้นฐานของวิทยาศาสตร์ได้ง่ายขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการนำความรู้วิทยาศาสตร์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น มีผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันหรือไม่

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความแตกต่างกันหรือไม่

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 8 แผนการเรียนรู้รวม 20 คาบ (คาบละ 50 นาที) ดังตารางที่ 1 ในรูปแบบการจัดกิจกรรมเป็นปฏิบัติการแบบลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เตรียมอุปกรณ์ทางด้านวิทยาศาสตร์ในแต่ละกิจกรรม และชี้แจงจุดประสงค์เพื่อแนะแนวทาง และผู้เรียนลงมือปฏิบัติโดยการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยซึ่งมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, $SD = 0.18$)

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้จริงกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564

ตารางที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เรื่อง	เวลา (คาบ)
1	ปฐมนิเทศ และทดสอบก่อนเรียน	2
2	อุปกรณ์พื้นฐานที่ใช้ในห้องปฏิบัติการ	2
3	เทคนิคการถ่ายเทสาร	2
4	เทคนิคการหามวลสาร	2
5	สถานะของสาร	2
6	การละลายของสาร	2
7	สารประกอบและธาตุ	4
8	ตารางธาตุ	4
	รวม	20

2. แบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น

2.1 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากวัตถุประสงค์รายวิชา มาตรฐานรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อกำหนดกรอบของเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสร้างแบบวัดให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร

ตารางที่ 2 เกณฑ์การให้คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

ทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์	ระดับคุณภาพ				
	ดีเยี่ยม (5)	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
1. ทักษะการสังเกต	- สังเกตโดยการศึกษาและทดลองรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และแก้ปัญหาการทำงานได้ด้วยตนเองทุกครั้ง	- สังเกตโดยการศึกษาและทดลองรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และแก้ปัญหาการทำงานได้ด้วยตนเอง 3-4 ครั้ง	- สังเกตโดยการศึกษาและทดลอง รวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูล และแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง โดยต้องได้รับคำแนะนำ 1-2 ครั้ง	- สังเกตโดยการศึกษาและทดลองรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูล และแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง โดยต้องได้รับคำแนะนำ มากกว่า 5 ครั้ง	- สังเกตโดยการศึกษาและทดลอง รวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ บันทึกข้อมูล และแก้ปัญหาการทำงานด้วยตนเอง โดยไม่ยอมรับคำแนะนำ
2. ทักษะการวัด	- สามารถเลือกเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในการทดลอง โดยอธิบายวิธีใช้เครื่องมือ และเหตุผลในการเลือกใช้ได้ด้วยตนเองทุกครั้ง	- สามารถเลือกเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในการทดลอง โดยอธิบายวิธีใช้เครื่องมือ และเหตุผลในการเลือกใช้ได้ด้วยตนเอง 3-4 ครั้ง	- สามารถเลือกเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในการทดลอง โดยอธิบายวิธีใช้เครื่องมือ และเหตุผลในการเลือกใช้ได้ด้วยตนเอง โดยต้องได้รับคำแนะนำ 1-2 ครั้ง	- สามารถเลือกเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในการทดลอง โดยอธิบายวิธีใช้เครื่องมือได้ แต่ไม่สามารถให้เหตุผลในการเลือกใช้ได้ โดยต้องได้รับคำแนะนำ	- ไม่สามารถเลือกเครื่องมือวัดได้เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัดในการทดลอง โดยอธิบายวิธีใช้เครื่องมือ และเหตุผลในการเลือกใช้ได้ด้วยตนเอง โดยต้องได้รับคำแนะนำ
3. ทักษะการคำนวณ	- จัดกระทำข้อมูลใหม่เพื่อคำนวณค่าที่ต้องการโดยใช้สูตรคำนวณ แสดงแนวคิด และคำตอบ พร้อมระบุหน่วยได้ถูกต้องทั้งหมด	- จัดกระทำข้อมูลใหม่เพื่อคำนวณค่าที่ต้องการโดยใช้สูตรคำนวณ แสดงแนวคิด และคำตอบได้ แต่ไม่ระบุหน่วย	- จัดกระทำข้อมูลใหม่เพื่อคำนวณค่าที่ต้องการ โดยใช้วิธีการคำนวณ แสดงแนว คิด และคำตอบได้ แต่ไม่แสดงสูตรการคำนวณ	- จัดกระทำข้อมูลใหม่เพื่อคำนวณค่าที่ต้องการ โดยใช้วิธีการคำนวณ คำตอบได้ แต่ไม่แสดงสูตรการคำนวณ และระบุหน่วย	- ไม่สามารถจัดกระทำข้อมูลใหม่ โดยคำนวณค่าที่ต้องการได้ด้วยตนเอง โดยต้องได้รับคำแนะนำ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์	ระดับคุณภาพ				
	ดีเยี่ยม (5)	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
4. ทักษะการสื่อ ความหมาย	- อธิบายเหตุผล ในการเลือกใช้ เครื่องมือได้ อย่างชัดเจน และตรงประเด็น 100% - อธิบายผล และเขียนกราฟ จากข้อมูลที่ กำหนดได้อย่าง ชัดเจน และตรง ประเด็น 100%	- อธิบายเหตุผล ในการเลือกใช้ เครื่องมือได้ อย่างชัดเจน และตรงประเด็น 80% - อธิบายผล และเขียนกราฟ จากข้อมูลที่ กำหนดได้อย่าง ชัดเจน และตรง ประเด็น 80%	- อธิบายเหตุผลใน การเลือกนำเสนอ และตรงประเด็น ได้ถูกต้องบางส่วน - อธิบายผล และ เขียนกราฟจาก ข้อมูลที่กำหนดได้ อย่างชัดเจน และ ตรงประเด็นได้ ถูกต้องบางส่วน	- อธิบายเหตุผล ในการเลือก นำเสนอได้ บางส่วน แต่ให้ เหตุผลไม่ตรง ประเด็น - อธิบายผล และเขียนกราฟ จากข้อมูลที่ กำหนดได้อย่าง ชัดเจน และตรง ประเด็น บางส่วน แต่ให้ เหตุผลไม่ตรง ประเด็น	- ไม่สามารถ อธิบายเหตุผลใน การเลือก นำเสนอได้ต้อง ได้รับคำแนะนำ - ไม่สามารถ อธิบายผลได้ อธิบายผล และ เขียนกราฟจาก ข้อมูลที่กำหนด ได้ด้วยตนเอง ต้องได้รับ คำแนะนำ
5. ทักษะการ กำหนดและ ควบคุมตัวแปร	- กำหนดตัวแปร ต้น ตัวแปรตาม และตัวแปร ควบคุมได้ ถูกต้องทุกตัว แปร	- กำหนดตัวแปร ต้น ตัวแปรตาม และตัวแปร ควบคุมได้ ถูกต้อง อย่าง น้อย 2 ตัวแปร	- กำหนดตัวแปร ต้น ตัวแปรตาม และตัวแปร ควบคุมได้ถูกต้อง อย่างน้อย 2 ตัว แปร	- กำหนดตัวแปร ต้น ตัวแปรตาม และตัวแปร ควบคุมไม่ สอดคล้องกับ การทดลอง	- ไม่สามารถ กำหนดตัวแปร ได้ถูกต้องด้วย ตนเอง โดยต้อง ได้รับคำแนะนำ
6. ทักษะการ ทดลอง	- เลือกเครื่องมือ การทดลอง และ สารเคมีได้ ครบถ้วน เหมาะสมทุกครั้ง	- เลือกเครื่องมือ การทดลอง และ สารเคมีได้ ครบถ้วน เหมาะสม 3-4 ครั้ง	- เลือกเครื่องมือ การทดลอง และ สารเคมีได้ ครบถ้วน แต่ไม่ เหมาะสม	- เลือกเครื่องมือ การทดลอง และ สารเคมีไม่ ครบถ้วน ซึ่งขาด อุปกรณ์ไม่สำคัญ	- เลือกเครื่องมือ การทดลอง และ สารเคมีไม่ครบ จำนวนมาก และไม่เหมาะสม

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ทักษะ กระบวนการทาง วิทยาศาสตร์	ระดับคุณภาพ				
	ดีเยี่ยม (5)	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ควรปรับปรุง (1)
7. ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป	- บันทึกข้อมูลโดยใช้ตารางหรือวิธีการอื่นจัดระเบียบข้อมูล มีการระบุชนิดหรือหน่วยของข้อมูลที่บันทึกทั้งหมด - วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยผลที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการทดลองหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด และสอดคล้องกับการสรุปผล	- บันทึกข้อมูลโดยมีการใช้ตารางหรือวิธีการอื่นจัดระเบียบส่วนใหญ่ และมีการระบุชนิดหรือหน่วยของข้อมูลส่วนใหญ่ - วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยผลที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการทดลองหรือความรู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นส่วนใหญ่ และสอดคล้องกับการสรุปผล	- บันทึกข้อมูลโดยมีการใช้ตารางหรือวิธีการอื่นในการจัดระเบียบข้อมูลบางส่วน และมีการระบุชนิดหรือหน่วยของข้อมูลบางส่วน - วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยผลที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการทดลองหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วนและสอดคล้องกับการสรุปผลบางส่วน	- บันทึกข้อมูลโดยมีการใช้ตารางหรือวิธีการอื่นในการจัดระเบียบข้อมูลบางส่วน แต่ไม่มีการระบุชนิดหรือหน่วยของข้อมูล - วิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยผลที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการทดลองหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องบางส่วน แต่ไม่สอดคล้องกับการสรุปผล	- ไม่สามารถบันทึกข้อมูลโดยใช้ตารางหรือวิธีการอื่นในการจัดระเบียบข้อมูลได้ - ไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลโดยอาศัยผลที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือการทดลองหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องและการสรุปผลได้
8. ทักษะการสร้างแบบจำลอง	- สร้างแบบจำลองโดยสามารถแสดงกระบวนการของปรากฏการณ์หรือระบบได้ และสามารถระบุข้อจำกัดของแบบจำลองได้ 100%	- สร้างแบบจำลองโดยสามารถแสดงกระบวนการของปรากฏการณ์หรือระบบได้ และสามารถระบุข้อจำกัดของแบบจำลองได้ 80%	- สร้างแบบจำลองโดยสามารถแสดงกระบวนการของปรากฏการณ์หรือระบบได้ถูกต้องบางส่วน แต่ไม่สามารถระบุข้อจำกัดของแบบจำลองได้	- สร้างแบบจำลองโดยสามารถแสดงกระบวนการของปรากฏการณ์หรือระบบได้ถูกต้องบางส่วน	- ไม่สามารถสร้างแบบจำลองโดยสามารถแสดงกระบวนการของปรากฏการณ์หรือระบบได้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตรการหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha - coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัย เพื่อศึกษาคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และทดสอบค่าที ซึ่งใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในรายทักษะ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น (N=25)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	คะแนนเต็ม	การทดสอบ	$\bar{x}$	SD	ร้อยละ
ทักษะการสังเกต	5	ก่อนเรียน	3.70	0.78	74.0
		หลังเรียน	4.70	0.46	94.0
ทักษะการวัด	1	ก่อนเรียน	0.68	0.18	67.7
		หลังเรียน	0.91	0.14	91.4
ทักษะการคำนวณ	0.5	ก่อนเรียน	0.39	0.08	77.6
		หลังเรียน	0.46	0.08	91.6
ทักษะการสื่อความหมาย	5	ก่อนเรียน	2.89	0.59	57.9
		หลังเรียน	4.58	0.67	91.6
ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร	0.5	ก่อนเรียน	0.32	0.09	63.2
		หลังเรียน	0.48	0.04	96.4
ทักษะการทดลอง	3	ก่อนเรียน	2.40	0.35	80.0
		หลังเรียน	2.94	0.17	98.0
ทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป	3	ก่อนเรียน	2.06	0.31	68.8
		หลังเรียน	2.66	0.43	88.7
ทักษะการสร้างแบบจำลอง	2	ก่อนเรียน	1.18	0.30	59.0
		หลังเรียน	1.94	0.17	97.0
ภาพรวม	20	ก่อนเรียน	13.84	1.41	69.2
		หลังเรียน	18.76	1.27	93.8

จากตารางที่ 3 ผลจากการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ในภาพรวมมีคะแนนร้อยละ 93.8 พัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ ทักษะการทดลอง มีคะแนนร้อยละ 98.0 ทักษะการสร้างแบบจำลอง มีคะแนนร้อยละ 97.0 และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร มีคะแนนร้อยละ 96.4

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน (N=25)

แบบทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	SD	t	p
ก่อนเรียน	20	13.84	1.41	13.32**	0.000
หลังเรียน	20	18.76	1.27		

**p < 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎี การสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยคะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 18.76 (SD = 1.27) ซึ่งสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 13.84 (SD = 1.41)

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในรายทักษะ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ทักษะการทดลอง คิดเป็นร้อยละ 98.0 ทักษะการสร้างแบบจำลอง คิดเป็นร้อยละ 97.0 และทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร คิดเป็นร้อยละ 96.4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธนภรณ์ ก้องเสียง (Kongsiang 2015) ที่ศึกษาผลการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการทดลอง วิทยาศาสตร์เสริมการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการทดลอง มีความรู้พื้นฐานหลังร่วมกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ย 18.21 และเมื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นสูง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ร่วมกิจกรรมที่ระดับความพึงพอใจในกิจกรรมเรื่องอุปกรณ์การทดลองมากที่สุด และมีผลสอดคล้องกับกันตภา สุทธิอาจ (Suthi-art, 2018) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน มี 4 ขั้นตอนคือ 1) เรียนรู้ประสบการณ์ที่จำเป็น 2) ทบทวนและไตร่ตรอง 3) สร้างความคิดรวบยอด 4) ประยุกต์ใช้ตามสภาพจริง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของรูปแบบนี้ พบว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ได้ ส่วนประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนเน้นประสบการณ์ตามสภาพจริง พบว่า กลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ วิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของ Padilla, Okey & Dillashaw (1983) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษา สามารถเรียนรู้ได้โดยนักเรียนและครูเป็นผู้ถ่ายทอดให้ด้วยการใช้กิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์ เกมส่ววิทยาศาสตร์ ผู้เรียนที่ใช้กิจกรรมเสริมต่าง ๆ ช่วยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นกว่าการเรียนการสอนแบบปกติ นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการทดลองวิทยาศาสตร์ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถแสวงหาความรู้ค้นคว้าด้วยตนเอง ได้แก้ปัญหาต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ รวมถึงการใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เสริมการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของน้ำฝน ดูเจริญไพศาล, กนกพร พันวิไล, ชุตินา เอกภาพไพบุลย์ และนงเยาว์ เรือนบุตร (Ducharoenpaisan, Panwilai, Ekapapaiboon & Ruenbutr, 2016) พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อบูรณาการสอดแทรกในวิชาปฏิบัติการเคมีเบื้องต้น สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ควรใช้ควบคู่กับกิจกรรมการทดลองที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยเชื่อมโยงเนื้อหาดังกล่าวเพื่อประยุกต์ในชีวิตประจำวัน เกิดเป็นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างมีขั้นตอนให้เกิดการคิด ทบทวนประสบการณ์เดิม และต่อเนื่องกับประสบการณ์ใหม่

2. จากผลการวิจัย ในด้านพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ในการวางแผนเนื้อหาที่ใช้สอนนั้นมีปริมาณมากเกินไป เนื่องจากเนื้อหาของ 1 หน่วยการเรียนรู้ ผู้สอนต้องสอนให้จบภายใน 2 คาบเรียน ผลที่เกิดขึ้น คือ นักเรียนรีบเร่งในการทำงานเพื่อให้เสร็จเรียบร้อยในคาบเรียน และบางคนยังไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาแต่ละหน่วยการเรียนรู้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยรูปแบบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติ หรือการทดลองจากการสร้างเป็น story board, สร้างคลิปวิดีโอทดลองโดยใช้อุปกรณ์ที่หาได้ที่บ้าน และสร้างเป็น infographic เป็นต้น

2. การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ควรมีการศึกษาในระยะยาว เช่น 1 ภาคเรียน เนื่องจากสามารถประเมินผลการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

3. การประเมิน ควรมีเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับเชิงปริมาณ เช่น แบบทดสอบวัดทักษะ ที่เป็นแบบปรนัย แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรม เป็นต้น เพื่อใช้สำหรับการเก็บข้อมูลในการเรียนการสอน

References

- Boonkiangwong, R., Athong, A. & Bongkotphet, T. (2018). Kānsuksā khwāmkhaochai thammachāt khōng wıthhayāsāt dōi chai konlawıthı kānsōn bāep kāntham nāi kān sangket læ kān ‘athıbāi rūāng faıfā læ mælek nakrıān chan matthayommasuksā pı thı hā [A Study of Understanding the Nature of Science by using teaching methods such as prediction, observation and explanation on electricity and magnetism Mathayom Suksa 5 students]. **Teaching and learning development journal Rangsit University**. 12(2), 82-92.
- Chindanurak, T. (2016). Nawattakam læ sū nai kānchatkān rıān kānsōn wıthhayāsāt nai satawat thı yısıp ‘et [Innovations and media in science teaching management in the 21st century]. **Academic journal veridian e-journal**. 9(1), 560-581.
- Ducharoenpaisan, N., Panwilai, K., Ekapapaiboon, C. & Ruenbutr, N. (2016). Kānphatthana bāep fuk thaksa krabuānkān thāng wıthhayāsāt khan phūnthān dōi chai bōrıbot rūāng sathāna khōng sān læ sānlalāi samrap nakrıān radap chan matthayommasuksā tōn ton [Developing a model for practicing basic scientific process skills using the context of the state of substances and solutions for lower secondary school students]. **Srinakharinwıvot Research and Development Journal (Humanities and Social Sciences)**. 8(15), 83-100.
- Kongsıang, T. (2015). Kānphatthana thaksa krabuānkān thāng wıthhayāsāt dōi chai kitkamkān thotlōng wıthhayāsāt soēm kānrıānrı: kōrıānı suksā rōngrıān prāmōtwıthhaya rām ‘ınthara [Development of scientific process skills by using science experiment activities to enhance learning: a case study of Pramote Witthaya Ramintra School]. Master of Education Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Padilla, M., Okey, J. & Dillashaw, F. (1983). The relationship between science process skills and formal thinking abilities. **Journal of Research in Science Teaching**. 20, 67-77.
- Pırom. (2020). Phatthanakān sōn nai hōng patıbatkān thāng wıthhayāsāt hai thansamai læ mı prasıthıphāp [Developing teaching in scientific laboratories to be modern and effective]. Retrieved from <https://il.mahidol.ac.th/th/i-Learning-lınic/lecturer-and-learning-management-articles/>

- Suthi-art, K. (2018). *Kānphatthana rūpbæp kān rīan kānsōn bæp nēn prasopkān tām saphāp c̣hīng phūā songsoēm khunnalaksana kān rīan duāi kānnam ton'ēng khōng nakrīan chan matthayommasuksa tōn ton* [The Development of an Experience-Based Teaching Model to Promote Self-Leaded Learning Characteristics of Lower Secondary School Students]. Doctor of Education Thesis, Dhurakij Pundit University.
- Sitthichaiyakarn, S., Patphol, M., Wongyai, W. & Noopruck, C. (2016). *kānphatthana tua bong chī khunnalaksana khwāmsāmāt nai kānchatkān rīanrū būranākān thammachatwittayāsāt* [The development of ability to integrated nature of science in learning management indicators]. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University*. 10(2), 129-142.
- Teeka, C., Kitthavee, U., Jomtarak, R. & Makchuen, W. (2015). *Phon khōng kānchat kitchakam kānrīanrū dōi chai kān thotlōng patibatkān thī mī panhā pen thān nai rāiwichā patibatkān fisik thuāpai khōng naksuksā chan pī thī nung Khana Wittayāsāt læ Theknōlōyī* [The effect of learning activities using problematic practical experiments as a base in the general physics laboratory course of year students. No. 1 Faculty of Science and Technology]. In *Kān prachum thāng wichakān khōng mahawittayalai kasetsat khrang thī hasipsām* [The 53rd Kasetsart University Academic Conference]. (pp. 258-265). Kasetsart University.

การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
พิษณุโลก อุตรดิตถ์

A COMPARISON OF INNOVATIVE LEADERSHIP COMPONENTS
IN BUDDHACHINNARAJ CONSORTIUM OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE
PHITSANULOK-UTTARADIT

เพ็ญพิชชา ขำเขียว¹ และณิรดา เวชญาณลักข์²

Penpidcha Khamkiaw¹ and Nirada Wechayaluck²

^{1,2} ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

^{1,2} Master of Education, Educational Administration, Pibulsongkram Rajabhat University

E-mail: Penpidcha.k@psru.ac.th

Received: June 6, 2022

Revised: December 22, 2022

Accepted: December 23, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครู จำนวน 138 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน นำมาสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นรวมทั้งสิ้น 155 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.45$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง และ 2) การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตพุทธชินราช

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the innovative leadership components of educational administrators, and 2) compare the innovative leadership components of educational administrators in Buddhachinnaraj consortium of School Administrators under the Secondary Education Service Area Office Phitsanulok-Uttaradit. The sample group consisted of 17 educational administrators and 138 teachers, selected using stratified random sampling with the Krejcie & Morgan's table. A total of 155 individuals were included. The research instrument was a questionnaire with approximately 5 levels of measurement. The statistical analysis employed included percentages, means, standard deviations, and one-way analysis of variance.

The research results were found that: 1) The study of innovative leadership components of educational administrators in Buddhachinnaraj consortium of School Administrators under the Secondary Education Service Area Office Phitsanulok-Uttaradit is overall at a high level ($\bar{X} = 4.28$, $SD = 0.45$). When considering each aspect, the highest average score was found in the aspect of promoting creativity and innovation, while the lowest average score was found in the aspect of having a visionary change. And 2) comparing the innovative leadership components of educational administrators classified according to the size of the educational institutions, it was found that there were no significant differences, both overall and in each aspect.

Keywords

Innovative Leadership, School Administrators, Buddhachinnaraj Consortium

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สถานศึกษาต่างเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของโลก ก่อให้เกิดการแข่งขันที่สูงขึ้น รวมถึงประเทศไทยที่ต้องเตรียมพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงโดยการพัฒนาศักยภาพให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า การจัดการศึกษาจึงควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

แนวทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (Office of the National Education Commission, 2010) แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) ในหมวด 9 เทคโนโลยีทางการศึกษา มาตราที่ 64 มีเนื้อความว่ารัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต มีการให้แรงจูงใจ และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และมาตรา 66

ที่กล่าวว่า ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้

การเปลี่ยนแปลงในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อครูผู้สอน โดยให้ครูผู้สอนมีบทบาทในการดำเนินการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการผลิตพัฒนาสื่อและนวัตกรรมที่สนับสนุนการเรียนรู้ กล่าวคิดแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และนำแนวคิดเดิมมาต่อยอด เพื่อหาแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการนำนวัตกรรมเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (Chaemchoy, 2017) นวัตกรรมจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่เปลี่ยนแปลงวิธีการคิดและขาดทักษะความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์และนำไปสู่ความคิดเชิงนวัตกรรมได้

สถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราชเป็นสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ บริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน ทั้งจำนวนนักเรียนที่เข้ารับการศึกษานในแต่ละปีการศึกษา บางสถานศึกษามีสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุม ส่งผลให้สามารถค้นคว้าข้อมูลเพื่อเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา การส่งผลงานของนักเรียนในการแข่งขันทักษะต่าง ๆ รวมถึงผลงานของบุคลากร

ด้วยบริบทเหล่านี้สิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศึกษาและนำทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ตลอดจนส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าถึงการนำเอาเทคโนโลยี นวัตกรรมไปใช้ให้มีคุณภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน โดยการนำทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้กับสถานศึกษาในแต่ละแห่ง จึงสนใจที่จะศึกษาและมุ่งหวังให้ได้องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช มีองค์ประกอบใดบ้าง
2. ในการเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา มีความแตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช
2. เพื่อเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 260 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และครู จำนวน 243 คน สถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนพุทธชินราชพิทยาลั โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ภาคเหนือ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียนดอนทองวิทยา และโรงเรียนวังน้ำคู้ศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 155 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Srisa-ard, 2017) และกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยเลือกผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน แบบเจาะจง และครู จำนวน 138 คน โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนนำมาสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Srisa-ard, 2017)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

สังเคราะห์องค์ประกอบหลักของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุง นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เลือกข้อคำถามที่มี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผลการวิเคราะห์มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 - 1.00 ทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ โรงเรียนในสหวิทยาเขตวังจันทน์ นำผลมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจาก โรงเรียนในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครู รวมจำนวน 155 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรวิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบ F-test โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-Test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พิษณุโลก อุตรดิตถ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช ในภาพรวม

ด้าน	องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	n=155		ระดับ	ลำดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.44	.45	มาก	1
2.	การเป็นผู้ฟังที่ดี	4.39	.53	มาก	2
3.	การถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ	4.19	.52	มาก	4
4.	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.16	.50	มาก	6
5.	การสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้	4.31	.53	มาก	3
6.	การมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม	4.19	.55	มาก	5
ค่าเฉลี่ยรวม		4.28	.45	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธชินราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $SD = .45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .45$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.16$, $SD = .50$) โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความเป็นอิสระด้านความคิดในการทำงาน สร้างผลงานในด้านนวัตกรรมได้อย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรในการสร้างสรรค์นวัตกรรม อยู่ในระดับมาก

2. ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอย่างเต็มใจอยู่ใน

ระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาสอบถามความคิดเห็น และรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งนำข้อผิดพลาดไปปรับปรุงและแก้ไข อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 ผู้บริหารสถานศึกษานำแนวทางการเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติไปถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรเพื่อสร้างผลงานในด้านนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อผิดพลาดไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง สร้างมิติใหม่ที่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อยู่ในระดับมาก

6. ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาให้คำปรึกษา ส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรมีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมที่พัฒนาร่วมกัน อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช

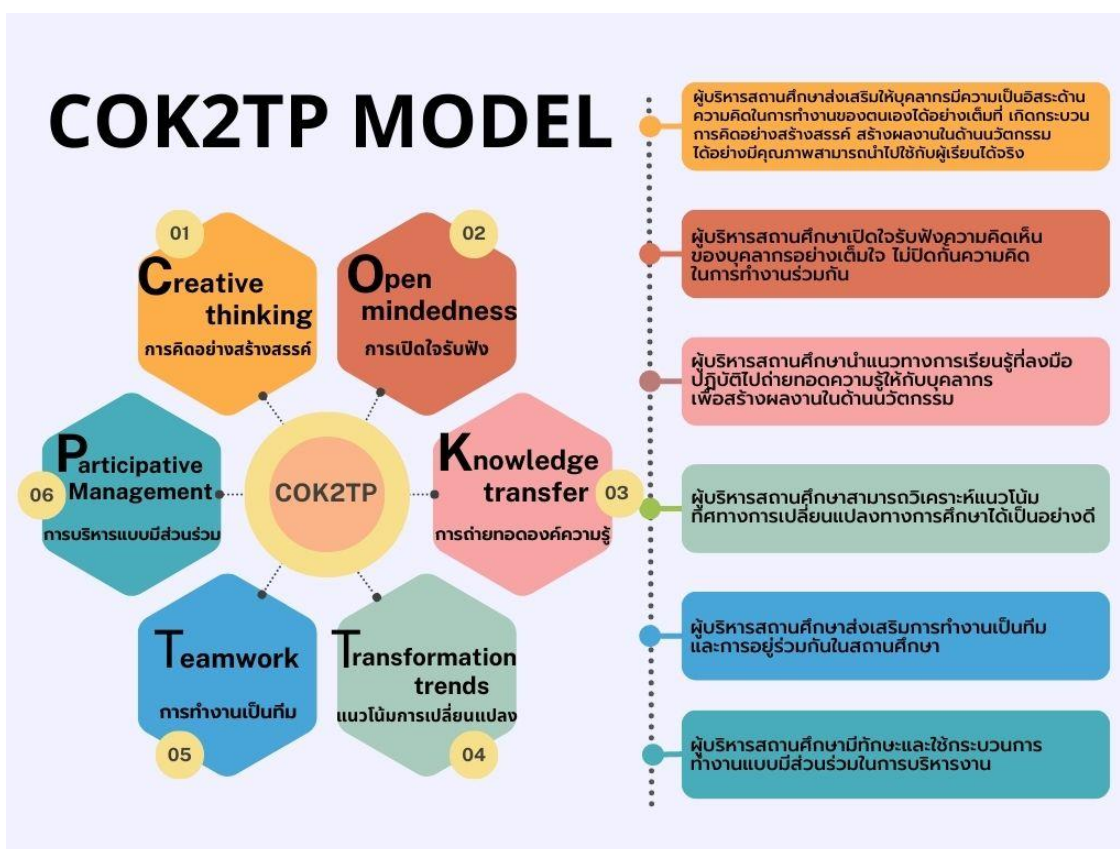
ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในภาพรวม

ข้อ	องค์ประกอบภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดเล็ก (n=18)		ขนาดกลาง (n=80)		ขนาดใหญ่ (n=57)		F	Sig.
		$\bar{X}_1$	SD	$\bar{X}_2$	SD	$\bar{X}_3$	SD		
1.	การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม	4.49	.43	4.42	.45	4.46	.45	0.23	.791
2.	การเป็นผู้ฟังที่ดี	4.41	.41	4.35	.58	4.45	.51	0.62	.542
3.	การถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ	4.19	.37	4.17	.56	4.22	.51	0.20	.820
4.	การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.12	.36	4.14	.53	4.20	.50	0.33	.723
5.	การสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้	4.38	.44	4.23	.59	4.39	.47	1.70	.186
6.	การมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม	4.14	.44	4.19	.60	4.21	.51	0.12	.888
	รวม	4.29	.33	4.25	.49	4.32	.43	0.45	.636

*มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำแนกตามสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้จากการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราชเป็นโมเดล ดังนี้

ภาพที่ 1 COK2TP MODEL

โมเดลองค์ความรู้จากการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช ประกอบด้วย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดใน 6 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1) C - Creative thinking การคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความเป็นอิสระด้านความคิดในการทำงานของตนเองได้อย่างเต็มที่ เกิดกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ สร้างผลงานในด้านนวัตกรรมได้อย่างมีคุณภาพสามารถนำไปใช้กับผู้อื่นได้จริง

2) O - Open mindedness การเปิดใจรับฟัง ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดใจรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรอย่างเต็มที่ ไม่ปิดกั้นความคิดในการทำงานร่วมกัน

3) O - Knowledge transfer การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผู้บริหารสถานศึกษานำแนวทางการเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติไปถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรเพื่อสร้างผลงานในด้านนวัตกรรม

4) T - Transformation trends แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี

5) T - Teamwork การทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษา

6) P - Participative Management การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะและใช้กระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่ค้นพบจากการสรุปผลนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ตอนที่ 1 องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

1. ด้านการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรมีความเป็นอิสระด้านความคิดในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน แสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารและส่งเสริมให้ครูเกิดความคิดสร้างสรรค์สิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hanafee (2019) พบว่า ผู้นำจะต้องส่งเสริมให้ครูได้คิดค้นนวัตกรรม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้คิดสร้างสรรค์ในการพัฒนานวัตกรรม บุคลากรทุกคนจะต้องตื่นตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2. ด้านการเป็นผู้ฟังที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร ไม่ปิดกั้นความคิด พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นตามความสามารถด้วยความยินดี พร้อมรับฟังปัญหาและข้อผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปปรับปรุงให้งานมีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rochvatanaboon (2010) พบว่า ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้กำหนดทิศทางขององค์กร ต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงาน และสามารถสร้างบรรยากาศนวัตกรรม โดยให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ อย่างเพียงพอ มีโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างอิสระ

3. ด้านการถ่ายทอดความรู้สู่การปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความอยากรู้ อยากรลองในการสร้างนวัตกรรม เกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การสร้างนวัตกรรม นำแนวทางการเรียนรู้ที่ลงมือปฏิบัติ ไปถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรให้มีผลงานในด้านนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonyanit (2020) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถ ทักษะพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม สามารถนำความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมไปปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม

4. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในความเปลี่ยนแปลง ทันท่วงทีเหตุการณ์ปัจจุบันและมองถึงอนาคต มีมุมมองความคิดที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ มีเป้าหมายในการบริหารงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Praphanphat (2017) พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดวิสัยทัศน์สร้างแรงจูงใจสูงด้วยความเชื่อส่วนบุคคล มีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุ

เป้าหมายของโรงเรียน การให้ความสำคัญกับค่านิยม อุดมการณ์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นสู่นวัตกรรมใหม่ ๆ มองเห็นภาพในอนาคตที่ดีกว่า

5. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจการทำงานของ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ให้ความสำคัญกับ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้บุคลากร ไม่เคร่งเครียด ไม่ยึด ความคิดตนเองเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaiprasit (2010) ผู้บริหารควรมุ่งเน้นและ ผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กรด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศในที่ทำงานที่เอื้อต่อกระบวนการแห่งการสร้างสรรค์

6. ด้านการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้กระบวนการทำงานแบบมี ส่วนร่วม การสร้างทีมงานแนวใหม่และการเป็นผู้นำทีมที่มีคุณภาพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าไปมี ส่วนร่วมในกระบวนการสร้างนวัตกรรม ให้คำปรึกษา ส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการ สร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yimraksa (2022) พบว่า ผู้บริหารมี ความสามารถในการสร้างเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ในสถานศึกษา เข้าใจบุคคลและวัฒนธรรม ในสถานศึกษา มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษา

การเปรียบเทียบองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยา เขตพุทธชินราช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในทุกขนาดของ สถานศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสร้างนวัตกรรม มีวิสัยทัศน์ในการเปลี่ยนแปลง มีผลการ ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษามีการบริหารงานและสร้างวิสัยทัศน์ที่มี เป้าหมายเดียวกัน รวมถึงการปฏิบัติงานตามแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษาที่เป็นไปในทิศทาง เดียวกัน ส่งผลให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้การสร้างสรรค์นวัตกรรม และเกิดการพัฒนาผู้นำเชิง นวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพ

สอดคล้องกับ Juntaranima (2021) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ที่สังกัดขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nuanthong (2022) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ทำงาน ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตพุทธชินราช ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

1. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ในการเพิ่มและพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ควรได้รับการฝึกและส่งเสริมเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในข้อดังกล่าวเพื่อเพิ่มศักยภาพ และประสิทธิภาพในการบริหารงานของสถานศึกษา

2. ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจในการเปลี่ยนแปลง สร้างมิติใหม่ที่มีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายการพัฒนา มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษามีเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ให้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารด้วยการสร้างแรงจูงใจให้แสดงศักยภาพของตนเอง จัดการฝึกการอบรมและการศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้กับตนเองและบุคลากรเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปในอนาคตอาจสามารถทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่มย่อยเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความยั่งยืน

2. งานวิจัยครั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงในครั้งต่อไป ควรจะมีการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในองค์กรเพื่อที่จะนำพาวัฒนธรรมขององค์กรต่อไป

3. ควรศึกษาองค์ประกอบอื่น ๆ จากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะได้นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับเป็นแนวทางในการบริหารงานต่อไป

References

- Boonyanit, C. (2020). Technology and Innovation Leadership of School Administrators at Sukhothai Primary Education Service Area Office 2. Uttaradit: Uttaradit Rajabhat University.
- Chaemchoy, S. (2017). n̄əokhit choēng nawattakam samrap phubōrīhān sathan̄ sukṣānai satawat thī 21 [Concept of Innovation for school management in the 21st century]. *Journal of Education Naresuan University*. 14(2), 117-128.
- Chaiprasit, S. (2010). Ongkōṇ h̄əng nawattakam: thāng lūāk khoṅg phuprakōpkān yuk mai [An innovative organization: A new choice for modern entrepreneurs]. *Executive Journal*. 30(2), 60.

- Hanafee, Y. (2019). *nǣōthāng k̄n songsōm k̄nmī phāwa phū nam chōng nawattakam samrap khur̄ rōngriān sām khōk sangkat ‘ongk̄n bōrihān sō won ch̄angwat Pathum Thānī* [Guidelines for Promote Innovative Leadership of Teacher at Samkhok School Under the Pathum Thani Provincial Administration Organization]. **Journal of Educational Administration and Leadership**. 8(31), 332.
- Jantornnima, K. (2021). *phāwa phū nam læ nǣōthāng k̄nphatthanā phāwa phū nam chōng nawattakam khōng phūbōrihān rōngriān sangkat samnakngān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā Chaiyaphum khēt 2* [Leadership Studies and Innovative Leadership Development Approaches of School Administrators Under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 2]. **Journal of Educational Administration and Leadership**. 10(39), 93.
- Nuanthong, P. (2022). *phāwa phū nam chōng nawattakam khōng phūbōrihān sathan suksā sangkat samnakngān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā Phatthalung khēt sōng* [Innovative Leadership of School Administrators under the Office of Phatthalung Primary Educational Service Area Office 2]. **Hatyai National and International Conference**. 13, 1434.
- Office of the National Education Commission. (2010). **National Education Act B.E. 2542**. Bangkok: Office of the Prime Minister.
- Praphanphat, J. (2017). *k̄nsuksā phāwa phū nam chōng nawattakam khōng phūbōrihān sathan suksā tām khwāmkhithen khōng khur̄ sangkat samnakngān khēt phūnthī k̄nsuksā prathom suksā Pathum Thānī* [A Study of Innovative Leadership of School Administrators in the Opinions of the Teachers under the Supervision of Pathum Thani Primary Educational Service Area Office]. Pathum Thani: Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Rochvatanaboon, O. (2010). **Model of factors influencing innovative leader**. Bangkok: National Institute of Development Administration.
- Srisa-ard, B. (2017). **Basic Research**. Bangkok: Suweeriyasan.
- Yimraksa, N. (2022). *phāwa phū nam chōng nawattakam khōng phūbōrihān sathan suksā nai sangkat samnakngān khēt phūnthī k̄nsuksā matthayommasuksā Prachuāp Khīrī Khan* [Innovative Leadership of School Administrators under the PrachuapKhirikhan secondary educational service area district office]. **Journal of Educational Innovation and Research**. 6(3), 880.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

STRATEGIES FOR COLLECTING LAND TAX FROM THE REVENUE
DEPARTMENT MINISTRY OF FINANCE LAO PEOPLE'S
DEMOCRATIC REPUBLIC

ไพฑูรย์ เทียงละไม¹, กฤตติกา แสนโกชน์² และบุษกร สุขแสน³
Phaitoun Thienglamay¹, Krittikar Sanposh² and Bussagorn Suksan³

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

^{2,3} สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹ Doctor of Philosophy in Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University

^{2,3} I Development Strategy, Udon Thani Rajabhat University

E-mail: phaitounthienglamay123@gmail.com

Received:	June 14, 2022
Revised:	November 16, 2022
Accepted:	November 30, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ 2) กำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดำเนินงานวิจัย 2 ระยะ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม ระยะที่ 2 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดยุทธศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน ขั้นตอนที่ 2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (PNI Modified = 0.15) เรียงลำดับความสำคัญรายด้าน ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.19) ลำดับที่ 2 ด้านนโยบายและการวางแผนการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.18) ลำดับที่ 3 ด้านการคุ้มครองข้อมูลและสถิติ (PNI Modified = 0.14) ลำดับที่ 4 ด้านกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.13) และลำดับที่ 5 ด้านโครงสร้างการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.10) และ 2) ผลการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ

เป้าหมาย และประเด็นยุทธศาสตร์ 4 ประเด็น เมื่อทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้
ยุทธศาสตร์ พบว่า ภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า 3.51 ถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ

การจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the Priority Needs Index land taxation Department of Taxation, Ministry of Finance, Lao People's Democratic Republic, and 2) formulate the strategy for land taxation Department of Taxation, Ministry of Finance, Lao People's Democratic Republic. Using a blended research method carried out in 2 phases. Phase 1: the sample group 400 peoples, tools used the questionnaire. Phase 2: implementing 2 steps: Step 1: formulate a strategy, the target group was 15. Step 2: evaluate the appropriateness and feasibility of the strategy. the target group is 30 peoples. Data were analyzed using a ready-made computer program. The statistics in the analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The research results showed that: 1) study the Priority Needs Index land taxation Department of Taxation, Ministry of Finance, Lao People's Democratic Republic, the overall at a high level (PNI Modified = 0.15). Prioritized areas were (1) land tax personnel (PNI Modified = 0.19), (2) land tax policy and planning (PNI Modified = 0.18), (3) data protection and statistics (PNI Modified = 0.14), (4) land tax collection process (PNI Modified = 0.13), and (5) organizational structure (PNI Modified = 0.10). And 2) the strategy for land taxation Department of Taxation, Ministry of Finance, Lao People's Democratic Republic, achieved the vision, mission, goals and 4 strategic. When confirming the strategy. When confirming the strategy, it was found that Overall and each aspect with an average of higher than 3.51 is considered to pass the assessment criteria.

Keywords

Collecting Land Tax, The Revenue Department Ministry, Lao People's Democratic Republic

ความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งที่ 8 ปี ค.ศ. 2016-2020 ระบุไว้ว่า การจัดเก็บภาษีทรัพย์สินถือเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างภาษี

ของประเทศเนื่องจากภาษีทรัพย์สินเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเมื่อได้มีการหยิบยกร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งพระราชบัญญัติกล่าวถึงทั้งจากภาคธุรกิจ นักวิชาการและประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยทั่วไปว่าจะสามารถบังคับใช้ได้จริงทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติได้หรือไม่ เพียงใด เนื่องจากระบบภาษีทรัพย์สินย่อมต้องมีผลกระทบต่อภาระภาษีของประชาชนผู้ถือครองที่ดินโดยตรง ประกอบกับลักษณะของการจัดเก็บภาษีมีฐานการจัดเก็บที่กว้างขึ้น (Suwannalad, 2019)

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย อยู่ใจกลางแหลมอินโดจีน ระหว่างเส้นขนานที่ 14-23 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100-108 องศา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ทั้งหมด 236,800 km² มีชายแดนทิศเหนือติดกับสาธารณรัฐประชาชนจีน 505 km, ทิศใต้ติดกับราชอาณาจักรกัมพูชา 535 km, ทิศตะวันออกติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม 2,069 km, ทิศตะวันตกติดกับราชอาณาจักรไทย 1,835 km และทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ 236 km. สปป ลาว เป็นประเทศเดียวที่มีพื้นที่ไม่มีชายแดนติดกับทะเล มีประชากรทั้งหมด 6,492,228 คน และความหนาแน่น 27 คน/km² ถึงปี 2017 และสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม : 5 ปีของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม (2016-2018) : เศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ถึง 219,853 พันล้านกีบมีการเติบโตเฉลี่ย 6.9% ต่อปีในขณะที่การลงทุนรวมถึงเกือบ 62 ล้านล้านกีบซึ่งโครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยน จากการเกษตรธรรมชาติสู่อุตสาหกรรมและตลาด GDP ในภาคเกษตร - ป่าที่เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้น 4% คิดเป็น 30.4% อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น 12.6% คิดเป็น 26% และบริการเพิ่มขึ้น 8.4% ครอบคลุม GDP ด้วยการลงทุนรวมประมาณ 37.6% ของ GDP ด้วยการลงทุนรวมประมาณ 6.2 ล้านล้าน (ODA) 20.76 ล้านล้านกีบและการลงทุนภาคเอกชนในประเทศและต่างประเทศ 37.26 ล้านล้านกีบ จากเงินช่วยเหลืออย่างเป็นทางการเพื่อช่วยเหลือการผลิตข้าวโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2.9 ล้านตันต่อปีข้าวโพดอยู่ที่ 760,000 ตันอ้อย 703,000 ตันมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมแปรรูปเพิ่มขึ้น 9.4% ต่อปีเฉลี่ย 24,331 หน่วยคิดเป็น 19.2% ของผู้ประกอบการทั้งหมดมีโรงไฟฟ้าพลังน้ำ 61 แห่งและเขื่อนขนาดเล็ก 15 แห่งกำลังการผลิตติดตั้ง 7,207.24 เมกะวัตต์กำลังการผลิตรวม 37,366,66 kWh ต่อปี มีสายส่งทั้งหมด 19,503 กม. การขุดและการประมวลผลทองคำทำได้ถึง 38.01 ตัน, ทองคำ 321,487 ตันและทองแดง 585,607 ตัน การก่อสร้างถนนโดยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 4.6% ต่อปีหรือประมาณ 1,846 กม. ต่อปีความยาวรวม 52,230 กม. นักท่องเที่ยว 4.1 ล้านคนต่อปีเพิ่มขึ้น 15.8% ต่อปีและมีรายรับ 624.04 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปีในแง่ของรายได้งบประมาณถึง 38,658.26 พันล้านกีบเทียบเท่ากับ 17.6% ของ GDP 48.116.41 พันล้านกีบเท่ากับ 21.9% ของจีดีพีคิดเป็น 97% ของแผน; นอกจากนี้การส่งออกมีมูลค่า 5.69 พันล้านดอลลาร์สหรัฐนำเข้า 6.61 พันล้านดอลลาร์สหรัฐขาดดุล 0.92 พันล้านดอลลาร์สหรัฐหรือคิดเป็น 3.8% ของ GDP 1 อัตราการเติบโตของ GDP ปีที่ 5 ของเศรษฐกิจโลก) มันเป็น 10.9% ปีต่อปีซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการดำเนินการตามแผนห้าปีหก (GDP) 7.9% ในปี 2010 สหรัฐอเมริกาได้รับการจัดอันดับหนึ่งใน 10 อันดับแรกของเศรษฐกิจโลกประชากร ปัจจุบันประชากรลาวมีจำนวน 6,588,447 คน กลุ่มอายุอยู่ระหว่าง 0 ถึง 14 ปีคิดเป็น 37.8% กลุ่มอายุ 15 ถึง 59 ปี 56.5% และกลุ่มอายุ 60%

66 ปีและ 63 ปี) (Ministry of Digital Economy and Society, Lao People's Democratic Republic, 2016)

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศนโยบายว่าประชาชนลาวเป็นหน่วยงานที่พบปะหน้าหน้าในการเก็บภาษีที่ดิน ทั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับแผ่นดินลาวซึ่งเป็นผืนแผ่นดินที่แสดงถึงความเป็นชาติลาว ที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ที่แสดงความเป็นอิสระและอำนาจอธิปไตยของดินแดนที่อยู่อาศัยได้มาเกินและใช้ประโยชน์โดยตรงจากประชาชนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลบุคคลและองค์กรที่ใช้ที่ดินจะ ต้องปฏิบัติตามข้อผูกพันทางภาษีตามที่ระบุไว้ในมาตรา 60 ของกฎหมายที่ดิน (มาตรา 1 ของ Directive No. 1927 / Md, ลงวันที่ 17/8/2560) ซึ่งภาษีที่ดินเป็นภาษีรายปีที่คำนวณและรวบรวมตามประเภทที่ดินที่ใช้: 1) ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและป่าไม้ ได้แก่ที่ดินเพื่อทำการเกษตร, ดอน, สวน, ปศุสัตว์และที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอื่น ๆ 2) ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย ที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยโรงงาน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ในปี 2011-12 ผู้ติดตาม 84,60 ต่อกับ 2012-13 ผู้ติดตาม 94,86 ต่อกับ ปี 013-14 ผู้ติดตาม 98,08 ต่อกับ ปี 2014-15 ผู้ติดตาม 102,33 ต่อกับ 2015-16 ผู้ติดตาม 104,60 ต่อกับ ปี 2017 ผู้ติดตาม 112,54 ต่อกับ และปี 2018 ผู้ติดตาม 113,04 ต่อกับ จะเห็นได้ว่า ผลการดำเนินงานแต่ละปี อยู่ในระดับที่ไม่สูง อาจเกิดจากปัญหา รูปแบบและขั้นตอนการจัดเก็บยังไม่ชัดเจน การจัดเก็บภาษีไม่ได้ตามเป้าหมาย การจัดสรรบุคลากรและการวางแผนปฏิบัติไม่เพียงพอ การคุ้มครองข้อมูลด้านสถิติที่ดินขาดการเชื่อมโยงกันประสานงานกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐผ่านช่องทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่อื่น ๆ ในการให้บริการ e-Services และ หากกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศมีการพัฒนาการจัดเก็บภาษีจะทำให้ภาครัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากทรัพย์สินถือเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างภาษีของประเทศ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการกำหนดทิศทางการพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากที่ดินให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Department of Sacrifice Lao People's Democratic Republic, 2016)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์จึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประชาชนลาว เพื่อนำข้อมูลที่ได้เสนอต่อกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประชาชนลาว เพื่อหาข้อสรุปในการจัดเก็บภาษีที่ดินด้านต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร ผู้บริหาร พนักงาน และผู้เสียภาษีที่ดินต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประชาชนลาว เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประชาชนลาว
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษายุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นลักษณะการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการศึกษาในเชิงปริมาณ (Quantitative Study) ดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาระยะที่ 1 ในการศึกษาความต้องการจำเป็นการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 18 แขวง รวม 3,600 คน (กรมส่วยสาอากร, 2563) กำหนดขนาดจากตาราง เครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 350 คน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ครอบคลุมขนาดตัวอย่างและเพื่อป้องกันการสูญหายของกลุ่มตัวอย่าง (Attrition rate) จึงเพิ่มอีก 50 คน ดังนั้น สรุปรวมทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ทำการหากลุ่มตัวอย่างแบบมีสัดส่วน ด้วยการนำขนาดกลุ่มตัวอย่างมาหารด้วยจำนวนแขวง ได้กลุ่มตัวอย่างแขวงละ 22 คน ยกเว้นนครหลวง เวียงจันทน์และแขวงเวียงจันทน์มีจำนวนประชากรมากกว่าทุกแขวงจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 2 แขวงนี้เป็น 24 คน รวมจำนวน 400 คน

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาระยะที่ 2 ในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย ผู้บริหารและฝ่ายปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีประสบการณ์ทำงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน รวมจำนวน 15 คน วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการจัดประชุม

ประชากรในการศึกษาระยะที่ 2 ในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปฏิบัติงานไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 30 คน

ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 กลุ่มเป้าหมายและประชากรในระยะที่ 2 มีความเกี่ยวข้องกัน โดยปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น การจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนมาหา ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ (Index of Item – Objective Congruence: IOC) ค่า IOC ของแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ค่า IOC

ของแบบสอบถามไม่ต่ำกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา จากนั้นนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.987

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดทำหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ถึงกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

3.2 ผู้วิจัยได้นัดหมายวันเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด 400 คน จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

3.4 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 มาประกอบการพิจารณาในการวิเคราะห์การวางยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วยผู้บริหารและฝ่ายปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องจำนวน 15 คน เพื่อให้แสดงความคิดเห็นนำข้อมูลเหล่านั้นมาประกอบขึ้นเป็นร่างยุทธศาสตร์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและผู้ช่วยวิจัยจัดบันทึกการประชุม บันทึกเสียง ถ่ายภาพ และนำมาวิเคราะห์แปลผล

3.5 ผู้วิจัยได้ทำหนังสือการเก็บรวบรวมข้อมูลขอความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน 30 คน ที่เกี่ยวข้องทำการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบประเมินระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างของยุทธศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผล (Srisaet, 2003) จัดลำดับค่าเฉลี่ยความต้องการจำเป็น เป็นขั้นตอนที่ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกวิธีจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI Modified)

ผลการวิจัย

จากผลการศึกษายุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น การจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ จำนวน 400 คน พบว่า สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี จำนวน 219 คน คิดร้อยละ 54.80 สถานภาพ สมรส จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.00 สรุปผลการวิเคราะห์ค่า PNI Modified ของความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น การจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (PNI Modified = 0.15) เมื่อเรียงลำดับความสำคัญ ลำดับที่ 1 ด้านบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.19) ลำดับที่ 2 ด้านนโยบายและการวางแผนการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.18) ลำดับที่ 3 ด้านการคุ้มครองข้อมูลและสถิติ (PNI Modified = 0.14) ลำดับที่ 4 ด้านกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.13) และลำดับที่ 5 ด้านโครงสร้างการจัดเก็บภาษีที่ดิน (PNI Modified = 0.10) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาพรวม

ที่	ความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ควรจะเป็น		PNI Modified	ลำดับความสำคัญ
		$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1	ด้านโครงสร้างการจัดเก็บภาษีที่ดิน	3.76	0.80	4.13	0.63	0.10	5
2	ด้านนโยบายและการวางแผนการจัดเก็บภาษีที่ดิน	3.65	0.61	4.29	0.62	0.18	2
3	ด้านกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดิน	3.67	0.77	4.16	0.74	0.13	4
4	ด้านบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดิน	3.43	0.78	4.09	0.64	0.19	1
5	ด้านการคุ้มครองข้อมูลและสถิติ	3.89	0.77	4.45	0.76	0.14	3
รวม						0.15	

2. ผลการสร้างยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

2.1 วิสัยทัศน์ “การจัดเก็บภาษีที่ดิน มีความโปร่งใสเป็นธรรม ด้วยนวัตกรรมสารสนเทศ และบุคลากรที่มีคุณภาพ”

2.2 พันธกิจ

2.2.1 พัฒนาคุณภาพและสวัสดิการบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดิน

2.2.2 กำหนดนโยบายและแผนการจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม

2.2.3 การคุ้มครองข้อมูลสารสนเทศและสถิติด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่

2.2.4 พัฒนาโครงสร้างและกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดินให้ได้ตามประมาณการ

2.3 เป้าหมาย

2.3.1 พัฒนาบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีทั้งคุณภาพและสวัสดิการที่ดีตามแนวคิด “เก่ง ดี มีความสุข”

2.3.2 พัฒนานโยบายและแผนการจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรงเป้า ตรงกลุ่ม และบริการตรงใจ

2.3.3 พัฒนาเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศในการคุ้มครองข้อมูลสารสนเทศ และสถิติให้ได้มาตรฐานสากล

2.3.4 การประชาสัมพันธ์ เร่งรัดการจัดเก็บภาษีที่ดินให้ได้ตามเป้าหมาย และเป็นธรรม

2.4 ตัวชี้วัดระดับยุทธศาสตร์

2.4.1 ร้อยละ 90 ของบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดินได้รับการพัฒนาคุณภาพและสวัสดิการที่ดี

2.4.2 นโยบายและแผนการจัดเก็บภาษีที่ดินตรงเป้าหมาย ตรงกลุ่ม และบริการตรงใจ ร้อยละ 80

2.4.3 ข้อมูลสารสนเทศและสถิติได้รับการคุ้มครอง ร้อยละ 100

2.4.4 ร้อยละ 90 ผู้เสียภาษีมีความสนใจในการเสียภาษี และมีความพึงพอใจในการจัดเก็บภาษีที่ดิน

2.5 ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีทั้งคุณภาพ และจัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้ดีขึ้น ตามแนวคิด “เก่ง ดี มีความสุข”

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างนโยบายและแผนการจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีที่เหมาะสม แก่ผู้เสียภาษี ให้เกิดความเป็นธรรม ตรงเป้าหมาย ตรงกลุ่ม และบริการตรงใจผู้เสียภาษี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาข้อมูลสารสนเทศให้สามารถ เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐผ่านช่องทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เคลื่อนที่อื่น ๆ ในการให้บริการ e-Services ได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การประชาสัมพันธ์เชิงรุกและเร่งรัดการจัดเก็บภาษีที่ดินให้ ได้ตามเป้าหมายและเป็นธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 4 ยุทธศาสตร์ มี 15 เป้าประสงค์ 14 กลยุทธ์ 14 โครงการพัฒนาและ 4 ตัวชี้วัด

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์ พบว่า อยู่ในระดับมากทุก ประเด็น การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ผ่านการประเมิน เนื่องจากมีค่าเฉลี่ย มากกว่า 3.51 ขึ้นไป ยอมรับว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาในการจัด เก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญที่พบ มาอภิปรายผลดังนี้

1. ความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ค่า PNI Modified ของความต้องการจำเป็นในการ จัดเก็บภาษีที่ดิน กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เรียงลำดับความสำคัญรายด้านและรายประเด็น 3 ลำดับแรกของรายประเด็น ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร จัดเก็บภาษีที่ดิน ได้แก่ การมีบุคลากรจัดเก็บภาษีเพียงพอ บุคลากรทำให้ผู้ชำระพึงพอใจในการชำระ ภาษี และการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรในการจัดเก็บภาษี 2) ด้านนโยบายและการวางแผนการจัด เก็บภาษีที่ดิน ได้แก่ การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดเก็บภาษี การวางแผนส่งเสริมและ สนับสนุนให้การจัดเก็บภาษีให้ตรงเป้าหมาย การวางแผนระยะสั้น ระยะกลางและระยะยาวในการ จัดเก็บภาษี และการกำหนดนโยบายในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมที่ดินอย่างชัดเจนชัดเจน 3) ด้านการ คู้มครองข้อมูลและสถิติ ได้แก่ การเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐผ่านช่องทางโทรศัพท์ เคลื่อนที่ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่อื่น ๆ ในการให้บริการ e-Services เพื่อสนับสนุนการ จัดเก็บภาษีที่ดิน การให้และรับบริการแบบรวมจุดเดียว (One Stop Service) เพื่อให้ผู้ใช้ใช้งาน ระบบ e-Service เกิดความสะดวก รวดเร็ว มั่นใจในด้านความปลอดภัยน่าเชื่อถือไว้วางใจ และมี ประสิทธิภาพดียิ่ง ๆ ขึ้นไปเพื่อสนับสนุนการจัดเก็บภาษีที่ดิน และ การพัฒนาโปรแกรมบนฐานข้อมูล ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อสนับสนุนการจัดเก็บภาษีที่ดิน 4) ด้านกระบวนการจัดเก็บภาษีที่ดิน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ในการจัดเก็บภาษี การจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย การแจ้งวิธียื่นภาษี และ การจัดเก็บภาษีเป็นด้วยความเป็นธรรม 5) ด้านโครงสร้างการจัดเก็บภาษีที่ดิน ได้แก่ โครงสร้าง ด้านรายได้จากการจัดเก็บภาษีที่เหมาะสมแก่ผู้เสียภาษี องค์กรมีการกำหนดการควบคุมและบังคับ บัญชาในลักษณะ หน่วยงานหลัก หน่วยงานที่ปรึกษา และหน่วยงานช่วย และองค์กรมีการจัด หน่วยงานในการจัดเก็บภาษีอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของสุวิมล ว่องวานิช (Wongvanich, 2007) เรื่องการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) และสอดคล้องงานวิจัยของ วาสนา ขอนทอง (Khonthong, 2010) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บ รายได้ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการ จัด เก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกำแพงเพชรในภาพรวมและรายได้อยู่ใน ระดับมาก 2. ปัจจัยในลักษณะของกฎหมายภาษีอากร โครงสร้างภาษีอากร บรรยาการที่เอื้ออำนวย ให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร และพนักงานผู้จัดเก็บภาษีอากร สอดคล้องงานวิจัยของ อำภา จำลองศักดิ์ (Chamlongsak, 2011) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดเก็บรายได้ ของเทศบาลตำบลขุนยวม เมืองขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรค การบริหารงานการจัดเก็บรายได้ ด้านคน พบว่า มีจำนวนบุคลากรที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณ งานที่ต้องรับผิดชอบ อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ สอดคล้อง งานวิจัยของ กันยารวรรณ์ กำเนิดสินธุ์ (Kudnoatsin, 2012) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บ รายได้ของเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลแหลม ป่าผ่า เมืองพระสมุทรเจดีย์ จังหวัด สมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ด้านลักษณะของภาษีอากร มีความชัดเจนเหมาะสมและเป็นธรรม ด้านโครงสร้างภาษีมีความสะดวกเข้าใจง่าย แต่กฎหมายที่บังคับใช้ล้าสมัย ควรปรับปรุงให้อัตรา ประเมินในการชำระภาษีเพิ่มมากขึ้น ด้านการอำนวยความสะดวก ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูล ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ไม่ปรากฏการจัดทำ ตัวอย่างของการกรอกข้อมูล ด้านการประชาสัมพันธ์ ขาดป้ายประชาสัมพันธ์และยังไม่ชัดเจนบางส่วน สื่อที่ใช้เผยแพร่ไม่ดึงดูดความสนใจ ด้านความรู้ ความสามารถของเจ้าหน้าที่ยังขาดทักษะในการจัดเก็บ

2. ยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่ายุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่วยสาอากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 1 วิสัยทัศน์ 4 พันธกิจ 4 เป้าหมาย 4 ตัวชี้วัด และ 4 ประเด็นยุทธศาสตร์ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พสุ เดชะรินทร์ (Decharin, 2008) การวิเคราะห์ SWOT มีประโยชน์ในการหายุทธศาสตร์ทางเลือกต่าง ๆ ที่เป็นไปได้ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกขององค์กร สอดคล้องงานวิจัยของจूरืพร พูลเกิด (Poolkerd, 2012) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกยาง เมืองเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการรับรู้ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์การชำระภาษี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปัจจัยที่มีความสำคัญมาก โดยปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดคือ การออกหน่วยประชาสัมพันธ์แจ้งให้ประชาชนทราบก่อนมีการจัด เก็บภาษี มีการจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รับชำระภาษีเพียงพอในการให้บริการ และเอกสารเกี่ยวกับการชำระภาษีชัดเจน อ่านแล้วเข้าใจง่าย สอดคล้องงานวิจัยของ อัญญา รักษาธรรม และรัชดาภรณ์ เบญจวัฒนานนท์ (Raksaktham & Benjawattananon, 2013) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่า เมืองเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการจัดเก็บรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเป่ายังขาดประสิทธิภาพ โดยมีปัญหา อุปสรรค คือ การขาดบุคลากร ที่มีความรู้ ความสามารถ ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการชำระภาษี แนวทางในการพัฒนา ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ คือ การจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถให้เพียงพอต่อปริมาณงาน และมีการฝึกอบรมเพิ่มพูน ความรู้อย่างสม่ำเสมอ การปรับลดขั้นตอนในการทำงาน การขยายเวลาให้บริการและออกบริการนอกสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก แก่ประชาชน การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการชำระภาษี การปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษี และทะเบียนทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน การติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนการจัดเก็บรายได้เป็นประจำ สอดคล้องงานวิจัยของ ศิริพร สีสว่าง (Seesawang, 2015) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตเมืองท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยดังนี้ ลำดับแรกคือ ด้านสถานที่ วัสดุและอุปกรณ์ รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านโครงสร้าง ภาษีและการบริหารจัดการ และด้านงบประมาณ ตามลำดับ 2. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับตาม ค่าเฉลี่ยดังนี้ ลำดับแรกคือ ด้านค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำ รองลงมาคือ ด้านประชาชนผู้เสียภาษีได้รับความสะดวก และด้านการจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมาย ตามลำดับ 3. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมีความ สัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันกับ ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตเมืองท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องงานวิจัยของ เบญจพร จันตะเรือง (Chantaruang, 2017) ได้ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลหนองปล้อง เมืองวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลหนองปล้อง เมืองวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจสูง ที่สุด รองลงมาคือด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวก และด้านขั้นตอนในการให้บริการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุด การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพงานจัดเก็บรายได้ของเทศบาลตำบลหนองปล้อง เมืองวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร สามารถกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ออกเป็น 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 1 การส่งเสริมพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถในการ ปฏิบัติงาน ยุทธศาสตร์ 2 การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกในการชำระภาษีแก่ผู้มีหน้าที่เสียภาษี ยุทธศาสตร์ 3 การปรับปรุงภูมิทัศน์สำนักงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ค่า PNI Modified อันดับที่สำคัญคือ ด้านบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดิน ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรจัดเก็บภาษีเพียงพอพัฒนาการบริการของบุคลากรทำให้ผู้ชำระพึงพอใจในการชำระภาษี และการจัดสวัสดิการแก่บุคลากรในการจัดเก็บภาษีให้เหมาะสม

2. จากผลการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีทั้งคุณภาพและจิตสำนึกการขึ้นพื้นฐานให้ดีขึ้น ตามแนวคิด “เก่ง ดี มีความสุข” กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำยุทธศาสตร์ไปปรับใช้เป็นตัวกำหนดในด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ ความสามารถเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างนโยบายและแผนการจัดเก็บภาษีที่ดินให้มีที่เหมาะสมแก่ผู้เสียภาษีให้เกิดความเป็นธรรม ตรงเป้าหมาย ตรงกลุ่ม และบริการตรงใจผู้เสียภาษี กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำยุทธศาสตร์ไปเป็นตัวกำหนดการดำเนินงานด้านการจัดเก็บภาษีให้มีความรวดเร็ว บริการดี ตรงตามความต้องการของผู้เสียภาษี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาข้อมูลสารสนเทศให้สามารถเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐผ่านช่องทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เคลื่อนที่อื่น ๆ ในการให้บริการ e-Services ได้มาตรฐานสากล กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำยุทธศาสตร์ข้อนี้ไปเป็นตัวกำหนดหรือแนวทางการดำเนินงานในด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการระบบการทำงานจัดเก็บภาษี การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกองค์กรให้มีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การประชาสัมพันธ์เชิงรุกและเร่งรัดการจัดเก็บภาษีที่ดินให้ได้ตามเป้าหมาย และเป็นธรรม กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สามารถนำยุทธศาสตร์ข้อนี้มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานในด้านการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถเดินทางมารับบริการที่หน่วยบริการจัดเก็บภาษีได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรและประสิทธิภาพงานการจัดเก็บภาษีที่ดิน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ควรทำประเมินผลสัมฤทธิ์การนำยุทธศาสตร์การจัดเก็บภาษีที่ดินของกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไปปฏิบัติจริง

References

- Chamlongsak, A. (2011). **panhā læ ‘uppasak kānbōrihān chat kep rāidai khōng thēsabān tambon khunyuām mūang khunyuām changwat Mæ Hōng Sōn** [Problems and Obstacles to Revenue Management of Khun Yuam Subdistrict Municipality, Khun Yuam City, Mae Hong Son Province]. Chonburi: Graduate School of Public Administration, Burapha University.
- Chantaruang, B. (2017). **yutthasat kānphatthana prasitthiphap ngān chat kep rāidai khōng thēsabān tambon nōng ploṅg mūang wang saī phūn changwat Phichit** [Strategies for improving the efficiency of revenue collection work of Nong Plong Subdistrict Municipality Wang Sai Phun Phichit Province Phitsanulok]. Phisanulauk: Pibulsongkram Rajabhat University.
- Cronbach, L. J. (1970). **Essential of Psychological testing**. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Decharin, P. (2008). **mūat sōng kānwāngphāen choēngkon yut sat** [Section 2 Strategic Planning]. Bangkok: Vision Print Media.
- Department of Sacrifice Lao People's Democratic Republic. (2016). **rāingān sarup phon kān chūam yōng khruākhaī khayāi khwāmruāmmū thāng thurakit suksā du ngān saphap sēthakit kānkha kānlongthun Na sāthāranarat prachathipatai prachāchon Lāo** [Summary report, network connection Expand business cooperation, study visits, economic conditions, trade and investment in the Lao People's Democratic Republic]. Retrieved from https://www.dbd.go.th/download/article/article_20180125134356.pdf.
- Khonthong, K. (2010). **næothāng kānphatthana prasitthiphap kanchatkep rāidai khōng ‘ongkōn pokkhōng sūan thōngthin nai changwat Kamphæng Phet** [The Development Guidelines for Efficiency of Revenue Collection of the Local Administrative Organizations, Kamphaeng Phet Province]. **The Golden Teak: Humanity and Social Science Journal**. 16(1), 128-142.
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30, 607 – 610.

- Kudnoatsin, K. (2012). **prasitthipāp kanchatkep raīdai khōng thēsabān: suksā kōraṇī thēsabān tambon læm fāphā mưāng phra samut chēdī chāngwat Samut Prākān** [Municipality's revenue collection efficiency: a case study of Laem Phap Sub-District Municipality Phra Samut Chedi Samut Prakan Province]. Retrieved from <http://human.bsru.ac.th/>.
- Ministry of Digital Economy and Society, Lao People's Democratic Republic. (2016). **khōmūn thuāpai khōng prachāthipatai prachāchon Lāo** [General information Lao People's Democratic Republic]. Retrieved from https://www.ditp.go.th/contents_attach/142048/142048.pdf.
- Poolkerd, C. (2012). **næōthāng kān phōēm prasitthipāp nai kanchatkep phāsī khōng 'ongkān bōrihānsuān tambon khōk yāng mưāng nưā khlong chāngwat Krabi** [Guidelines for increasing the efficiency of tax collection of Khok Yang Subdistrict Administrative Organization Muang Nuea Khlong Krabi Province]. Retrieved from <https://sites.google.com/site/shkic52/krabi/curi-phr>.
- Raksaktham, A. & Benjawattananon, R. (2013). **kānsuksā næōthāng nai kānphatthana prasitthipāp nai kanchatkep raīdai khōng 'ongkān bōrihānsuāntambon bān pao mưāng kasēt sombun chāngwat Chaiyaphum** [The study of efficiency development guidelines in revenue collection of Banpao sub- district administrative organization, Kaset Sombun district, Chaiyaphoum province]. Retrieved from <https://mba.kku.ac.th/ncbmi/proceeding/2015/national/files/448.pdf>.
- Seesawang, S. (2015). **patchai thī mī phon tō prasitthipāp kanchatkep phāsī khōng 'ongkān bōrihānsuān tambon nai khēt mưāngthā yāng chāngwat Phetchaburi** [The Factor Affecting Efficiency on the Tax Collection of Subdistrict Administrative Organizations in Tha Yang District, Phetchaburi Province]. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**. 8(1), 633-649.
- Srisaat, B. (2003). **kānphatthana laksut læ kānwichai kiēokap laksut** [Curriculum Development and Curriculum Research]. Bangkok: Suweeriyasan.
- Suwannalad, B. (2019). **kanchatkep raīdai khōng rat phanæk sanphākōṇ nai phāk klāng sathāranarat prachāthipatai prachāchon Lāo** [The Revenue Collection of the Revenue Department in the Central Region of Lao People's Democratic Republic].
- Wongvanich, S. (2007). **kānwichai pramoēn khwāmtoṅkān champen** [The Research of Need Assessment]. Bangkok: Publisher.

การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่อง
ทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

DEVELOPMENT OF MOBILE APPLICATION FOR TEACHER'S SCREENING
TEST KINDERGARDEN STUDENTS AT RISK STUDENTS WITH LEARNING
DISABILITIES IN THAI READING

ภรภัทร นิยมชัย¹ และสุวิทย์ ไวยกุล²
Pornrapat Niyomchai¹ and Suwit Waiyakoon²

^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
^{1,2} Faculty of Education, Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
E-mail: aj.pornrapat@aru.ac.th

Received:	January 4, 2023
Revised:	May 23, 2023
Accepted:	June 2, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย 2) พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย และ 3) ศึกษาผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ระยะที่ 2 พัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย และระยะที่ 3 ศึกษาผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ ระยะที่ 1 ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 50 คน ระยะที่ 2 และ 3 ได้แก่ ครูปฐมวัยในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย คือ 1) แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง 2) แบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะเสี่ยงบกพร่องทางสติปัญญา 3) แบบประเมินประสิทธิภาพการทำงานของโมบายแอปพลิเคชัน และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้งานโมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางสติปัญญา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการ พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 1.34$) โรงเรียนมีการคัดกรองเด็กอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 1.16$) และโรงเรียนมีการ

คัดกรองเด็กการคัดกรองเด็กเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 1.22$) 2) การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันด้านเทคนิคการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.58$) และด้านการทำงานของโมบายแอปพลิเคชัน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.52$) และ 3) ครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $SD = 0.41$)

คำสำคัญ

โมบายแอปพลิเคชัน คัดกรองเด็กอนุบาล บกพร่องการเรียนรู้ทางด้านการอ่านภาษาไทย

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the conditions, problems, and requirements surrounding screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading, 2) develop the mobile application for screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading, and 3) findings of employing a mobile application for screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading. The research was conducted by using research and development. Three phases constitute up the research. Phase 1 was designed to study the conditions, problems, and requirements surrounding Screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading. Phase 2 aimed to develop the mobile application for Screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading. Phase 3 focused on the findings of employing a mobile application for screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading. The samples used in phases 1 were teachers in kindergarten schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Utilizing purposive sampling, used in phases 2 and 3 were teachers in kindergarten schools in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Utilizing purposive sampling, research tools included a structured questionnaire, a screening questionnaire for children with intellectual disabilities, a mobile application performance assessment questionnaire, and a mobile application satisfaction questionnaire for screening preschool children at risk of intellectual disabilities. Data were analyzed using mean and standard deviations.

The results showed as follows: 1) The school management about taking care of children with special needs was at the moderate level ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 1.34$). The school had children screening at the moderate level in all aspects ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 1.16$). Also, children screening of Thai learning disabilities was the moderate ($\bar{X} = 3.03$,

SD =1.22). 2) The technical level of mobile application design was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.58, SD = 0.58). In terms of overall performance, it was revealed that mobile applications were performing at the highest level ($\bar{X}$ = 4.71, SD = 0.52). And 3) overall, teachers were satisfied with using the mobile application for Screening Test Kindergarten Students at Risk Students with Learning Disabilities in Thai Reading at the highest level ($\bar{X}$ = 4.60, SD = 0.41).

Keywords

Mobile Application, Screening Test Kindergarten Students, Learning Disabilities in Thai Reading

ความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการสร้างรากฐานในการพัฒนาชีวิตที่สำคัญซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศในด้านอื่น ๆ ตามมา ซึ่งพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยถือว่าสำคัญ เพราะเด็กจะต้องเริ่มจากการฟังอย่างเข้าใจและพูดสื่อสารออกมา แม้กระทั่งการอ่านและเขียนเพื่อใช้สื่อสารต่อกันในสังคมเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยในปี 2555-2559 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการสำรวจเกี่ยวกับเด็กพิเศษ พบว่า เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียน จำนวน 183,398 คน ส่วนหนึ่งเป็นเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างมีปัญหาด้านภาษา อาการที่แสดงออกมา ได้แก่ อ่านสลับคำไปมา อ่านข้ามคำ อ่านออกเสียงไม่ชัด ไม่เข้าใจสิ่งที่อ่าน ทำให้เด็กมักจะมีอาการเครียด เกิดอาการไม่แน่ใจ ไม่มั่นคงทางอารมณ์ สายหน้าหรือสั้นศีรษะ เป็นต้น อาการต่าง ๆ เหล่านี้จะเริ่มพบได้ในเด็กระดับชั้นปฐมวัยซึ่งอยู่ในสภาวะเสี่ยงเริ่มต้นที่จะส่งผลให้เด็กเกิดความบกพร่องการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยได้ ถ้าผู้ที่เกี่ยวข้องปล่อยให้เด็กปฐมวัยอยู่ในสภาวะเสี่ยงที่จะบกพร่องการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยต่อไปก็จะส่งผลทำให้เด็กไม่สามารถสื่อสารและเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญมากกับการดำรงชีวิต โดยเทคโนโลยีที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ แอปพลิเคชันที่อยู่บนโมบาย เนื่องจากแอปพลิเคชันมีขนาดเล็กกว่าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สามารถติดตั้งได้ทั้งแท็บเล็ตและโมบายซึ่งเป็นอุปกรณ์สื่อสารที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ทำให้การเรียนรู้ไม่ถูกจำกัดด้วยเวลาและสถานที่ ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การนำโมบายแอปพลิเคชันมาใช้ในการคัดกรองนักเรียนจะช่วยให้สามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น Sitrakon, Pakkhaihang & Phrombunruang (2017) ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน มายคิดส์ สำหรับบันทึกข้อมูลพัฒนาการของเด็ก ทำให้ผู้ใช้งานสามารถบันทึกและประเมินพัฒนาการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และ Prasertsin & Lopprasert (2019) ได้พัฒนาแอปพลิเคชันการเรียนรู้คำศัพท์ผ่าน Flash Cards ที่มีต่อทักษะการอ่านออกเขียนได้ สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ฉะนั้นหากสร้างเครื่องมือในการคัดกรองเด็กที่อาจเสี่ยงบกพร่องการเรียนรู้ด้วยโมบายแอปพลิเคชันก็จะทำให้ครูผู้สอนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถคัดกรองเด็กได้อย่างรวดเร็วพร้อมนำผลที่ได้จากการคัดกรองมาพัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลที่มีความพร้อมกับการพัฒนาการใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาน้อยในการคัดกรอง สะดวกต่อการใช้งาน และมีความแม่นยำในการประมวลผลและมีประสิทธิภาพในการคัดกรองเด็กอนุบาลเพื่อให้ได้รับการรักษาและพัฒนาได้อย่างทันทั่วทั้งที่สามารถเติบโตและเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศได้ต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. สภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยเป็นอย่างไร
2. โมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยเป็นอย่างไร
3. ผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย
2. เพื่อพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย
3. เพื่อศึกษาผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยมีขอบเขตการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย เกี่ยวกับด้านนโยบายของโรงเรียนการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการคัดกรอง และด้านการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลจากโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง และ 2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาล โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเกณฑ์ คือ เป็นครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง และมีประสบการณ์ทำงานในโรงเรียนที่สังกัดอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป จำนวน 50 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครู เป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและความต้องการเป็นลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรา

ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน ผลตรวจสอบมีค่า 0.67-1.00 ทุกข้อคำถาม

1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในรูปแบบเอกสารทางไปรษณีย์ และการสอบถามออนไลน์ และได้รับแบบสอบถามสมบูรณ์ จำนวน 50 ชุด

การวิจัยระยะที่ 2 การพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย โดยใช้กระบวนการของการออกแบบและพัฒนา ตามแนวคิดของ ADDIE Model (McGriff, 2000) มีขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นการวิเคราะห์ โดยนำผลการศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการที่พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีการคัดกรองเด็ก และมีการคัดกรองเด็กการคัดกรองเด็กเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ร่วมกับการผลการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะ องค์ประกอบ หลักการออกแบบ และหลักการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน วิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาระดับอนุบาล และวิเคราะห์โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย

2) ขั้นการออกแบบ ดังนี้ 2.1) ออกแบบการใช้งาน ประกอบด้วย ใช้งานง่าย แหล่งข้อมูลจัดเก็บที่เดียวบนเซิร์ฟเวอร์ของผู้พัฒนา ความปลอดภัย สามารถใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลา และสามารถเชื่อมข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2.2) ออกแบบโมบายแอปพลิเคชันโดยการประชุมกลุ่มย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแนวทางในการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน ผู้วิจัยใช้แบบสำรวจองค์ประกอบของโมบายแอปพลิเคชันโดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่าองค์ประกอบความสมบูรณ์และสามารถนำไปสร้างเป็นโมบายแอปพลิเคชันได้ 2.3) ออกแบบแบบคัดกรองแบบวิเคราะห์ภาวะที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย จากการสังเกตพฤติกรรมและลักษณะของเด็กที่มีภาวะที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ที่เด็กแสดงอาการเป็นประจำและให้เลือก“ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมและอาการที่ชัดเจนของเด็ก โดยผู้ที่ทำการคัดกรอง คือ ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครองหรือครู ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพญชนะ สาระและวรรณยุกต์ ด้านการอ่านคำจากภาพ และด้านการอ่านคำสั้น ๆ เกณฑ์การพิจารณาถ้าตอบว่าไม่ใช่อย่างน้อยด้านละ 3 ข้อขึ้นไปแสดงว่ามีแนวโน้มที่จะเป็นเด็กที่มีภาวะที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ควรส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญหรือแพทย์วินิจฉัยอีกครั้งเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป ซึ่งแบบสอบถามผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน ผลตรวจสอบมีค่า 0.67-1.00 ทุกข้อคำถาม และ 2.4) จัดทำผังงาน (Flowchart) และสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เพื่อแสดงองค์ประกอบและรูปแบบหน้าจอของโมบายแอปพลิเคชัน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สตอรี่บอร์ดของโมบายแอปพลิเคชัน

3) ขั้นการพัฒนา ดังนี้ 3.1) สร้างโมบายแอปพลิเคชันโดยนำผังงานและสตอรี่บอร์ดตามรูปแบบที่ได้ออกแบบไว้ 3.2) นำโมบายแอปพลิเคชันไปทดลองกับครูระดับชั้นอนุบาลโดยทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง เป็นกลุ่มแรกนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองกลุ่มแรกกลับมาแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองกับกลุ่มเล็ก หลังจากการทดลองกับกลุ่มเล็กนำข้อมูลที่ได้กลับมาแก้ไขปรับปรุง และนำไปทดลองใช้แบบกลุ่มใหญ่และปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 3.3) สัมภาษณ์ครูที่ใช้งานโมบายแอปพลิเคชันเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะหลังใช้งาน และปรับปรุงแก้ไข

4) ขั้นการนำไปใช้ ผู้วิจัยนำโมบายแอปพลิเคชันที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน โดยรวบรวมแบบประเมินที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลชื่อและที่อยู่ของผู้เชี่ยวชาญจะใช้เฉพาะรหัสประจำตัวของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญจะถูกจัดเก็บ 5 ปี ในสถานที่เก็บสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และจะทำลายอย่างถูกวิธีภายใน 30 วัน นับตั้งแต่เมื่อครบกำหนด จากนั้นนำผลไปประเมินผลในขั้นต่อไป

5) ขั้นการประเมินผล สำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่าโมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2.1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เป็นนักวิชาการทางด้านการศึกษาสำหรับพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคและการออกแบบ 5 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง และ 2.2) ครูปฐมวัยในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง โดยใช้เกณฑ์ในการเลือก คือ

เป็นครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลโรงเรียนของรัฐบาลและเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ
อ่างทอง และมีประสบการณ์ทำงานในโรงเรียนที่สังกัดอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินประสิทธิภาพด้านการทำงาน
ของแอปพลิเคชันโดยแบ่งหัวข้อในการประเมินตามหลักการ Blackbox Testing โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน
คือ ด้านความสามารถตรงตามความต้องการของผู้ใช้แอปพลิเคชัน ด้านการทำงานได้ตรงตามฟังก์ชัน
งานของแอปพลิเคชัน ด้านความง่ายต่อการใช้งานของแอปพลิเคชัน และด้านประสิทธิภาพการทำงาน
ของแอปพลิเคชัน โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 28 หัวข้อ
ประเมิน และผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน
ผลตรวจสอบมีค่า 0.67-1.00 ทุกข้อคำถาม และนำไปทดลองใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.94
และ 2) แบบประเมินประสิทธิภาพด้านเทคนิคและการออกแบบของแอปพลิเคชัน ประกอบด้วย
4 ด้าน คือ ด้านการออกแบบหน้าจอ ด้านการเลือกใช้ภาพและภาพกราฟิกประกอบ ด้านการใช้
ตัวอักษรและการใช้เสียงประกอบ และด้านหลักการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน เป็นแบบประเมิน
มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ รวมจำนวน 28 หัวข้อประเมิน ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 คน ผลตรวจสอบมีค่า 0.67-1.00 ทุกข้อ
คำถาม และนำไปทดลองใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.98

**การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาล
ที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย**

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลในจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 34 คน คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ 1) ครูใน
โรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาล อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) มีประสบการณ์สอนในระดับ
อนุบาลไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และ 4) ยินยอมเข้าร่วมโครงการ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ 1) โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยง
บกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย 2) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งานโมบาย
แอปพลิเคชัน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการแสดงผล ด้านการออกแบบ ด้านการ
จัดการแอปพลิเคชัน และด้านการนำไปใช้ประโยชน์ เป็นแบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ
จำนวน 25 ข้อคำถาม ผ่านการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 คน ผลการหาคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า มีค่า 0.67-1.00 ทุกข้อคำถาม และนำไปทดลอง
ใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.89

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติเพื่อการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่
การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC และการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบ
ประเมิน โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

ผลการวิจัย

**ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาล
ที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย** พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแล

เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$, $SD = 1.34$) โรงเรียนมีการคัดกรองเด็กอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.02$, $SD = 1.16$) และโรงเรียนมีการคัดกรองเด็กการคัดกรองเด็กเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ($\bar{X} = 3.03$, $SD = 1.22$) โดยมีข้อเสนอแนะต่อการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ดังนี้ “โรงเรียนมีบุคลากรน้อยและไม่มีพี่เลี้ยงเด็กพิการที่จะตรวจคัดกรองเด็ก ควรสนับสนุนงบประมาณแจกเครื่องมือและอุปกรณ์ตรวจคัดกรองและเรียกครูหรือพี่เลี้ยงเด็กพิการทุกโรงเรียนเข้ารับการอบรมใช้เครื่องมือ” รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย (n=50)

สภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน	3.17	1.34	ปานกลาง
1. โรงเรียนมีนโยบายการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.68	1.24	มากที่สุด
2. โรงเรียนมีการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษภายในชั้นเรียน	3.48	1.23	มาก
3. โรงเรียนมีห้องเรียนเฉพาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2.46	1.54	น้อย
4. โรงเรียนมีจัดการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.24	1.17	ปานกลาง
5. มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อคอยดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2.88	1.24	ปานกลาง
6. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจภายในโรงเรียนเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.04	1.19	ปานกลาง
7. มีการทำทะเบียนประวัติเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.16	1.45	ปานกลาง
8. มีการจัดให้ครูเข้าฝึกอบรมเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.10	1.30	ปานกลาง
9. มีการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.46	1.39	ปานกลาง
ด้านการคัดกรอง	3.02	1.16	ปานกลาง
1. โรงเรียนมีการคัดกรองนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่	3.14	1.32	ปานกลาง
2. มีการจัดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.24	1.22	ปานกลาง
3. มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2.96	1.12	ปานกลาง
4. มีเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2.76	1.17	ปานกลาง
5. ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	3.06	1.00	ปานกลาง
6. ครูมีทักษะในการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	2.94	1.08	ปานกลาง
ด้านการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.03	1.22	ปานกลาง
1. โรงเรียนมีเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	2.90	1.23	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีการจัดให้ครูเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	2.98	1.24	ปานกลาง
3. ครูมีความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.06	1.24	ปานกลาง

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สภาพ ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	$\bar{X}$	SD	ระดับ
4. ครูมีทักษะในการใช้เครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.02	1.17	ปานกลาง
5. ครูมีความเข้าใจในขั้นตอนของการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.10	1.22	ปานกลาง
6. ครูมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นต่าง ๆ ของเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.08	1.24	ปานกลาง
7. ครูสามารถกรอกข้อมูลลงในเครื่องมือคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย	3.04	1.24	ปานกลาง
8. ครูสามารถคำนวณค่าคะแนนเครื่องมือการคัดกรองเด็กที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยเพื่อวินิจฉัยเด็กเบื้องต้นได้	3.04	1.26	ปานกลาง

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย โดยทำการคัดกรองจากการสังเกตลักษณะ/พฤติกรรมของเด็ก ซึ่งเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกบ่อย ๆ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง “ใช่” หรือ “ไม่ใช่” ที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมนั้น ๆ ของเด็ก โดยการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ และผลการพัฒนาจากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ด้านเทคนิคการออกแบบโมบายแอปพลิเคชันพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.58$) และด้านการทำงานของโมบายแอปพลิเคชันพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.52$) รายละเอียดดังตารางที่ 2

การอ่านภาษาไทย	แบบคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการอ่านภาษาไทย	แบบคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการอ่านภาษาไทย						
เด็กชาย12 ระดับชั้น อนุบาล 2 อายุ 4 ปี 1 เดือน ครั้งที่ประเมิน 1 ด้านอ่านคำจากภาพ 1. สามารถอ่านคำที่มีสระอีได้อย่างน้อย 5 คำ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ 2. สามารถอ่านคำที่คล้องจองจากการจำตัวอย่างได้อย่างน้อย 5 คำ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ 3. สามารถอ่านคำที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันได้อย่างน้อย 5 คำ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐	เด็กชาย12 ระดับชั้น อนุบาล 2 อายุ 4 ปี 1 เดือน ครั้งที่ประเมิน 1 รายงานผลการคัดกรอง พัฒนาการเหมาะสมกับวัย	เด็กชาย12 ระดับชั้น อนุบาล 2 อายุ 4 ปี 1 เดือน ครั้งที่ประเมิน 1 รายงานผลการคัดกรอง ผลการประเมินรายด้าน <table border="1"> <tr> <td>ด้านพยัญชนะ</td> <td>พัฒนาการเหมาะสมกับวัย</td> </tr> <tr> <td>ด้านอ่านคำสั้นๆ</td> <td>พัฒนาการเหมาะสมกับวัย</td> </tr> <tr> <td>ด้านอ่านคำจากภาพ</td> <td>พัฒนาการเหมาะสมกับวัย</td> </tr> </table>	ด้านพยัญชนะ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย	ด้านอ่านคำสั้นๆ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย	ด้านอ่านคำจากภาพ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย
ด้านพยัญชนะ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย							
ด้านอ่านคำสั้นๆ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย							
ด้านอ่านคำจากภาพ	พัฒนาการเหมาะสมกับวัย							

ภาพที่ 2 ตัวอย่าง โมบายแอปพลิเคชัน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน (n =30)

ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชัน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ด้านเทคนิคการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน	4.53	0.58	มากที่สุด
1. ด้านการออกแบบหน้าจอ	4.54	0.56	มากที่สุด
2. ด้านการเลือกใช้ภาพและภาพกราฟิกประกอบ	4.43	0.70	มาก
3. ด้านการใช้ตัวอักษรและการใช้เสียงประกอบ	4.57	0.56	มากที่สุด
4. ด้านหลักการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน	4.57	0.50	มากที่สุด
ด้านการทำงานของโมบายแอปพลิเคชัน	4.71	0.52	มากที่สุด
1. ด้าน Functional Requirement Test	4.77	0.49	มากที่สุด
2. ด้าน Functional Test	4.71	0.46	มากที่สุด
3. ด้าน Usability Test	4.57	0.65	มากที่สุด
4. ด้าน Performance Test	4.77	0.43	มากที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย พบว่า มีความพึงพอใจต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$ SD = 0.41)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการใช้โมบายแอปพลิเคชัน (n=34)

ผลการใช้โมบายแอปพลิเคชัน	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. ด้านเนื้อหา	4.52	0.51	มากที่สุด
2. ด้านการแสดงผล	4.61	0.44	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบ	4.53	0.59	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการแอปพลิเคชัน	4.59	0.46	มากที่สุด
5. ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	4.78	0.37	มากที่สุด
ภาพรวม	4.60	0.41	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย ที่พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดกรองเด็ก และโรงเรียนมีการคัดกรองเด็กการคัดกรองเด็กเสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน นั้นอาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีบุคลากร เวลา งบประมาณ และเครื่องมือในการคัดกรองเด็กพิเศษไม่เพียงพอ สอดคล้องกับ Prongsanya, Bulao & Thokao (2021) ที่ว่าเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองควรเป็นเครื่องมือที่ครูสามารถใช้ได้อย่างมั่นใจ กระบวนการคัดกรองในโรงเรียนควรคำนึงถึงครูผู้ดำเนินการคัดกรองที่ต้องได้รับการพัฒนาทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการพิเศษ ผลของการคัดกรองเชื่อมโยงกับการเรียนการสอนและยังเชื่อมโยงกับการ

ช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sitrakan, Pakkhaihang & Phrombunruang (2017) ได้พัฒนาแอปพลิเคชันมายคิสต์โดยนำการเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาพัฒนาระบบงานจะทำให้การบันทึกและติดตามพัฒนาการของเด็กวัยก่อนประถมประเมินพัฒนาการของเด็กทำให้ผู้ใช้งานสามารถบันทึกและประเมินพัฒนาการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับครูเพื่อคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย พบว่า ด้านเทคนิคการออกแบบโมบายแอปพลิเคชัน และด้านการทำงานของโมบายแอปพลิเคชันในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ มีการนำไปทดลองใช้เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพ จำนวน 3 ครั้ง และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะสอดคล้องกับงานวิจัยของ Siworawibun, Meranon, Koettham & Khongthong (2013) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พบว่า ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Nuankham & Chutosi (2019) ได้พัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตในนักเรียนแบบบูรณาการ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องเพศศึกษาและทักษะชีวิตในนักเรียนแบบบูรณาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทย พบว่า ในภาพรวมครูปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการใช้โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านภาษาไทยในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sitrakan, Pakkhaihang & Phrombunruang (2017) ได้พัฒนาแอปพลิเคชัน มายคิสต์ พบว่า แอปพลิเคชันมายคิสต์สามารถช่วยให้ผู้ปกครองได้บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กทารก และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองซึ่งสามารถรับรู้ได้ถึงพฤติกรรมการรับประทานอาหารของทารกและการออกกำลังกายจะทำให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการบุตรในแต่ละวันได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ผู้ที่ดำเนินการคัดกรองควรเป็นบุคคลใกล้ชิด มีช่วงเวลาดำเนินการได้สังเกตเด็กอย่างใกล้ชิดและควรตรวจสอบผลการคัดกรองโดยใช้ผู้ประเมินหลายคนร่วมกัน เพื่อให้ผลการประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กมีความถูกต้องและคัดกรองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กอนุบาลที่เสี่ยงบกพร่องการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ เป็นแอปพลิเคชันที่ใช้สำหรับเป็นเครื่องมือของครู หรือผู้ปกครองเท่านั้น ดังนั้นหากผลการคัดกรอง พบว่าเด็กมีความเสี่ยงบกพร่อง ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อวินิจฉัยและให้ความช่วยเหลือต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาเด็กอนุบาลที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องเพื่อจะได้วิเคราะห์พัฒนาการที่อาจจะบกพร่องการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

2. ควรมีการพัฒนาโมบายแอปพลิเคชันสำหรับคัดกรองเด็กในทุกกระดับ เช่น ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เป็นต้น เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับครูในการช่วยคัดกรองเด็กในเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสมต่อไป

References

- McGriff, S. J. (2000). Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model. **Instructional Design Models**. 226(14), 1-2.
- Nuankham, W. & Chutosi, T. (2019). k̄anphatthana' æp phlikhēchan songsoēm k̄anriānrū rūāng phētsuksā læ thaksa chīwit nai nakriān bæp būranākān samrap nakriān chan matthayommasuksā pī thī sām [Development of application to promote sexual education and students' life skills in integrated manner for Mathayom 3 students]. In k̄an prachum wichākān nam sanœ phongā nawichai radap chāt khōng naksuksā dān manutsayasāt læ sangkhommasāt khrang thī sōng [The 2nd National Academic Conference on Humanities and Social Sciences: Suan Sunandha Rajabhat University].
- Prasertsin, U. & Lopprasert, U. (2019). k̄ansāng 'æ pō phali nakān riānrū kham sap phān Flash Cards thī mī tō thaksa k̄a rā 'ā nō 'ok khīan dai samrap dek thī mī khwām bokphrōng thāngkān riānrū [The creating of vocabulary learning with flash cards application on literacy skill for learning disabilities children]. **Journal of Education Measurement**. 36(99), 41-53.
- Prongsanya, S., Bulao, S. & Thokao, P. (2021). krabuānkān khat krōng phūā chātkañ suksā samrap nakriān thī mī khwāmtoṅkān phisēt [Screening Process for Educating Students with Special Needs]. **Journal of Psychology Kasem Bundit University**. 11(2), 103-112.
- Sitrakan, S., Pakkhaihang, C. & Phrombunruang, S. (2017). 'æp phlikhēchan māi khit [Application My Kids]. ngān prachum wichākān radap parinyā trī dān khōmphiutōē phūmiphak 'Āsian khrang thī hā [The 5th ASEAN Undergraduate Conference in Computing (AUC2) 2017]. Phitsanulok: Naresuan University.
- Siworawibun, B., Meranon, S., Koettham, C. & Khongthong, U. (2013). k̄anphatthana rūpbæp k̄an riān k̄ansōṅ 'ān phūā khwāmkhaochai phān khruākhaī 'inthoēnet klum sārā k̄anriānrū phāsā Thai samrap nakriān chan matthayommasuksā pī thī sām [The Development of an Instructional Model on Reading Comprehension of Thai Language Subject Group Through Internet Network for Mathayomsuksa 3 Students]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkorn Rajabhat University**. 7(3), 58-77.

สมรรถนะการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงาน บริษัท ฟังก์ชั่น
อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน)

WORK COMPETENCY FOR STAFFS IN DIGITAL ERA FOR FUNCTION
INTERNATIONAL PUBLIC COMPANY LIMITED STAFFS

ภาวิน ชินะโชติ
Pavin Chinachoti

สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
School of Management Science, Sukhothai Thammathirat Open University
E-mail: pavin.chi@stou.ac.th

Received:	May 29, 2022
Revised:	September 6, 2022
Accepted:	September 8, 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) งานวิจัยนี้มีผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารของ บริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบการ ทั้งหมด 10 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และตรวจสอบยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) ได้แก่ ความรู้และความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล และซอฟต์แวร์ในการทำงาน ลักษณะงาน การทำงานแบบผสมผสาน กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ทักษะในการสื่อสารด้านภาษาอังกฤษ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและความคิดริเริ่ม และนวัตกรรม การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และการมีมนุษยสัมพันธ์

คำสำคัญ

สมรรถนะการปฏิบัติงาน ยุคดิจิทัล สังคมยุคดิจิทัล 4.0

ABSTRACT

The objectives of this research were to study work competency for staffs in digital era for function international public company limited staffs. The key informants were executives of Function International Public Company Limited or their

representatives. The data was collected by an in-depth semi-structured interview. and was analyzed by the content analysis and text verification synthesis.

The result of the research revealed that: work competency for Function International Public Company Limited Staffs which were, knowledge and ability to use digital technology and software, job description, hybrid work, privacy laws, English communication skills, complicated problem solving decision making, intuitiveness and innovation, teamwork, self-improvement, readiness for changes, and human relations.

Keywords

Work Competency, Digital Era, Digital Society 4.0

ความสำคัญของปัญหา

ภายใต้การก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 ทุกประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่โลกแห่งสังคมยุคดิจิทัล 4.0 ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี ซึ่งสังคมยุคดิจิทัลนั้นจะนำเทคโนโลยีหลอมรวมเข้าไปในการใช้ชีวิตของคนและมีการเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างด้านกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการผลิต การค้า และการบริการ ทำให้ทุกองค์การธุรกิจจำเป็นต้องมีการปรับตัวและดำเนินการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงมากขึ้น ในประเทศไทยจึงจำเป็นต้องผลักดันให้ส่วนของธุรกิจเร่งนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศซึ่งเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (NESDC, 2022) ซึ่งปัจจุบันเมื่อมีการผลักดันให้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการดำเนินงานทางธุรกิจเพื่อทดแทนอัตรากำลังของคน (Human) แต่จากการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนั้นได้เห็นถึงปัญหาจากสมรรถนะของพนักงานทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญ ที่เปลี่ยนไปในหลายมิติ เช่น จากพนักงานที่ไร้ทักษะจะกลายมาเป็นพนักงานที่มีความรู้ การทำงานที่ต้องเน้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำงานแบบต่างคนต่างทำต้องเปลี่ยนมาเป็นการทำงานแบบทีม รวมถึงบุคลากรที่จะมีทักษะชำนาญเพียงอย่างเดียวเป็นพนักงานที่มีทักษะหลากหลายด้าน การเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Era) เป็นการใช้เทคโนโลยีที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมไม่ว่าจะเป็น ข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วทุกที่และทุกเวลา องค์การต่างสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในทุกด้านจากการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

ดังนั้น องค์การต่าง ๆ จึงมีการมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานให้ไปตามการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล แต่การปฏิบัติของพนักงานยังมีการยึดติดในแนวคิดในการทำงานแบบเดิม ทำให้ผู้บริหารต้องมีการศึกษาถึงระดับสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานและสามารถนำไปพัฒนาให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น ส่งผลให้องค์การได้พนักงานที่มีประสิทธิภาพสามารถดำเนินงานทางธุรกิจได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จ บริษัท ฟังก์ชัน อินเทอร์เน็ต เนชั่น จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทดำเนินการผลิต นำเข้า และขายส่ง ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบน้ำ

อย่างครบวงจร ยังมีแผนขยายธุรกิจแบบครบวงจรในรูปแบบร้าน One stop service ทำให้การดำเนินการในการผลิตและการจัดจำหน่ายโดยขายส่งเครื่องกรองน้ำที่ใช้ในกลุ่มพาณิชย์ (Function International Public Company Limited, 2022) ซึ่งทางองค์การกำลังเตรียมความพร้อมการพัฒนากระบวนการทำงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงสมรรถนะของพนักงานในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้ประสบความสำเร็จตามท้องถื่นที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งเครื่องมือสำคัญที่องค์การนำมาใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เรียกว่า สมรรถนะ หรือ (Competency) เป็นการเพิ่มสมรรถนะของพนักงานที่นับว่าเป็นความสามารถพื้นฐานในการสร้างความได้เปรียบและนำไปสู่การพัฒนาให้องค์การมีความสามารถด้านอื่น ๆ รวมถึงนำมาประยุกต์ใช้มากยิ่งขึ้น โดยทั่วไปสมรรถนะสามารถจำแนกได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ 1) ความสามารถเชิงสมรรถนะหลัก (Core Competency) และ 2) ความสามารถเชิงสมรรถนะด้านเทคนิค (Technical Competency) ซึ่งจะมีชั้นความสามารถแตกต่างกันไปตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือคาดหวัง สมรรถนะจะสะท้อนถึงความสามารถที่พนักงานต้องมีก่อนที่จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ โดยองค์ประกอบของสมรรถนะ มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ ความรู้ ทักษะ ทักษะ บุคลิกประจำตัวของบุคคล และแรงจูงใจหรือแรงขับภายใน สอดคล้องกับ Spencer and Spencer (1993) ที่อธิบายถึงคุณลักษณะดังกล่าวในโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่มองเห็นได้ ได้แก่ ความรู้ และทักษะ กับส่วนที่ซ่อนอยู่ภายใน ได้แก่ ทักษะ ค่านิยม ภาพลักษณ์ของตนเอง บุคลิกประจำตัว และแรงจูงใจ สอดคล้องกับ Parry (1997) ได้จัดองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ และ 3) คุณลักษณะ โดยได้รวมอุปนิสัย แรงจูงใจ และอัตมโนทัศน์ ไว้ด้วยกันโดยสรุปองค์ประกอบของสมรรถนะที่กล่าวมาทั้งหมด มักจะเห็นได้เพียง 2 ส่วนที่อยู่เหนือน้ำเท่านั้น อีก 4 ส่วนที่อยู่ใต้น้ำนั้นค่อนข้างจะเป็นเรื่องยุ่งยากที่จะรับรู้เพราะอาจจะต้องใช้เวลานาน และแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสมรรถนะจะมีผลกระทบต่องานหลักของตำแหน่งงานหนึ่ง ๆ โดยกลุ่มความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สัมพันธ์กับผลงานของตำแหน่งงานนั้น

ในการทำงานยุคดิจิทัลองค์การสามารถนำกรอบสมรรถนะด้านดิจิทัลมากระดัดมาตรฐานเพื่อสร้างความสามารถด้านดิจิทัลขององค์การ ได้แบ่งไว้เป็นส่วนคือ 1) การเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) หมายถึง บุคคลมีสมรรถนะในการเข้าถึง ค้นหาคัดกรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดการ ประยุกต์ใช้ สื่อสาร สร้าง แบ่งปัน และติดตามข้อมูล (Data) สารสนเทศ (Information) และสาร (Content Media) ได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ปลอดภัย มีมารยาทไม่ละเมิดกฎหมาย ด้วยเครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสมและหลากหลาย 2) การใช้ดิจิทัล (Digital Skill/ICT Skill) บุคคลมีสมรรถนะในการใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ด้านดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลากหลาย และสามารถประยุกต์ใช้ในงานได้มากขึ้น ได้แก่ การประกอบอาชีพ การศึกษาและเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง การดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น 3) การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล (Problem Solving with Digital Tools) หมายถึง บุคคลมีสมรรถนะในการระบุนความต้องการและทรัพยากรได้ สามารถตัดสินใจใช้เครื่องมือดิจิทัลที่เหมาะสมได้อย่างชาญฉลาดตามวัตถุประสงค์และความต้องการได้ สามารถแก้ปัญหาอย่างเชื่อมโยงกันด้วยเครื่องมือดิจิทัลได้สามารถใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ สามารถแก้ปัญหาเชิงเทคนิค และสามารถปรับปรุงพัฒนา

สมรรถนะตนเองให้เท่าทันโลกได้ และส่วนสุดท้ายคือ 4) การปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล (Adaptive Digital Transform) หมายถึง บุคคลมีสมรรถนะในการยืดหยุ่นและปรับตัวต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกระแสดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Digital disruption) กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง สมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาพนักงานของบริษัทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

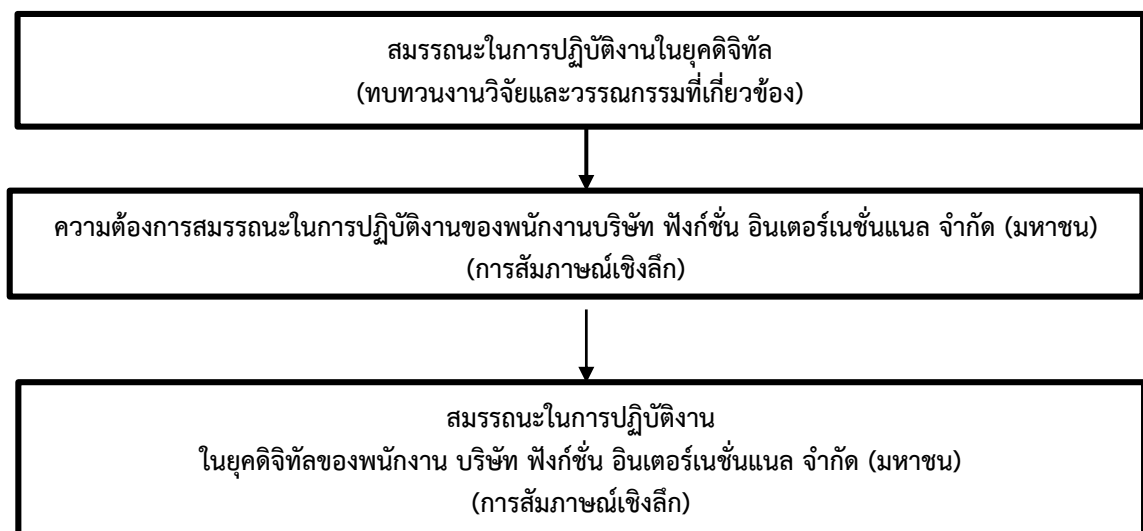
จากการเปลี่ยนแปลงในอดีตจนมาถึงยุคดิจิทัลในปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ ซึ่งทุกองค์กรต้องนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานในทุกด้าน ทำให้สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานก็ต้องเปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) มีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน)

กรอบแนวความคิด

การวิจัยเรื่องสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของสมรรถนะ Parry (1997) ได้แก่ 1) ความรู้ 2) ทักษะ และ 3) คุณลักษณะ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่ง ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้บริหารของบริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) หรือตัวแทนที่ได้รับมอบหมายจากผู้ประกอบการ ทั้งหมด 10 คน เกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เป็นผู้บริหารระดับกลางขึ้นไป เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในสายงาน และมีความเต็มใจในการให้ข้อมูล ซึ่งจะประกอบด้วยตัวแทนจากสายงานต่าง ๆ 10 คน ได้แก่ จัดจำหน่ายและการตลาด จำนวน 2 คน, จัดซื้อผลิตภัณฑ์ จำนวน 1 คน, การผลิตและคลังสินค้า จำนวน 1 คน, วิจัยและพัฒนา จำนวน 1 คน, เทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 คน, ทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 1 คน, ธุรกิจและซ่อมบำรุง จำนวน 1 คน, และ บัญชี จำนวน 1 คน

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ตรวจสอบคุณภาพด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลโดยพิจารณาจากแหล่งบุคคลคือ นักวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถาม และนักวิชาการ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์ข้อความ

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดย 1) ผู้วิจัยจะมีการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ จากงานวิจัย วารสาร และบทความต่าง ๆ เพื่อค้นหาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล 2) การศึกษาความต้องการสมรรถนะของบริษัทโดยทำจดหมายขอสัมภาษณ์แก่ผู้ประกอบการ จากนั้นผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมในการวิจัย โดยใช้วิธีการบันทึกเสียงหลังจากนั้นจึงถอดข้อความในการสัมภาษณ์แล้วส่งกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยันความถูกต้อง เพื่อให้ได้สมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล จากการทบทวนงานวิจัย วารสาร และบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีข้อมูลดังนี้ Calvani et al (2009) ได้เสนอกรอบของสมรรถนะดิจิทัลประกอบด้วยมิติทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านความรู้ ด้านจริยธรรม และด้านการบูรณาการ Wladawsky-Berger (2015) ได้เขียนบทความเรื่อง Skills and Jobs in the Digital Economy ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) กระบวนการคิด ได้แก่ การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ความมีเหตุผล การคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะในการพูด ความเร็วในการทำความเข้าใจ และทักษะการเขียนบรรยาย 2) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ การปรับตัว การช่วยเหลือผู้อื่น ทำงานร่วมกัน ความไว้วางใจ การบริการที่ดี และความอดทนจากความเครียด 3) ความคิดริเริ่ม ได้แก่ ความสำเร็จ ความคิดริเริ่ม และแนวคิดนวัตกรรม Warman (2013) ได้เขียนบทความเรื่อง Digital Economy needs 75,000 Workers ได้กล่าวว่าเศรษฐกิจดิจิทัลจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างยั่งยืนแต่ต้องให้แรงงานมีความรู้และทักษะในด้านดิจิทัล OECD (2014) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Skill and Jobs in Internet Economy ผลการศึกษาพบว่าเศรษฐกิจดิจิทัลจะต้องมีแรงงานที่มีทักษะทั่วไปและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเทคโนโลยี ตลอดจนทักษะความรู้และประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องความขัดแย้งในการทำงาน เช่น ทักษะคิด

หรือวัฒนธรรมของแรงงาน PWC (2013) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Global 100 Software Leaders 2013 จากการศึกษาพบว่าแนวโน้มของอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์อุปกรณ์มือถือจะมีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นต้องมีความเข้าใจในตัวแอปพลิเคชันและซอฟต์แวร์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาใหม่และต้องมีความเข้าใจลูกค้ามากยิ่งขึ้น Adalet McGowan and Andrews (2015) ได้เขียนบทความเรื่อง Skills for Digital World จากการศึกษาพบว่าการยกระดับทักษะและความสามารถของแรงงานเพื่อให้รองรับความท้าทายของยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) ทักษะด้านพื้นฐานด้านไอซีทีกับทักษะอื่น ๆ เช่น ความรู้ในเรื่อง Machine learning ความรู้ความเข้าใจในการนำไอซีทีไปใช้ในธุรกิจ 2) ความสามารถในการประเมินและคาดการณ์การนำเอาข้อมูลที่ได้รับมาเป็นประโยชน์ในการใช้งาน 3) ทักษะเพื่อแข่งขันและเพิ่มความสามารถในการทำงาน เช่น ทำงานเป็นทีม การทำงานแบบยืดหยุ่น การอบรม เป็นต้น 4) ควรพัฒนาสิ่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของทักษะใหม่ ๆ ได้ Bloomberg (2015) ได้ทำวิจัยเรื่อง Job Skill Companies Want but Can't Get จากการศึกษาพบว่าความสำคัญที่นายจ้างให้กับทักษะที่ต้องการ ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ความสามารถในการสื่อสาร การคิดเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ ส่วนทักษะที่นายจ้างไม่สนใจ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ ความขยันและอดทน และ Peamthaworn (2017) ได้มีการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากรในสายวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ปฏิบัติงานในภาคเอกชนกรณีศึกษาบริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของบุคลากรในสายวิชาชีพดิจิทัลควรพัฒนาสมรรถนะ ได้แก่ การปรับตัวให้สามารถทำงานได้กับทุกวัย ทักษะในการเจรจากับลูกค้า ความรู้กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้นโยบายบริษัทลูกค้า ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความต้องการรู้สิ่งใหม่ ความกระตือรือร้นการทำงานเป็นทีม และทักษะการสื่อสาร

2. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟังก์ชัน อินเทอร์เน็ตบนมือถือ จำกัด (มหาชน) ผลจากการสัมภาษณ์ ทางบริษัทได้มีการเปลี่ยนแปลงระบบการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ตลอดจนโปรแกรมใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้มากขึ้น ทั้งนี้มาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงการสื่อสารภายในหน่วยงาน แต่จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังไม่เห็นถึงสมรรถนะที่ยังมีความต้องการเพื่อสนับสนุนการทำงาน ได้แก่ ความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีใหม่ การประยุกต์ใช้โปรแกรมหรือเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ความสามารถในการเลือกใช้เทคโนโลยีมาสนับสนุนในการทำงาน เช่น ERP Cloud Application ต่าง ๆ รูปแบบการทำงานที่เป็นแบบผสมผสาน (Hybrid Work) ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ความเข้าใจในระเบียบและนโยบายของบริษัท ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ในส่วนของพฤติกรรมของพนักงานที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ การทำงานเป็นทีม ทักษะที่ดีในการทำงาน ความอยากรู้ในสิ่งใหม่และการพัฒนาตนเอง ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง การสื่อสาร ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ การตัดสินใจในการแก้ปัญหา ความหลากหลายในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงาน ความอดทนและรับผิดชอบในการทำงาน

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) จากการสรุปข้อมูลจากการทบทวนงานที่เกี่ยวข้องและผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า สมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ต เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) มีองค์ประกอบดังนี้

ด้านความรู้ ประกอบด้วย เทคโนโลยีดิจิทัล และซอฟต์แวร์ในการทำงาน นโยบาย ระเบียบ และวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะงาน และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล สอดคล้องกับ Peamthaworn (2017) ได้มีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากรในสายวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัลที่ปฏิบัติงานในภาคเอกชนกรณีศึกษาบริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของบุคลากรในสายวิชาชีพดิจิทัลควรพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งจะมีเรื่องของความรู้กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรและการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล และความรู้นโยบายบริษัททุกค่า

ด้านความสามารถและทักษะ ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และซอฟต์แวร์ในการทำงาน การทำงานที่ยืดหยุ่น การทำงานแบบผสมผสานทั้งในสถานที่และออนไลน์ (Hybrid Work) ทักษะในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และความคิดริเริ่มและนวัตกรรม สอดคล้องกับ Arruksomboon and Buapliansee (2021) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของนักทรัพยากรมนุษย์มืออาชีพที่นำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานยุคดิจิทัล ในกลุ่มจังหวัดเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า ทักษะของนักทรัพยากรมนุษย์ในยุคดิจิทัลควรมีทักษะ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ 2) มีความรู้เรื่องโซเซียลมีเดีย และ 3) มีทักษะด้านการตลาด และสอดคล้องกับ Sittisak (2020) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการรู้ดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของบุคลากรทั้งประเภทวิชาการ และประเภทสนับสนุน ใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีดิจิทัลคือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ และ Smart phone มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อการทำงาน ส่วนการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานและการทำงานร่วมกันนั้น บุคลากรทั้งสองประเภทมีการใช้งานที่แตกต่างกัน คือ บุคลากรประเภทวิชาการใช้ Microsoft word ส่วนบุคลากรประเภทสนับสนุนใช้ Social media และสอดคล้องกับ Tansongnoen (2021) ได้ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) นวัตกรรม 2) ความสามารถในการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ 4) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์

ด้านคุณลักษณะอื่น ๆ ประกอบด้วย จริยธรรม การทำงานเป็นทีม ทศนคติที่ดีและแรงจูงใจในการทำงาน ความอยากรู้อยากเห็นและการพัฒนาตนเอง ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง มนุษย์สัมพันธ์ และความอดทนและรับผิดชอบในการทำงาน สอดคล้องกับ Calvani et al (2009) ได้เสนอกรอบของสมรรถนะดิจิทัลประกอบด้วยมิติทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านความรู้ ด้านจริยธรรม และด้านการบูรณาการ และยังสอดคล้องกับ Peamthaworn (2017) ได้มีการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการทำงานของบุคลากรในสายวิชาชีพด้านเทคโนโลยีดิจิทัล

ที่ปฏิบัติงานในภาคเอกชนกรณีศึกษาบริษัทเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของบุคลากรในสายวิชาชีพดิจิทัลควรพัฒนาสมรรถนะ ซึ่งจะมีเรื่องของทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความต้องการรู้สิ่งใหม่ ความกระตือรือร้น และการทำงานเป็นทีม

สามารถสรุปสมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) ได้ตามภาพ

ภาพที่ 2 สมรรถนะการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) ทางฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทควรจะมีการศึกษาหรือสอบถามเครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัล ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อยู่เสมอ เพื่อสร้างหลักสูตรในการให้ความรู้หรือสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยแก่พนักงาน รวมถึงสร้างความเข้าใจในระเบียบ นโยบายในการทำงาน และรูปแบบการทำงานที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในแบบผสมผสานมากขึ้น ส่วนสำคัญที่สุดคือการสร้างความเข้าใจในเพื่อนร่วมงาน การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการทำงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพให้มากขึ้น รวมถึงการทำงานเป็นทีม ทั้งภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน โดยวิธีในการจัดกิจกรรม ฝึกอบรม ในเรื่องที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

2. แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัลของพนักงานบริษัท ฟังก์ชั่น อินเทอร์เน็ตชั้นเนล จำกัด (มหาชน) แบ่งตามสมรรถนะ ด้านความรู้ องค์การต้องใช้วิธีที่มุ่งเน้นให้ผู้

ที่รับการพัฒนามีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ระเบียบในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง กฎหมาย คัมครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม สำหรับด้านทักษะและความสามารถ องค์การต้องใช้วิธีที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการพัฒนาศักยภาพปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่อง การประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล การทำงานที่ยืดหยุ่น การทำงานแบบผสมผสาน เช่น การฝึกอบรมในงาน การสาธิต และการจำลองสถานการณ์ และด้านคุณลักษณะอื่น ๆ องค์การสามารถใช้วิธีที่มุ่งเน้นให้ผู้รับการพัฒนามีพฤติกรรมการทำงานเป็นทีม ทักษะที่ดีเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ มีมนุษยสัมพันธ์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน เช่น การแสดงบทบาทสมมติ และการแสดงแบบพฤติกรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นในส่วนของสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงาน ดังนั้น ควรจะมีการศึกษาถึงสมรรถนะในกลุ่มผู้บริหาร เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีผลกระทบต่อทิศทางการทำงานขององค์การมากที่สุด
2. จากการศึกษาในครั้งนี้ควรจะศึกษาในอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงกัน เพื่อเป็นการยืนยันถึงสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่จำเป็นในยุคดิจิทัล

References

- Adalet McGowan, M. & Andrews, D. (2015). **Skills for a Digital World**, OECD Publishing. Retrieved from <https://www.oecd.org/els/emp/Skills-for-a-Digital-World.pdf>.
- Arruksomboon, P. & Buapliansee, N. (2021). **Competency of Human Resource Professionals Leading to Operational Efficiency in the Digital Era in the Eastern Special Development Zone**. Retrieved from <https://rsucon.rsu.ac.th/proceedings>
- Bloomberg. (2015). **Job Skill Companies Want but Can't Get**. Retrieved from <https://www.bloomberg.com/graphics/2015-job-skills-report/>
- Calvani, A., et al. (2009). **Assessing Digital Competence in Secondary Education. issues, Models and Instruments**. In M. Leaning (ed.). **Issues in Information and Media Literacy: Education, Practice and Pedagogy**. Santa Rosa, California: Informing Science Press.
- Function International Public Company Limited. (2022). **Company Information**. Retrieved from <https://www.functioninter.co.th/en/about-us/corporate-info>.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for Competence rather than Intelligence. **American Psychologist**. 28(1), 1-14.
- NESDC. (2022). **phæñ ... sipsōng chabap prachāchon nawattakam khū hūāchāi khōng kānphatthana** [12 people's plans: Innovation is at the heart of development]. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8309&filename=index.

- OECD. (2014). **Skill and Jobs in Internet Economy**, OEDC Publishing. Retrieved from <https://www.oecd.org/digital/ministerial/meeting/New-Markets-and-New-Jobs-discussion-paper.pdf>
- Parry, S. B. (1997). **Evaluating the Impact of Training**. Alexandria. Virginia: American Society for Training and Development.
- Peamthaworn, A. (2017). **næōthāng kānphatthana samatthana kānthamngān khōng bukkhalākōn nai sāi wichāchīp dān theknōlōyī dīchithan thī patibat ngān nai phāk ‘ēkkachon kōrānī suksā bōrisat theknōlōyī sārasonthēt** [A Competency Model for A Digital Technology Workforce in A Private Information Technology Company]. The Degree of Master of Science Information Technology Policy and Management Collage of Innovation: Thammasat University.
- PwC. (2013). **Global 100 Software Leaders 2013**. Retrieved from <https://www.pwc.com/gx/en/technology/assets/pwc-global-100-oftwareleaders-2014.pdf>.
- Spencer, L. M. & Spencer, S. M. (1993). **Competence at work: Model for superior performance**. New York: Wiley & Sons.
- Sittisak, A. (2020). **samatthana kān rū dīchithan thī chāmpen samrap kān patibat ngān khōng bukkhalākōn khana manutsayasāt læ sangkhommasāt Mahāwitthayalai Khōn Kæñ** [Digital Literacy Competency for Personnel of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University]. **Journal of Information Science**. 38(4), 61-81.
- Tansongnoen, B. (2021). **‘ongprakōp samatthana khōng phubōrihān sathan suksā nai yuk dīchithan sangkat samnakngān khēt phūnthī kānsuksā prathom suksā Nonthaburi khēt nung** [Competencies of School Administrators in the Digital Age under the Office of Primary Education Service, Nonthaburi Province, District 1]. **Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat**. 13(1), 22-40.
- Warman, M. (2013). **Digital economy needs 750,000 workers**. Retrieved from <http://www.telegraph.co.uk/technology/news/10281733/Digital-economy-needs-750000-workers.html>
- Wladawsky- Berger, I. (2015). **Skills and Jobs in the Digital Economy**. Retrieved from <http://www.irvingwb.com/>

การจัดการนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์
แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์โอไมครอน

INNOVATION MANAGEMENT OF THE HOTEL BUSINESS IN PHUKET TO
DEAL WITH THE COVID-19 OMICRON SPECIES EPIDEMIC ISSUE

ระชานนท์ ทวีผล
Rachanon Taweephon

หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโรงแรม มหาวิทยาลัยศิลปากร
Bachelor of Business Administration Program in Hotel Management, Science, Silpakorn University
E-mail: rachanon@ms.su.ac.th

Received:	January 29, 2022
Revised:	May 7, 2022
Accepted:	May 19, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ทิศทางนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต และ 2) แนวทางการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหาร และผู้รับบริการจำนวนทั้งหมด 18 คน ร่วมกับเทคนิคการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า 1) ทิศทางนวัตกรรมเป็นทรัพยากรภายในโรงแรมที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจภายใต้วิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ได้แก่ 1.1) ทิศทางนวัตกรรมด้านกายภาพ 1.2) ทิศทางนวัตกรรมด้านทรัพยากรมนุษย์ 1.3) ทิศทางนวัตกรรมด้านการเงิน และ 2) ขอบเขตแห่งนวัตกรรมเปรียบเสมือนการสร้างกลยุทธ์ของกลุ่มธุรกิจโรงแรมแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ 2.1) การสร้างสายผลิตภัณฑ์ใหม่ 2.2) ผลิตภัณฑ์ใหม่ล่าสุด 2.3) ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย 2.4) การลดค่าใช้จ่าย และ 2.5) การวางตำแหน่งตลาดใหม่

คำสำคัญ

นวัตกรรม ธุรกิจโรงแรม โควิด-19 ภูเก็ต

ABSTRACT

The study aims to 1) Innovative capital of hotel business in Phuket and 2) study guidelines for setting innovation boundaries of hotel business in Phuket in response to the COVID-19 pandemic crisis. This is a qualitative research using the grounded theory

methodology. Using key informants who are hotel managers and a total of 18 service beneficiaries, as well as non-participant observation approaches, data was gathered.

The study's findings revealed that 1) innovation capital is a hotel resource that is critical for business operations during times of the COVID-19 pandemic crisis: 1.1) physical innovation capital, 1.2) human resource innovation capital, 1.3) financial innovation capital, and 2) scope of Innovation is like building a strategy for a hotel business group, which can be divided into 5 aspects: 2.1) new product lines, 2.2) completely new product, 2.3) improvement to existing product, 2.4) cost reduction, and 2.5) product re-positioning.

Keywords

Innovation, Hotel Business, COVID-19, Phuket

ความสำคัญของปัญหา

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์โอมิครอนช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี พ.ศ. 2564 ทางศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด-19 จำเป็นต้องชะลอการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ คาดการณ์ว่าปริมาณการสำรองห้องพักในช่วงต้นปี พ.ศ. 2565 ถูกยกเลิก และมีอัตราการเข้าพักลดลง จากเดิมอัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมทั่วประเทศไทยในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 เติบโต เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.9 หากการแพร่ระบาดยังไม่สามารถควบคุมได้ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2565 อาจลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 20 รวมทั้งดัชนีความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการโรงแรมอยู่ที่ร้อยละ 37 การเปลี่ยนแปลงรองรับการแพร่ระบาดตลอดการด้วยการปรับลดรายจ่ายด้านแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการลดชั่วโมงการทำงาน หรือการให้ลาด้วยการไม่จ่ายค่าตอบแทน หรือเลิกจ้าง และการลดค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนการปิดกิจการชั่วคราวตามลำดับ รวมถึงการรับมือหลังการเปิดประเทศด้วย มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับกิจการด้านการท่องเที่ยวของโรงแรมที่มีคู่สัญญา กับโรงพยาบาล (SHA Extra Plus) ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มธุรกิจโรงแรมที่อยู่ในพื้นที่สีฟ้าตามโครงการ ภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ (Chulaphan, 2022)

ในขณะที่ Tourism Authority of Thailand (2021) พบว่า โครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์เป็น พื้นที่เศรษฐกิจสร้างมูลค่ามากถึง 528,000 ล้านบาทด้วยจำนวนนักท่องเที่ยว 3.05 ล้านคน พร้อมทั้ง ปัจจัยสนับสนุนจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายห้องพักถูก ประกอบกับจำนวนประชาชนชาวไทยได้รับวัคซีนอย่างน้อยร้อยละ 50 การเดินทางเข้ามาในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยจากการรับรอง ของภาครัฐ ที่ส่งเสริมโครงการยังมีการเชื่อมโยงข้ามเกาะ สนับสนุนให้ภาพรวมกลุ่มธุรกิจโรงแรม ในภูเก็ตมีโอกาสกลับฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว ถึงแม้ว่าการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส มีความผันผวนตาม ช่วงฤดูกาล อุปสรรคของโครงสร้างรายได้จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ผู้ประกอบการควรประเมินความพร้อม ของกิจการ เพื่อให้ธุรกิจเกิดความต่อเนื่องท่ามกลางบริบทแวดล้อมที่อาจกระทบต่อการบริหารงาน หากยังคงใช้แนวคิดแบบเดิมก่อนการแพร่ระบาด การสร้างกลยุทธ์การแข่งขันครั้งใหม่เป็นการ ปรับเปลี่ยนนวัตกรรมบริการด้วยการยกระดับมาตรฐานด้านสุขอนามัยในพื้นที่ส่วนกลาง และห้องพัก การฝึกอบรมพนักงานให้มีความเป็นมืออาชีพ การศึกษาความต้องการของกลุ่ม

นักท่องเที่ยว การสร้างกิจกรรมส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ และการเพิ่มเทคโนโลยีไร้สัมผัสในการบริการ (Jansuri, 2022)

ในขณะที่ผลงานวิจัยของ Kim & Han (2022) พบว่า การสร้างนวัตกรรมเป็นกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส เพื่อให้เกิดการรื้อสร้างคุณลักษณะของโรงแรมรูปแบบใหม่ คำนึงการบริการที่มีคุณภาพ ผู้รับบริการต้องได้รับความประทับใจ การเฝ้าระวังการแพร่ระบาดภายในโรงแรม การเพิ่มทัศนียภาพที่มีความสวยงามด้วยการตกแต่งล็อบบี้ให้เป็นจุดถ่ายภาพ การแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการจัดกิจกรรมที่ผูกพันกับตราสินค้า เช่นเดียวกับประเด็นการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างความได้เปรียบในช่วงการแพร่ระบาดผ่านแนวคิดของ Maneeratana & Taweephon (2021) อธิบายว่า โรงแรมต้องวางแผนธุรกิจอย่างรอบคอบ หลีกเลี่ยงการใช้เทคนิคการตัดราคาที่นิยมทำกัน เพราะยังเป็นการซ้ำเติมปัญหาด้านต้นทุน นำไปสู่การสูญเสียรายได้อย่างต่อเนื่อง การใช้ความคิดสร้างสรรค์เข้ามาผนวกกับสินค้าและบริการช่วยให้ผู้ประกอบการค้นพบนวัตกรรม ไม่ว่าจะเป็นสร้างเครือข่ายกับธุรกิจบริการอื่น ๆ รวมทั้งการบริหารรายได้เสริมจากบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น การเปิดพื้นที่ว่างให้เช่า การจำหน่ายของฝากที่ระลึก การบริการส่งอาหารถึงที่บ้าน เป็นต้น

ถึงแม้ว่ากลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตยังคงได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐ เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจแก่นักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลกด้วยโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ แต่ทว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสยังคงมีการกลายพันธุ์ยากต่อการควบคุม อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หรือการตัดสินใจเลือกปิดบริการชั่วคราวจนกว่าการแพร่ระบาดสิ้นสุดลงจึงไม่ใช่ทางออก ซึ่งการปรับตัวของธุรกิจโรงแรมต้องเรียนรู้อยู่กับเชื้อไวรัสต่อไป จากสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นเป็นโอกาสที่ผู้ประกอบการโรงแรมสามารถทบทวนทรัพยากรภายในองค์กร เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการแก้ไขและพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก อัตรากำลังบุคลากร รวมถึงการวางวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยนำแนวคิดที่เกี่ยวกับนวัตกรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการช่วยผลักดันกลยุทธ์การบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาประเด็น “นวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19” ผลการศึกษายังเป็นการนำเสนอแนวทางการดำเนินธุรกิจให้แก่ผู้ประกอบการผ่านทุนทางนวัตกรรมแต่ละด้าน ในฐานะปัจจัยในเข้าไปสู่การปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ และผู้ที่สนใจศึกษาได้รับทราบถึงวิธีการดำเนินธุรกิจที่สามารถรับมือกับปัจจัยภายนอกระดับมหภาค อีกทั้งยังเป็นการเรียกความเชื่อมั่นจากผู้รับบริการได้อย่างต่อเนื่อง

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ทุนทางนวัตกรรมที่ใช้ในการรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
2. แนวทางการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของโรงแรมเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทุนทางนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19
2. เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เป็นการศึกษาเรื่องราวที่ยังเกิดขึ้นเป็นปัจจุบัน โดยผู้วิจัยต้องสามารถเข้าถึงปัญหาที่ศึกษาจากแหล่งข้อมูลต้นกำเนิด การเข้ารหัสข้อมูลเป็นกลุ่มคำหรือวลีสั้น ๆ ที่มีความเพื่อความสะดวกต่อการจดจำสามารถเชื่อมโยงกับคำถามการวิจัยให้ได้มากที่สุด การแบ่งหมวดหมู่ของชุดข้อมูลหลักและชุดข้อมูลย่อย จากนั้นจึงนำไปพัฒนาเป็นสมมติฐานชั่วคราว (Working Hypothesis) เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลความแตกต่างจากการทบทวนวรรณกรรม รวมทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องของการวิจัย สร้างข้อสรุปเชิงทฤษฎีและแผนภาพความคิด (Shannak, & Aldhmour, 2009) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยการทบทวนวรรณกรรมจากเอกสาร ตำราที่เผยแพร่เนื้อหาของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตแห่งนวัตกรรม ทุนนวัตกรรม ธุรกิจโรงแรม และการจัดการวิกฤตการณ์ รวมทั้งยังนำมาใช้สำหรับการพัฒนาเป็นข้อคำถามปลายเปิดสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ผู้วิจัยได้ศึกษากลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตด้วยการตั้งเกณฑ์การคัดเข้าจากคุณลักษณะของโรงแรมที่มีใบอนุญาตตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ.2547 ประเภท 4 มีบริการห้องพักอาศัย จำนวน 50 ห้องขึ้นไป บริการห้องอาหาร สถานบริการอื่น ๆ และห้องสำหรับการจัดประชุม ซึ่งทุกโรงแรมต้องได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับกิจการด้านการท่องเที่ยวระดับ SHA Plus ขึ้นไป ทั้งหมด 9 แห่ง ได้แก่ (1) เดอะวิจิตร รีสอร์ทภูเก็ต (2) ดีวาน่า ปาตอง รีสอร์ทแอนด์สปา (3) เดอะเชเลท ภูเก็ต (4) แนนป ปาตอง (5) ภูเก็ต เมอร์ลิน (6) เดอะ ซิตี้สเกตส์ ภูเก็ต (7) ปาตอง รีสอร์ท (8) กะตะธานี ภูเก็ต บีช รีสอร์ท และ (9) ดุสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต

3. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบรายบุคคล โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงไปยังกลุ่มผู้บริหารที่มีส่วนในการกำหนดนโยบายการบริการช่วงที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ระดับไม่ต่ำกว่ารองกรรมการผู้จัดการ แห่งละ 1 คน จำนวน 9 คน มีประสบการณ์บริหารงานโรงแรมเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี ร่วมกับเทคนิคการสังเกตบริบทพื้นฐานการบริการในโรงแรมแต่ละแห่งแบบไม่มีส่วนร่วม จากนั้นผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มผู้รับบริการชาวไทยที่เข้าพักอาศัยในโรงแรมแต่ละแห่ง แห่งละ 1 คน โดยทุกต้องเดินทางมาพักในช่วงโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ ส่งผลให้มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งสิ้น 18 คน

การกำหนดเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ข้อความถามทั้งโครงสร้างปลายเปิดที่พัฒนาจากการวิจัยเอกสาร จำนวน 2 ข้อ ร่วมกับแบบบันทึกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเลือกใช้อุปกรณ์เพื่อบันทึกรายละเอียดจากแหล่งข้อมูลสนับสนุน ได้แก่ แท็บเล็ต ปากกา สัมผัสหน้าจอ โทรศัพท์มือถือสำหรับการบันทึกภาพและเสียง ทางผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แต่ละครั้งด้วยการถอดเทปบันทึกเสียงการสนทนาให้กลายเป็นลักษณะชุดข้อมูลตัวอักษร ผู้วิจัยต้องใช้ความไวต่อทฤษฎี (Theoretical sensitivity) สร้างมโนทัศน์จากข้อมูลดิบในแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ร่วมกับประสบการณ์ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและการวิจัยเอกสาร (Kamphaenphet et al., 2019) เพื่อเชื่อมโยงไปสู่แบบจำลองทฤษฎีที่พัฒนาโดยนักวิจัย นำมาจัดระเบียบข้อมูลทั้งหมดในเชิงนามธรรม ดังนั้นความไวต่อทฤษฎีช่วยให้เกิดการจับประเด็นและตีความ (Glaser & Holton, 2004) เพื่อเข้าสู่การตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยทฤษฎีแบบสามเส้า (Triangulation theory) อ้างอิงเงื่อนไขตามแนวทางของ Thurmond (2001) ประกอบด้วย (1) การตรวจสอบด้านแหล่งที่มาของข้อมูลที่แตกต่างกัน (Data) ตามจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นอาสาสมัครภายในโรงแรมแต่ละแห่งในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ (2) การตรวจสอบด้านผู้วิจัยที่แตกต่างกัน (Investigator) มีนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ตีความปรากฏการณ์ (3) การตรวจสอบด้านขั้นตอนการวิจัยที่แตกต่างกัน (Methodological) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กับการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมทางภาคสนาม

ผลการวิจัย

1. ทูทางนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ถูกแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1.1 ทูทางนวัตกรรมด้านกายภาพ พบว่า โรงแรมส่วนใหญ่มีทำเลที่ตั้งใกล้กับทรัพยากรทางธรรมชาติบริเวณภูเขา ทะเล หนองเขา และชายหาดที่มีความอุดมสมบูรณ์ นับว่าเป็นข้อได้เปรียบในการสร้างมูลค่าของโรงแรมให้เหมาะกับกลุ่มผู้รับบริการที่ต้องการสัมผัสความเงียบสงบ อาทิ เดอะ ซิส นำเสนอจุดขายการรับชมพระอาทิตย์ตกท่ามกลางทะเลอันดามัน 360 องศา การออกแบบห้องพักที่มีการวางโครงสร้างลดหลั่นตามระดับของภูเขา รวมทั้งทำเลที่ตั้งของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในเขตป่าต้องสามารถเดินทางไปยังสถานบันเทิง ศูนย์การค้า และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้สะดวก ในขณะที่ดุสิตธานี ลาгуна ภูเก็ต และภูเก็ตเมอร์ลิน ได้ออกแบบโครงสร้างสถาปัตยกรรมแบบชิโน-โปรตุกีส รวมถึงการเพิ่มเติมพื้นที่สีเขียวและสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อให้บรรยากาศเหมาะแก่การพักผ่อนตลอดทั้งวัน

1.2 ทูทางนวัตกรรมด้านทรัพยากรมนุษย์ พบว่า พนักงานโรงแรมจำนวนมากที่ไม่ใช่ชาวจังหวัดภูเก็ตตัดสินใจลาออกจากงานในระหว่างการแพร่ระบาดระลอกแรก เพื่อกลับไปยังภูมิลำเนาของตนเอง ส่งผลให้ผู้บริหารโรงแรมต้องสรรหาอัตรากำลังคนในชุมชนเข้ามาทดแทน บางโรงแรมเหลือพนักงานเพียง 80 – 180 คนเท่านั้น จากเดิมที่เคยมีอัตราบุคลากร 200 คนขึ้นไป การเพิ่มสมรรถนะการให้บริการ ได้แก่ การฝึกอบรมในขณะการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อเพิ่มความชำนาญในแผนกของตนเอง การสร้างทักษะใหม่ตามความต้องการขององค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานหลายตำแหน่งงาน หรือชดเชยกรณีที่ต้องลดขนาดแคลนอัตรากำลังคนในตำแหน่งงาน อาทิ

แนป ป่าตอง ได้ให้พนักงานครัวเรียนรู้ทักษะของแผนกซ่อมบำรุง รวมทั้งการฝึกอบรมเพิ่มความรู้ใหม่ที่จำเป็น ได้แก่ กฎหมายโรงแรม การบริการด้วยมาตรฐานด้านสุขอนามัย การดับเพลิง และการปฐมพยาบาล ในบางหัวข้อการอบรมอาจมีการใช้หน่วยงานภายนอกเข้ามาถ่ายทอดความรู้ และทางโรงแรมได้มีการพัฒนาโปรแกรมการอบรมผ่านช่องทางออนไลน์

1.3 ทูทางนวัตกรรมด้านการเงิน พบว่า ผู้บริหารโรงแรมทุกแห่งต่างประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและการขาดทุนอย่างต่อเนื่องตั้งแต่การแพร่ระบาดระลอกแรก จนถึงช่วงปลายปี พ.ศ. 2564 ถึงแม้ว่าโรงแรมสามารถรองรับผู้รับบริการชาวต่างชาติได้แล้วก็ตาม โดยเฉพาะโรงแรมที่เคยทำกำไรด้วยการขยายกิจการในจังหวัดอื่น ๆ กลับต้องหยุดชะงัก บางโรงแรมมีการกู้ยืมเงินจากแหล่งทุนต่าง ๆ เพื่อสร้างความต่อเนื่องทางธุรกิจ กะตะธานี และ แนป ป่าตอง มีการระดมเงินทุนเพิ่มจากธุรกิจเกษตรของครอบครัวเป็นการชั่วคราว ตีว่าน่า ป่าตอง รีสอร์ทแอนด์สปา มีการเตรียมความพร้อมด้วยการวางแผนการเพิ่มสกุลดิจิทัลในอนาคต

2. แนวทางการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้

2.1 ขอบเขตการสร้างสายผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product lines) พบว่า กลุ่มธุรกิจโรงแรมส่วนใหญ่พิจารณาจุดเด่นด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยม เพื่อสร้างสินค้าและบริการภายใต้ตราสัญลักษณ์ของโรงแรมกระจายไปยังกลุ่มตลาดใหม่ในจังหวัดภูเก็ต อาทิ แนป ป่าตอง เปิดจุดจำหน่ายไก่ทอดภายนอกโรงแรม เช่นเดียวกับทางเดอะ ซีส จำหน่ายพายสับประรดผ่านช่องทางออนไลน์ และทางกะตะธานี ได้เพิ่มอัตราค่าล้างการผลิตรายใหม่ไปจำหน่ายในสถานที่ต่าง ๆ แต่สำหรับดุสิตธานี ลาгуน่า ภูเก็ต ได้มีบริการช่างและแม่บ้านภายในโรงแรมไปให้บริการถึงที่บ้าน

2.2 ขอบเขตผลิตภัณฑ์ใหม่ล่าสุด (Completely new product) พบว่า กลุ่มธุรกิจโรงแรมให้ความสำคัญกับการนำพื้นที่ว่างเปล่าภายนอกตัวอาคาร หรือพื้นที่บริการส่วนกลางของโรงแรมไปรองรับกิจกรรมของกลุ่มผู้รับบริการชาวไทย เช่น การสร้างจุดถ่ายภาพ การเพิ่มลานสำหรับจำหน่ายอาหารริมบาทวิถี เป็นต้น รวมทั้งในกรณีของภูเก็ต เมอร์ลิน ได้มีการปรับปรุงซ่อมบำรุงห้องพักผ่อนส่วนและสระว่ายน้ำในช่วงนอกฤดูกาลการท่องเที่ยว ตลอดจนการเตรียมความพร้อมสำหรับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการตรวจประเมินมาตรฐานโรงแรมสีเขียว ในขณะที่ แนป ป่าตอง ได้ใช้เทคโนโลยีไร้สัมผัสด้วยการพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปผ่านโทรศัพท์มือถือสำหรับการเข้าสู่ห้องพักทดแทนการใช้คีย์การ์ดแบบดั้งเดิม

2.3 ขอบเขตการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย (Improvement to existing product) พบว่า กลุ่มโรงแรมมีการพัฒนาแพ็คเกจบริการเสริมที่นอกเหนือจากห้องพัก เพื่อเพิ่มโอกาสในการเสนอขายสินค้าและบริการของโรงแรมให้กับกลุ่มผู้รับบริการที่ไม่ได้ประสงค์พักค้างคืน อาทิ เดอะวิจิตร รีสอร์ทภูเก็ต และแนป ป่าตอง ได้กำหนดกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันนั่นก็คือ ผู้รับบริการสามารถเก็บวัตถุดิบจากแปลงเกษตรเพื่อนำไปให้อู่อควัวโรงแรมปรุงเป็นอาหารประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการเพิ่มแพ็คเกจบริการเสริมรถเช่ารับ-ส่งให้กับผู้รับบริการชาวไทย ในขณะเดียวกันการเพิ่มแพ็คเกจบริการเสริมค่าน้ำสำหรับกลุ่มชาวต่างชาติที่เริ่มทยอยเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ กะตะธานี และ เดอะเซเลบ ภูเก็ต ให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้รับบริการที่ดูแลสุขภาพดี โดยเปิดห้องออกกำลังกายให้

ผู้รับบริการท้องถิ่นที่ไม่ได้เข้าพักค้างคืน สามารถมาใช้บริการแบบรายครั้งและสมัครสมาชิกแบบรายเดือน พร้อมทั้งยังมีบริการเทรนเนอร์และนักโภชนาการเข้ามาให้คำแนะนำแบบรายบุคคล

2.4 ขอบเขตการลดค่าใช้จ่าย (Cost reduction) พบว่า กลุ่มโรงแรมส่วนใหญ่เริ่มลดต้นทุนแรงงานบุคคลเป็นอันดับแรก โดยทาง เดอะชเลท ภูเก็ต มีการลดเงินเดือนพนักงานสัดส่วนร้อยละที่เท่ากันทั้งหมด คล้ายคลึงกับ เดอะวิจิตร รีสอร์ทภูเก็ต ที่จ่ายเงินเดือนพนักงานเพียงร้อยละ 30 ลดจำนวนวันปฏิบัติงานเหลือเพียง 15 วัน และการยกเลิกพนักงานแบบสัญญาจ้างพิเศษชั่วคราว ในขณะที่ แนน ปาตอง ให้พนักงานหยุดงานแบบไม่รับเงินเดือน และภูเก็ต เมอร์ลิน ได้มีการกระจายพนักงานที่ว่างงานจากแผนกที่ปิดบริการชั่วคราวไปยังโรงแรมในเครือที่อยู่ในจังหวัดใกล้เคียง นอกจากนี้ โรงแรมบางแห่งตัดสินใจเลิกจ้างพนักงานที่ไม่มีความจำเป็นและมีการเปิดโอกาสให้พนักงานสมัครใจลาออกเหลือไว้เพียงแค่พนักงานรักษาความปลอดภัย แม่บ้าน และพ่อบริการเท่านั้น นโยบายการลดค่าสาธารณูปโภคในแผนกต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ผู้บริหารของโรงแรมส่วนใหญ่ได้นำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ

2.5 ขอบเขตการวางตำแหน่งตลาดใหม่ (Product re-positioning) พบว่า กลุ่มโรงแรมส่วนใหญ่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลุ่มตลาดเป้าหมายหลักจากเดิมชาวต่างชาติมาเป็นชาวไทย โดยเริ่มจากการปรับอัตราค่าห้องพัก รวมทั้งการเสนอขายห้องพักระยะสั้น (Staycation) ให้กับกลุ่มผู้รับบริการที่ต้องการพักผ่อนใกล้บ้าน ปาตอง รีสอร์ท ได้รับจัดงานเทศกาลอาหารพื้นถิ่นภูเก็ตภายในโรงแรม ดุสิตธานี ลาгуна ภูเก็ต ได้ใช้กลุ่มผู้มีอิทธิพลในสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาประชาสัมพันธ์โรงแรมและบริการอื่น ๆ ให้กับกลุ่มตลาดเป้าหมายคนไทยรุ่นใหม่

ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

จากการศึกษาพบว่า ขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยผู้วิจัยสามารถสรุปการสร้างทฤษฎีฐานรากได้ขยายผลสามารถแบ่งเป็นกระบวนการย่อยดังต่อไปนี้

1. การปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริการครบวงจร (Full service) ให้เหลือเพียงการบริการขั้นพื้นฐาน (Standard service) ที่มีการจำกัดปริมาณสิ่งอำนวยความสะดวกแต่ละแผนกและระยะเวลาการให้บริการที่สั้นลง เช่น ห้องอาหาร สระว่ายน้ำ ห้องออกกำลังกาย สปา การเช็คอิน-เช็คเอาท์ เป็นต้น

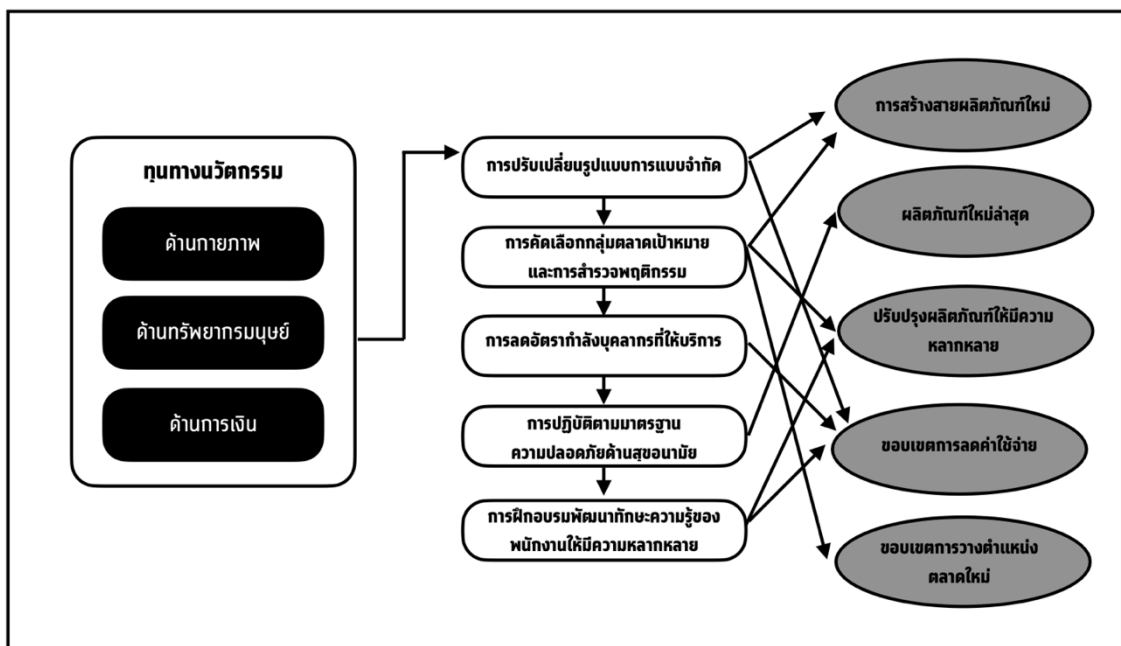
2. การคัดเลือกกลุ่มตลาดเป้าหมายและการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาทดแทนกลุ่มชาวต่างชาติเป็นการชั่วคราว และการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการขายใหม่ที่มีความเหมาะสมด้วยการสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มเติม เพื่อสอดคล้องกับความน่าสนใจ อาทิ ผู้รับบริการชาวไทยที่ชื่นชอบกิจกรรมท่องเที่ยวในเขตเมือง และผู้รับบริการชาวต่างชาติชื่นชอบกิจกรรมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ สำหรับการรองรับการเปิดประเทศได้สมบูรณ์ในระยะต่อไป

3. การลดอัตราค่าจ้างบุคลากรที่ให้บริการในแผนกต่าง ๆ ที่ไม่มีความจำเป็น และการลดต้นทุนด้านสาธารณูปโภคและวัตถุดิบบางประเภทในแผนกที่ปิดบริการชั่วคราว หรือแผนกที่ยกเลิกการให้บริการไปแล้ว

4. การปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับกิจการด้านการท่องเที่ยว พร้อมกับการจัดซื้ออุปกรณ์ทำความสะอาด และการจัดหาวัคซีนเสริมภูมิคุ้มกันให้กับพนักงาน

5. การฝึกอบรมพัฒนาทักษะความรู้ของพนักงานให้มีความหลากหลายไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติงานข้ามสายงาน (Multis-kills) เพื่อตอบสนองอัตรากำลังคนที่สูญหายไป พร้อมกับการต่อยอดความเป็นมืออาชีพของพนักงานในแผนกเดิมให้มีความเชี่ยวชาญยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ข้อเสนอเชิงทฤษฎีการจัดการนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถอธิบายตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 การจัดการนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

ที่มา: จากการสังเคราะห์ของผู้วิจัย

อภิปรายผล

1. ทุนทางนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 พบว่า การประเมินทรัพยากรภายในองค์กรช่วยให้ผู้บริหารโรงแรมสามารถนำไปวางแผนการดำเนินงาน เริ่มต้นจากทุนทางด้านกายภาพที่เปรียบเสมือนการนำเสนอจุดเด่นของทำเลที่ตั้งให้แก่ผู้รับบริการ โดยเฉพาะโรงแรมที่อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ จึงเหมาะสำหรับกลุ่มผู้รับบริการที่ต้องการความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวหรือการทำกิจกรรมในย่านการค้า รวมทั้งในกรณีของโรงแรมที่แวดล้อมไปด้วยระบบนิเวศที่สมบูรณ์ จึงเหมาะสำหรับกลุ่มผู้รับบริการที่ต้องการพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติอันงดงาม นอกจากนี้ การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและการตกแต่งด้วยการผสมผสานศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนรุ่น

ใหม่ นับเป็นกลยุทธ์ที่ช่วยเพิ่มมูลค่าด้วยเอกลักษณ์ที่น่าจดจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Nanu et al. (2020) พบว่า การออกแบบตกแต่งภายในโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ล็อบบี้มีผลอย่างเห็นได้ชัดต่อความตั้งใจในการสำรองห้องพักของกลุ่มผู้รับบริการในแต่ละช่วงเจเนอเรชั่น รวมทั้งการปรับปรุงห้องพักให้สอดคล้องไปในทิศทางของโรงแรม เช่น ห้องอาหาร สปา ลานกิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น

ในขณะที่การเตรียมความพร้อมทางด้านมนุษย์ มีความเกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะความรู้ให้เป็นไปตามนโยบายที่ผู้บริหารต้องการ อาศัยเทคนิคการฝึกอบรมและพัฒนาที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boonyasarn & Totharong (2020) พบว่า การสร้างคุณค่าด้วยนวัตกรรมจากทุนมนุษย์ผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาให้พนักงานโรงแรมมีการคิดเชิงสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้รับบริการ ตลอดจนการปลูกฝังให้พนักงานตระหนักถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ต่อผู้รับบริการ แต่อย่างไรก็ตาม ทุนทางการเงินเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ต้องคำนึงกระแสเงินสดจากการให้บริการ บางแห่งต้องมีการระดมเงินจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้จ่ายในช่วงวิกฤตการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Uthaiwat et al. (2021) พบว่า การรับมือกับวิกฤตของโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมสำเร็จต้องวางแผนกระแสเงินสดสำรองไว้ 3-6 เดือน สำหรับโรงแรมขนาดใหญ่ต้องวางแผนกระแสเงินสดล่วงหน้าถึง 12 เดือน เพื่อคลายสภาพคล่องจากแรงกดดันที่เกิดขึ้น

2. แนวทางการกำหนดขอบเขตแห่งนวัตกรรมของกลุ่มธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต เพื่อรับมือวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้

2.1 ขอบเขตการสร้างสายผลิตภัณฑ์ใหม่ พบว่า การใช้ความรู้ความชำนาญของแต่ละแผนก เพื่อผลิตออกมาเป็นสินค้าและบริการเสริม (Support service) ภายใต้ตราสินค้าของกลุ่มโรงแรม สามารถขยายโอกาสการสร้างรายได้ที่เป็นตัวเลือกของกลุ่มผู้รับบริการภายนอกโรงแรมและคนในชุมชนเมืองภูเก็ต อาทิ การจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม การบริการทำความสะอาดและซ่อมบำรุง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Luangsakdapich (2020) พบว่า ท่ามกลางวิกฤตการณ์แพร่ระบาด เป็นผลให้ธุรกิจโรงแรมได้รับผลกระทบจากการยกเลิกการจองห้องพักและแผนกบริการอื่น ๆ เป็นเวลานาน รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกลุ่มผู้รับบริการคนไทยอาจไม่ไปตามเป้าหมายด้านผลกำไร แต่ยังคงดำเนินกิจการเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ผู้บริหารต้องพัฒนาการออกแบบการให้บริการใหม่ ๆ เช่น การบริการอาหารเช้าของโรงแรมส่งตรงถึงบ้าน การวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้รับบริการที่มีการสำรองบริการล่วงหน้าในระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

2.2 ขอบเขตผลิตภัณฑ์ใหม่ล่าสุด พบว่า การวิเคราะห์การตลาดระยะสั้นในช่วงที่จำนวนผู้รับบริการลดลงเนื่องจากการแพร่ระบาด ผู้บริหารโรงแรมได้มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยและพื้นที่ว่างเปล่าภายในโรงแรม เพื่อรองรับพฤติกรรมของผู้รับบริการกลุ่มเป้าหมายใหม่ นับว่าเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทางโรงแรมจากประสบการณ์ที่ผู้บริหารไม่เคยทำมาก่อน ในขณะเดียวกันโรงแรมบางแห่งยังมีการซ่อมบำรุงพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กลับมาอยู่ในสภาพพร้อมให้บริการ รวมถึงการดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ เพื่อเสริมสร้างทัศนียภาพและเป็นภาพลักษณ์ที่ดีให้กับทางโรงแรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Patarametagual et al. (2021) พบว่า การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งนวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับองค์กรทางอ้อม บางโรงแรมมีการดูแลเรื่องการใช้พลังงานที่ช่วยลดต้นทุน ซึ่งจะ

ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการของผู้รับบริการ และการเชื่อมโยงไปถึงกิจกรรมการ
แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสามารถพัฒนาให้กลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรได้ในที่สุด

2.3 ขอบเขตการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย พบว่า การสร้างกิจกรรม
ส่งเสริมการขายให้มีความเหมาะสมกับตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche market) ในลักษณะของแพ็คเกจ
บริการเสริมทางเลือกในกลุ่มผู้ที่ชื่นชอบการบริโภคอาหารพื้นถิ่นภูเก็ต และกลุ่มคนรักสุขภาพและขึ้น
ชอบการออกกำลังกาย อาจมีความเสี่ยงในเรื่องการสร้างผลกำไรได้และในเรื่องจำนวนของผู้รับบริการ
ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phattanagosai & Bhuripakdi (2020) พบว่า ความท้าทายในการ
พัฒนาโรงแรมประเภทธีมให้เหมาะสมกับตลาดเฉพาะกลุ่มสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มครอบครัว
ต้องคำนึงถึงทิศทางการตลาดในอนาคต เนื่องจากการลงทุนกับส่วนแบ่งตลาดเพียงแคกลุ่ม
เดียว การบริหารโรงแรมประเภทธีมจึงต้องออกแบบเครื่องแต่งกาย รายการอาหารและเครื่องดื่ม
กิจกรรมนันทนาการให้เหมาะสมกับสมาชิกในครอบครัวที่มีเด็กและเยาวชนร่วมเดินทางมาเข้าพัก
ตลอดจนการกำหนดการส่งเสริมการขายให้สอดคล้องกับช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมา
พักผ่อน

2.4 ขอบเขตการลดค่าใช้จ่าย พบว่า โรงแรมทุกแห่งได้เริ่มต้นกับการลดต้นทุนด้าน
แรงงานของพนักงานในแผนกต่าง ๆ หรือพิจารณาจากอัตรากำลังคนที่ยังไม่มีความจำเป็นในช่วงการ
แพร่ระบาด เนื่องจากบางโรงแรมปิดให้บริการชั่วคราว โดยใช้เงื่อนไขของการลดจำนวนวันการ
ปฏิบัติงาน การปรับอัตราเงินทุกแผนกในสัดส่วนที่เท่ากัน และการเลิกจ้างพนักงาน สำหรับค่าแรง
ของพนักงานโรงแรมนับว่าเป็นต้นทุนผันแปร (Variable cost) ที่เกี่ยวข้องกับกำลังการผลิต
ของโรงแรม หากผู้บริหารสามารถควบคุมรายจ่ายที่เกิดขึ้นได้น้อยที่สุด อาจมีส่วนช่วยโรงแรมตั้ง
งบประมาณรายจ่าย เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
Pongsakornrungrungsilp et al. (2021) พบว่า การรับมือกับวิกฤตสำหรับกลุ่มธุรกิจโรงแรมต้องคำนึงถึง
การเอาชนะปัญหาของกระแสเงินสด หากผู้ให้บริการตัดสินใจดำเนินการต่อในช่วงที่ท้องถื่นเผชิญ
กับข้อจำกัดและอุปสรรค ต้องเผชิญหน้ากับการปรับลดจำนวนบุคลากรด้วยวิธีการคัดเลือกพนักงาน
ที่มีความเป็นมืออาชีพไว้ การให้พนักงานลาหยุดงานโดยไม่รับค่าจ้าง หรือการยกเลิกสัญญาจ้างอย่าง
หลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับธุรกิจโรงแรมที่เลือกปิดกิจการชั่วคราว ทางฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จะเหลือเพียง
ตำแหน่งงานในแผนกคนสวนไว้เพื่อดูโรงแรมให้มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ทรุดโทรมไปกว่าเดิมนั้น
นอกจากนี้ กรณีที่โรงแรมกำลังจะกลับมาเปิดดำเนินการใหม่อีกครั้ง การส่งเสริมการจ้างแรงงาน
ในท้องถิ่นยังเป็นการประหยัดต้นทุน โดยเฉพาะบางตำแหน่งงานที่เป็นผู้บริหารระดับกลาง
มีค่าตอบแทน และยังเป็นการช่วยคนในท้องถิ่นให้มีรายได้เพื่อการดำรงชีพ

2.5 ขอบเขตการวางตำแหน่งตลาดใหม่ พบว่า จำนวนของผู้รับบริการชาวต่างชาติลดลง
อย่างต่อเนื่องในช่วงการแพร่ระบาด แม้ว่าทางภาครัฐได้จัดโครงการภูเก็ตแซนด์บ็อกซ์ขึ้นมา
เพื่อเป็นต้นแบบในการนำร่องเศรษฐกิจการท่องเที่ยวก็ตาม แต่ผู้เดินทางในอีกหลายประเทศยังไม่
สามารถเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยได้ตามปกติ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนกลุ่มตลาดเป้าหมายทดแทนด้วย
นักท่องเที่ยวชาวไทยอาจช่วยพลิกฟื้นความชบเซาได้บ้าง แต่กำลังซื้ออาจไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับ
สัดส่วนรายได้จากชาวต่างชาติ การเพิ่มปริมาณการสำรองห้องพักและบริการอื่น ๆ จำเป็นต้องมีการ
กำหนดส่วนลดที่กระตุ้นความต้องการของผู้รับบริการชาวไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Pongphankae & Chantuk (2017) พบว่า การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรมช่วยให้ระบบงานโรงแรมเกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณสมบัติของสินค้าและบริการ ขั้นตอนการบริการที่มีคุณภาพ และการกำหนดตำแหน่งทางตลาดที่มีความแข็งแกร่งด้วยการไม่ลดทอนมูลค่าที่ผู้รับบริการได้รับ โดยเฉพาะกลยุทธ์การลดค่าใช้จ่ายที่ผู้รับบริการสัมผัสได้ในราคาที่พึงพอใจ ซึ่งช่วยให้เกิดการกลับมาใช้บริการซ้ำและพัฒนากลายเป็นผู้รับบริการที่มีความภักดีต่อโรงแรมนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาพบว่า มีกลุ่มโรงแรมจำนวนไม่น้อยที่ใช้ขอบเขตแห่งนวัตกรรมการวางตำแหน่งใหม่ด้วยวิธีการส่งเสริมการขายในลักษณะของการกำหนดราคาห้องพักและบริการให้ลดต่ำกว่าโรงแรมของคู่แข่งชั้นในบริเวณใกล้เคียงกัน ซึ่งนำไปสู่สมรรถภูมิการแข่งขันในตลาดน่านน้ำสีแดง (Red ocean) จากกลยุทธ์ดังกล่าวอาจทำให้สูญเสียภาพลักษณ์ของโรงแรมและลดระดับความภักดีของตราสินค้าที่เปลี่ยนไปตามกลไกตลาด ซึ่งผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณภาพของสินค้าและบริการตามบริบทของวิถีปกติถัดไป (Next normal) รวมทั้งการพัฒนาเครือข่ายระหว่างโรงแรมในพื้นที่และเชื่อมโยงไปกลุ่มธุรกิจบริการอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งหน่วยงานของรัฐ เพื่อผนึกกำลังกันสร้างแนวทางการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการขายแบบเฉพาะกิจ

2. จากการศึกษาพบว่า การปรับปรุงรูปแบบการบริการในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ในบางโรงแรมได้มีการนำเอาเทคโนโลยีไร้สัมผัสและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัยแก่ผู้รับบริการ เช่น การปลดล็อคประตูห้องพักโดยไม่ใช้คีย์การ์ด ระบบติดต่อพนักงานผ่านทางเว็บแอปพลิเคชัน การส่งอาหารและบริการผ่านสมาร์ตทีวี ระบบอินเทอร์เน็ตไร้สาย สำหรับขอคีย์การ์ดใหม่ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ หากผู้รับบริการขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้งานที่ถูกต้อง โดยการนำเสนอวิธีการใช้งานหรือการแสดงรายละเอียดของข้อความกำกับเอาไว้ในแต่ละจุดเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเข้าถึงเทคโนโลยีและลดความผิดพลาดของกลไกในการทำงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้ที่สนใจสามารถขยายขอบเขตการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ โดยระบุขอบเขตแห่งนวัตกรรมทั้ง 5 ด้าน ที่ค้นพบมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระเพื่อนำไปใช้สำหรับการทำนายพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของกลุ่มผู้รับบริการชาวไทยและชาวต่างชาติในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการบริการให้มีมาตรฐานตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

2. ผู้ที่สนใจสามารถนำประเด็นคำถามการวิจัยและข้อค้นพบเบื้องต้น เพื่อศึกษาในพื้นที่นำร่องท่องเที่ยวสีฟ้า (Blue Zone) ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่กระตุ้นเศรษฐกิจตามนโยบายของรัฐ โดยศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 หรือ ศบค. และเป็นกลุ่มจังหวัดที่ได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสาธารณสุขระดับสูง เช่น กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี กระบี่ ชลบุรี พังงา ปทุมธานี เป็นต้น อาจค้นพบผลการวิจัยที่มีความแตกต่างไปตามบริบท รวมถึงการ

ปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษายังกลุ่มธุรกิจอื่น ๆ ในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว เช่น ภัตตาคาร บริษัทจัดเที่ยว โรงแรมสหพันธ์ ร้านจำหน่ายของฝากที่ระลึก ผู้รับจัดงานอีเวนต์และการประชุม ยานพาหนะขนส่งท่องเที่ยว ฯลฯ

2.3 ผู้ที่สนใจสามารถเพิ่มเติมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เช่น หน่วยงานภาครัฐ ชุมชน นักลงทุน นักวิชาการหรือนักพัฒนา ธุรกิจบริการสนับสนุนทางอ้อม เป็นต้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถเลือกใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) เพื่อการสร้างแผนพัฒนานวัตกรรมสำหรับรับมือกับภาวะวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 โดยสามารถพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์เฉพาะกลุ่มธุรกิจโรงแรมในพื้นที่ เพื่อใช้ในการยกระดับนวัตกรรมทางการจัดการประกอบด้วย เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด และกลยุทธ์

References

- Boonyasarn, D. & Totharong, C. (2020). nawattakam k̄an bōrik̄an kap k̄ansāng khunkha⁻nai thurakit rōngrāem [Service Innovation and Value Creation in Hotel Business]. **NKRAFA Journal of Humanities and Social Sciences**. 8(2020), 62-75.
- Chulaphan, P. (2022). rōngrāem Thai kra'ak phit 'ōmi kharōṇ chut 'attra⁻khao phak ม.ค. sum lūa yīsip kō⁻ka⁻ [Thai hotels cough up poison 'Omicron' drags close Jan.. only 20% left]. Retrieved from <https://www.bangkokbiznews.com/business/981887?anf&fbclid=IwAR3H1wb7Gixr90tPbnu-CTZGD3ysFbVTEDHbOrusMgbuKYrctJDATmKOczc>.
- Glaser, B. G. & Holton, J. (2004). Remodeling Grounded Theory. **Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research**. 5(2), 1-22.
- Jansuri, A. (2022). Hotel + Hospital = Hospitel : konlayut k̄an prap tua khōṅg thurakit rōngrāem phāitai sathanak̄an rōk rabat COVID - sipk̄ao [Hotel + Hospital = Hospitel: Adaptation strategies of hotel business under COVID-19 pandemic]. **Journal of Liberal Arts and Management Science**. 8(2), 114-131.
- Kamphaenphet, M., Taweephoh, R., Muangsornkhiaw, N. & Pulpetch, T. (2019). k̄ansāng 'attalak khōṅg phalittaphan phūa yok radap phalittaphan chumchon phet samut khiri mahawitthayalai kōṛanī suksā Silpakorn Cha - am Mini Half Marathon [Creating a product identity to enhance the community of PHE SAMUT KHIRI economic community project "BAN PHET PLEN DIN"]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**. 13(2), 136-153.
- Kim, J. J. & Han, H. (2022). Saving the hotel industry: Strategic response to the COVID-19 pandemic, hotel selection analysis, and customer retention. **International Journal of Hospitality Management**. 102(2022), 103163.

- Luangsakdapich, R. (2020). khwāmsāmāṭ nai nawattakam dān kānhai bōṛikān lāe phonlakā rōdam noēn ngān nai kānhai bōṛikān lakthān chāk thurakit rōngrām nai prathēt Thai [Service Innovation Capability and Service Performance: Evidence from Hotel Businesses in Thailand]. **Chulalongkorn Business Review**. 42(1), 43-67.
- Maneeratana, S. & Taweephon, R. (2021). nāēothāng kān sōmsāng nawattakam phūāsāng khwām daipriāp sārāp thurakit rōngrām praphēt hōthale [An Innovation Strategy for Gaining a Complete Advantage for Hotel Business of Hostel]. Ubon Ratchathani University: 7th National Conference on Tourism. 272-283.
- Nanu, L., Ali, F., Berezina, K. & Cobanoglu, C. (2020). The effect of hotel lobby design on booking intentions: An intergenerational examination. **International Journal of Hospitality Management**. 89(2020), 102530.
- Patarametagual, W., Propradit, A. & Pukvilai, N. (2021). itthiphon khōng kānchatkān dān singwætloṃ khwāmpen phū nādān singwætloṃ lāe nawattakam dān singwætloṃ tō khwām daipriāp nai kān khāngkhan khōng ‘ongkōn sikhīeo lāe phon patibat ngān khōng ‘ongkōn sikhīeo khōng ‘ākhan prayat phalangngān nai khēt Krung Thēp Mahā Nakhōn lāe parimonthon [Validate a Causal Relationship Model of Factors Influencing Green Organization Performance of Energy Saving Building in Bangkok and Vicinity with Empirical Data]. **Journal of Rangsit Graduate Studies in Business and Social Sciences**. 7(1), 134-150.
- Phattanagosai, T. & Bhuripakdi, S. (2020). kān hai khwāmmai lāe nāēo nō mō khōngtha mi hōthale kāt ‘ong thīeo bāep khōpkhruā kōṛani sukṣā rōngrām lāe rīsōt nai khruā sen thārā [Meaning and Trends of Themed Hotel for Family Tourism: A Case Study of Centara Hotels & Resorts]. **Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning**. 11(1), 213-227.
- Pongphankae, D. & Chantuk, T. (2017). rabop bōṛihān ngān rōngrām lāe khwāmpen ‘ongkōn hāng nawattakam [Hotel Management System and Innovative Organization]. **Dusit Thani College Journal**. 11(3), 374-387.
- Pongsakornrunsilp, S., Pongsakornrunsilp, P., Kumar, V. & Maswongssa, B. (2021). The Art of Survival: Tourism Businesses in Thailand Recovering from COVID-19 through Brand Management. **Sustainability**. 13(12), 6690.
- Shannak, R. O. & Aldhmour, M. (2009). Grounded Theory as a Methodology for Theory Generation in Information Systems Research. **European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences**. 2009(15), 32-49.

- Thurmond, A. V. (2001). The Point of Triangulation. **Journal of Nursing Scholarship**. 33(3), 253-258.
- Tourism Authority of Thailand. (2021). นเอนอม สathanakan kanthonghieo Thai [Trend of Thai tourism situation]. **TAT Review**. 7(4), 34-39.
- Uthaiwat, S., Kalyanamitra, K., Niyomyaht, S. & Lakkanapichonchat, T. (2021). kanborihan chatkan phawa wikrit thurakit rongraem Thai [Crisis Manegement in Thai Hotel Business]. **Journal of Education Review Faculty of Education in MCU**. 8(2), 162-178.

การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์เรื่องการคูณของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษา
ชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด

STUDENTS' MATHEMATICAL REPRESENTATION OF THE MULTIPLICATION
IN CLASSROOM THROUGH LESSON STUDY AND OPEN APPROACH

รุ่งทิwa คณการณ

Rungthiwa Khonkarn

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Curriculum and Instructions, Faculty of Education, Chiangmai Rajabhat University

E-mail: rungthiwa_kho@g.cmru.ac.th

Received: January 9, 2023

Revised: April 11, 2023

Accepted: April 30, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดเรื่อง การคูณ กลุ่มเป้าหมาย คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนบ้านแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3) จำนวน 10 แผน กล้องถ่ายภาพนิ่ง เครื่องบันทึกวีดิทัศน์ และแบบบันทึกการสังเกต ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ ข้อมูลในรูปภาพนิ่ง ผลงานหรือใบกิจกรรมของนักเรียน และโพรโทคอลที่ได้จากการถอดข้อความจากวีดิทัศน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์โพรโทคอล และกรอบการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของ Cramer & Karnowski

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเกี่ยวกับการคูณดังต่อไปนี้ 1) ลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเพื่อแสดงแทนจำนวน นักเรียนใช้การวาดรูป ได้แก่ บล็อก สิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของตนเองตามประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อแสดงแทนจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม 2) ลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเพื่อแสดงแทนการคูณ นักเรียนวาดภาพแสดงแทนการคูณโดยการวาดวงกลมล้อมรอบรูปภาพการวาดสิ่งของติดกันเป็นกลุ่มเพื่อแทนการเป็นกลุ่ม

คำสำคัญ

การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ การคูณ การศึกษาชั้นเรียน วิธีการแบบเปิด

ABSTRACT

The objectives of this research were to explore the characteristics of mathematical representations of students in classroom through the lesson study and open approach of multiplication using a qualitative research model. The target group is Prathom Suksa 2, Semester 2, Academic Year 2019, Ban Mae Sa School, total 30 people, the research tool is 10 lesson plans on multiplication (3). Still camera video recorders and observation record form the data to be analyzed is data in still images. Student work or activity sheet and the protocol obtained by transcribing the text from the video. Data were analyzed using protocol analysis and Cramer & Karnowski's mathematical representation framework.

The research results were found that students have mathematical representations of multiplication as follows: 1) picture mathematical representation to represent numbers. Students use drawing, such as blogging, things in their daily life based on the student experience. To represent the number of members in each group. 2) Mathematical representation with pictures to represent multiplication. Students draw pictures instead of multiplication by drawing circles around the picture. Drawing objects attached together in groups to represent groups.

Keywords

Mathematical Representation, Multiplication, Lesson Study, Open Approach

ความสำคัญของปัญหา

ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นสาระหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื่องจากนักการศึกษาคณิตศาสตร์ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็น ไม่เพียงแต่ประเทศไทยเท่านั้น ที่หันมาใส่ใจส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ในทุกระดับชั้นของหลักสูตรคณิตศาสตร์ยังมี ประเทศอื่น ๆ อีกทั่วโลกที่สนใจส่งเสริมทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ด้วยเช่นกัน เช่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และสหรัฐอเมริกา สภาครูคณิตศาสตร์ของสหรัฐอเมริกา (National Council of Teachers of Mathematics หรือ NCTM) ซึ่งเป็นองค์กรสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากต่อการ เรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียนในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก ได้เสนอหนังสือมาตรฐาน หลักสูตรและการประเมินผลคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ในปี ค.ศ. 1989 และหนังสือหลักการและ มาตรฐานสำหรับคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ในปี ค.ศ. 2000 ว่าด้วยมาตรฐานทางด้านทักษะ กระบวนการทางคณิตศาสตร์ ที่ควรส่งเสริมให้นักเรียนระดับโรงเรียนได้เรียนรู้ฝึกฝนทักษะและพัฒนา ให้ดีขึ้น ประกอบด้วย การแก้ปัญหา (problem solving) การให้เหตุผล (reasoning) การสื่อสาร (communication) การเชื่อมโยง (connection) และการแสดงแทน (representation) ซึ่งสิ่ง เหล่านี้ส่งผลให้นักการศึกษาทั่วโลก รวมทั้งนักการศึกษาของไทยหันมาสนใจศึกษาเกี่ยวกับทักษะ กระบวนการทางคณิตศาสตร์มากยิ่งขึ้น (Plaengprasopchok, 2015)

การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ เข้าใจความหมายของสิ่งที่กำลังศึกษา และช่วยให้ผู้เรียนลดความผิดพลาดในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (Makanong, 2004) จึงจำเป็นต้องแสวงหานวัตกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงเพื่อมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นนวัตกรรม (Innovation) หนึ่ง ซึ่งเป็นระบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่ได้รับการพัฒนาและใช้ในประเทศญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 130 ปี (Shimizu, 2006) และในปัจจุบันได้รับการพัฒนาและใช้ไปหลายประเทศทั่วโลกเพื่อใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครูและได้ยอมรับว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนวิชาคณิตศาสตร์ และเป็นวิธีการที่ทำให้การสอนดีขึ้นอย่างยั่งยืน (Meyor, 2006) การศึกษาชั้นเรียน เป็นนวัตกรรมที่เน้นให้นักเรียนมีแนวคิดที่แตกต่างจากห้องเรียนเดิม (Lewis, 2002) ซึ่งการศึกษาชั้นเรียนมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การร่วมกันวางแผนบทเรียน (Plan) เป็นการร่วมมือกันระหว่างนักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย และครูผู้ทำการสอน โดยเริ่มต้นจากการกำหนดกิจกรรมปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ใช้สถานการณ์ปัญหาปลายเปิด และสร้างสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับสภาพจริง จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วัตรกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการแบบเปิด 2) การร่วมกันสังเกตชั้นเรียน (Do) ในขั้นตอนนี้ครูจะนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงในชั้นเรียน โดยมีทีมวิจัยเข้าร่วมสังเกต ในการสังเกตนั้นต้องสังเกตว่าจากการใช้สื่อการเรียนรู้นักเรียนเกิดการแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์อะไรบ้าง 3) การสะท้อนผลบทเรียนร่วมกัน (See) เป็นขั้นตอนสะท้อนเกี่ยวกับผลที่ได้จากการสังเกตการสอนว่านักเรียนได้เกิดการแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์หรือไม่อย่างไร เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้แล้วนำเอาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในห้องเรียนใหม่อีกครั้งในปีการศึกษาหน้า (Inprasitha, 2010)

การเรียนการสอนในวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเอง มีอิสระในการคิด มีความกล้าที่จะแสดงออก มีคำตอบที่หลากหลายจากปัญหาปลายเปิดที่ครูได้สร้างขึ้น โดยนำเอาสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดเป็นตัวกำหนดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ และมีสื่อการเรียนรู้เป็นตัวหลักที่สำคัญในการสร้างสถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน ซึ่งการสอนในวิธีการแบบเปิดมี 4 ขั้นตอนคือ 1) ขั้นการนำเสนอปัญหาปลายเปิด (Posing Open-ended Problem) เป็นขั้นที่ครูผู้สอนต้องสร้างปัญหาปลายเปิดให้เป็นปัญหาของนักเรียน 2) ขั้นการเรียนรู้ด้วยตัวเองของผู้เรียน (Student' self-Learning) เป็นขั้นที่ครูให้นักเรียนได้ทำการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม ซึ่งครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้เกิดการแสดงแทนแนวคิดที่หลากหลาย 3) ช่วงอภิปรายบทเรียน (Whole Class Discussion and Comparison) เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้ออกมานำเสนอแนวคิดหรือวิธีที่กลุ่มได้ทำการแก้ปัญหา และ 4) ขั้นตอนการสรุปบทเรียนโดยการเชื่อมโยง (Summarization Through Connecting Students' Mathematical Ideas Emerged in the Classroom) เป็นขั้นที่ครูสรุปแนวคิดหรือวิธีการแสดงแทนต่าง ๆ ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน (Inprasitha, 2010)

การเรียนการสอนในบริบทการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ออกมาในรูปแบบต่าง ๆ

ด้วยตัวนักเรียนเอง เนื่องจากแนวคิดทางคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นนามธรรม (Cramer & Karnowski, 1995) ได้แบ่งการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ ออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) การแสดงแทนด้วยสื่อ (Manipulative aids) 2) การแสดงแทนด้วยรูปภาพ (Picture or Diagram) 3) การแสดงแทนด้วยสัญลักษณ์การเขียน (Written Symbols) 4) การแสดงแทนด้วยสัญลักษณ์การพูด (Verbal Symbols) 5) บริบทในชีวิตจริง (Real-World Situations) การแสดงแทนทั้ง 5 รูปแบบนี้ช่วยให้ผู้เรียนอธิบายแนวคิดของตนเองทางคณิตศาสตร์ ถ้าผู้เรียนมีความสามารถในการแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแสดงแทนที่แตกต่างกันไปนั้น แสดงว่าผู้เรียนมีความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิเคราะห์ลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเกี่ยวกับการคูณของนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจลักษณะของการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเกี่ยวกับการคูณของนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสำรวจการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สา ในชั้นเรียนที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด ตามกรอบแนวคิดของ Cramer & Karnowski (1995) ใช้การวิเคราะห์ผลงานของนักเรียน และการวิเคราะห์โปรโตคอล (Protocol Analysis) โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการวิจัยดังนี้

บริบทของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านแม่สา ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านแม่สา ตำบลแม่สา อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนบ้านแม่สา ได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยได้ส่งครูคณิตศาสตร์เข้ารับการอบรมจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปีการศึกษา 2552 และนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 เป็นต้นมา โดยในปีการศึกษา 2552 ได้มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ในปีการศึกษา 2553 ได้ขยายระดับชั้นเป็นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2, 4 และ 5 ปัจจุบันได้จัดการเรียนการสอนที่ใช้วัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สา อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงสำรวจจากผลงานเขียนของนักเรียนทั้งชั้นเรียนและจากการทำกิจกรรมกลุ่มย่อยที่มีการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 คน

การดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดผู้ร่วมวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 3 คน ประกอบด้วยนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีรายละเอียดของผู้ช่วยวิจัย ดังนี้

1) ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 1 เป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตโดยได้ศึกษาในรายวิชาคณิตศาสตร์สำหรับครูประถมศึกษา ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ที่เน้นการแก้ปัญหาของสำนักพิมพ์ GAKKOHTOSHO CO., LTD. ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดและสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดได้ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำความเข้าใจการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน

2) ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 2 เป็นครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สา ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ปี 2543 ประสบการณ์การสอน 16 ปีประจำการโรงเรียนบ้านแม่สาตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 เข้าร่วมโครงการการจัดการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด และเป็นครูพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่ใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดทำให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดและสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดได้ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำความเข้าใจการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้วิจัย จัดบันทึกกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยการบันทึกวิธีคิด

3) ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 3 เป็นนักศึกษาปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2561 ซึ่งสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยได้ศึกษาในรายวิชาการกระบวนการนำเสนอในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน กระบวนการเชื่อมโยงในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน กระบวนการพิสูจน์และให้เหตุผลในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน เรขาคณิตในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน จำนวนและการดำเนินการในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน กระบวนการแก้ปัญหาในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน การวัดในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน พีชคณิตในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ความน่าจะเป็นและสถิติ

ในคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน และกระบวนการสื่อสารคณิตศาสตร์ระดับโรงเรียน ผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการวิเคราะห์หนังสือเรียนคณิตศาสตร์ที่จัดทำขึ้นภายใต้ความร่วมมือระหว่าง Center for Research on International Cooperation in Educational Development (CRICED), University of Tsukuba ประเทศญี่ปุ่นและศูนย์วิจัยคณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 ได้เข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดสมรรถนะทางด้านการคิดทางคณิตศาสตร์ในโครงการพัฒนาการคิดขั้นสูงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ทำให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ที่ใช้การศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดและสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้วัตรกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิดได้ รวมทั้งมีประสบการณ์ในการทำความเข้าใจการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่ร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับผู้วิจัย จัดบันทึกกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียนโดยการบันทึกวิถีทัศน์

เครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3) จำนวน 10 คาบ

ตารางที่ 1 แสดงเป้าหมายระดับหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายรายคาบและการคาดคะเนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

เป้าหมายระดับหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3)	แผนการจัดการเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายรายคาบ	การคาดคะเนแนวคิดทางคณิตศาสตร์
1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยคสัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้างแผนภาพบล็อกแทนการดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้างตารางการคูณของ $6 \times \square$, $7 \times \square$, $8 \times \square$, $9 \times \square$ และ $1 \times \square$ ได้	1	ตารางการคูณของ 6	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยคสัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้างแผนภาพบล็อกแทนการดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้างตารางการคูณของ 6 ได้	1. นักเรียนวาดบล็อกแสดงแทนการคูณ 2. นักเรียนเขียนประโยคสัญลักษณ์การคูณ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เป้าหมายระดับหน่วย การเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3)	แผนการ จัดการ เรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายรายคาบ	การคาดคะเน แนวคิดทาง คณิตศาสตร์
4. นักเรียนสามารถนำการคูณไปใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสมได้	2	บัตรการคูณของ 6	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์สมการ และอ่านประโยคสัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้างโจทย์ปัญหาการคูณได้	1. นักเรียนจะวาดภาพแสดงแทนการคูณ 2. นักเรียนเขียนประโยคสัญลักษณ์การคูณ 3. นักเรียนสร้างโจทย์ปัญหาการคูณ
	3	ตารางการคูณของ 7	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์สมการ และอ่านประโยคสัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้างแผนภาพบล็อกแทนการดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้างตารางการคูณของ 7 ได้	1. นักเรียนวาดบล็อกแสดงแทนการคูณ 2. นักเรียนเขียนประโยคสัญลักษณ์การคูณ
	4	บัตรการคูณของ 7	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์สมการ และอ่านประโยคสัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถนำตารางการคูณไปใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสมได้	1. นักเรียนวาดภาพแสดงแทนการคูณ 2. นักเรียนเขียนประโยคสัญลักษณ์การคูณ
	5	ตารางการคูณของ 8	1. นักเรียนสามารถเขียนแสดงแทนการคูณด้วยประโยคสัญลักษณ์	1. นักเรียนวาดบล็อกแสดงแทนการคูณ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เป้าหมายระดับหน่วย การเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3)	แผนการ จัดการ เรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายรายคาบ	การคาดคะเน แนวคิดทาง คณิตศาสตร์
			สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้าง แผนภาพบล็อกแทนการ ดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้าง ตารางการคูณของ 8 ได้	2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ
	6	บัตรการคูณ ของ 8	1. นักเรียนสามารถเขียน แสดงแทนการคูณด้วย ประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถนำ ตารางการคูณไปใช้ใน สถานการณ์ที่เหมาะสม ได้	1. นักเรียนวาด ภาพแสดงแทน การคูณ 2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ
	7	ตารางการ คูณของ 9	1. นักเรียนสามารถเขียน แสดงแทนการคูณด้วย ประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้าง แผนภาพบล็อกแทนการ ดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้าง ตารางการคูณของ 9 ได้	1. นักเรียนวาด บล็อกแสดงแทน การคูณ 2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ
	8	บัตรการคูณ ของ 9	1. นักเรียนสามารถเขียน แสดงแทนการคูณด้วย ประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้	1. นักเรียนวาด ภาพแสดงแทน การคูณ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

เป้าหมายระดับหน่วย การเรียนรู้ เรื่อง การคูณ (3)	แผนการ จัดการ เรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	เป้าหมายรายคาบ	การคาดคะเน แนวคิดทาง คณิตศาสตร์
			2. นักเรียนสามารถสร้าง โจทย์ปัญหาการคูณได้	2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ
	9	ตารางการ คูณของ 1	1. นักเรียนสามารถเขียน แสดงแทนการคูณด้วย ประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้าง แผนภาพบล็อกแทนการ ดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้าง ตารางการคูณของ 1 ได้	1. นักเรียนวาด ภาพแสดงแทน การคูณ 2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ
	10	บัตรการคูณ ของ 1	1. นักเรียนสามารถเขียน แสดงแทนการคูณด้วย ประโยคสัญลักษณ์ สมการ และอ่านประโยค สัญลักษณ์การคูณได้ 2. นักเรียนสามารถสร้าง แผนภาพบล็อกแทนการ ดำเนินการของจำนวนได้ 3. นักเรียนสามารถสร้าง ตารางการคูณของ 1 ได้	1. นักเรียนวาด ภาพแสดงแทน การคูณ 2. นักเรียนเขียน ประโยค สัญลักษณ์การคูณ

2. กล้องถ่ายภาพ ใช้สำหรับบันทึกภาพการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน และผลงานของนักเรียน

3. เครื่องบันทึกวีดิทัศน์ ใช้สำหรับบันทึกภาพเคลื่อนไหวและพฤติกรรมแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นชั้นเรียนที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดต่อนักเรียน ในกิจกรรมกลุ่มได้บันทึกพฤติกรรมแก้ปัญหาของนักเรียนในขณะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ รวมถึงการนำเสนอผลงาน การอภิปรายหน้าชั้นเรียนของนักเรียน

และการสรุปแนวคิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งชั้น โดยเครื่องมือเน้นการบันทึกเกี่ยวกับการแสดงแทนแนวคิดของนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลแสดงการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนด้วยรูปภาพ

4. แบบบันทึกการสังเกต ใช้สำหรับบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน

แบบบันทึกการสังเกต			
ระดับชั้น	โรงเรียน	สอนระดับชั้น/วิชา/ตำแหน่ง	
ชื่อผู้สังเกต	สอนระดับชั้น/วิชา/ตำแหน่ง	จำนวน คาบ	
หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง	จำนวน คาบ	เวลา	
คาบที่สังเกต คาบที่ เรื่อง	จำนวน คาบ	เวลา	
วันที่ เดือน พ.ศ.			
คำสัง	คำพูด/พฤติกรรมของนักเรียน	แนวคิดของนักเรียน	ภาพประกอบ

ภาพที่ 1 ภาพตัวอย่างแบบบันทึกการสังเกต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิดีทัศน์บันทึกการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน เป็นข้อมูลที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ

2. โพรโทคอล เป็นข้อมูลที่ได้จากการถอดวิดีโอทัศน์ จัดทำเป็น Item ซึ่งแสดงคำพูดของนักเรียนที่พูดในระหว่างการแก้ปัญหาโดยวิธีการคิดพร้อมออกเสียงและข้อมูลการเคลื่อนไหวทางกายที่เกี่ยวข้อง

3. ภาพผลงานนักเรียน เป็นข้อมูลที่นักเรียนคิดและเขียนในการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งมีข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การดำเนินการก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 การปฏิบัติการสอนและสังเกตชั้นเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้เข้าร่วมการสังเกตชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์โดยใช้นวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียน และวิธีการแบบเปิดเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

พื้นฐานของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ลักษณะนิสัย ความสนใจ บุคลิกภาพและพฤติกรรม การแสดงออก การแสดงแทน ตลอดจนพฤติกรรมการทำงานร่วมกับเพื่อน

1.2 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 11 เรื่องการคูณ (3) ผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัยได้ร่วมกันสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ คือ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สา, ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สา และครูประจำวิชาคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านแม่สา

1.3 การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ในการวางกล้องวิดีโอเพื่อบันทึกภาพวิดีโอ ในขณะที่เก็บข้อมูล รวมไปถึงการนำการวิเคราะห์ผลงานเขียนของนักเรียน

2. การดำเนินการระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สาที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ซึ่งผู้ช่วยวิจัยทำหน้าที่บันทึกพฤติกรรมแสดงแทนของผู้เรียนโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมหรือแทรกแซงการคิดของนักเรียนและผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนและดำเนินการในชั้นเรียนโดยวันและเวลาในการเก็บข้อมูลสามารถแสดงได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดง วัน เวลา และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้	วัน/เดือน/ปี	เวลา
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ตารางการคูณของ 6	19 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง บัตรการคูณของ 6	20 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ตารางการคูณของ 7	21 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง บัตรการคูณของ 7	24 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ตารางการคูณของ 8	25 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง บัตรการคูณของ 8	26 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ตารางการคูณของ 9	27 ธันวาคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง บัตรการคูณของ 9	2 มกราคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ตารางการคูณของ 1	3 มกราคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง บัตรการคูณของ 1	3 มกราคม พ.ศ. 2562	1 ชั่วโมง

3. การดำเนินการหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลงานนักเรียนมาวิเคราะห์รูปแบบการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ โดยใช้วิธีตัดทอนมาถอดโพทโทคอลประกอบการวิเคราะห์ ตามกรอบแนวคิดของ Cramer & Karnowski (1995)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลงานเขียนของนักเรียน และวิเคราะห์โปรโตคอล (Protocol Analysis) และตามกรอบแนวคิดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของ Cramer & Karnowski (1995) ในเรื่องการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ (Picture)

ภาพที่ 2 แสดงโครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผลงานเขียนของนักเรียน และวิเคราะห์โปรโตคอล (Protocol Analysis) ที่ได้จากการถอดจากวิดีโอทัศน์ ของแผนการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน ตามกรอบแนวคิดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของ Cramer & Karnowski (1995)

ตารางที่ 3 แสดงผลสรุปการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนในรูปแบบคุณภาพ

ลำดับ	รูปแบบการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์	การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียน
1	การแสดงแทนจำนวน	ภาพบล็อก, ภาพสิ่งของต่าง ๆ ตามประสบการณ์ของนักเรียน
2	การแสดงแทนการคูณ	การวงกลม, การวาดภาพแสดงการอยู่เป็นกลุ่มของสิ่งของ, วาดบล็อกติดกัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัด การเรียนรู้	ชื่อกิจกรรม	การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ
1	ตารางการคูณของ 6	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
2	บัตรการคูณของ 6	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
3	ตารางการคูณของ 7	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
4	บัตรการคูณของ 7	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
5	ตารางการคูณของ 8	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
6	บัตรการคูณของ 8	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
7	ตารางการคูณของ 9	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
8	บัตรการคูณของ 9	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
9	ตารางการคูณของ 1	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ
10	บัตรการคูณของ 1	- แสดงแทนจำนวน - แสดงแทนการคูณ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ตามขั้นตอนวิธีการแบบเปิด โดยอาศัยรูปแบบการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ของ Cramer & Karnowski (1995) ผลการวิจัยพบว่า ในขั้นตอนการแก้ปัญหาด้วยตนเองของนักเรียน ภายใต้บริบทของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) นักเรียนมีการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพ 2 แบบ ได้แก่

1. การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเพื่อแสดงแทนจำนวน โดยนักเรียนวาดรูปบล็อกสี่เหลี่ยม หรือรูปสิ่งต่าง ๆ ตามประสบการณ์ของนักเรียน เช่น รูปแอปเปิ้ล ส้ม ลูกโป่ง รูปสัตว์ต่าง ๆ เพื่อแสดงแทนจำนวนต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานการณ์ปัญหา เพื่อจำลองวิธีการคิดในการหาจำนวน

ทั้งหมดจากการคุณและนักเรียนใช้การวงกลม การเขียนสิ่งของอยู่ด้วยกันเกี่ยวกับรูปที่วาดเพื่ออธิบายว่าเป็นการแสดงแทนจำนวนของกลุ่มและสมาชิกในแต่ละกลุ่มจากภาพหรือสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้

2. การแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพเพื่อแสดงแทนการคูณกันของจำนวน โดยนักเรียนวาดวงกลมแสดงความเป็นกลุ่ม เพื่ออธิบายให้เห็นประโยคสัญลักษณ์ของการคูณ ที่ซึ่งตัวตั้งคูณมาจากจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม ตัวคูณมาจากจำนวนกลุ่ม และผลคูณมาจากจำนวนสมาชิกทั้งหมด

อภิปรายผล

จากการศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยอาศัยรูปแบบการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของ Cramer & Karnowski (1995) ผู้วิจัยมีประเด็นการอภิปรายผล ดังนี้

การแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน ภายใต้บริบทของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) โดยเน้นสถานการณ์ปัญหาปลายเปิดที่มีส่วนสำคัญทำให้นักเรียนเกิดการแสดงแทนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งการแสดงแทนของนักเรียนจะช่วยให้ทราบว่านักเรียนมีความเข้าใจในความหมายของการคูณและการเขียนประโยคสัญลักษณ์การคูณ ซึ่งสอดคล้องกับ Cramer & Karnowski (1995) ที่กล่าวไว้ว่า นักเรียนมีวิธีการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เมื่อเขาได้รับโอกาสในการแสดงแทนความคิดรวบยอดด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน ถ้านักเรียนมีความสามารถในการแสดงแทนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเชื่อมโยงระหว่างวิธีการแสดงแทนที่แตกต่างกันไปนั้น แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจทางคณิตศาสตร์

นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียนมีการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพที่แตกต่างกันตามประสบการณ์และชีวิตประจำวันของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Piaget (1896-1980 อ้างถึงใน Boeree, 2006) ที่กล่าวว่า เด็กในช่วงอายุ 2-7 ปี จะมีพัฒนาการในระดับ Preoperational Stage คือ เด็กจะมีสติปัญญาอยู่ในขั้นคิดก่อนปฏิบัติการ เริ่มที่จะเรียนรู้จัดระบบความคิด เรียนรู้ภาษาและใช้สัญลักษณ์ได้ สามารถบอกสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน แต่ยังไม่สามารถใช้เหตุผลได้อย่างลึกซึ้ง และสอดคล้องกับ Hiebert & Carpenter (1992) ที่กล่าวว่า การใช้การแสดงแทนหลายรูปแบบ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์และเชื่อมโยงการแสดงแทนที่เหมือนกันหรือแตกต่างกัน จะสนับสนุนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระและทักษะกระบวนการ นักเรียนจะสามารถทำความเข้าใจทั้งรูปแบบ โครงสร้างของการแสดงแทนแต่ละรูปแบบและสามารถเลือกใช้การแสดงแทนที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้สอนสามารถนำแนวทางการศึกษาการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพของนักเรียนในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่อยู่ในบริบทของการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) และวิธีการแบบเปิด (Open Approach) ไปใช้ในการออกแบบ

การจัดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ในระดับโรงเรียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมว่านักเรียนมีการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพในขั้นตอนอื่น ๆ ของวิธีการแบบเปิด
2. ควรออกแบบสถานการณ์ปัญหาและใบกิจกรรมเพื่อสนับสนุนหรือกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการแสดงแทนทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปภาพที่หลากหลาย

References

- Boeree, C. G. (2006). **Personality Theories**. Pennsylvania: Psychology Department Shippensburg University.
- Cramer, K. & Karnowski, L. (1995). The Importance of Informal Language in Representing Mathematical Ideas. **Teaching Children Mathematics**. 1(6), 332-335.
- Hiebert, J. & Carpenter, T. P. (1992). Learning and Teaching with Understanding. In D. A. Grouws (E.D.), **Handbook of Research on Mathematics Teaching and Learning**. New York: MacMilan.
- Inprasitha, M. (2010). Adapting Lesson Study in APEC Member Economies. **Proceeding of APEC Conference on Replicating Exemplary Practices in Mathematics Education**. 8-12 March 2010. Ko Samui, Surat Thani, Thailand.
- Lewis, C. (2002). **Lesson Study: A handbook of teacher-led instructional change**. Philadelphia: Research for Better Schools, Inc.
- Makanong, A. (2004). **lakkaṇ lae naēothāṅ kaṇchatkaṇ rianrū konmusāra kaṇrianrū khanittasāt** [Principles and guidelines for learning management in the subject group learning mathematics]. Bangkok: Center of Textbook and Academic Document, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Meyor, D. (2006). **Lesson Study: The Effect on Teachers and Students in Urban Middle School**. Baylor University.
- Plaengprasopchok, S. (2015). **thaksa krabuānkaṇ thāṅ khanittasāt** [Mathematical process skills]. Retrieved March 20. 2018 from <http://mathprocess2558.blogspot.com/2015/05/blog-post.html>.
- Shimizu, S. (2006). Professional Development through Lesson Study: A Japanese Case. **The APEC International Symposium on Innovation and Good Practices for Teaching and Learning Mathematics through Lesson Study**. Khon Kaen, Thailand.

การศึกษาผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพครู
โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด

STUDY OF LEARNING OUTCOMES FOR CURRICULUM DEVELOPMENT
COURSE OF PROFESSIONAL TEACHER STUDENTS USING A HYBRID
LEARNING

สุวรรณา จุ้ยทอง
Suwana Juithong

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum
Thani Province
Email: Su_Jui2012@hotmail.co.th

Received: May 8, 2023
Revised: August 13, 2023
Accepted: August 19, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด รายวิชา การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็น แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ๆ ละ 8 ชั่วโมง แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 และแบบสอบถาม ความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และ 2) ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.64$)

คำสำคัญ

ผลการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนรู้แบบไฮบริด

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare the learning outcomes of curriculum development courses of professional teacher students after receiving Hybrid Learning with the criteria of 70 percent of the full score, and 2) study the satisfaction of professional teacher students after receiving Hybrid Learning. The sample group was professional teacher students, Faculty of Education, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage of His Majesty the King. In the second semester of the academic year 2022, 1 room of 25 students, selected by a cluster random sampling. The research instruments used in this research were 8 lesson plans, 8 hours, the learning outcome test, used in this study is the learning measurement 60 items with reliability 0.87 and the satisfaction questionnaire has reliability was 0.85. The statistics used for data analysis was mean, standard deviation and t-test for one sample.

The research results found that: 1) The learning outcomes of curriculum development courses of professional teacher students after receiving the hybrid learning, higher than 70 percent of the full score criteria, at the 0.05 level of significance. And 2) the satisfaction study of professional teacher students after receiving the hybrid learning, the overall it was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.73, SD = 0.64).

Keywords

Learning Outcomes, Curriculum Development, Hybrid Learning

ความสำคัญของปัญหา

การเรียนรู้แบบไฮบริด (Hybrid Learning) นับเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้สมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21 เป็นการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยในปัจจุบัน ข้อดีของการเรียนในชั้นเรียนและข้อดีของการเรียนระบบการศึกษาทางไกลทางอิเล็กทรอนิกส์มาผสมผสานกัน เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนและเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบไฮบริดเป็นลักษณะการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ทั้งในลักษณะเผชิญหน้า และการเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ในการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย ปัจจุบันการเรียนรู้แบบไฮบริด ได้ถูกนำมาใช้กันในการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับ เพื่อลดช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่างเต็มศักยภาพ อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้แบบไฮบริดจึงเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาไทย (Bamrungsetthapong, Tharnpanya & Satjharuthai, 2020)

การเรียนรู้แบบไฮบริดเป็นการบูรณาการการเรียนการสอนแบบออนไลน์ผ่านระบบ เครือข่าย และการเรียนการสอนในห้องเรียนที่มีการเรียนแบบเผชิญหน้าเข้าด้วยกัน โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อ และเครื่องมือในสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ที่ท้าทายและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนด้วย ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองได้ดี ซึ่งในการเรียนรู้แบบไฮบริดเป็นระบบการจัดการเรียนการสอนที่หลอมรวมในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการเรียนการสอนในชั้นเรียนเข้าไว้ด้วยกัน อย่างเหมาะสม โดยเน้นการผสมผสานวิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนผ่านเครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุกและได้ใช้กระบวนการคิดรวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ (Yaso, 2017)

อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการการเรียนรู้แบบไฮบริดมาใช้ให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเตรียมความพร้อมในทุกด้าน เช่น ด้านการจัดการ ด้านเทคโนโลยี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และที่สำคัญคือการเตรียมความพร้อมให้แก่ตัวผู้สอนและตัวผู้เรียนให้เข้าใจ และก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความต้องการ ความสนใจของตนเอง และสถานที่ที่ผู้เรียนสะดวก ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา โดยมีองค์ประกอบของการเรียนรู้ แบบไฮบริด ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ จะต้องมีสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งออนไลน์และในชั้นเรียน 2) ชุมชนการเรียนรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ถูกจัดให้อยู่ในรูปแบบชุมชนการเรียนรู้ โดยการจำลองประสบการณ์ในห้องเรียนให้เกิดขึ้นในรูปแบบออนไลน์ ทุกคนสามารถช่วยกันให้ข้อมูลสร้างองค์ความรู้ 3) การออกแบบบทเรียน ซึ่งบทเรียนจะต้องสามารถตอบโจทย์ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ 4) การมีส่วนร่วมและการโต้ตอบในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์และในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน 5) การประเมินผลและป้อนกลับ การจัดการเรียนรู้จะต้องประเมินและสะท้อนผลป้อนกลับได้ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนออนไลน์ ความก้าวหน้าในการเรียนออนไลน์ อาจใช้การเรียนรู้แบบต่าง ๆ เข้ามาผสมผสานกันตามความเหมาะสม (Tangjityuenyong, 2022) การบริหารจัดการการเรียนรู้แบบไฮบริดจะมีระบบการจัดการข้อมูล การบันทึก จัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ไว้ในพื้นที่ส่วนกลาง ซึ่งทั้งผู้เรียนและผู้สอนต่างก็มีสิทธิ์สามารถเข้าถึงข้อมูลเหล่านี้ได้ทุกที่ทุกเวลารวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้แบบย้อนหลังได้ด้วย

การจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ที่ต้องเพิ่มทักษะการสอนให้อาจารย์ผู้สอนมีความรู้วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนรวมถึงการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้วย ตลอดจนใช้เตรียมความพร้อมในการจัดทำเนื้อหาวิชาที่สอนและกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย โดยมุ่งไปสู่ระบบการเรียนการสอนสมัยใหม่ จึงเกิดเป็นความร่วมมือกันของทุกฝ่ายในการที่จะช่วยเหลือและพัฒนา นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (Low academic achievement) ให้สามารถเรียนรู้และติดตามบทเรียนในช่วงสถานการณ์ที่ไม่ปกติได้ การที่นักศึกษาต้องอยู่บ้านนาน ๆ และมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนย่อมส่งผลให้นักศึกษาได้รับผลกระทบ จากการที่นักศึกษาต้อง

หยุดการเรียนรู้ เปิดเรียนล่าช้า หรือการที่นักศึกษาอยู่บ้านนาน ๆ อาจทำให้ความรู้ที่เคยเรียนแล้วลืมไปได้ ทำให้อาจารย์ผู้สอนต้องมีการทบทวนความรู้เดิมอีกครั้งซึ่งเรียกว่าปรากฏการณ์ความรู้ที่ถดถอยไปหลังจากปิดภาคการศึกษา (Kuhfeld, 2018)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำหลักการ แนวคิด การเรียนรู้แบบไฮบริดมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ ซึ่งในรายวิชานี้ นักศึกษาต้องมีความรู้ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีทักษะและความสามารถในการออกแบบหลักสูตร การสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม สารสะท้อนถึงที่นักศึกษาสามารถได้ออกแบบหลักสูตรรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การใช้การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูได้หรือไม่
2. ผลของการใช้การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร นักศึกษาวิชาชีพครูมีความพึงพอใจเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 2 ห้อง จำนวน 48 คน ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร รหัสวิชา ETP513

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร รหัสวิชา ETP513 จำนวน 1 ห้อง จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

แบบแผนการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบแผนการทดลองเบื้องต้น (pre-experimental design) ซึ่งดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการทดลองระยะหนึ่งและทดสอบหลังการทดลอง The Single – Group, Posttest Only Design (Klangphahol, 2018)

X O

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด

O หมายถึง การวัดผลหลังการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งมีความแตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องพบกันตลอดในห้องเรียน เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์โดยจะมีการผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (Synchronous) และคนละเวลา (Asynchronous) ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้แบบมีสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้แบบออนไลน์สามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ที่สมบูรณ์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ การทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ร่วมกัน และการสร้างความรู้ ผู้วิจัยจึงออกแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้จะมีขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 สรุปความรู้ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและป้อนกลับ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนสามารถยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน หรืออาจให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มใช้รูปแบบผสมผสานได้โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มระบุปัญหาหรือข้อมูลสำคัญร่วมกัน โดยทุกคนในกลุ่มเข้าใจปัญหา เหตุการณ์ที่ผู้วิจัยได้มอบหมายงานให้ทำนอกห้องเรียน ซึ่งผู้เรียนในแต่ละกลุ่มอาจพบกันในรูปแบบออนไลน์หรือผู้เรียนนัดเวลามาพบกันก็ได้ เช่น ปัญหาการพัฒนาหลักสูตรที่ให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการประเมินหลักสูตรของการศึกษาในแต่ละระดับพบปัญหาอะไรบ้างที่ควรนำปัญหามาปรับปรุงหลักสูตรต่อไป เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน เป็นการเรียนรู้ในห้องเรียนซึ่งอาจใช้รูปแบบออนไลน์หรือการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบออฟไลน์ก็ได้ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มระดมสมองวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ และหาเหตุผลมาอธิบาย โดยอาศัยความรู้เดิมของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม เป็นการช่วยกันคิดอย่างมีเหตุมีผล

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ขั้นนี้ผู้เรียนทุกกลุ่มต้องมีการแบ่งหน้าที่กันสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้วิจัยให้ผู้เรียนทุกกลุ่มใช้เวลาในห้องเรียน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยให้ผู้เรียนมีอิสระจะในการเลือกพบกันแบบออนไลน์หรือผู้เรียนพบกันแบบห้องเรียนออฟไลน์ก็ได้

ขั้นตอนที่ 4 สรุปความรู้ เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม อาจเป็นการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบออนไลน์หรือการเรียนรู้ในห้องเรียนแบบออฟไลน์ก็ได้ โดยผู้วิจัยใช้การเรียนรู้แบบการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งในแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปรวบรวมความรู้และแนวคิดของกลุ่มเกี่ยวกับกลไกการเกิดปัญหา เพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้เพื่อนำมาใช้แก้ในการปัญหาที่แต่ละกลุ่มได้รับ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและป้อนกลับ ขั้นตอนนี้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผู้เรียนในแต่ละกลุ่มสามารถบอกได้ว่าจากการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในห้องเรียนอาจเป็นรูปแบบออนไลน์หรือออฟไลน์มีเนื้อหาสาระใดบ้างที่อาจไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม หรือผู้สอนอาจช่วยให้ข้อมูลป้อนกลับในส่วนของการสรุปความรู้ในการแก้ปัญหาของเรื่องต่าง ๆ เหมาะสมหรือสมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลในส่วนไหน หรือผู้เรียนอาจมีการสรุปความรู้คลาดเคลื่อนบ้างไหม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลและร่วมกันสะท้อนคิด

ผู้วิจัยนำทุกแผนการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพด้านความสอดคล้องหรือความเหมาะสม ผลการตรวจสอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกันมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, $SD = 0.43$)

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร เป็นแบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามแล้วนำผลพิจารณามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยวิธีของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20) ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.89

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด โดยปรับมาจากแบบสอบถามความพึงพอใจจาก Juithong (2023) ได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง ซึ่งมีลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแนวทฤษฎีของลิเคิร์ท (Wongrattana, 2017) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพครูไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามนิยามศัพท์ ผลการพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) โดยการคำนวณจากสูตรครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามความพึงพอใจเท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยเป็นผู้สอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด นักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 25 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน แผนละ 8 ชั่วโมง ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2565

3. หลังจากนักศึกษาวิชาชีพรูเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด ผู้วิจัยได้ประเมินผลการเรียนรู้ และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรูหลังเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้และแบบสอบถามความพึงพอใจ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวัดผลการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพรูหลังโดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test for one sample)

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรู รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร หลังเรียน โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด จากคะแนนที่ได้จากการประเมินโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นรายข้อ แปลความหมายระดับความพึงพอใจของนักศึกษา โดยใช้เกณฑ์ของ Srisaard (2011) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพรู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

N = 25

คะแนนความสามารถ ในการเขียนสื่อความ	ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม 60 คะแนน = 42 คะแนน				
	$\bar{X}$	SD	df	t	Sig.
	48.95	0.64	24	2.17*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาวิชาชีพรู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 48.95 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม แสดงว่า คะแนนผลการเรียนรู้ ของนักศึกษาวิชาชีพรู หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาหลัง
ได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 รายวิชาการพัฒนา
หลักสูตร

ข้อ	คำถาม	N	$\bar{x}$	SD	ระดับ
1	อาจารย์ชี้แจงรายละเอียดของรายวิชาและแผนการสอนให้นักศึกษาทราบในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.80	0.50	มากที่สุด
2	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด เช่น ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน/การวัดผลและประเมินผล เป็นต้น	25	4.68	0.90	มากที่สุด
3	อาจารย์จัดการเรียนการสอนตามรายละเอียดของรายวิชาและแผนการสอนที่กำหนดไว้ในจัดการการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.76	0.44	มากที่สุด
4	อาจารย์มีการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด เช่น มีสื่อวีดิทัศน์ เอกสารประกอบการสอน ใบความรู้ ใบกิจกรรม เพอร์เวอร์พอยต์ ให้นักศึกษาได้ศึกษาที่บ้าน และมาร่วมกัน ฝึกปฏิบัติจริง อภิปรายกลุ่ม นำเสนอผลงาน และการสร้างหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในห้องเรียน เป็นต้น	25	4.80	0.65	มากที่สุด
5	อาจารย์มีการใช้วิธีการสอนและสื่อการสอนที่หลากหลายสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา บริบท และสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ตามความต้องการ และความถนัดของนักศึกษาในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.72	0.74	มากที่สุด
6	อาจารย์แนะนำแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้กับนักศึกษาที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.88	0.33	มากที่สุด
7	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.68	0.69	มากที่สุด
8	อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นเพื่อการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.84	0.47	มากที่สุด
10	อาจารย์ได้ตรวจผลงานและแจ้งผลให้นักศึกษาทราบเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.76	0.52	มากที่สุด
11	อาจารย์แนะนำตำราหลักหรือเอกสารประกอบการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.68	0.85	มากที่สุด
12	อาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างเป็นกันเอง มีความเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.56	0.85	มากที่สุด
13	อาจารย์ทำการวัดผล และประเมินผลได้สอดคล้องและครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.76	0.52	มากที่สุด
14	อาจารย์เข้าสอนสม่ำเสมอ และตรงต่อเวลาในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.68	0.69	มากที่สุด

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อ	คำถาม	N	$\bar{X}$	SD	ระดับ
15	นักศึกษามีความรู้สึกที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด	25	4.60	0.87	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		25	4.73	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า หลังจากที่นักศึกษาวิชาชีพรุได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงสุด มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุดคือ อาจารย์แนะนำแหล่งการเรียนรู้อย่างหลากหลายให้กับนักศึกษาเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบไฮบริด ($\bar{X} = 4.88$, $SD = 0.33$) รองลงมาที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คืออาจารย์กำหนดให้นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีในการสืบค้นเพื่อการเรียนรู้ ในการเรียนรู้แบบไฮบริด ($\bar{X} = 4.84$, $SD = 0.47$) และเมื่อพิจารณารายข้อที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่ำที่สุด มีค่าอยู่ในระดับมากที่สุด คืออาจารย์มีมนุษยสัมพันธ์ และให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาอย่างเป็นกันเองมีความเหมาะสมกับการเรียนรู้แบบไฮบริด ($\bar{X} = 4.56$, $SD = 0.85$)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพรุหลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรุ หลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73$, $SD = 0.64$)

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพรุ โดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด ผู้วิจัยขออภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักศึกษาวิชาชีพรุหลังได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริดมีผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร มีคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้แบบไฮบริด ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ จะต้องมีส่วนแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมทั้งผู้วิจัยได้การออกแบบใบกิจกรรม กระบวนการสร้างหลักสูตรเป็นลำดับขั้นตอน ซึ่งตอบสนองความต้องการของนักศึกษาวิชาชีพรุ ตามคำอธิบายรายวิชาที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร ซึ่งนักศึกษาวิชาชีพรุต้องนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Tangjityuenyong (2022) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบไฮบริด ควรมีองค์ประกอบของการเรียนรู้จะต้องมีส่วนแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทั้งออนไลน์และในชั้นเรียน และการออกแบบบทเรียน ซึ่งบทเรียนจะต้องสามารถ

ตอบโจทย์ผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถนำข้อดีของเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ได้ และอาจเนื่องจากผู้วิจัยออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีขั้นตอนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า โดยใช้กระบวนการกลุ่ม นักศึกษาวิชาชีพรุทุกคนต้องมีส่วนร่วมช่วยกันทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งมีการโต้ตอบในระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์หรือการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Bamrungsetthapong, Tharnpanya & Satjaharuthai (2020) กล่าวว่า ในปัจจุบัน การเรียนรู้แบบไฮบริดได้ถูกนำมาใช้กันในการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับ เพื่อลดช่องว่างหรือความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นอย่างเต็มศักยภาพอันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้แบบไฮบริดจึงเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา และยังไปสอดคล้องกับ Yaso (2017) ได้กล่าวว่าการผสมผสานวิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนโดยผ่านเครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่ได้มาตรฐาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงรุกและได้ใช้กระบวนการคิด รวมทั้งสามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนได้

2. ความพึงพอใจของนักศึกษาวิชาชีพรุ หลังจากที่ได้รับการเรียนรู้แบบไฮบริด รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.73, SD = 0.64) อาจเป็นเพราะการเรียนรู้แบบไฮบริด ในรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาวิชาชีพรุ อาจเนื่องจากผู้วิจัยใช้รูปแบบของการเรียนรู้แบบไฮบริด ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยทั้งเรียนแบบการเรียนรู้ในห้องเรียน และการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ผู้วิจัยจะใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ มี 5 ขั้นตอน โดยเฉพาะขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา และขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญโดย ผู้วิจัยให้นักศึกษาวิชาชีพรุได้กำหนดปัญหาเองและเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มในการทำความเข้าใจปัญหาด้วย ซึ่งนักศึกษาวิชาชีพรุต้องร่วมมือกันเรียนรู้และดำเนินการในการเรียนรู้ขั้นตอนต่อไปอย่างต่อเนื่อง ในขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและป้อนกลับ โดยรูปแบบของการเรียนรู้แบบไฮบริด ผู้วิจัยได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนการสอนแบบออนไลน์และการเรียนรู้ในห้องเรียน จะส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ในรายวิชานี้ ซึ่งนักศึกษาทุกคนในแต่ละกลุ่มต้องร่วมมือกันสร้างหลักสูตร รายวิชาเพิ่มเติม สารสะท้อนถึงได้ หรือสร้างหลักสูตรในบริบทของโรงเรียนที่นักศึกษาวิชาชีพรุได้สอนอยู่ในปัจจุบัน โดยสอดคล้องกับกลยุทธ์การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การการร่วมมือ (Collaborate) ซึ่งสอดคล้องกับ Lorico, et al (2021) ได้ศึกษาเรื่อง “An Effective Blended Online Teaching and Learning Strategy during the COVID-19 Pandemic” พบว่า กลยุทธ์การเรียนรู้แบบผสมผสาน 5 องค์ประกอบ คือ การค้นพบ (Discover) การเรียนรู้ (Learn) การฝึกปฏิบัติ (Practice) การร่วมมือ (Collaborate) และ การประเมิน (Assess) นักศึกษาส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจกับกลยุทธ์ DLCPA กลยุทธ์นี้จึงได้รับการพิจารณาเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ดีไปสู่หลักสูตรการสอนเคมี ระดับปริญญาตรี นักศึกษาส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับกลยุทธ์ DLCPA และยังสอดคล้องกับ Bruning, et al (2004) กล่าวว่า หากผู้สอนมีความเชื่อใน

ความสามารถของผู้เรียนโดยผู้เรียนทุกคนมีความสามารถอยู่ในตนเองเมื่อผู้สอนได้จัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นการสร้าง ความเชื่อมั่นนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจในการสร้างชิ้นงานและความสำเร็จในชิ้นงานของผู้เรียนได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน อันเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้สอนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Juithong (2019) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษา ที่มีต่อการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงผลิตภาพรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เชิงผลิตภาพ ในรายวิชาหลักการจัดการเรียนรู้โดยภาพรวมผลการศึกษาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงและการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษา วิชาชีพรุโดยใช้การเรียนรู้แบบไฮบริด ดังนั้นถ้าอาจารย์ที่สนใจจะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ การเรียนรู้แบบไฮบริด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหาร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ขั้นตอนที่ 4 สรุปความรู้ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลและป้อนกลับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอาจนำไปใช้ได้ เลยหรืออาจปรับบางกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถาบันการศึกษานั้น และควรศึกษา ขั้นตอนที่ 1 ในการจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมให้เข้าใจชัดเจน รวมถึงต้องแนะนำแหล่งเรียนรู้ให้กับ นักศึกษาด้วยจะส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนประสบความสำเร็จในการสอนโดยใช้ขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและเกิดความพึงพอใจต่อการจัดการ เรียนรู้แบบไฮบริดด้วย
2. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นหน่วยงานผลิตบัณฑิตวิชาชีพรุให้กับนักศึกษาที่มีความ ประสงค์ที่จะเป็นครู อาจารย์ควรให้โอกาสนักศึกษาได้มีการออกแบบหลักสูตร และ ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลายในรายวิชาชีพรุ พร้อมทั้ง ให้โอกาสในการนำหลักสูตรที่สร้างขึ้นได้นำไปทดลองใช้ในสถานศึกษาจริงด้วย และอาจารย์ให้ข้อมูล ย้อนกลับหรือมีการให้นักศึกษาในห้องเรียนออนไลน์ช่วยกันสะท้อนคิดด้วย ก็จะทำให้ นักศึกษามีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการฝึกลงมือปฏิบัติจริง นักศึกษาก็จะค้นพบองค์ความรู้ด้านหลักสูตรและ การเรียนการสอน โดยผ่านประสบการณ์การสร้างหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พร้อมทั้งมีการ ประเมินหลักสูตรที่นักศึกษาร่างขึ้นด้วย
3. ในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด แต่ละขั้นตอนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น อาจารย์ควรเปิด โอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความรู้ ความสามารถในการนำเสนอองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษาได้สร้าง ขึ้นในระหว่างการจัดกิจกรรมทั้ง 5 ขั้นตอน อาจจัดเวทีในห้องเรียนออนไลน์ให้นักศึกษาได้นำเสนอ ผลงานการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ของ นักศึกษาอีกด้วย

4. ในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด อาจารย์ควรศึกษารูปแบบการทำกิจกรรมที่เอื้อต่ออุปกรณ์ใช้งานของนักศึกษาทั้งคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ แท็บเล็ต ความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนของนักศึกษา ดังนั้นอาจารย์ควรมีความยืดหยุ่นและเปิดโอกาสขยายเวลาในการส่งงาน และกำหนดเกณฑ์การส่งงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย

5. อาจารย์ควรมีการวัดผลประเมินผลนักศึกษาเป็นรายบุคคลหลังจากที่นักศึกษานำเสนอผลงานและให้นักศึกษาร่วมกันสรุปความรู้ต่าง ๆ แล้ว ซึ่งอาจเป็นการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดหรือเป็นการถามตอบสั้น ๆ กับนักศึกษาโดยเป็นการช่วยพัฒนาการเรียนของนักศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากยิ่งขึ้นก่อนที่จะทำการทดสอบผลการเรียนรู้

6. ในการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด อาจารย์ควรมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสามารถประยุกต์ความรู้และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้แบบไฮบริด กับการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ บนเว็บไซต์

References

- Bamrungsetthapong, S., Tharnpanya, P. & Satjharuthai, K. (2020). *kān rian kānsōn bāep hai brit (Hybrid Learning) kap kānphatthana khunnaphāp kānsuksā Thai nai satawat thī yīsip* et [Hybrid Learning and the Quality Improvement of Thailand's Education in the 21st Century]. *Narkbhutparitat Journal Nakhon Si Thammarat Rajabhat University*. 12(3), 213-224.
- Bruning, R., Schraw, G., Norby, M. & Ronning, R. (2004). *Cognitive psychology and instruction* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Merrill/ Prentice Hall.
- Juithong, S. (2023). *kānsuksā phon kānrīanrū rāiwichā kānphatthana laksut khōng naksuksā wichāchīp khru dōi chai rūpbāep kānchatkān rīanrū bāep hō* 'ong rian klap thāng [Study of the learning outcomes in curriculum development course of teacher students by using the flipped classroom model]. *Valaya Alongkorn Review Journal*. 13(1), 203 - 215.
- Juithong, S. (2019). *khwāmphungphōchāi khōng naksuksā thī mī tō* 'akān chat kitchakam kānrīanrū choeng phalit phāp rāiwichā lakkan chatkān rīanrū Khana Kharusā mahawitthayalai ratchaphat wō lai 'Alongkōn nai phra bōrom rāchūpatham [The students of satisfaction toward study productive basd learning activities the course Principles of learning management, under greaduate Faculty of Valaya Alongkorn Rajabhat University under the royal

- patronage Pathum Thani Province]. **Valaya Alongkorn Review Journal**. 9(1), 31 – 46.
- Klangphahol, K. (2018). **rabiāp withī wīchāi thāngkān suksā** [Educational Research Methodology]. Pathum Thani: Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage of His Majesty the King.
- Kuhfeld, M. (2018). **kān sūnsiā kānrīanrū nai chuāng rudū ra ‘on: sing thī rao rū lāe sing thī rao kamlang rīanrū** [Summer learning loss: What we know and what we’re learning]. Retrieved from www.nwea.org/blog/2018/summer-learning-loss-what-we-know-hat-were-learning
- Lorico, D. S., et al. (2021). An effective blended online teaching and learning strategy during the COVID-19 pandemic, **Education for Chemical Engineers**. 35(2021), 116–131. Retrieved from <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7847201/pdf>.
- Srisaard, B. (2011). **kānwīchāi būāngton** [Preliminary Research]. (9th edition). Bangkok: Suwiriyasan.
- Tangjityuenyong, D. (2022, March 18). **hō‘ong rīan yuk mai rōng rap kānchai ngān bāp Hybrid Learning** [A new era classroom. Support for use Hybrid Learning]. AVL. <https://avl.co.th/blogs/hybrid-learning/>
- Wongrattana, C. (2017). **theknik kānsāng khruāngmū wīchāi: nāothāng radap mū‘āchīp** [Research Tool Creation Techniques: A Professional Approach]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Yaso, M. (2017). **kānchatkān rīanrū nai thotsawat thī yīsīp‘et** [21st Century Learning]. Retrieved from <http://www.gotoknow.org/posts/542974/>.

การท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย
กรณีศึกษา “ONE DAY TRIP WITH GULF IN THONBURI”

A STUDY OF THAI'S FANCLUB CASE STUDY: "ONE DAY TRIP WITH GULF
IN THONBURI"

หิรัญญา กลางนุรักษ์¹ และสันติธร ภูริภักดี²
Hiranya Klangnurak¹ and Santidhorn Pooripakdee²

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹ Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat University

² Faculty of Management Science, Silpakorn University

E-mail: Hiranya.k@pkru.ac.th

Received:	June 5, 2022
Revised:	December 15, 2022
Accepted:	December 20, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงบริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่ในการสร้างความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และ 2) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” โดยใช้วิธีการวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกนักท่องเที่ยวกลุ่มแฟนคลับชาวไทยของ กลัฟ วัฒนาวุฒิ ไตรพิพัฒน์พงษ์ กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” เครื่องมือวิจัยได้แก่แนวคำถามการวิจัย เครื่องบันทึกภาพและเสียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า 1) บริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่มีผลต่อการสร้างแรงจูงใจและส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ เพื่อที่จะได้ไปเยือนในสถานที่ที่นักแสดงเดินทางไปและได้มีการโปรโมทผ่านสื่อต่าง ๆ พร้อมทั้งทำกิจกรรมเลียนแบบนักแสดง อาทิ ถ่ายภาพ รับประทานอาหารเมนูเดียวกัน เป็นต้น และ 2) พฤติกรรมท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทยนั้น แรงบันดาลใจแรกเริ่มต้นมาจากการเป็นแฟนคลับของนักแสดงคนนั้น และต้องการที่จะแสดงความจงรักภักดีในการสนับสนุนสิ่งที่นักแสดงได้เป็น พรีเซ็นเตอร์หรือพร้อมที่จะทำในสิ่งที่นักแสดงที่ตนเองชื่นชอบทำเป็นต้นแบบด้วยความเชื่อที่ว่าหากมีแฟนคลับสนับสนุนนักแสดงแบบเต็มที่ นักแสดงคนนั้นก็จะได้มีการจ้างงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนมากขึ้นเพื่อใช้กระแสแฟนคลับในการส่งเสริมการโฆษณา นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูลกลุ่มแฟนคลับที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวตามนักแสดงจะเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยรุ่น และวัยเริ่มต้นทำงาน โดยมีความสุขและสนุกกับกิจกรรมที่ได้ทำตามแบบอย่างนักแสดง ทำให้หายเครียด

จากชีวิตประจำวัน กล่าวโดยสรุปได้ว่านักแสดงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของแฟนคลับเป็นอย่างมาก

คำสำคัญ

การท่องเที่ยวตามรอยนักแสดง แฟนคลับชาวไทย การตัดสินใจท่องเที่ยว

ABSTRACT

This research is qualitative research. The objective of this study was to 1) study the context of the content and the location context on the travel decisions, and 2) study behaviors of Thai fans in celebrity-induced tourism: The Case of "One Day Trip with the Gulf in Thonburi." A phenomenal research method was used. Data was collected through in-depth interviews with "Gulf" Kanawut Tripipattanaphong's Thai's fanclub who traveled in the footsteps of the "One Day Trip with Gulf in Thonburi" campaign. Research questions, videos, and audio recordings were collected and used for the research tools. The data was analyzed by using descriptive analysis techniques.

The results of the study found that 1) content context and location context influence motivation and affect the decision to travel to follow in the footsteps of their favorite actors. In order to visit the places where the actors traveled, they were promoted through various media and also did activities to imitate the actors, such as taking pictures, eating the same food, etc. And 2) for the celebrity-induced tourists' behavior, their initial inspiration came from being fans of the actor and wanting to show their loyalty by supporting what the actors have as presenters. Moreover, the Thai fans believed that if an artist receives full support from fans, he or she will get more employment from various agencies, both in the public and private sectors. In addition, from the study of fan groups who like to travel, according to the actors are female, most are teenagers and working age. Their happiness is enjoying the activities that follow the roles of the actors and also relieve stress from their daily lives. It can be concluded that the actors have a huge influence on Thai fans' travel behavior.

Keywords

Celebrity-Induced Tourism, Thai's Fanclub, Travel Decisions

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามสถานการณ์ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงเหตุการณ์ที่ควบคุมไม่ได้คือการระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงถึง 83% ในปี 2563 มูลค่าความ

เสียหายจากการสูญเสียรายได้มหาศาล ยังทำให้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่มีแนวโน้มความสนใจท่องเที่ยวตามความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงผจญภัย กลุ่มนักท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ กลุ่มนักท่องเที่ยวตามรอยนักแสดง ฯลฯ (Ministry of Tourism and Sports, 2021)

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ ตามรอยซีรีส์ หรือตามรอยนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ ทำให้ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมองเห็นโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้ดารานักแสดงที่มีชื่อเสียงและมีฐานแฟนคลับจำนวนมากเป็นพรีเซ็นเตอร์ ในแคมเปญส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Teng & Chen, (2020) ที่กล่าวว่าความสัมพันธ์ของแฟนคลับและศิลปินส่งผลให้การติดตามมองเห็นความท้าทายในการเพิ่มโอกาสของการส่งเสริมการท่องเที่ยว Yen & Croy, (2016) กล่าวว่า ความมีชื่อเสียงของนักแสดง และมีกลุ่มแฟนคลับที่ชื่นชอบจำนวนมากเป็นการเอื้อประโยชน์ให้สามารถนำไปใช้เป็นกลยุทธ์ ในการวางแผนเพื่อการโฆษณาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวได้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ทำให้แฟนคลับซึมซับอย่างลึกซึ้งผ่านการนำเสนอจากนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ

การท่องเที่ยวตามรอยละคร หรือตามรอยนักแสดงของประเทศไทยในมุมมองของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ประสบความสำเร็จอย่างมาก คือ การท่องเที่ยวตามรอยละครบุพเพสันนิวาสที่ออกอากาศโทรทัศน์ทางไทยทีวีสีช่อง 3 ในปี พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ ส่งผลให้การท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเติบโตอย่างมาก (Meesomsak, 2022) จากภาพความสำเร็จที่ผ่านมาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงให้ความสำคัญกับนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์โดยภาครัฐพยายามวางแนวทางส่งเสริมให้ผู้สร้างภาพยนตร์ต่างประเทศเข้ามาถ่ายทำในประเทศไทยเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวและภาพลักษณ์ของประเทศไทย เช่นเดียวกันกับอนุสร อ.ส.ท. จึงได้มีการจัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้นักแสดง คือ กลัฟ คณาวุฒิ ไตรพิพัฒนพงษ์ ที่มีชื่อเสียงและมีฐานแฟนคลับติดตามในสื่อโซเชียลทั้งอินทราแกรมและทวิตเตอร์จำนวนมากว่าหนึ่งล้านคน ภายใต้โฆษณาชื่อว่า “One Day Trip with Gulf in Thonburi” โดยเป็นการถ่ายทำคลิปนำเที่ยวชุมชนสวนสมเด็จย่าและชุมชนกุฎีจีน ในฝั่งธนบุรี เริ่มตั้งแต่อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง คาเฟ่ลับ deep root ชุมชนกุฎีจีน ชิมอาหารที่ร้านอาหารโปรตุเกส และปิดทริปที่วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร โดยมีกระแสตอบรับที่ดีจากแฟนคลับเห็นได้จากการที่มีการติดแฮชแท็ก #gulfxอสท อันดับหนึ่งบนทวิตเตอร์ และมีแฟนคลับเดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ตามรอยที่นักแสดงได้ไปเยือนมาจำนวนมาก

พฤติกรรมการท่องเที่ยวตามนักแสดงที่ชื่นชอบของแฟนคลับเติบโตขึ้นอย่างเห็นได้ชัดใน เนื่องจากเกิดกระแสการท่องเที่ยวตามรอยซีรีส์ และความชื่นชอบต่อนักแสดงในซีรีส์ โดยมีแนวคิดเชิงประจักษ์ของบทความวิจัยหลายชิ้นที่ค้นพบ และยืนยันถึงปรากฏการณ์ Korean Wave หรือ The Hallyu Phenomenon ซึ่งเกิดขึ้นในหลายประเทศแถบเอเชีย ซึ่งเป็นผลมาจากการที่เกาหลีได้มีการส่งออกสื่อออกไปขายยังต่างประเทศ (Wong & Lai, 2015) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีบทความในต่างประเทศจำนวนมากที่สื่อถึงความเกี่ยวพันระหว่างนักแสดงและแฟนคลับ

ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยว อย่างเช่นงานวิจัยของ Chen (2018) Kim, Kim & Han (2018) Lee & Bai (2016) ได้กล่าวว่านักแสดงเป็นแรงขับเคลื่อน แรงจูงใจที่สำคัญมากต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดง แต่ในประเทศไทยยังมีน้อยส่วนมากเน้นไปเรื่องของการท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ละคร หรือซีรีส์กับผู้ชม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างแฟนคลับและนักแสดงในประเทศไทยจะเน้นไปในการตลาดในภาคอุตสาหกรรมสินค้าและบริการมากกว่าการศึกษาความสนใจ แรงบันดาลใจ หรือการตัดสินใจในการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดง และพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงโดยใช้กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” ของแฟนคลับชาวไทย เพื่อจะได้เห็นว่าปรากฏการณ์ท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงนั้นเป็นปัจจัยในการกระตุ้นการท่องเที่ยว และเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. บริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่มีการสร้างความต้องการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” อย่างไร
2. พฤติกรรมท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่ในการสร้างความต้องการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi”
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิทยาการแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เพื่อหาคำอธิบายสำหรับปรากฏการณ์ที่ศึกษา โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนาม และวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อนำมาเป็นพื้นฐานในการวิจัย รายละเอียดการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลในระดับปฐมภูมิโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้องานวิจัย ใช้ระยะเวลาในการศึกษาข้อมูล จากนั้นตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มาด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) คือการนำข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาเปรียบเทียบพบว่าข้อมูลที่มีอยู่แสดงไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ (Cohen and Manion, 1994)

2. เก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยนี้เป็นกลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวตามรอย กลัฟ คณาวุฒิ ในแคมเปญ “One Day Trip with Gulf in Thonburi” จำนวน 18 คน ผู้วิจัยใช้แนวคำถามสัมภาษณ์แบบปลายเปิดโดยผู้ให้ข้อมูลสามารถตอบคำถามได้อย่างละเอียดเท่าที่ผู้ให้ข้อมูลต้องการ โดยแนวคำถามที่ผู้วิจัยถาม คือ แรงบันดาลใจในการเดินทางท่องเที่ยว การแสวงหาข้อมูลในการเดินทางท่องเที่ยว การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว พฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรายนักแสดง ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบ 3 เสา (Triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (Chantavanich, 2020) การตรวจสอบสามเสาด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบสามเสาด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) และการตรวจสอบสามเสาด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลสรุปประเด็นสำคัญด้วยการถอดเทปการสนทนาแบบคำต่อคำ (Verbatim) และอ่านแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักทุกราย เรียบเรียงข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม จัดกลุ่มคำตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันเพื่อเป็นการลดทอนข้อมูลให้เหลือเป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์งานวิจัย สรุปผลงานวิจัยและนำไปพัฒนาเป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎีในการนำเสนอพฤติกรรมตัดสินใจท่องเที่ยวตามนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาถึงความต้องการในการตัดสินใจ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรายนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) ด้วยวิธีวิจัยแบบปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) เป็นการมุ่งศึกษาตีความประสบการณ์การดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลว่าแท้จริงแล้วบุคคลนั้นรับรู้ และให้ความหมายกับประสบการณ์ที่กระทำอย่างไรบ้าง โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์กลุ่มแฟนคลับชาวไทยของ กลัฟ คณาวุฒิ ที่เดินทางท่องเที่ยวตามรอยในแคมเปญ “One Day Trip with Gulf in Thonburi” อนุสาร อ.ส.ท. จำนวน 18 คน และนำผลการสัมภาษณ์มาศึกษาตามวัตถุประสงค์ต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาบริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่ในการสร้างความต้องการเดินทางท่องเที่ยวตามรายนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

เนื้อหาของโครงการโฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวของ อนุสาร อ.ส.ท. ในครั้งนี้จะเป็นการนำเที่ยวที่ชุมชนสวนสมเด็จย่าและชุมชนกุฎีจีน ในฝั่งธนบุรี โดยมีการแวะเที่ยวและทำกิจกรรมในสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจในย่านฝั่งธนบุรี มีการสอดแทรกข้อมูล รวมถึงมีการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวด้วย โดยสถานที่ท่องเที่ยวเริ่มต้นตั้งแต่ อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ รามบรมราชชนนี, โรงเกลือแหลมทอง, Deep Root Cafe: ร้านกาแฟลับย่านคลองสาน, เยี่ยมชมชุมชนกุฎีจีน, วัดช่างดาครุฑ, ทำขนมฝรั่งกุฎีจีนที่ร้านสยาม-โปรตุเกส “บ้านสกุลทอง” พระบรมธาตุมหาเจดีย์ วัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร ซึ่งเป็นวัดสวยและงดงามและมีประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดทริปท่องเที่ยว 1 วันที่คุ้มค่าและน่าสนใจมาก

จากผลการศึกษา ซึ่งได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากแฟนคลับชาวไทยที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงมา ผู้วิจัยจึงสามารถอภิปรายผลได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงนั้นในด้านบริบทของเนื้อหาและสถานที่นั้นมีผลต่อการสร้างความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” โดย เนื้อหา กิจกรรม และสถานที่ในแคมเปญ จะเห็นได้ว่าทางแคมเปญได้เลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจในย่านฝั่งธนบุรีมาเป็นเนื้อหาและตัวชี้้นำในการส่งเสริมการท่องเที่ยวฝั่งธนบุรี สร้างความประทับใจ ความน่าสนใจ ส่งผลต่อการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความต้องการที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ที่นักแสดงที่ตนเองชื่นชอบได้ไปเยือนมา เพื่อเลียนแบบพฤติกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Senkraigul & Sinthuphan (2019) ได้ศึกษาเรื่องบุพเพสันนิวาส: ความรู้สึกร่วมกับการตามรอยของผู้ชมละครไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันกับละครเรื่องบุพเพสันนิวาสอย่างยิ่ง จึงส่งผลต่อการรอคอยติดตามละครขณะออกอากาศสด และสร้างโอกาสให้สิ่งที่ปรากฏอยู่ในละครเป็นที่นิยมตามไปด้วย เช่น อาหาร คำพูด การแต่งกายชุดไทย ความต้องการท่องเที่ยวตามรอยสถานที่ถ่ายทำ หรือความนิยมในตัวนักแสดง

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

แรงบันดาลใจในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

จากการสัมภาษณ์แรงบันดาลใจแรกที่ทำให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” คือ เริ่มต้นด้วยเหตุผลแรกเป็นแฟนคลับของกอล์ฟ ฅณวุฒิว ซึ่งเป็นพิธีเซ็นเตอร์ของแคมเปญนี้ เมื่อได้ชมคลิปการนำเที่ยวแล้วทำให้รู้สึกอินกับการเดินทางท่องเที่ยวตามที่นักแสดงได้นำเสนอในทุก ๆ สถานที่ ดูแล้วชวนให้มีแรงบันดาลใจที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวตามที่นักแสดงได้ไปเยือนสักครั้ง แรงบันดาลใจรองลงมา คือ เมื่อได้ชมคลิปนำเที่ยวแล้วรู้สึกว่ามีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญและน่าสนใจมากมายที่ยังไม่เคยทราบมาก่อน ไม่เคยได้ไปเยือนมาก่อน เลยส่งผลให้มีความรู้สึกต้องการไปชม ไปสัมผัสสักครั้งหนึ่ง และอีกหนึ่งแรงบันดาลใจคือมีความรู้สึกอยากสนับสนุนทุกกิจกรรมของบุคคลที่ตนเองชื่นชอบในที่นี้ก็คือ กอล์ฟ ฅณวุฒิว ไตรพัฒน์พงษ์ เพื่อให้นักแสดงที่ตนชื่นชอบได้ประสบความสำเร็จในงานที่ได้เป็นพิธีเซ็นเตอร์ ตามที่ Chen (2018) ได้กล่าวไว้ว่า แฟนคลับมองพฤติกรรมนี้ว่าเป็นการแสดงอารมณ์ร่วมกับดารานักแสดงของตนเอง ทำให้นักแสดงท่านนั้นรู้สึกมีความรัก และภาคภูมิใจในแฟนคลับของตนเอง

การแสวงหาข้อมูลสถานที่ในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ค้นหาข้อมูลการเดินทางเพิ่มเติมในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” จากสื่อโซเชียลต่าง ๆ อาทิ Facebook, Twitter เป็นต้น ซึ่งในสื่อเหล่านี้กลุ่มแฟนคลับจะมีการสร้างแฮชแท็กที่ใช้สำหรับการช่วยโปรโมทให้กับนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบตามที่ผู้จัดงานนักแสดงแจ้ง หรือในบางครั้งกลุ่มแฟนคลับก็เป็นผู้สร้างขึ้นเอง สำหรับงานนี้ใช้แฮชแท็กว่า #gulfxอสท และเมื่อได้ข้อมูลในส่วน

สถานที่การถ่ายทำแล้วก็เริ่มศึกษาเชิงลึกถึงการเดินทางจากถิ่นที่พักอาศัยมาท่องเที่ยวในย่านฝั่งธนบุรี และการเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

การตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” ของกลุ่มแฟนคลับชาวไทย เริ่มจากการมีแรงบันดาลใจจากการที่เป็นคลับของ กลัฟ คณาวุฒิ เมื่อนักแสดงมีงานแสดงหรืองานโฆษณาจะในการสนับสนุนเสมอ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการ ชีฟพอร์ทนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ อย่างแคมเปญ “One Day Trip with Gulf in Thonburi” นี้ก็เช่นกันเมื่อได้ชมคลิปนำเที่ยวของนักแสดงแล้วมีความรู้สึกรักอยากเดินทางไปท่องเที่ยวตามที่นักแสดงได้นำเสนอสักครั้งหนึ่งเลยส่งผลให้เลืกตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยว “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

รูปแบบ พฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi”

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวกลุ่มแฟนคลับชาวไทยนิยมในการท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” คือการเดินทางไปท่องเที่ยวตามสถานที่ที่นักแสดงได้ไป ไปถ่ายรูปในมุมที่นักแสดงได้ถ่ายตามแบบในแคมเปญ ทำกิจกรรมเลียนแบบ รวมทั้งเลือกรับประทานอาหารร้านเดียวกัน เมนูเดียวกันตามที่ได้ดูในโฆษณา อาทิ เริ่มทริปด้วยการไหว้พระขอพรที่วัดประยุรวงศาวาส หลังจากไหว้พระเสร็จ ก็เที่ยวชมพระบรมธาตุมหาเจดีย์ แวะเข้าไปเยี่ยมชม “เขามอ” ภูเขาจำลองที่มีสระน้ำล้อมรอบ เติมน้ำด้วยพันธุ์ไม้นานา แล้วก็ไปเดินเที่ยวสถานที่ใกล้เคียงต่อไป ไม่ว่าจะเป็นโบสถ์ชาวตาครุส ชุมชนกุฎีจีน ศาลเจ้าเกียนอัน เป็นการเดินเที่ยววันเดียวที่ได้ครบตามแบบที่นักแสดงได้ไปเป็นต้น

การเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” และค่าใช้จ่าย

จากการสัมภาษณ์กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” มีหลายคนที่ไม่เคยเดินทางไปฝั่งธนบุรีและคิดว่าเป็นการเดินทางที่ยากลำบาก แต่เมื่อได้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” แล้วนั้นพบว่าการเดินทางไปย่านฝั่งธนบุรีนั้นไม่ยากเลย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางด้วยรถโดยสารหรือเรือโดยสารสาธารณะ และใช้การเดินทางในการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ เนื่องจากได้ไม่ต้องประสบปัญหาในการหาที่จอด โดยก่อนการเดินทางกลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้มีการศึกษาเส้นทางวิธีการเดินทางจากสื่อโซเชียลก่อนที่จะออกเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว ส่วนค่าใช้จ่ายในการเดินทางก็ไม่ได้สูงมากอยู่ในช่วงประมาณ 500 – 1,000 บาทขึ้นอยู่กับกับการเลือกรับประทานอาหาร และค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับ 1 วัน

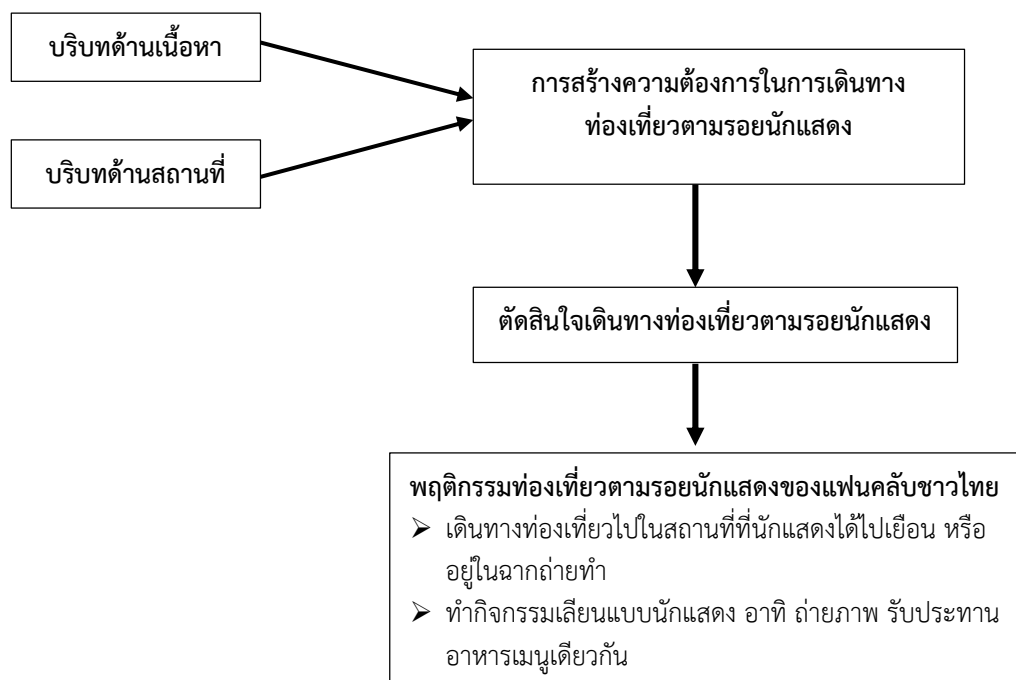
ความประทับใจในการท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” และความรู้สึกที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำหรือบอกต่อ

จากการสัมภาษณ์กลุ่มแฟนคลับชาวไทยที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจโบสถ์ชาวตาครุสเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแรกเป็นโบสถ์ที่มีลักษณะโดดเด่นด้วยสถาปัตยกรรมตะวันตก สถาปัตยกรรมของโบสถ์ชาวตาครุส เป็นการผสมผสานกันระหว่างศิลปะแบบนีโอคลาสสิก (Neo-Classic) และเรเนซองส์ (Renaissance) ลักษณะของโดมที่โดดเด่นแบบมาจากโดมของมหาวิหารฟลอเรนซ์ หรือ Florence Cathedral ที่เมือง

ฟลอเรนซ์ แคว้นทัสคานี ประเทศอิตาลี ทำให้ภายนอกของโบสถ์ดูมีความวิจิตรงดงาม ซึ่งได้สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หลังจากเสียกรุงครั้งที่ 2 ลำดับรองลงมาคืออุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีหรือ สวนสมเด็จพระยา เมื่อได้ไปเยือนแล้วทำให้รู้สึกสบายใจ มีบรรยากาศร่มรื่น มีศาลาแปดเหลี่ยมให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน มีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับสมเด็จย่าให้ศึกษา มีการอนุรักษ์อาคารเก่าในย่านวิวาสถานเดิมครั้งทรงพระเยาว์ของสมเด็จย่า บ้านจำลอง และได้ไปกราบไหว้พระราชนุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และอีกหนึ่งกิจกรรมที่ประทับใจคือการไปรับประทานอาหารตามแบบของนักแสดงที่มีในคลิปวิดีโอของแคมเปญนี้ที่ร้านอาหาร สยาม-โปรตุเกส บ้านสกุลทอง หากมองในภาพรวมการท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนประทับใจและภูมิใจที่ได้เดินทางไปท่องเที่ยวในครั้งนี้ และมีแพลนที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง พร้อมทั้งยินดีที่จะบอกต่อไปยังเพื่อนและครอบครัว ทุกคนที่ได้เดินทางท่องเที่ยวตามรอย “One Day Trip with Gulf in Thonburi” ได้มีการโพสต์ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ทำในการท่องเที่ยวลงในโซเชียลเซียล อาทิ Facebook Twitter เป็นต้น

จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในเรื่องพฤติกรรมท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา “One Day Trip with Gulf in Thonburi” นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kim, Kim & Han (2018) ได้พบว่า แฟนคลับมีความตั้งใจออกเดินทางท่องเที่ยวตามนักแสดง ทั้งในสถานที่ท่องเที่ยวที่นักแสดงเหล่านั้นเดินทางท่องเที่ยวหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ภาพการทำกิจกรรมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวจะถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ของนักแสดง ไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่ง หรือภาพเคลื่อนไหวแบบเรียลไทม์ หรือภายหลังไม่กี่ชั่วโมง อีกประเด็นหนึ่งคือ นักแสดงยังสามารถโต้ตอบกับแฟนคลับของเขาด้วยตนเอง จึงสามารถสร้างความประทับใจ, กระตุ้น และชี้แนะให้แฟนคลับมีแรงจูงใจในการออกเดินทางท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rittichainuwat & Rattanaphinanchai (2015) ได้กล่าวไว้ว่า แฟนคลับมีแรงจูงใจในการตั้งใจแสดงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่แฟนคลับได้ชมภาพยนตร์ ซีรีส์ หรือสื่อที่นักแสดงที่ตนเองชื่นชอบได้เผยแพร่ออกมา ดังนั้น ภาพยนตร์ ซีรีส์ หรือสื่อเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่มีคุณลักษณะเพิ่มแรงจูงใจต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวที่สำคัญ

อภิปรายผล

ภาพที่ 1 แผนภาพอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าบริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่ที่มีผลต่อการสร้างความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบ และส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดง เพื่อที่จะได้ไปเยือนในสถานที่ที่นักแสดงเดินทางไปและได้มีการโปรโมทผ่านสื่อต่าง ๆ พร้อมทั้งทำกิจกรรมเลียนแบบนักแสดง อาทิ ถ่ายภาพ รับประทานอาหารเมนูเดียวกัน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Wong & Lai (2015) พบว่า นักแสดงเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาให้แฟนคลับมีความตั้งใจในการออกเดินทางท่องเที่ยวในอนาคต และแฟนคลับมองพฤติกรรมนี้ว่าเป็นการแสดงอารมณ์ร่วมกับดารารของตนเอง (Chen, 2018) ทำให้ดาราท่านนั้นมีความภาคภูมิใจ ส่วนในเรื่องของพฤติกรรมท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทยนั้น แรงบันดาลใจแรกเริ่มต้นมาจากการเป็นแฟนคลับของนักแสดงคนนั้น และต้องการที่จะแสดงความจงรักภักดีในการสนับสนุนสิ่งที่นักแสดงได้เป็นพรีเซ็นเตอร์ หรือพร้อมที่จะทำในสิ่งที่นักแสดงที่ตนเองชื่นชอบทำเป็นต้นแบบด้วยความเชื่อที่ว่าหากมีแฟนคลับสนับสนุนนักแสดงแบบเต็มที่ นักแสดงคนนั้นก็จะได้มีการจ้างงานจากหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐ และเอกชนมากขึ้นเพื่อใช้กระแสแฟนคลับในการส่งเสริมการโฆษณา ก่อนการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบนั้นนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะทำการศึกษาดูการเดินทาง รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่จะไปเยือน รวมถึงคำนวณค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยมีการศึกษาข้อมูลจากสื่อโซเชียลต่าง ๆ ที่ได้มีการรีวิวไว้เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนออกเดินทาง ตรงตามที Cecchetto, Korb, Rumiaty & Aiello (2017) ได้กล่าวไว้ว่า หากแฟนคลับ

ได้ทำกิจกรรมหรือเดินทางท่องเที่ยวตามแบบนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบจะมีความรู้สึกตื่นเต้น มีความสุข สนุกสนาน ผ่อนคลายซึ่งถือว่าเป็นการตอบสนองความต้องการของตนเองในทางบวก จะมีเพียงส่วนน้อยที่เดินทางท่องเที่ยวไปตามนักแสดงแล้วเกิดการตอบสนองทางอารมณ์เหนียว ล้า หวาดกลัว โกรธ นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูลกลุ่มแฟนคลับที่ชอบเดินทางท่องเที่ยวตามนักแสดงจะเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยรุ่น และวัยเริ่มต้นทำงาน โดยมีความสุขและสนุกกับกิจกรรมที่ได้ทำตามแบบอย่างนักแสดง ทำให้หายเครียดจากชีวิตประจำวัน นักแสดงจึงสามารถชักนำให้แฟนคลับเกิดพฤติกรรมตามกิจกรรมที่ตนเองได้แสดงออกไว้เป็นแบบอย่างได้ (Teng & Chen, 2020)

จากผลการวิจัยดังกล่าวหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถนำข้อมูลไปเป็นปัจจัยในการเลือกนักแสดงในการเป็นตัวแทนในการโฆษณาหรือแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในแคมเปญต่าง ๆ หรือผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและบริการอื่น ๆ ก็ยังสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการเลือกนักแสดงมาเป็นพรีเซ็นเตอร์ของธุรกิจได้ว่านอกเหนือจากความดัง ความมีชื่อเสียงของนักแสดงแล้ว ต้องเลือกนักแสดงที่มีกลุ่มแฟนคลับจำนวนมากที่พร้อมจะเป็นพลังบวกในการสนับสนุนนักแสดงที่ตนเองชื่นชอบเสมอจะทำให้มีกระแสการตอบรับที่ดีและประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการตลาดของธุรกิจ นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงบริบทด้านเนื้อหา สถานที่ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของกลุ่มแฟนคลับชาวไทยเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยว หรือหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ประยุกต์ใช้ในการสร้างสื่อเพื่อส่งเสริมการตลาดด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา One Day Trip with Gulf in Thonburi” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลไปใช้เพื่อเป็นแนวทางการทำการตลาดการท่องเที่ยวดังนี้

การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว องค์การภาครัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสามารถใช้ข้อมูลตรงนี้ไปปรับใช้ในการเลือกนักแสดงมาร่วมในแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดทำโปรแกรมนำเที่ยวตามรอยนักแสดงสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มสนใจเฉพาะแบบนี้เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางการทำรายได้ให้กับบริษัทได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นแฟนคลับชาวไทยเท่านั้นทำให้ทราบถึงบริบทด้านเนื้อหาและบริบทด้านสถานที่ในการสร้างความต้องการเดินทางท่องเที่ยว และทราบถึงพฤติกรรมการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงของแฟนคลับชาวไทย กรณีศึกษา One Day Trip with Gulf in Thonburi” ในการวิจัยครั้งต่อไปหากสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอื่นจะทำให้สามารถรับรู้ถึงข้อมูลได้กว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยนักแสดงต่อไป

ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงประเด็นที่น่าสนใจในการทำวิจัย คือ 1) การตัดสินใจท่องเที่ยวหรือพฤติกรรมการท่องเที่ยวตามรอยซีรีส์วายของกลุ่มแฟนคลับสาววาย และ 2) แนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามรอยซีรีส์ของกลุ่ม LGBTQ

References

- Cecchetto, C., Korb, S., Rumiati, R. & Aiello, M. (2017). Emotional reactions in moral decision-making are influenced by empathy and alexithymia. **Social Neuroscience**. 13(2), 1-40.
- Chen, C. (2018). Influence of celebrity involvement on place attachment: role of destination image in film tourism. **Asia Pacific Journal of Tourism Research**. 23(1), 1-14.
- Chantavanich, S. (2010). **Qualitative research methods** (18th). Bangkok: Publishers of Chulalongkorn University.
- Meesomsak, T. (2022). n̄əōthāng k̄n songsoēm k̄nthonḡthīeo choēng watthanatham nai ḡchangwat Phra Nakhon Sī ‘Ayutthaya k̄oranī suksā: prākottakān t̄ə ngoḡkai b̄əp Thai ḡchāk kras̄ə lakhon bupphēsanniwat [Guidelines for Promoting Cultural Tourism in Phranakhon Si Ayutthaya Area: Case Study of Thai Traditional Costume Phenomenon Inspired by the Trend of Buppesanniwat Drama]. **Journal of Ayutthaya Studies Institute**. 12(2), 92 – 106.
- Ministry of Tourism and Sports. (2021). **Tourism Statistics 2021**. Retrieved from https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=411
- Kim, S., Kim, S. & Han, H. (2018). Effects of TV dramacelebritiesonnational image and behavioral intention. **Asia pacific Journal of Tourism Research**. 24(3), 233-249.
- Lee, S. & Bai, B. (2016). Influence of popular culture on special interest tourists’ destination image. **Tourism Management**. 52, 161-169.
- Rittichainuwat, B. & Rattanaphinanchai, S. (2015). Applying a mixed method of quantitative and qualitative design in explaining the travel motivation of film tourists in visiting a film-shooting destination. **Tourism Management**. 46, 136 -147.
- Senkraigul, B. & Sinthuphan, J. (2019). Bupphēsanniwat: khwāmru suk rūām kap k̄n tām roḡ khonḡ phū chom lakhon Thai [Love destiny: emotional engagement and travel motivation of Thai TV series viewers]. In āingān k̄nprachum prācham pī mahāwitthayaalai kasetsat khrang thī ḡasipḡchet: k̄nsuksa s̄etthasat l̄ə b̄orihan thurakit manutsayasat l̄ə sangkhommasat [Proceedings of 57th Kasetsart University Annual Conference: Education, Economics and Business Administration, Humanities and Social Sciences] (pp. 463-471).
- Teng, H. & Chen, C. (2020). Enhancing celebrity fan-destination relationship in film-induced tourism: The effect of authenticity. **Tourism Management Perspectives**. 33, 100605.

- Wong, J. & Lai, T. (2015). Celebrity Attachment and Behavioral Intentions: The Mediating Role of Place Attachment. **International Journal of Tourism Research, Int. J. Tourism Res.** 17, 161–170.
- Yen, C. & Croy, W. (2016). Film tourism: celebrity involvement, celebrity worship, and destination image. **Current Issue in Tourism.** 19(10), 1027-1044.

การจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

A LEARNING NETWORK MANAGEMENT FOR THE DEVELOPMENT OF TRANSFORMATIVE LEADERS' POTENTIAL OF SAVING GROUP FOR PRODUCTION IN SONGKHLA

อัสวาลักซ์ ราชพลสิทธิ์¹ วันชัย ธรรมสังการ² สมศักดิ์ ลีลา³ อังคณา ธรรมสังการ⁴
สมฤดี สวงนแก้ว⁵ และจิรัชยา เจียวัก⁶

Atsawaluk Ratchapolsit¹ Wanchai Dhammasaccakarn² Somsak Lila³ Angkana Dhammasajjaka⁴
Somruedee Sanguankaew⁵ and Jirachaya Jeawkok⁶

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

³ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

^{5,6} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

¹ Doctor of Philosophy Program in Human And Social Development, Faculty of Liberal Arts Prince
of Songkla University Hat Yai Campus

² Faculty of Liberal Arts Prince of Songkla University Hat Yai Campus

³ Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

⁴ Faculty of Management Sciences, Songkhla Rajabhat University

^{5,6} Faculty of Humanities and Social Sciences Prince of Songkla University Pattani Campus

E-mail: Atsawaluk2020@gmail.com

Received:	February 14, 2023
Revised:	June 23, 2023
Accepted:	June 27, 2023

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการ กระบวนการจัดการ และผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ด้วยวิธีเชิงคุณภาพ โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบกรณีศึกษา เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งมีความรู้ความสามารถและมีความเสียสละอาสาเป็นตัวแทนของชุมชนในการร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่าย (2) ปัจจัยด้านงบประมาณ (3) ปัจจัยด้านสถานที่ และ (4) ปัจจัย

ด้านกิจกรรม 2) กระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 5 กระบวนการหลัก ได้แก่ (1) การจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย (2) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (3) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (4) การจัดระบบเรียนรู้ร่วมกัน และ (5) การจัดระบบสารสนเทศ และ 3) ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับบุคคล เกิดการปรับสมดุลด้านการคิดสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวก เป็นแบบอย่าง สร้างขวัญกำลังใจให้แก่สมาชิกกลุ่มฯ นำคิด นำปฏิบัติ และให้ความเคารพผู้อื่น (2) ระดับครอบครัว สามารถลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และมีเงินเก็บออม ดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง และ (3) ระดับชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน การเอื้ออาทรต่อกัน และนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบอินทรีย์ ด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมเครือข่ายอันถือเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล

คำสำคัญ

การจัดการ เครือข่ายการเรียนรู้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

ABSTRACT

This research aimed to study factors supporting management, management processes and the results of learning network management for the development of transformative leaders of the savings group for production in Songkhla Province. The researchers employed a qualitative approach, case-study type, collecting data from related documents, in-depth interviewed from 12 key informants and participatory observation techniques.

The result revealed that: 1) Factors supporting the management of learning networks for the development of transformative leaders of the savings groups consist of (1) personal factors such as having potential and sacrifice, volunteer to represent the community in driving network activities, (2) budget factors, (3) location and space factors, and (4) activities factors. 2) The learning network management processes for transformative leadership development of the production savings groups consist of 5 main processes: (1) network structure, (2) job and role of staffs in network, (3) communication system, (4) organization of shared learning system, and (5) information system. And 3) the outcome of the learning network management processes for the development of transformative leaders of the production savings group can be classified in 3 levels: (1) the individual level : adjust the balance of thinking toward positive behavior change, (2) the family level : reduce expenses, increase income and have savings, living in

sufficient life, and (3) The community level: influent to economic community changes, management of working capital of local communities that can create a society of sharing and lead to environmental management with a career in organic agriculture and applying the knowledge gained from joining the network being to balanced development.

Keywords

Management, Learning Network, Transformative Leader, Savings Group for Production

ความสำคัญของปัญหา

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีทักษะที่สำคัญ คือ ความสามารถในการสื่อสารและการรับฟังเข้าใจถึงความความคิดเห็นที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เพื่อลดการต่อต้าน การสื่อสารกับสมาชิกในองค์กรโดยตรงให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ให้การยอมรับความคิดใหม่ ๆ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี จะช่วยทำให้คนในองค์กรที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงคลายความเครียดลงได้ (Chew, Cheng & Petrovic-Lazarevic, 2006) ดังนั้นผู้นำในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงควรมีคุณสมบัติและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อลดความตึงเครียด และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน (Bass & Riggio, 2006) โดยอาศัยการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกซึ่งอาจจะเป็นบุคคลกับบุคคล กลุ่มกับกลุ่ม องค์กรกับองค์กร องค์กรกับชุมชนอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ทรัพยากรสนับสนุนส่งเสริมและร่วมกันดำเนินกิจกรรมของสมาชิกให้ประสบความสำเร็จต่อเนื่องบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันด้วยความเป็นกัลยาณมิตรและเอื้ออาทรต่อกัน (Pholsri, 2007) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นลักษณะการรวมตัวของกลุ่มบุคคลในระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและเครือข่ายที่เป็นทางการ มีโครงสร้างบทบาทชัดเจน เกิดจากการจัดตั้งขึ้นมาของกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายเดียวกัน และลักษณะของเครือข่ายจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเป้าหมายของ เครือข่าย ลักษณะของความรู้ในเครือข่าย และโครงสร้างสายงานหลักขององค์กร (Seufert & Bach, 1999) ซึ่งกล่าวได้ว่าเครือข่ายการเรียนรู้มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อขบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการเสริมสร้างศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การเรียนรู้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาบุคลากรให้มีความทักษะ ความสามารถ และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาชุมชนสังคม ซึ่งกระบวนการดำเนินงานของเครือข่ายการเรียนรู้ถือเป็นการจัดการศึกษาทางเลือกอย่างหนึ่งที่มีมุ่งเน้นการเสริมสร้างให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เนื่องจากปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว บุคคล กลุ่มองค์กร และชุมชนท้องถิ่น ต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงจะทำให้การพัฒนาบรรลุผลสำเร็จได้ การเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง การรับรู้ ความรู้ ทักษะและเจตคติของบุคคลจากการเรียนรู้

ด้วยวิธีเรียนที่มีความหลากหลายด้านต่าง ๆ และสามารถทำให้บุคคลนั้นเกิดการพัฒนาตนเอง (Grisanaputi, Kunpalin, Inbueng, Yolai, and Wongchompu, 2017) เช่นเดียวกับเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งมีเป้าประสงค์หลักเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกเครือข่าย ซึ่งเป็นกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้วยการจัดทำแผนพัฒนา การขับเคลื่อนการดำเนินงาน การประสานงานภาคีเครือข่ายจากภายนอกเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้วยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดสัมมนา และการศึกษาดูงาน ที่มีการมุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นลักษณะการพึ่งพาตนเองบนพื้นฐานทุนทางสังคม (Ratchapolsit, 2017)

จังหวัดสงขลาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นในเรื่องขบวนการจัดการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตซึ่งมีการดำเนินงานมาอย่างยาวนานไม่น้อยกว่า 40 ปี นับว่าเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างความอยู่ดีกินดีของบุคลากรในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 5 ยุค ประกอบด้วย ยุคการก่อเกิดเครือข่าย จุดเริ่มต้นของการเชื่อมร้อยเครือข่ายระดับตำบล (พ.ศ.2517-2531) ยุคชมรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จุดร้อยเรียงสมาชิกเครือข่ายในภาพรวมของจังหวัดสงขลาแก้ปัญหาเศรษฐกิจไทย (พ.ศ.2532-2541) ยุคสหพันธ์กลุ่มออมทรัพย์ฯ แนวคิดการดำเนินงานเครือข่ายแบบ “topdown” กับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (พ.ศ.2542-2545) ยุคกองทุนกลางมิติแห่งการสร้างสายใยเชื่อมต่อเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนฐานรากภาคประชาชน (พ.ศ. 2546-2553) และยุคสมาคมองค์กรการเงินชุมชนสงขลา “เชื่อมคน ร้อยเงิน สานงาน” กับการปลูกสร้างนวัตกรรมทางภูมิปัญญา (พ.ศ.2554-ปัจจุบัน) (Dhammasaccakarn and Ratchapolsit, 2018) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าขบวนการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีคุณูปการต่อการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างดีเพราะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชนจากการเข้าร่วมขบวนการเครือข่ายฯ

จากเหตุผลดังกล่าวที่ผ่านมา คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นการถอดบทเรียนถึงปัจจัยสนับสนุน กระบวนการ และ ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร
2. กระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative approach) โดยใช้แนวทางการวิจัยแบบกรณีศึกษา (case study approach) ซึ่งมีรากฐานทางความคิดมาจากกระบวนการที่สร้างสรรค์นิยม (constructivism) (Tashakkori & Ted-die, 1998) เป็นการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (documents study) และการศึกษาจากกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง (Creswell, 2003) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล key informant

สำหรับการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Phothisita, 2007) ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา และการเลือกด้วยความสมัครใจเป็นคนให้ข้อมูล จำนวน 12 คน เป็นคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยการใช้แนวคำถามเชิงแนวคิดทฤษฎีเป็นกรอบในการศึกษาชุดความรู้และประสบการณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสาน ทั้งการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีขั้นตอน คือ 1) ตั้งประเด็นคำถามการวิจัย 2) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3) ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลและการสร้างความสัมพันธ์เบื้องต้น 4) ออกแบบกระบวนการวิจัย และ 5) ลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Chantawanich, 2010; Moser & Korstjens, 2017; Power & Hubbard, 1999) โดยมีขั้นตอนหลังจากการได้มาซึ่งข้อมูล คือ 1) ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของชุดข้อมูลด้วยหลักการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า 2) จำแนกข้อมูลด้วยตาราง 3) วิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบแนวคิดทฤษฎี 4) ตีความข้อมูล และ 5) สรุปเรียบเรียงด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการศึกษารูปแบบการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้สรุปจำแนกผลการค้นพบออกเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

สำหรับปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา สามารถจำแนกได้ 4 ปัจจัย ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านบุคคล กล่าวได้ว่า ปัจจัยด้านบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่ง ประกอบด้วย ผู้นำ และสมาชิกของเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดสงขลา โดยผู้นำจะทำหน้าที่ในการออกแบบกระบวนการจัดการเครือข่าย สร้างกิจกรรมอันก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งนี้บุคคลที่เข้ามาเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนขบวนการเครือข่ายจะมีจิตสาธารณะ การเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เสียสละเวลาส่วนตนเพื่อร่วมรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

1.2 ปัจจัยด้านงบประมาณ กล่าวได้ว่า งบประมาณมีส่วนสนับสนุนอันสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ซึ่งงบประมาณในที่นี้ได้มาจากระดมเงินทุนจากสมาชิกเครือข่ายฯ โดยตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่เป็นสมาชิกเครือข่ายจะสมทบเงินทุนบำรุงค่าดำเนินกิจกรรมของเครือข่ายด้วยการหักเงินกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมาเป็นทุนในการพัฒนาศักยภาพสมาชิกเครือข่าย

1.3 ปัจจัยด้านสถานที่ กล่าวได้ว่า สถานที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนขบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่รวบรวมและเป็นศูนย์กลางการประสานงานสมาชิกเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

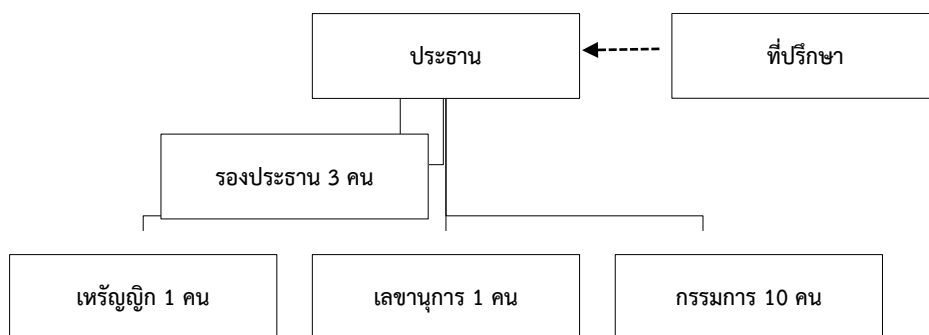
1.4 ปัจจัยด้านกิจกรรม กล่าวได้ว่า กิจกรรมส่วนสำคัญต่อการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา เพราะหากถ้ากิจกรรมของเครือข่ายไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของสมาชิกที่เข้าร่วมขบวนการได้ ก็ไม่สามารถขับเคลื่อนเครือข่ายให้บรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งในการสร้างรูปแบบกิจกรรมของเครือข่ายการเรียนรู้ที่นั้นเกิดจากปัญหา ความจำเป็น และความต้องการของสมาชิก เกิดจากร่วมแรงร่วมใจของสมาชิกในการกำหนดรูปแบบกิจกรรมการดำเนินงานของเครือข่าย ซึ่งกิจกรรมของเครือข่ายจะประกอบด้วย การออมทรัพย์ผู้นำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการร่วมกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย

2. กระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

สำหรับกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาสามารถจำแนกออกเป็น 5 มิติ ดังนี้

2.1 การจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย แกนนำเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจังหวัดสงขลา ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลการดำเนินงานของเครือข่าย ทั้งนี้ในการจัดทำผังกลุ่มเครือข่ายนั้นจะแสดงให้เห็นถึงสถานที่ตั้งของสมาชิกเครือข่ายในแต่ละอำเภอซึ่งมีทั้งหมด 16 อำเภอของจังหวัดสงขลา ตัวแทนผู้ประสานงานเครือข่ายในระดับอำเภอ และสถานการณ์ของสมาชิกเครือข่ายเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นชุดข้อมูลสำหรับการวางแผนการดำเนินงานเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2.2 การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย สำหรับบทบาทหน้าที่การจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา จะเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับจังหวัดซึ่งมีบทบาทตามโครงสร้างดังนี้

ภาพที่ 2 โครงสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิตจังหวัดสงขลา

1) บทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษา ที่ปรึกษาเครือข่ายจะทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการความรู้การดำเนินงานทั้งในมิติของระเบียบข้อบังคับ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม ตลอดจนรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

2) บทบาทหน้าที่ประธานและรองประธาน สำหรับบทบาทหน้าที่ของประธานและรองประธานเครือข่ายจะทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกในการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งประธานและรองประธานเครือข่ายจะได้รับความไว้วางใจ และเป็นพี่เลี้ยงของสมาชิก

3) บทบาทหน้าที่เหรียญกฐิก สำหรับบทบาทหน้าที่ของเหรียญกฐิกจะมีหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการเงิน การจัดเก็บเงินสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมของเครือข่าย การออมทรัพย์ของแกนนำเครือข่าย และการจัดทำรายการรับจ่ายเงินในการดำเนินงานของเครือข่าย

4) บทบาทหน้าที่เลขานุการ สำหรับบทบาทหน้าที่ของเลขานุการจะมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกกิจกรรมของเครือข่าย การติดต่อประสานงานฝ่ายต่าง ๆ การจัดการเอกสาร

กำหนดการ การติดตามผลการดำเนินงาน และการสรุปรายงานกิจกรรมของเครือข่าย เป็นจัดการฐานข้อมูลประกอบการจัดทำแผนการพัฒนากิจกรรม

5) บทบาทหน้าที่กรรมการ สำหรับบทบาทหน้าที่ของกรรมการเครือข่ายจะมีหน้าที่ในการประสานงาน ถ่ายทอดข้อมูลเพื่อสร้างการรับรู้แก่สมาชิกเครือข่ายในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ อันนำไปสู่การร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมการเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้เพื่อการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

2.3 การจัดระบบติดต่อสื่อสาร สำหรับการจัดการระบบการติดต่อสื่อสารของเครือข่ายจะเป็นกลไกการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ซึ่งจะมีกิจกรรมที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ คือ 1) การสื่อสารที่เป็นทางการ เครือข่ายจะมีเวทีการจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน มีเวทีฝึกอบรมการศึกษาดูงาน เป็นต้น และ 2) การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ ด้วยลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมสมาชิกเครือข่ายจะมีการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นประจำ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นคนในชุมชนท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้จะมีการพบปะพูดคุยผ่านการดำเนินชีวิตประจำวัน และกิจกรรมทางประเพณี ไม่ว่าจะเป็นประเพณีรอบปี ได้แก่ วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา งานบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า งานลอยกระทง เป็นต้น และประเพณี รอบชีวิต ได้แก่ งานบวช งานมงคลสมรส และงานศพ เป็นต้น

2.4 การจัดระบบเรียนรู้ร่วมกัน สำหรับการจัดระบบการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาประกอบด้วย 1) การฝึกอบรม โดยเครือข่ายจะมีการจัดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการทักษะการดำเนินงานมิติต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต 2) การสัมมนา จะมีการประชุมสัมมนาเป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ได้มีการสนับสนุนการเข้าร่วมการสัมมนาที่ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจัดขึ้น 3) การศึกษาดูงาน จะมีการประชุมหมุนเวียนเพื่อศึกษาดูงานการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้งในและนอกจังหวัดอยู่เป็นประจำ และ 4) การลงมือปฏิบัติจริง จะมีการขับเคลื่อนกิจกรรมอยู่เป็นประจำ ทุกครั้งที่มีการบริหารจัดการกลุ่มสมาชิกจะเกิดชุดความรู้และประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้รูปแบบการปฏิบัติจริง

2.5 การจัดระบบสารสนเทศ สำหรับการจัดระบบสารสนเทศของเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาทางฝ่ายเลขานุการจะมีการจัดระบบข้อมูลที่มีความสำคัญต่อกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลด้านบุคลากรของเครือข่าย จำนวนเงินทุนหมุนเวียน เงินสะสม สถานการณ์และปัญหาของสมาชิกเครือข่ายเพื่อใช้เป็นชุดข้อมูลสำหรับการสนับสนุนการประกอบการตัดสินใจในการสร้างนโยบายและแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่าย

3. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา

สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา สามารถจำแนก 3 ระดับ ดังนี้

3.1 ระดับบุคคล สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาในระดับบุคคลนั้น กล่าวได้ว่า แรกเริ่มเดิมทีก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของสมาชิกบางท่านมีพฤติกรรมในเชิงลบโดยเป็นผู้ติดการพนัน เป็นการเล่นการพนันวัวชน ไก่ชน ไพ่ หวย และไฮโล เป็นต้น แต่ภายหลังจากการเข้าร่วมขบวนการดังกล่าวตนเองได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและเลิกเล่นการพนัน

นอกจากการติดการพนันแล้ว สมาชิกเครือข่ายบางท่านไม่มีระเบียบวินัยในการเก็บออมเงิน และเมื่อได้เข้าร่วมขบวนการเครือข่ายเกิดการวางแผน มีการจัดระเบียบวินัยและสร้างค่านิยมในการเก็บออมเงิน จากเดิมที่เคยเป็นหนี้ก็สามารถปลดหนี้ได้ และมีเงินเก็บสะสม ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ประสบความสำเร็จของขบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระดับบุคคลนั้น สามารถสร้างทักษะการดำเนินชีวิตให้บุคคลในชุมชนท้องถิ่นมีความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากคนที่ไม่กล้าคิดกล้าพูด ขบวนการเครือข่ายสามารถสร้างให้สมาชิกกล้าคิดกล้าพูด และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง เริ่มต้นจากการพัฒนาปรับปรุงตนเองและนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงครอบครัว และชุมชนตามลำดับ

3.2 ระดับครอบครัว สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาในระดับครอบครัว กล่าวได้ว่าขบวนการเครือข่ายสามารถพัฒนาสมาชิกของครอบครัวที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมให้สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีเงินเก็บออม ซึ่งสมาชิกเครือข่ายได้เข้ามาร่วมเรียนรู้หลักการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นการอยู่อย่างพอเพียง โดยการเริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนความคิดให้มีนิสัยรักการออม มีการจัดระเบียบวินัยของตนเองและครอบครัว และภายหลังจากการเก็บออมสมาชิกก็นำเงินดังกล่าวไปพัฒนาการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และลดละเลิกอบายมุขที่เป็นตัวสร้างปัญหาแห่งความยากจน

3.3 ระดับชุมชน สำหรับผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลาในระดับชุมชนสามารถจำแนกได้ 3 ด้านรายละเอียดต่อไปนี้

1) ด้านเศรษฐกิจ กล่าวได้ว่าขบวนการเครือข่ายสามารถสร้างการเรียนรู้และนำไปสู่การจัดการเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนในจังหวัดสงขลาซึ่งเป็นการจัดการกลไกการไหลเวียนภายใต้ระบบทุนของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งชาวบ้านได้รวมตัวกันสร้างเงื่อนไขในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อให้สำหรับการพัฒนาอาชีพ การดำรงชีพในด้านต่าง ๆ ตามพื้นฐานของปัญหา และความจำเป็นในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันแบบเครือญาติพี่น้อง และร่วมกันการป้องกันการรั่วไหลของเงินทุนชุมชนท้องถิ่นเข้าสู่ระบบทุนนิยมเสรี

2) ด้านสังคม ก่อให้เกิดการรวมตัวสร้างพลังขับเคลื่อนการจัดการแก้ไขปัญหายากจน ปัญหาความเหลื่อมล้ำของขบวนการพัฒนาที่ไม่สามารถกระจายผลประโยชน์สู่กลุ่มคนในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง และขบวนการดังกล่าวเป็นการลุกขึ้นมาจัดการตนเองของชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นในลักษณะของการพึ่งตนเอง อีกทั้งขบวนการดังกล่าวเป็นรูปแบบการสร้างสวัสดิการไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการด้านการศึกษา สังคมสงเคราะห์ สวัสดิการเงินกู้ และอื่น ๆ ตามความ

จำเป็นของกลุ่มฯ และนับว่าเป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ถือเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเมื่อสมาชิกได้เข้าร่วมขบวนการเครือข่ายจึงทำให้ตนเองสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสาร มีเครือข่ายที่มีพลังอำนาจในการต่อรองโดยที่ผ่านมาเครือข่ายสร้างมารพัฒนาโยบายสาธารณะและร่วมกันขับเคลื่อนจนเกิดสวัสดิการรัฐสมทบของสัจจะวันละ 1 บาท

3) ด้านสิ่งแวดล้อม นอกจากการดำเนินงานด้านการจัดการเงินทุนชุมชนแล้วในขบวนการเครือข่ายตลาดการเงินชุมชนสงขลามีการคิดค้นและบูรณาการกิจกรรมที่สอดคล้องและเชื่อมโยงในหลายมิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องของการผูกโยงเศรษฐกิจกับสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสมาชิกเครือข่ายโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนคือการจัดการเกษตรแบบอินทรีย์ ทั้งนี้ยังเป็นขบวนการสะสมทุนบนฐานของทรัพยากรธรรมชาติทั้งในเรื่องของการทำกิจกรรมธนาคารต้นไม้ การจัดการน้ำ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นของเครือข่าย

อภิปรายผล

1. ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลักที่สำคัญได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ซึ่งมีความรู้ความสามารถและมีความเสียสละอาสาเป็นตัวแทนของชุมชนในการร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมของเครือข่าย 2) ปัจจัยด้านงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมจากสมาชิกเครือข่าย 3) ปัจจัยด้านสถานที่ เป็นอาคารที่ทำการของเครือข่ายซึ่งใช้เป็นพื้นที่รวบรวมและเป็นศูนย์กลางการประสานงานสมาชิกเครือข่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมการจัดเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิต และการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และ 4) ปัจจัยด้านกิจกรรม เป็นกิจกรรม การออมทรัพย์ ผู้นำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และการร่วมกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Robert & Michael (2001) อธิบายว่า ปัจจัยสนับสนุนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ ประกอบด้วย ช่องทางการสื่อสาร การประสานกิจกรรมระหว่างผู้มีส่วนร่วมในเครือข่าย การสร้างความสัมพันธ์ในเครือข่าย การจัดการความแตกต่างทางวัฒนธรรม ตลอดจนการออกแบบคำตอบแทน ล้วนเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เครือข่ายเกิดการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเข้มแข็ง เช่นเดียวกับ Pholsri (2007) อธิบายว่า การดำเนินงานของเครือข่ายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 14 ประการ คือ 1) ความเป็นหนึ่งเดียวกัน ทั้งจิตใจ และความสามัคคีของสมาชิกเครือข่าย 2) สมาชิกมีขวัญ กำลังใจ และเจตนารมณ์ร่วมกัน ที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุความสำเร็จ 3) ความเสียสละของสมาชิก ทั้งแรงกาย สติปัญญา และทุนทรัพย์ หรือทรัพยากร 4) มียุทธศาสตร์ระบบการจัดการและการวางแผนที่ดี เหมาะสมกับสถานการณ์สมาชิกรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น 5) มีการติดตามและประเมินผล การดำเนินงานของเครือข่ายเป็นระยะ ๆ สม่าเสมอ 6) ใช้กระบวนการดำเนินงาน ตามวงจรคุณภาพ 7) ผู้นำเครือข่ายมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการตัดสินใจ และประสานงานได้ดี 8) สมาชิกเครือข่ายมีคุณภาพ ทุกคนมองเห็นประโยชน์ร่วมกัน ไม่เห็น

แก่ประโยชน์ส่วนตน 9) กิจกรรมของเครือข่าย มีการจัดการอย่างต่อเนื่องไม่ขาดตอน 10) สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย 11) มีการดำรงรักษาเครือข่ายเดิมไว้และขยายเครือข่ายใหม่ เพิ่มเติมขึ้นตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง 12) สมาชิกมีความจริงใจ จริงจัง มีความศรัทธาต่อกันและกันและต่อเครือข่ายดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ให้เกียรติซึ่งกัน และกันมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 13) ระเบียบกฎเกณฑ์ของเครือข่าย มีความเหมาะสมกับสมาชิก และการดำเนินงานของเครือข่าย และ 14) มีทรัพยากรเพียงพอต่อการดำเนินงานของเครือข่าย มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ รวมถึง Kaewhawong (2001) อธิบายว่า ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของเครือข่าย คือ การบริหารเครือข่าย ซึ่งมี 6 ประการ คือ 1) กระบวนการติดต่อสื่อสารข้อมูลข่าวสาร เทคนิควิธีการ ประสบการณ์ ตลอดจนการพัฒนา เครือข่ายมีกระบวนการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนอย่างต่อเนื่อง และมีการสรุปความก้าวหน้าในผลการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกและเครือข่าย 2) การให้ความสำคัญแก่สมาชิกในด้านต่างๆ เป็นการพิจารณาถึงความต้องการของมวลสมาชิก การได้แลกเปลี่ยนทัศนะ มุมมองต่อการพัฒนา หรือเป้าหมายของกิจกรรมในความร่วมมือ ตลอดจนกระบวนการตัดสินใจร่วมกัน ในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของเครือข่าย เพื่อให้สมาชิกสามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติ และประสานความร่วมมือได้ 3) องค์การความร่วมมือและโครงสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อการประสานความร่วมมือ สามารถป้องกันการแทรกแซง จากองค์กรอื่น ๆ สามารถลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิก และเครือข่าย และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม และทั่วถึงได้ 4) การส่งเสริมบทบาทและการตัดสินใจของสมาชิก เครือข่ายต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สมาชิกมีโอกาสดำเนินการตัดสินใจในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงาน เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ และสร้างบรรทัดฐานในความร่วมมือของสมาชิก 5) การพัฒนาและระดมทรัพยากรอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เครือข่ายต้องมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีการระดมทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพมีแผนในการพัฒนาที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เครือข่ายมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง และ 6) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทของเครือข่ายและมวลสมาชิก เพื่อระดมความร่วมมือ และสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานแก่สมาชิก และประชาชนทั่วไป ซึ่งจะทำให้เครือข่ายดำเนินงานด้วยความมั่นคง และขยายเครือข่ายสมาชิกให้กว้างออกไปมากขึ้น

2. กระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 5 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) การจัดตั้งกลุ่มเครือข่าย เป็นการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลการดำเนินงานของเครือข่ายทั้งหมด 16 อำเภอของจังหวัดสงขลา 2) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย สำหรับบทบาทหน้าที่ในการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา จะเป็นเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับจังหวัดซึ่งมีบทบาทตามโครงสร้าง ได้แก่ บทบาทหน้าที่ของที่ปรึกษา บทบาทหน้าที่ประธานและรองประธาน บทบาทหน้าที่เหรัญญิก บทบาทหน้าที่เลขานุการ และ บทบาทหน้าที่กรรมการ 3) การจัดระบบติดต่อสื่อสารเป็นกลไกการสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็น (1) การสื่อสารที่เป็นทางการ เครือข่ายจะมีเวทีการจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือน มีเวทีฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น และ (2) การสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ ด้วยลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม สมาชิกเครือข่ายจะมีการติดต่อสัมพันธ์กันเป็นประจำ

4) การจัดระบบเรียนรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย การฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการลงมือปฏิบัติจริง และ 5) การจัดระบบสารสนเทศ ประกอบด้วยข้อมูลด้านบุคลากรของเครือข่าย จำนวนเงินทุนหมุนเวียน เงินสะสม สถานการณ์และปัญหาของสมาชิกเครือข่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเครือข่ายของ Chareonwongsak (2000) อธิบายว่า การจัดระบบบริหารเครือข่าย (Network Organizing) เป็นการจัดระบบเครือข่ายที่จะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินงานไปได้อย่างราบรื่น โดยมีองค์ประกอบดังนี้ (1) การจัดผังกลุ่มเครือข่าย (Mapping) หน่วยงานที่รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลของเครือข่ายทุกกลุ่มในประเทศโดยเอาข้อมูลของแต่ละเครือข่ายมาทำการจัดแผนที่หรือแผนผังของเครือข่าย (Network Map) ในภาพรวมระดับประเทศ จัดผังตามความสนใจและวัตถุประสงค์ของเครือข่ายเพื่อที่จะได้ทราบว่าเครือข่ายก็กลุ่มที่มีเป้าหมายการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันการกระจายตัวของเครือข่ายตามเป้าหมายการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อที่จะทราบเป้าหมายที่ยังขาดเครือข่ายเข้าไปช่วยจัดการ ด้วยเหตุนี้จึงควรที่จะมีแผนที่เครือข่ายที่ชัดเจนและทันสมัยจะช่วยสนับสนุนการรวมตัวเพื่อเครือข่ายแต่ต้องคำนึงถึงการยินยอมในการเข้าร่วมเครือข่ายรวมทั้งค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน (2) การจัดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย (Role and Responsibility) หลักการสำคัญในการจัดแบ่งบทบาทหน้าที่คือการนำเอาความสนใจ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของสมาชิกแต่ละคนมาเสริมกันการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นไปในลักษณะที่เอื้อให้สมาชิกเข้าร่วมได้แม้มีเวลาจำกัดซึ่งผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบคือผู้นำนั่นเอง (3) การจัดระบบติดต่อสื่อสาร (Communication System) เปรียบเสมือนกลไกที่เชื่อมสมาชิกของเครือข่ายเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังเป็นช่องทางในการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และ แพร่กระจายความคิด ซึ่งมีผลต่อการรักษา และขยายตัวของเครือข่าย ซึ่งแนวทางการสร้างระบบการติดต่อสื่อสารสามารถกระทำได้ทั้งแบบเป็นทางการ เช่น การจัดเวทีประชาคม การประชุม การสัมมนา เป็นต้น และช่องทางการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพบปะสังสรรค์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในโอกาสสำคัญต่าง ๆ จดหมายข่าวระหว่างสมาชิก เป็นต้น (4) การจัดระบบเรียนรู้ร่วมกัน (Learning System) เครือข่ายจะพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับการเรียนรู้ความสามารถของสมาชิกเครือข่ายด้วยการทำให้เครือข่ายแข็งแกร่งจึงต้องอาศัยระบบการพัฒนาสมาชิกของเครือข่ายอย่างต่อเนื่องผ่านระบบการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในรูปแบบของการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสัมมนา และการเรียนรู้จากการปฏิบัติร่วมกัน (Interactive Action Learning) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจะดำเนินไปก็ต่อเมื่อสมาชิกในเครือข่ายต้องมีความเปิดกว้างยินดีรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง สมาชิกแต่ละคนให้ความสนใจและเคารพต่อความคิดเห็นของผู้อื่น ต่างคนต่างประนีประนอมภายใต้ความคิดเห็นที่แตกต่างมิใช่ยึดมั่นในความคิดของตนเอง และ (5) การจัดระบบสารสนเทศ (Information System) ความมีหน่วยงานเป็นแกนกลางทำหน้าที่จัดระบบฐานข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายรูปแบบ วิธีการความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคและข้ออื่น ๆ ที่จำเป็น ระบบสารสนเทศควรยึดหลักการใช้งานได้ง่าย (User Friendly) เป็นข้อมูลที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้งานได้ (Accessible) และเผยแพร่ได้กระจายออกไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งเครือข่ายฐานข้อมูลที่จะช่วยเพื่อประสิทธิภาพของการแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ระหว่างกัน เช่นเดียวกับ Phongpis (2005) อธิบายว่า การทำงานเป็นเครือข่ายควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ร่างเป้าประสงค์ (Purpose) ให้ชัดเจน เพื่อให้รู้สาเหตุความเป็นมาของการ

ก่อตั้งเครือข่ายคืออะไร ทำไมจึงต้องมีเครือข่ายนี้ตั้งแล้วจะทำอะไร 2) บอกเป้าหมาย (Goals) และวัตถุประสงค์ (Objectives) 3) กำหนดแผนการดำเนินงาน (Action Plan) 4) กำหนดกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐาน 5) กำหนดกระบวนการในการตัดสินใจ (Define Decision Making Process) 6) เตรียมแผนการสื่อสารระหว่างสมาชิก 7) เลือกโครงสร้างการจัดการองค์การ 8) จัดหาทุนในการดำเนินงาน (Secure Resources)

3. ผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสงขลา สามารถจำแนกได้ 3 ระดับ ได้แก่ (1) ระดับบุคคล เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมีทักษะการดำเนินชีวิต กล้าคิดกล้าพูด และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง (2) ระดับครอบครัว สามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีเงินเก็บออม ดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง เริ่มต้นจากการปรับเปลี่ยนความคิดให้มีความรักการออม มีการจัดระเบียบวินัยของตนเองและครอบครัว และภายหลังจากการเก็บออมสมาชิกก็นำเงินดังกล่าวไปพัฒนาการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว และลดละเลิกอบายมุขที่เป็นตัวสร้างปัญหาแห่งความยากจน และ (3) ระดับชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการจัดการเงินทุนหมุนเวียนของชุมชนท้องถิ่นที่สามารถสร้างสังคมแห่งการแบ่งปัน การเอื้ออาทรต่อกัน และนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแบบอินทรีย์ ด้วยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมเครือข่ายอันถือเป็นการพัฒนาที่มีความสมดุล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของ Department of Community Development (2011) อธิบายว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง การรวมตัวของชาวบ้าน เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมทีละเล็กละน้อย เป็นประจำสม่ำเสมอ เรียกว่า “เงินสัจจะสะสม” เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว เช่นเดียวกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass (1985) ได้กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะปฏิบัติตนเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนเพื่อการเปลี่ยนแปลงด้วยกระตุ้น การเปลี่ยนทัศนคติ การเปลี่ยนความเชื่อ และเปลี่ยนแปลงแรงจูงใจของผู้ตามจากภาวะที่ต่ำกว่าสู่ภาวะที่สูงกว่าผ่านการกระตุ้น โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงด้วยการนำเสนอวิสัยทัศน์ การพัฒนาความสัมพันธ์เชิงอารมณ์กับผู้ตาม และทำให้ผู้ตามเกิดความตระหนักและเชื่อในเป้าหมายที่สูงกว่าที่คาดหวังไว้ และเป็นเป้าหมายที่สูงกว่าผลประโยชน์ส่วนตน เช่นเดียวกับ Robbins (2005) ได้กล่าวว่าภาวะผู้นำคือบุคคลที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดขึ้นกับผู้ตาม โดยผ่านการทำงาน ความคิด และพฤติกรรมที่ผู้นำได้แสดงออกมา โดยทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้มี 2 ทฤษฎีคือภาวะผู้นำเชิงبارมี และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

1. **ด้านนโยบาย** หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์การการศึกษาสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นฐานข้อมูลสนับสนุนการประกอบการตัดสินใจในการสร้างนโยบายการขับเคลื่อนการดำเนินงานขององค์กร

2. **ด้านปฏิบัติ** หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรการศึกษาสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นฐานข้อมูลตัวอย่างสำหรับการพัฒนารูปแบบการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อการพัฒนากลุ่มองค์กรการเงินชุมชน

3. **ด้านวิชาการ** หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรการศึกษาสามารถนำข้อมูลผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาเอกสารประกอบการสอน ตำรา และหนังสือ

References

- Bass, B. M. (1985). **Leadership and Performance beyond Expectations**. New York: Free Press.
- Bass, B. M. & Riggio, R. E. (2006). **Transformational leadership**. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Creswell, J. W. (2003). **Research design: Qualitative, quantitative, and Mixed Methods approach**. 2nd. Ed., Thousand Oaks: SAGE.
- Chareonwongsak, K. (2000). **kānchatkān khruākhaī: konlayut lak sū khwāmsamret khong kanpatiru kansuksa** [Network management: key strategies for the success of education reform]. Bangkok: Institute of Future Studies for Development.
- Chantawanich, S. (2010). **withikan wichai choeng khunnaphap** [A qualitative research method] 18th ed. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Chew, M. M., Cheng, J. & Petrovic-Lazarevic, S. (2006). Managers' role in implementing organization change: case of the restaurant industry in Melbourne. **Journal of Global Business and Technology**. 2(1).
- Dhammasaccakarn, W. and Ratchapolsit, A. (2018). phonlawat khong khruākhaī klum 'om sap phua kanphalit kap kanphatthana khon lae chumchon yang yangyuan [Dynamics of savings for production group network with people and sustainable communities' development]. **Journal of Social Work**. 26(1), 34-62.
- Department of Community Development. (2011). **khwamru kandamnoen ngan klum 'om sap phua kanphalit** [Knowledge of the operation of the production savings group]. Bangkok: Office of Capital Development and Community Finance Organization.
- Grisanaputi, W., Kunpalin, P., Inbueng, L., Yolai, N. and Wongchompu, T. (2017). kanphatthana kanrianru talot chiwit nai boribot khong lak thamaphiban khong klum sattri nai khongkan kongthun phatthana sattri changwat Khon Kaen [Lifelong Learning Development in the Context of Good Governance Principles among Women Groups under Women's Development Fund Scheme, Khon Kaen Province]. **Humanities & Social Sciences Journal**. 34(3), 247-268.

- Kaewhawong, T. (2001). **krabuānkān sāng khwāmkhēmkhæng khōng chumchon phāk prachā sangkhom** [Process of strengthening the community, civil society community]. Khon Kaen: Foundation to strengthen the community project. Public Health Academic Club Northeast.
- Moser, A. & Korstjens, I. (2017). Series: practical guidance to qualitative research. Part 1: Introduction. **European Journal of General Practice**. 23(1). 271-273.
- Phothisita, C. (2007). **sāt læ sin hæng kānwichai choeng khunnaphāp** [Science and Arts of Qualitative Research]. 3rd ed. Bangkok: Amarin. Printing and Publishing Public Company Limited.
- Phongpis, S. (2005). **khruākhaī: yutthawithī samrap chumchon khemkhon chumchon khemkhæng** [Network: Tactics for Concentrated community Strong community]. Bangkok: Charoenwit Publication.
- Pholsri, S. (2007). **khruākhaī kānrīanrū ngān phatthanā chumchon** [Network of learning in community development work]. 2nd ed. Bangkok: Odeon Store.
- Power, B. & Hubbard, R. (1999). Becoming Teacher Researchers One Moment at a Time. **Language Arts**. 77(1), 34-39.
- Ratchapolsit, A. (2017). **phonlawat khruākhaī klum ‘ōm sap phua kānphalit læ kāndamnoen ngān talāt kānngoen chumchon Songkhla** [Dynamics of Savings Groups for Production Network and the Operation of Songkhla Community Financial Markets]. A Thesis Graduate school Prince of Songkla University, Songkhla.
- Robert, A. & Michael, M. (2001). Big Questions in Public Network Management Research. **Journal of Public Administration Research and Theory**. 11(3), 295-326.
- Robbins, S. P. (2005). **Organizational Behavior**. 11th ed. Upper Saddle River, N.J.: Person.
- Seufert, A. G. & Bach, A. (1999). Towards knowledge networking. **Journal of Knowledge Management**. 3(3), 180 – 190.
- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (1998). **Mixed Methology. Combining qualitative and quantitative approaches**. Thousand Oak, London: SAGE.

การวิเคราะห์แผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการในส่วนของพิธีการทางกฎหมาย

ENTREPRENEUR JOURNEY MAP ANALYSIS FOR SUPPORTING LEGAL PROTOCOL

อินทกะ พิริยะกุล¹ และเพชรรัตน์ จินตน์พงศ์²
Intaka Piriyaikul¹ and Phetcharat Jinnupong²

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
^{1,2} Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University
E-mail: intaka@g.swu.ac.th

Received:	May 14, 2021
Revised:	August 6, 2021
Accepted:	September 1, 2021

บทคัดย่อ

การสร้างแผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการโดยทางออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับระเบียบทางกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญ เส้นทางการเดินทางตามสมมติฐานมักมีปัญหา เพราะไม่ได้ศึกษาพฤติกรรมจริง ซึ่งส่งผลต่อต้นทุนรวมทั้งการออกจากระบบของผู้ใช้โดยที่การทำธุรกรรมยังไม่สำเร็จ ผลผลิตของธุรกิจจะเกิดจากแผนที่ของการเดินทางจริงที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์การศึกษาเพื่อนำความรู้จากการศึกษาแผนที่จริงในส่วนของปัญหาไปพัฒนากระบวนการบริการทางออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดยการบูรณาการจากแหล่งข้อมูลสองส่วนคือเว็บไซต์ของหน่วยงานรัฐบาลไทยที่สนับสนุนกิจกรรมทางธุรกิจและจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ การวิเคราะห์ด้วยวิธีเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณด้วยวิธี HMM ผลการศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงเส้นทางการเดินทางภายในเว็บไซต์ของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

แผนที่การเดินทาง ปัญหาสำคัญ จุดให้บริการ พิธีการทางกฎหมาย

ABSTRACT

Construct an effective entrepreneur journey map for supporting legal protocol under government regulation is important. Using the hypothetical map without study, the actual map will lead to the cost and termination of the user. Since firms' productivity basically causes by the actual entrepreneur journey map, enhancing the map by exploring and reducing the pain point in each touchpoint is the crucial contribution. The study conducted by integrating two sources of data: the Thai government agencies' website that support the business activities and interviews from the entrepreneurs. Therefore, the actual map of the entrepreneur's journey was

constructed based on qualitative and quantitative analysis- HMM. The results of the study led to enhance the entrepreneurial journey map with support by government websites.

Keywords

Journey Map, Pain Point, Touchpoint, Legal Protocol

ความสำคัญของปัญหา

การทำธุรกิจนั้นจำเป็นต้องมีการทำข้อตกลงการทำธุรกิจกับรัฐ เพื่อให้การทำธุรกิจนั้นสร้างประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาและสร้างความไม่ชอบธรรมต่อสังคมในการประกอบธุรกิจ การทำข้อตกลงกับรัฐของหน่วยธุรกิจตามกฎหมายนั้นนับเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของห่วงโซ่การประกอบธุรกิจ เช่นการจดทะเบียนการค้า การนำเข้าและการส่งออก การจดทะเบียนสิทธิบัตร เป็นต้น โดยหน่วยงานของรัฐต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการทำพิธีการ รวมทั้งสนับสนุนแหล่งข้อมูลเพื่อช่วยให้บริษัทเอกชนสามารถนำไปใช้ในการแข่งขันทางการค้าในตลาดการค้าเสรี (FTA, 2020)

กระบวนการทำธุรกรรมต่าง ๆ ตามกฎหมายของภาครัฐนั้น สามารถทำได้สองช่องทางคือช่องทาง offline และ ช่องทาง online หน่วยงานของรัฐได้สร้างให้มีการใช้ช่องทาง online เพื่อทำพิธีการทางราชการเพื่อลดค่าใช้จ่าย การเดินทาง การเสียเวลารอคอย และการทำเอกสาร (Bhattacharjee, 2001) ดังนั้นถ้าระบบบริการยังไม่มีประสิทธิภาพก็จะส่งผลกระทบต่อความล่าช้าอันเป็นต้นทุนที่เพิ่มและยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาทำธุรกิจของผู้ประกอบการรายใหม่อีกด้วย จากข้อมูลของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2563 ในกลุ่มธุรกิจขนาดเล็กและกลาง (SME) มีจำนวน 2.7 ล้านราย คิดเป็นร้อยละ 95 ของธุรกิจทั้งหมดในประเทศไทย โดยสร้างมูลค่าร้อยละ 37 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในส่วนของการจ้างงานคิดเป็นร้อยละ 80.4 โดยสามารถนำรายได้เข้าประเทศจากการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 28.8 (Yoshino and Sakakibara, 2015) นั้นหมายความว่าถ้าภาครัฐไม่สามารถสนับสนุนต่อหน่วยธุรกิจในระบบในการกระทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลกระทบก็จะเกิดต่อเศรษฐกิจในระดับมหภาคด้วย

จากรายงานขององค์กร World Economic Forum ที่เผยแพร่ในเอกสารรายงานความสามารถในการแข่งขันโลก (The Global Competitiveness Report 2014-2015) ที่นักธุรกิจต่างประเทศมองปัญหาของระบบราชการไทยที่มีผลต่อการทำธุรกิจ คือ 1) ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน (ร้อยละ 21.4) 2) ความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาลและการปฏิวัติรัฐประหาร (ร้อยละ 21) 3) ความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการ (ร้อยละ 12.7) 4) ความไม่เสถียรของนโยบายภาครัฐ (ร้อยละ 6.3) และ 5) ประเด็นด้านภาษีอากรทั้งอัตราและกฎระเบียบ (ร้อยละ 5) ทั้งห้าปัญหานี้รวมกันแล้วมีสัดส่วนกว่าร้อยละ 98 ของปัญหาทั้งหมดของการทำธุรกิจในประเทศไทย

งานส่วนหนึ่งที่สามารถช่วยลดปัญหาที่กล่าวมานี้ได้ คือ การสร้างเส้นทางการเดินทางการทำธุรกรรมตามกฎหมายด้วยช่องทาง online เพื่อลดการเผชิญหน้า อันเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการทุจริต การปรับปรุงเส้นทางที่เรียกว่า “แผนที่การทางเพื่อทำธุรกรรมทางราชการ” ที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อสนับสนุนการใช้งานของภาคธุรกิจ โดยใช้ตัวแบบแผนที่การเดินทางของผู้บริโภค (Consumer Journey) (Crosier and Handford, 2012) มาประยุกต์ โดยแผนที่ดังกล่าว สร้างเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าด้วยการนำ ความรู้ในแต่ละกิจกรรม และปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับเป็นแผนที่การเดินทางที่เหมาะสม สามารถตอบสนองอย่างรวดเร็ว ลื่นไหล ไร้รอยต่อ ลดปัญหาของการเข้าผิดที่ (wrong door) และความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อสนับสนุนการดำเนินการ (Følstad, Kvale and Halvorsrud, 2013)

บริบททางการตลาดในอดีตไม่ค่อยมีใครกล่าวถึงแผนที่การเดินทางมากนัก ส่วนมากจะศึกษาในมิติของการสื่อสารในทางการตลาด เช่นการใช้สื่อสังคมออนไลน์ หรือในมิติของการสร้างความร่วมมือระหว่างลูกค้ากับเจ้าของตราสินค้าที่เรียกว่า การช่วยออกแบบของลูกค้า หรือในการสร้างกระแสต่อสินค้าก็จะเป็นศึกษาเรื่องบทบาทและพลังของผู้นำทางความคิดที่เรียกว่า influencer, blogger, reviewer โดยงานศึกษาในระยะหลังในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลสื่อประสมเป็นปัจจัยเร่งที่ทำให้การศึกษาทางด้าน การสร้างแผนที่การเดินทางเป็นประเด็นที่กล่าวขวัญถึงและนำไปพัฒนาใช้ในงานอื่น เช่น “แผนที่การทางของผู้ประกอบการ”

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาต่อเนื่อง จากงานวิจัยเรื่อง “ดัชนีชี้วัดศักยภาพของหน่วยงานของรัฐ เพื่อสนับสนุนการเข้าสู่ไทยแลนด์ 4.0 (Capability Index of Government Agencies to Support Entry to Thailand 4.0)” (Piriyakul, Kunatikornkit, Juicharoen and Piriyakul, 2019) โดยนำมาขยายการศึกษาต่อในการสร้างแผนที่การเดินทางที่เหมาะสมต่อการสนับสนุนผู้ประกอบการในส่วนที่เป็นพิธีการทางกฎหมาย ซึ่งจะสนับสนุนต่อการทำธุรกิจ (Barney, 1991; Helfat and Peteraf, 2003) ทั้งในส่วน เทคโนโลยีเครือข่าย การสร้างช่องทางที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งความรู้ และความรวดเร็ว รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนในทุกมิติ (Makhija, Peggy Brady-Amoon., Dixit, and Dator, 2012) สร้างความยุติธรรมให้กับทุกธุรกิจทั้งด้านกระบวนการ และ ด้านการกระจาย โดย (Coyle-Shapiro, Jacqueline, Shore, Lynn, Taylor, Susan and Tetrick, Lois, 2005) อธิบายว่า การสนับสนุนจากภาครัฐต่อภาคธุรกิจ จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นสมาชิกที่ดีของหน่วยธุรกิจ และการเป็นธรรมาภิบาล ผลการศึกษานี้จะนำไปสู่การปรับปรุงบริการของรัฐในการตอบสนองการทำธุรกรรมทางราชการของผู้ประกอบการทางช่องทางออนไลน์โดยผ่านเครื่องมือคือแผนที่การเดินทางที่เหมาะสม

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. การวิเคราะห์หาเส้นทางของกิจกรรมการเดินทางของผู้ประกอบการในการใช้บริการจากภาครัฐทางระบบออนไลน์ (online)
2. การหาจุดอ่อน/บกพร่อง (pain point) ในแต่ละจุดกิจกรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์หา “แผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการ” ในส่วนของพิธีการทางกฎหมายที่ผู้ประกอบการที่ใช้งานในการทำธุรกรรมที่บริการโดยหน่วยงานของภาครัฐทางระบบออนไลน์ (online)

2. เพื่อเสนอแนะและปรับปรุง “แผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการ” ให้มีประสิทธิภาพจากแผนที่เดิมที่รัฐดำเนินการอยู่ โดยการแก้ไข pain point

การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)

การศึกษาเรื่องนี้ใช้แนวทางของการสร้างแผนที่การเดินทางของลูกค้า (customer journey) มาเป็นแนวทางในการรักษาลูกค้าซึ่งแผนที่ดังกล่าวเป็นเครื่องมือของนักการตลาดที่สำคัญ การนำแผนที่การเดินทางมาใช้สนับสนุนในส่วนของการวิเคราะห์การทำธุรกรรมทางออนไลน์ของผู้ประกอบการในมิติของแผนที่จะทำให้เห็นการเชื่อมโยงจุดบริการ ปัญหาของแต่ละจุดบริการ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานทางราชการนำแผนที่ที่วิเคราะห์ได้ไปปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพต่อผู้ใช้งาน เนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงความหมายและองค์ประกอบของแผนที่เดินทาง

แผนที่การเดินทาง (Journey Map)

แผนที่การเดินทาง หมายถึง ภาพที่แสดงชุดของเหตุการณ์ที่เกิดจากการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ “การเดินทางของลูกค้า” (Customer Journey) เป็นหัวข้อร่วมสมัยในการวิจัยการตลาดเพื่อนำไปสู่ประโยชน์หลายประเด็น เช่น การรักษาลูกค้า การทำกลยุทธ์การตลาดแบบ personalization และ การส่งเสริมการบริการ แผนที่การเดินทางของลูกค้าจริง (Actual map) จะแสดงถึงการเดินทางของลูกค้าในการทำกิจกรรม ในทุกจุดของกิจกรรม การเชื่อมต่อของจุดกิจกรรม (path) จุดให้บริการ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้าง ใครเป็นผู้ให้บริการ และมีปัญหา จุดอ่อน ที่เกิดขึ้นว่ามีหรือไม่ รวมทั้งการมี บางจุดที่ผู้รับบริการหลุดออกจากระบบ (termination) โดยที่ยังไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวัง เช่น ในกรณีของผู้บริโภค/ลูกค้าที่ยังไม่มีการซื้อสินค้าเกิดขึ้น (Whittle and Foster, 1991; Zomerdijsk and Voss, 2010; Wechsler, 2012)

มุมมองการศึกษาเรื่องการเดินทางของลูกค้ามีแนวทางแตกต่างกันตามนิยามของผู้วิจัย เช่น Whittle and Foster (1991); Wechsler (2012) ศึกษาในธุรกิจบริการ ได้อธิบายว่า การเดินทางของลูกค้าคือกระบวนการที่ลูกค้าเดินทางเพื่อเสาะแสวงหาเป้าหมายที่ต้องการโดยอาจจะพบกับผู้ให้บริการมากกว่า 1 รายก็ได้ โดย (Følstad, Kvale and Halvorsrud, 2013) ขยายความว่าการเดินทางของลูกค้าจะประกอบด้วยชุดของ จุดสัมผัสเรียกว่า touchpoints และปฏิสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ากับผู้ให้บริการ (Zomerdijsk and Voss, 2010) งานศึกษาของ Wechsler (2012) กับธุรกิจบริการที่มี touchpoints จำนวนมาก และแต่ละจุดมีการให้บริการแตกต่างกัน แต่ต้องประสาน/สนับสนุนส่งต่อ touchpoint ลำดับถัดไป การสร้างแผนที่การเดินทางของลูกค้าโดยธุรกิจเพื่อคาดหวังต่อการซื้อสินค้าของผู้บริโภค/ลูกค้าที่สร้างตามการวางแผนเรียกว่าแผนที่ตามสมมติฐาน (Hypothesis Journey Map) ซึ่งเมื่อนำไปใช้งานจริงมักปรากฏว่าผู้บริโภค/ลูกค้า มักไม่สามารถเดินทางตามแผนที่นี้ได้ ด้วยเหตุผลที่ว่าในชีวิตจริงลูกค้าแต่ละรายก็จะมีวิธีการเดินทางที่แตกต่างไปตามปัจจัยบุคคลหรือสภาพแวดล้อมของตน การเดินทางของลูกค้าในชีวิตจริงจึงไม่เป็นไปตามแผนที่ตามสมมติฐาน ที่ผู้ประกอบการสร้างไว้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาแผนที่การเดินทางจริง เพื่อจะนำไปปรับปรุง แผนที่ตามสมมติฐานใหม่ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เดินทางไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้ งานวิจัยนี้จึงนำหลักการนี้มาใช้ในการเดินทางของผู้ประกอบการในการใช้บริการจากภาครัฐแบบออนไลน์ (online)

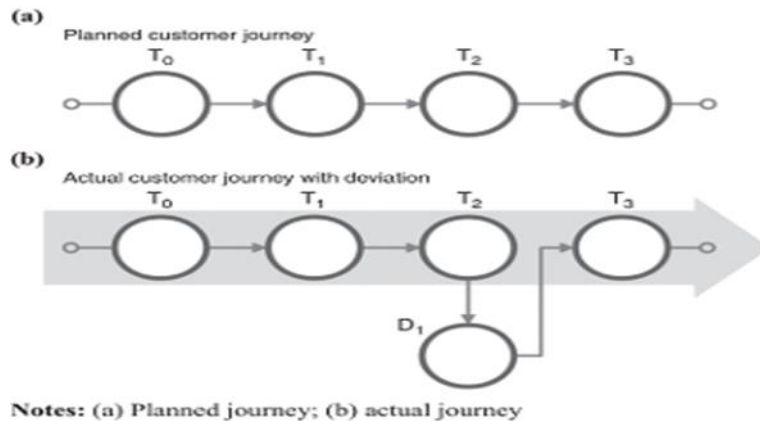
พื้นฐานการสร้างการเดินทางของลูกค้า (constructing customer journey) ประกอบด้วย การรวบรวมเก็บข้อมูลที่เกิดขึ้นในการเดินทาง การวิเคราะห์ และการสร้างตัวแบบที่เหมาะสมในการให้บริการลูกค้า (use a basic model to start – but tailor to fit service) งานศึกษาในอดีตมีแนวทาง ดังนี้

1) ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสังเกตเพื่อสร้างแผนที่การเดินทางของลูกค้า รวมทั้งการเก็บประสบการณ์ของลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำการเก็บข้อมูลในส่วนของทรัพยากรที่จุด touchpoint แล้วนำมาสร้างแผนที่การเดินทาง ข้อมูลที่จัดเก็บเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ เจตนาต้องการจะหาจุดที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้ลูกค้า (Wechsler, 2012)

2) ศึกษาโดยใช้ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของลูกค้า (customer experience) วิธีนี้การวัดข้อมูลจะโยงจากกระบวนการในการเดินทาง ด้วยการวัดความเปลี่ยนแปลงและประสบการณ์ทั้งในด้านบวกและลบ ทั้งนี้กระบวนการวัดอาจจะเทียบกับสภาวะเหตุการณ์ปกติ การเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้แบบสอบถาม (Rawson, Duncan and Jones, 2013)

3) ศึกษาการเดินทางของลูกค้าโดยวัดจากความร่วมมือที่จะให้ตนเองประสบความสำเร็จในการบริโภคตามเป้าหมายที่วางไว้โดยใช้ประสบการณ์ทางด้านลบ (pain point) ของสินค้าและการช่วยออกแบบสินค้า ถูกนำมาใช้ในหลายธุรกิจเช่นบริษัท EKIA ห้างสรรพสินค้าชั้นนำ โดยสินค้าประเภทเฟอร์นิเจอร์ที่ออกแบบเป็นประเภท “knockdown” ตามความต้องการของลูกค้าที่ต้องติดตั้งประกอบเฟอร์นิเจอร์เอง หรือการทำธุรกรรมการเงินผ่าน e-Banking ที่ลูกค้าสามารถเลือกรับบริการตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนบทบาทของลูกค้าจากแนวคิดเดิมที่เป็น “Passive customer” มาเป็น “Active customers” คือ ลูกค้ามีบทบาทในการออกแบบสินค้าที่เหมาะสมและมีคุณค่าสำหรับตนเอง แนวคิดนี้อยู่บนหลักคิดพื้นฐานตามหลักการตลาดว่า ไม่มีใครรู้ความต้องการลูกค้าดีเท่ากับตัวลูกค้าเอง (Prahalad and Ramasswamy, 2004) และมีการนำไปพัฒนาสู่การตอบสนองการแข่งขันในยุคดิจิทัล (Jaworski and Kohli, Etgar, 2016)

ภาพที่ 1 (a) เป็นแผนการเดินทางที่สร้างขึ้นจากการออกแบบ โดยมีจุดเชื่อมต่อคือ touch point เพื่อติดต่อระหว่างลูกค้ากับผู้ให้บริการ โดย ชื่อของ touchpoint จะเรียงตั้งแต่ T0 ถึง T3 ซึ่งแผนการเดินทางจะถูกออกแบบไว้แล้วในระบบ แต่ในความเป็นจริงการเดินทางไม่ได้เป็นตามแผนทั้งหมดตามแถบสีเทาโดยปรากฏว่าในภาพที่ 1 (b) เป็นการเดินทางจริงจะเป็นตามแผนแค่ 3 touch point แรก คือ T0, T1 และ T2 และเปลี่ยนไปเป็น ad hoc touch point ที่เพิ่งเกิดขึ้น คือ D1 การเดินทางที่เปลี่ยนไปจากแผนทำให้เกิดการเปลี่ยนเส้นทางการเดินทาง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเกิดปรากฏการณ์อะไรในจุด touch point T2 ที่ทำให้เส้นทางเปลี่ยน และหลังจากที่หักเหไปสู่ ad hoc touch point D1 แล้ว การเดินทางต่อไปจะกลับมาที่ T3 หรือไม่ เหตุการณ์ลักษณะนี้อาจจะเป็นการที่ ผู้ให้บริการรับช่วง (sub-contractors) ณ จุด T2 มีการสื่อสารหรือการไม่เข้าใจกับผู้ให้บริการหลัก (main provider) จึงทำให้เส้นทางเปลี่ยนไปจากที่วางแผนไว้ และก่อให้เกิดผลเสียตามมาเช่น ทำให้การเดินทางเปลี่ยนไปโดยลูกค้าไม่สามารถมาถึงจุด touch point T3 ได้เพราะมี ad hoc touch point เกิดขึ้น ดังนั้นศึกษาแผนที่การเดินทางจริงจะช่วยปิดช่องการเกิด ad hoc touch point

ภาพที่ 1 (a) และ (b) แผนการเดินทางตามแผนสมมติฐาน และแผนการเดินทางจริง
ที่มา: Clatworthy (2011)

การสร้างความรู้จากการเดินทางของลูกค้าด้วยหลักการทางคณิตศาสตร์

การวิเคราะห์แผนที่การเดินทางในส่วนของการตลาดที่ดำเนินการในอดีตส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ทำให้ไม่สามารถวัดมูลค่าในการอยู่ในระบบของลูกค้าได้ รวมทั้งไม่สามารถวิเคราะห์การสูญเสียที่จะเกิดขึ้นจากการเดินทางทำกิจกรรมไม่สำเร็จ นอกจากนี้ยังขาดการประมาณค่าโอกาส (Probability) ที่ลูกค้าจะเปลี่ยนสถานะจากลูกค้าที่คาดหวัง (potential customer) มาเป็นลูกค้าจริง (active customer) ซึ่งการประมาณการดังกล่าวจะทำให้ นักการตลาดสามารถนำไปใช้หา คุณค่าของลูกค้าได้ ด้วยการใช้ภาพการเดินทางของลูกค้าเป็นเครื่องมือ รวมทั้งในกรณีที่มี candidate touchpoint อันอาจหมายถึงการมีช่องทางหาข้อมูลสินค้าหลายช่องทาง หรือมีผู้ให้บริการหลายราย (multi service provider) ก็จะทำให้ให้นักการตลาดสามารถวางแผนในการรักษาลูกค้า การศึกษาเรื่องแผนที่การเดินทาง โดยทั่วไปแบ่งเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกเป็นทางการตลาดใช้หลักการบรรยายหลักและมีสถิติพื้นฐานประกอบ ส่วนอีกกลุ่มจะเป็นศาสตร์ทางไอทีที่ใช้เครื่องมือในการบันทึกพฤติกรรม หรือภาษากายเช่นแวตตาของลูกค้าในขณะที่เดินทางเพื่อตรวจจับอารมณ์ของลูกค้าในแต่ละ touch point ด้วยการวิเคราะห์แบบปัญญาประดิษฐ์ (AI: Artificial Intelligent) (Følstad, Kvale and Halvorsrud, 2013) งานศึกษาเป็นการประยุกต์ Hidden Markov Model (HMM) มาใช้ซึ่งทำการศึกษาสามารถตีความการวิเคราะห์ได้ในเชิงปริมาณ

เทคนิคการใช้ Hidden Markov Model (HMM)

แนวทางการวิเคราะห์เชิงปริมาณในแผนที่การเดินทางด้วยตัวแบบ HMM เพื่อจะวิเคราะห์สถานการณ์การเดินทาง โดยมีองค์ประกอบคือกระบวนการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์โดยใช้หลักการความน่าจะเป็นของการเปลี่ยนสถานะ หลักการ HMM กับ Dynamic Bayesian Network มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งสามารถอธิบายด้วยภาพ 2 โดยที่ X คือสถานะ (states), y คือความเป็นไปได้ของค่าสังเกต (possible observations) โดยสถานะของลูกค้าในเหตุการณ์ที่ i จะเปลี่ยนเป็นสถานะของเหตุการณ์ที่ j ด้วยความน่าจะเป็น p_{ij} ในการเปลี่ยนสถานะ ดังภาพ 2 แสดงการทำกิจกรรมในแต่ละ touch point และการเปลี่ยนสถานะของผู้บริโภคกลายเป็นลูกค้า การนำ HMM มาใช้ในงาน

การตลาดสามารถประยุกต์ได้หลายแบบเช่น การนำไปคาดการณ์สถานะของลูกค้าในการที่จะออกจากความเป็นลูกค้าเรียกว่า “churn analysis” หรือการนำไปประยุกต์ร่วมกับการเดินทางของลูกค้าตามภาพที่ 2 แสดงการเดินทางของลูกค้าในแต่ละ touch point

ภาพที่ 2 การรับสารของลูกค้าและโอกาสที่จะเปลี่ยนสถานะไปซื้อสินค้า
ที่มา: Netzer (2005)

วิธีดำเนินงานวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยอาศัยการสัมภาษณ์และถอดเนื้อหาออกมาวิเคราะห์ หาจุดบริการ เส้นทางที่ทำธุรกรรมทางออนไลน์ และข้อบกพร่อง (pain point) ในแต่ละจุดบริการ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการเข้าศึกษาจุดบริการภาครัฐทางออนไลน์จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์แผนที่

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะบริการที่ภาครัฐบริหารการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยี เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับธุรกิจ เช่น การจดทะเบียนประเภทต่าง ๆ การประมูลการแข่งขันของภาครัฐ การหาข้อมูลเพื่อสนับสนุนธุรกิจ

แหล่งข้อมูล แหล่งทุติยภูมิเก็บรวบรวมข้อมูลจากช่องทางการสื่อสารออนไลน์ของภาครัฐในการให้ความรู้และอำนวยความสะดวกในการทำพิธีการทางธุรกิจในปี ค.ศ. 2004 -2016 และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่ใช้บริการทางออนไลน์ของภาครัฐในการทำพิธีการทางการค้า ในเขตกรุงเทพฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2563 จำนวน 40 ราย เลือกจากฐานข้อมูลของกระทรวงพาณิชย์ ของรายชื่อนิติบุคคล จากเดือน มิถุนายน - กันยายน 2563 โดยใช้แผนการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากการจัดสรรหน่วยตัวอย่างเดือนละ 10 ราย (Department of Business Development, 2020)

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการคำนวณความน่าจะเป็นเพื่อใช้ในการสร้างแผนที่การเดินทางจริงด้วยหลักการของ HMM (Hidden Markov Model)

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์ที่ 1 ในการวิเคราะห์หา “แผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการ” ในส่วนของพิธีการทางกฎหมายที่ผู้ประกอบการที่ใช้งานในการทำธุรกรรมที่บริการโดยหน่วยงานของภาครัฐทางระบบออนไลน์ (online) งานวิจัยนี้ทำการวิเคราะห์หา pain point ที่เกิดขึ้นในการค้นหาข้อมูลของผู้ใช้งานในส่วนของ Dead Link (คือ link ที่หมดอายุแล้วแต่ยังปรากฏอยู่ เช่น ประกาศจัดซื้อจัดจ้างที่หมดอายุ) ซึ่งจัดเป็น pain point ประเภทหนึ่ง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก web site ของภาครัฐ จำนวน Dead Link ที่เกิดขึ้นจากการค้นหา โดยตรวจจากจำนวน 2000 link แรกในแต่ละ URL

ตารางที่ 1 ตัวอย่างจำนวน dead link โดยตรวจจากจำนวน 2000 link แรกในแต่ละ URL

หน่วยราชการ	จำนวน dead link (หน่วย)
http://www.dlt.go.th/	18
http://www.dft.go.th/th-th/	50
http://www.dit.go.th/	116
http://www.dsd.go.th/	103
https://www.dip.go.th/th	1,013
http://www.rd.go.th/publish/	39

หมายเหตุ: ตัวอย่างข้อมูลที่เก็บในสิงหาคม ค.ศ. 2017

ที่มา: จากการเข้าไปค้นหา

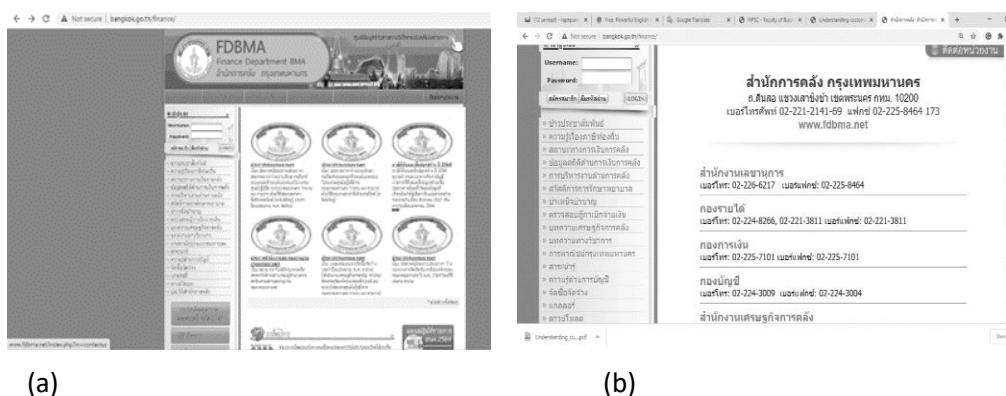
ข้อมูลที่ปรากฏส่วนใหญ่ที่เป็นเอกสารไม่ใช้แล้ว คือ โครงการต่าง ๆ และการจัดซื้อจัดจ้างที่หมดอายุแล้วและยังไม่มีมีการปรับปรุงให้ทันสมัย เฉลี่ยมี dead link = 223 หน่วยในเดือน มกราคม ปี ค.ศ. 2021 ทำการสุ่มตัวอย่างหน่วยราชการจำนวน 10 แห่ง ปรากฏว่ายังมี dead link โดยเฉลี่ยถึง 85 รายการ ซึ่งเป็นข่าวสารต่าง ๆ ที่หมดอายุไปแล้ว การมี dead link อยู่ก็จะเป็น pain point ของการเดินทาง ข้อมูลในตารางที่ 1 เป็นการรวบรวมในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2017 เมื่อเทียบกับมกราคม ปี ค.ศ. 2021 จำนวน dead link ยังคงมีอยู่ในปริมาณมากซึ่งนับเป็นปัญหาในจุด touch point

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการในการทำธุรกรรมธุรกิจทางกฎหมายพบว่าผู้ใช้ช่องทาง 3 แบบ คือ (1) ยังคงเดินทางไปทำธุรกรรมคือใช้ช่องทางผ่านเจ้าหน้าที่ทางราชการ ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ มีจำนวนร้อยละ 40 (2) ใช้ช่องทาง ทางอินเทอร์เน็ตมีจำนวนร้อยละ 20 และ (3) แบบผสมระหว่างวิธีที่ 1 และ 2 ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 40 การใช้วิธีนี้คือการแบ่งส่วนงานที่สำคัญจะไปติดต่อเอง ส่วนงานที่สามารถใช้ทางอินเทอร์เน็ตก็ดำเนินการทางอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างกรณีการจดทะเบียนพาณิชย์หรือการเปลี่ยนแปลงลักษณะธุรกิจ ตามแผนที่ตามสมมติฐานของหน่วยราชการต้องดำเนินกิจกรรม A คือการขอข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการจดทะเบียนและแบบฟอร์มที่ต้องกรอก ซึ่งสามารถขอได้จากหน่วยงานคือ 1) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรุงเทพมหานคร 2) สำนักงานเขตทุกเขต 3) เทศบาล 4) องค์การบริหารส่วน

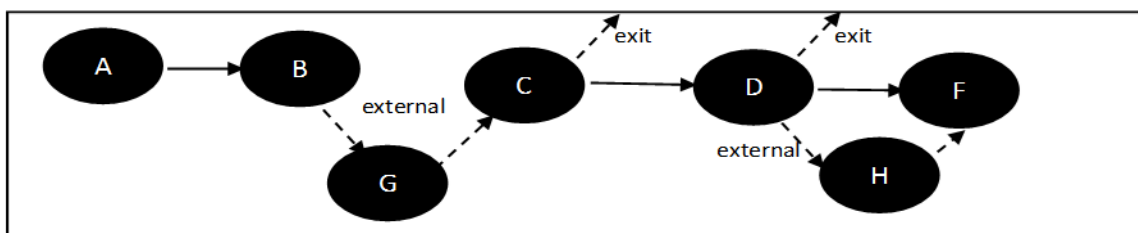
ตำบล 5) เมื่อพิมพ์ยา หรือ Download ได้จากWeb Site ของกรมพัฒนาธุรกิจและการพาณิชย์และ ส่วนงานที่เกี่ยวข้อง (https://www.dbd.go.th/news_view.php) ซึ่งสามารถจดทะเบียน ในเขต กรุงเทพมหานคร ยื่นจดทะเบียนพาณิชย์ได้ที่: (1) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร และ (2) ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตทุกแห่ง รับจดทะเบียนพาณิชย์กิจของผู้ ประกอบพาณิชย์กิจ

ผลการทดสอบการใช้งาน จากการเข้าไปใน เว็บไซต์ www.bangkok.go.th/finance พบว่า หน้าแรกดังภาพ 3 ยังมีความไม่ชัดเจนในการชี้แจงต่อผู้ใช้งานในการเข้าสู่ช่องทางต่อไป รวมทั้งการยัง ชี้แนะไปช่องทางไปทางโทรศัพท์ และการติดต่อหน่วยงานโดยตรง ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม

ภาพที่ 3 (a) หน้าแรกของ เว็บไซต์ www.bangkok.go.th/finance เพื่อหาข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์ (b) หน้าเว็บของการติดต่อหน่วยงานเพื่อหาข้อมูลการจดทะเบียนพาณิชย์
ที่มา: www.bangkok.go.th/finance

นอกจากปัญหาจากการทดลองใช้งานโดยตรง แล้วกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการยังประสบ ปัญหาเช่นเดียวกัน คือ เมื่อต้องการจดทะเบียนพาณิชย์ โดยต้องการใช้ช่องทางออนไลน์ โดยเริ่มจาก การทำกิจกรรม A คือการค้นหาข้อมูล “ช่องทางการขอใบจดทะเบียนการค้า” พบแหล่งแรกคือ www.dbd.go.th และเมื่อเดินตามข้อแนะนำ ไปทำกิจกรรม B คือ การ Download เอกสารจาก https://www.dbd.go.th/news_view.php ซึ่งในเอกสารแนะนำให้ติดต่อโดยใช้โทรศัพท์ หรือไป ติดต่อโดยตรงที่หน่วยราชการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานการคลัง กรุงเทพมหานคร หรือ ฝ่าย ปกครอง สำนักงานเขตทุกแห่ง ในกรณีที่ต้องการรายละเอียดสามารถไปที่แหล่งคือ เว็บไซต์ www.bangkok.go.th/finance (touchpoint C ซึ่งไม่ใช่เว็บไซต์ เดียวกัน) ตามภาพที่ 3 (a) และ 3 (b) นอกจากนี้มีผู้ประกอบการ 7 รายที่มีความประสงค์จะทำการจดทะเบียนพาณิชย์ โดยใช้ ช่องทางอินเทอร์เน็ตและประสบปัญหาว่าต้องเดินทางหลายที่และสุดท้ายถูกแนะนำให้ช่องทางตรงหรือ ให้ใช้โทรศัพท์ซึ่งไม่สนับสนุนกับการใช้บริการแบบออนไลน์ (กิจกรรม D) จึงออกจากระบบก่อนถึง กิจกรรม F โดยยังดำเนินการไม่สำเร็จ ทั้งนี้จุด touch point G และ H คือการแนะนำให้ไปติดต่อที่ หน่วยงานโดยตรง/หรือใช้โทรศัพท์

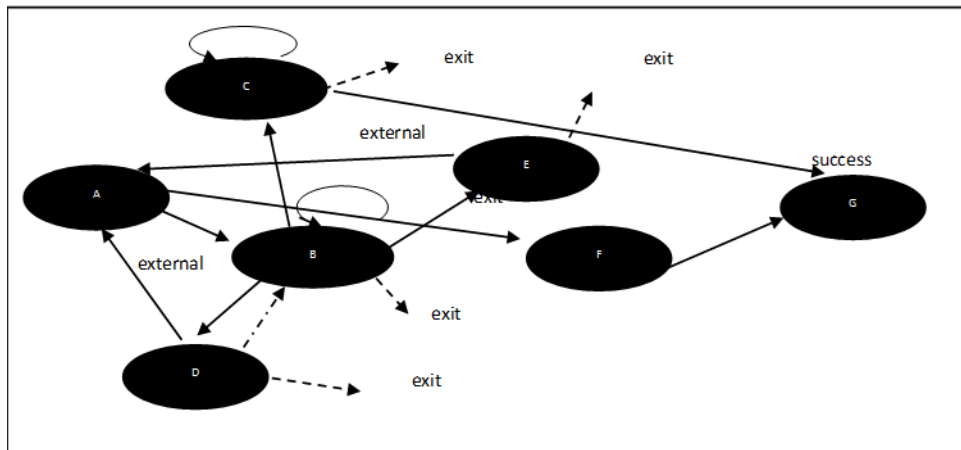

ภาพที่ 4 แผนทางการเดินทางของผู้ประกอบการที่ต้องการจดทะเบียนพาณิชย์ที่เดินทางตามภาพที่ 3
ที่มา: ผลการศึกษา

ตารางที่ 2 ปัญหาการเดินทางจริงของผู้ประกอบการในการทำธุรกรรมพาณิชย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต

Touch Point	กิจกรรม	Pain Point	%
A	ค้นสิ่งต้องการโดยใช้ Google/จาก Home page ของ web site	พบแหล่งที่ต้องการหลายที่	100
B	เข้า web site ที่คิดว่าได้แหล่งที่ต้องการ โดยดูจากข้อความที่ปรากฏในการให้บริการ	-วนหาหลายเว็บ มีการชี้แนะหลายช่องทางมาก ทั้งที่เป็น external และ internal link	70
C	เข้าช่องทางเพื่อหาการประกาศจัดซื้อจัดจ้าง	พบเอกสารที่หมดอายุ (dead link)	32
D	เข้าผิดช่องทาง (wrong door) ต้องกลับมาจุด B ใหม่	แนะนำการเดินทางไม่ตรงกับความต้องการ	33
E	กลับหน้าหลักของ web site	-สอบถามว่าบริการที่ต้องการมีหรือไม่ พบว่าไม่มีกลับไป A ใหม่	10
F	เลือก web site อื่นที่ไม่ใช่ B โดยจากข้อความที่ปรากฏในการให้บริการ และตรงกับที่ต้องการ	- ได้ Touch point ที่ให้บริการตรงกับที่ต้องการ	8
G	จุดสิ้นสุดบริการสำหรับผู้ได้รับบริการสำเร็จตามเป้าหมาย		8

จากตารางที่ 2 นำมาเขียนเป็นแผนทางการเดินทางในการทำธุรกรรมการใช้บริการจริงปรากฏดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ภาพรวมของแผนที่การเดินทางจริงของผู้ประกอบการที่ทำธุรกรรมการใช้บริการจากหน่วยงานราชการทางออนไลน์

ตารางที่ 3 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการ 40 รายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมใน touch point และปัญหาที่เกิดขึ้น

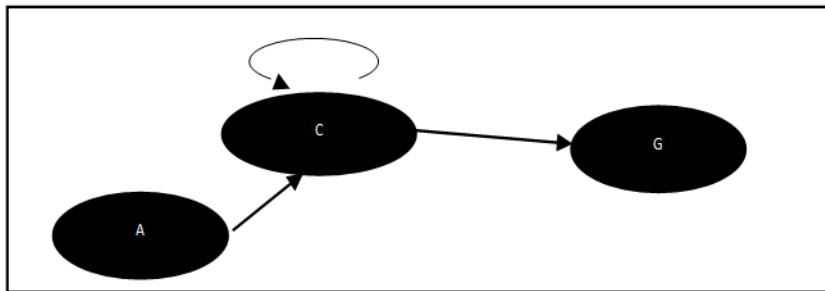
เหตุการณ์	จำนวนราย
ผู้ประกอบการกลุ่มที่ต้องการทำกิจกรรมซื้อบังคับตามกฎหมายทั่วไป เช่น การจดทะเบียน การประกอบธุรกิจ	31
ผู้ประกอบการกลุ่มที่เข้าไปหาข้อมูลการประกวดราคาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยราชการ	9
การเข้าไปสู่ touch point B แล้วเกิดปัญหา loops (วนหาสิ่งที่ต้องการ) แล้วออกจากระบบ	4
ผู้ประกอบการกลุ่มที่การเข้าไประหาข้อมูลการประกวดราคาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยราชการ ประสบปัญหาในการค้นหาเพราะพบ dead link และออกจาก touch pint C	2
ผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาจาก touch point ในการส่งไป wrong door (touch point D หรือ E) แล้วกลับค้นหาใหม่ ที่ touch point A	4
ผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาจาก touch point ในการส่งไป wrong door (touch point หรือ D) แล้วกลับไป touch point B เพื่อไปหาที่ใหม่คือ touch point E ซึ่งยังเป็น wrong door แล้วกลับค้นหาใหม่ ที่ touch point A	4
จำนวนผู้ประกอบการ 40 คนที่ได้รับผลสำเร็จตามที่ต้องการ	30

จากภาพที่ 5 เมื่อนำไปปรับปรุงแผนที่ใหม่ประกอบด้วยการเดินทาง 2 ส่วนคือ ภาพที่ 6 การหาข้อมูลการประกวดราคาการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยราชการ และภาพที่ 7 การทำธุรกรรมประเภทอื่นที่ไม่ใช่การหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยราชการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ผู้ใช้ในระบบถ้าพบปัญหา loops (การหาสิ่งที่ต้องการไม่พบ) จะมีจำนวน 4 รายใน 40 ที่ออกจากระบบ ดังนั้นโอกาสที่ผู้ใช้ที่เป็นผู้ต้องการจะออกจากระบบเมื่อพบปัญหา loops = $4/40 = 0.1$ และจากข้อมูลพบว่ามีผู้ประสงค์จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างจำนวน 9 ราย ดังนั้น จำนวนคาดหวังของผู้ใช้ที่จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างที่

touch point C จะออกจากระบบเมื่อพบปัญหา loops ที่ touch point B = $0.1 * 9$ = ประมาณ 1 ราย ซึ่งส่งผลให้จำนวนที่จะไปทำกิจกรรมที่ touchpoint C คาดว่าเหลือเพียง 8 ราย จากกลุ่มที่ประสงค์จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง (จำนวนจริงสัมภาษณ์ 9 ราย และจำนวนคาดหวังที่เหลือ 8 ราย) นอกจากนี้ยังพบว่าถ้ามีปัญหา dread link ก็ะออกจากระบบโดยไม่สำเร็จจำนวน 2 ราย ดังนั้นโอกาสที่เหตุการณ์ที่ผู้ใช้งานที่ประสงค์จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างคนใดคนหนึ่งจะพบปัญหา dread link ที่ touch point C และออกจากระบบ $= 2/9 = 0.22$ ส่งผลให้ค่าคาดหวังที่จะมีผู้ออกจาก touch point C = $0.22 * 8 = 1.76$ ประมาณ 2 ราย จึงเหลือผู้ให้บริการที่จะไปถึง touch point G จำนวน 6 ราย ดังนั้น ความน่าจะเป็นที่ผู้ที่ประสงค์จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง จะทำธุรกรรมสำเร็จ = $P(\text{touch point G})$ เป็นผู้ที่ประสงค์จะเข้าไปหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง) = $6/9 = 0.67$ การคำนวณส่วนนี้ตั้งบนสมมติฐานว่ากลุ่มผู้ให้บริการทั้ง 9 รายจะไม่ไปสู่ wrong door (touch point D หรือ E)

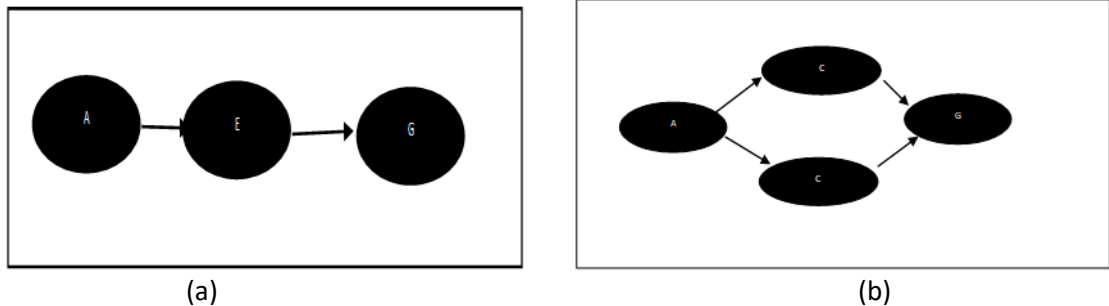
จากวัตถุประสงค์ 2 เพื่อเสนอแนะและปรับปรุง “แผนที่การเดินทางของผู้ประกอบการ” ให้มีประสิทธิภาพจากแผนที่เดิมที่รัฐดำเนินการอยู่ โดยการแก้ไข pain point นั้นดำเนินการโดยใช้ผลการศึกษาตามภาพ 5 และ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 3 ในการวิเคราะห์โอกาส (Probability) ในการทำกิจกรรมจริงและนำไปสู่ผลการปรับปรุงแผนที่ใหม่ดังภาพที่ 6 คือ การที่กิจกรรมใน touch point A ต้องส่งให้ผู้ให้บริการที่ต้องการหาข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง ไปสู่ที่ touch point C เลย เพื่อลดปัญหาของ loops ใน touch point B ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้ออกจากระบบและการไป wrong door ที่ touch point D หรือ E ดังนั้นแผนที่การเดินทางในภาพ 6 จะลดจำนวนอัตราการหลุดออกจากระบบด้วยค่าความน่าจะเป็น $1 - 0.67 = 0.33$ คิดเป็นร้อยละ 33

ภาพที่ 6 แผนปรับปรุงในการเข้าไปค้นหาข้อมูลการประกวดราคาของหน่วยราชการและลด dead link

การปรับปรุงแผนที่ใหม่ดังภาพ 7(b) คือการที่กิจกรรมใน touch point A ต้องส่งให้ผู้ให้บริการที่ต้องการทำธุรกรรมทางธุรกิจตามกฎหมาย (ไม่รวมกรณีการหาข้อมูลการประกวดราคาของหน่วยราชการ) การเดินทางจริงของผู้ให้บริการประสบปัญหาคือ loops การค้นหา และการพบ wrong door (touch point D หรือ E) แล้วออกจากระบบ ดังภาพ 5 จะมีโอกาสประมาณ $= 4/40$ (loops at touch point B and exit) + $4/31$ (loops at wrong door touch point and exit) = 0.23 การคำนวณใช้สมมติฐานว่าทั้ง 2 กรณีเป็นเหตุการณ์ที่เป็นอิสระกัน ผลการคำนวณโอกาสในการเดินทางในการทำกิจกรรมจนสำเร็จของผู้ประกอบการกลุ่มนี้ $= 1 - 0.23 = 0.77$ ประมาณเป็นจำนวน

ผู้ประกอบการได้จำนวน $0.77 * 31 = 23.9$ ประมาณการได้ 24 คน รวมกับผู้ประกอบการที่ประมาณการจากกลุ่มผู้ประกอบการเข้าไปหาข้อมูลการประกวดราคาของหน่วยราชการ จำนวน 6 คนที่ประมาณการได้ก่อนหน้านี้ ดังนั้น จำนวนผู้ประกอบการจากการคำนวณตามแผนที่ เท่ากับ $24 + 6 = 30$ คน ที่ประสบผลสำเร็จ หมายความว่า ผู้ประกอบการจะประสบผลสำเร็จในการทำธุรกรรมทางธุรกิจผ่านช่องทางออนไลน์ของหน่วยราชการจะมีโอกาสร้อยละ 75

ภาพที่ 7 (a) แผนที่ตามสมมติฐาน และ (b) แผนที่ปรับปรุงจากการเดินทางจริง
ที่มา: ผลการศึกษา

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพและปริมาณที่ได้ในแต่ละจุด touch point ในส่วนของการทำกิจกรรม (interaction) และ pain point ที่เกิดขึ้นและสาเหตุ รวมการคำนวณค่าของความน่าจะเป็นของแต่ละกิจกรรมในแผนที่การเดินทางจริงจะประสบผลสำเร็จ การได้รายละเอียดของการวิเคราะห์ในแผนที่จริงจะนำไปสู่กระบวนการ เพื่อพัฒนาแผนที่การเดินทางจริงในระบบออนไลน์ตามภาพ 5 อันนำไปสู่การพัฒนาในแต่ละจุดที่ให้บริการให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ลดขั้นตอน ให้ข้อมูลที่ชัดเจนในกรณีของการมี multi candidate touch point เพื่อทำให้ผู้ใช้งานเดินทางไปในจุดที่ต้องการได้อย่างถูกต้องในการใช้บริการตามพิธีการประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ในส่วนของ Dead Link ก็จะต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย (update) เพื่อลดการสูญเสียโอกาสของเอกชนที่จะเข้าประมูลจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมหน่วยธุรกิจในการแข่งขันและลดต้นทุน สนับสนุนงานศึกษาของ Bhattacharjee (2001) Yoshino and Sakakibara (2015) นอกเหนือจากนี้การพัฒนาระบบที่มีคุณภาพยังเป็นการกระจายความยุติธรรมให้กับทุกธุรกิจอย่างเสมอภาค (Makhija, Peggy Brady-Amoon, Dixit and Dator, 2012) (Coyle-Shapiro, Jacqueline, Shore, Lynn, Taylor, Susan and Tetrick, Lois, 2005) ซึ่งจะส่งผลต่อพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีของผู้ประกอบการ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นปัญหาในแผนที่การเดินทางจริง อันประกอบด้วยกรณี candidate touch point ในแผนที่ ซึ่งถ้าไม่มีการแนะนำที่ดี ผู้ใช้อาจหลุดไปใน wrong door ทำให้เสียเวลาต้องกลับไปหา touch point ที่ถูกต้องหรือไม่ก็ออกจากระบบไปเลย ซึ่งในทางการตลาดคือผู้บริโภคไม่สามารถซื้อสินค้าได้ ซึ่งในงานศึกษานี้คือผู้ใช้จะออกจากระบบโดยการทำกิจกรรมยังไม่บรรลุผลสำเร็จ (Zomerdijsk and Voss, 2010) ผลการวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการออกแบบแผนที่การเดินทางของหน่วยงานรัฐที่สร้างขึ้นนั้นเป็นเพียงแผนที่ทางทฤษฎี (Hypothesis Map) ซึ่งแตกต่างจากผลการวิเคราะห์แผนที่จริง (Actual Map) ในการเดินทางซึ่งทำให้ผู้ใช้งานมีโอกาสจะไม่ประสบผลสำเร็จในการ

เดินทางทำธุรกรรมสูงถึงร้อยละ 25 ซึ่งถ้ามีการทำธุรกรรมเกี่ยวกับพิธีการภาครัฐจำนวนเป็นล้านราย ก็จะเป็นการสูญเสียต้นทุนทางธุรกิจของผู้ประกอบการไปจำนวนมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมระบบให้สามารถตอบสนองต่อการทำธุรกรรมทางราชการของผู้ประกอบการ เพื่อลดค่าใช้จ่ายและลดเวลาในการทำพิธีการตามข้อกำหนดในการทำธุรกิจ ที่เป็นปัญหาต่อผู้ประกอบการ โดยได้แผนที่การเดินทางจริงที่เกิดกับตัวผู้ประกอบการ และปัญหาในแต่ละ touch point ซึ่งในจุดเริ่มต้นควรมีการพัฒนา SEO ของหน่วยงานราชการ เพื่อให้ตอบสนองกับการค้นหาจาก Google เพื่อตอบสนองต่อผู้ใช้บริการได้ตรงกับความต้องการ ในส่วนของ Home page ของหน่วยราชการหลัก ต้องจัดหมวดหมู่ให้ชัดเจน และเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันโดยใช้ internal link ที่มีประสิทธิภาพ มีการปรับปรุงเอกสารใน web ให้ทันสมัย รวมทั้งการขจัด dead link ในส่วนของประโยชน์เชิงนโยบาย คือ หน่วยของรัฐจะต้องกำหนดเป็นนโยบายในการสนับสนุนบริการทุกประเภทโดยใช้ระบบออนไลน์เพื่อลดค่าใช้จ่ายต่อภาคธุรกิจและประชาชนทั่วไป ผลการวิจัยนี้สนับสนุนงานทางวิชาการในส่วนที่หน่วยงานภาคจะต้องมีการจัดทำ Website ที่ใช้แนวทาง SEO เพื่อตอบสนองการค้นหาของผู้ใช้งาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในส่วนของจำนวนผู้ประกอบการที่ให้ข้อมูลและไม่ได้มีการจำแนกลักษณะของธุรกิจจึงทำให้ผลการวิจัยอาจจะยังอยู่ในภาพรวม ซึ่งในทางปฏิบัติการทำธุรกรรมแต่ละประเภทก็อาจจะมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ถ้ามีการศึกษาลักษณะของธุรกิจแต่ละประเภทและทำการเชื่อมโยงกิจกรรมย่อยในการทำธุรกิจ ที่แต่ละหน่วยงานของรัฐต้องเข้าไปให้บริการ ก็จะทำให้การสร้างแผนที่การเดินทางด้วยระบบออนไลน์ที่ให้กับผู้ประกอบการมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการ

References

- Barney, J. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. **Journal of Management**. 17(1), 99-120.
- Bhattacharjee, A. (2001). Understanding Information Systems Continuance: An Expectation-Confirmation Model. **MIS Quarterly**. 25(3), 351-370.
- Clatworthy, S. (2011). Service innovation through touch-points: Development of an innovation toolkit for the first stages of new service development. **International Journal of Design**, 5(2), 15-28.
- Coyle-Shapiro, J. A-M., Shore, L. M., Taylor, M. S. and Tetrick, L. E. (2005). **The Employment Relationship: Examining Psychological and Contextual Perspectives**. UK: Oxford University Press.

- Crosier, A. and Handford, A. (2012). Customer journey mapping as an advocacy tool for disabled people: a case study. **Social Marketing Quarterly**. 18(1), 67-76.
- Department of Business Development. (2020). **Ministry of Commerce database**. Retrieved from https://www.dbd.go.th/news_view.php?nid=469419448.
- Følstad, A., Kvale, K., and Halvorsrud, R. (2013). **Customer journey measures – State of the art research and best practice**. Report A24488, Oslo, Norway, SINTEF.
- FTA. (2020). Retrieved from <https://www.investopedia.com/terms/f/free-trade.asp>
- Helfat, C. E. & Peteraf M. A. (2003). The dynamic resource-based view: capability lifecycles. **Strategic Management Journal**. 12(1), 997-1010.
- Jaworski, B. & Kohli, A. K. (2016). **Co-creating the voice of the customer**. NY: M.E. Sharpe.
- Makhija, N., Peggy B-A., Dixit, V. and Dator, J. (2012). Social Justice: Pushing Past Boundaries in Graduate Training. **Journal for Social Action in Counseling and Psychology**. 4(2), 85-98.
- Netzer, O. (2005). A Hidden Markov Model of Customer Relationship Dynamics. **Marketing Science**. 27(2), 1-54.
- Piriyakul, I., Kunatikornkit, C., Jucaroen, S.& Piriyakul, R. (2019). datchanī chī wat sakkayaphāp khōng nuāingān khōng rat phuā sanapsanun kān khao sū thailæñ sī sū [Capability Index of Government Agencies to Support Entry to Thailand 4.0]. **Journal of Business, Economics and Communication**. 14(2), 109-124.
- Prahalad, C. K. & Ramaswamy, V. (2004). Co-creating unique value with customers. **Strategy & Leadership**. 32(3), 4–9.
- Rawson, A., Duncan, E. & Jones, C. (2013). The truth about customer experience. **Harvard Business Review**. 91, 143 -152.
- Wechsler, J. (2012). Reflections on Service Design, Frameworks, and the Service Organization. **Design Management Review**. 23(2), 58-64.
- Whittle, S. & Foster, M. (1991). Customer Profiling; Getting into Your Customer's Shoes. **International journal of Bank Marketing**. 9(1), 17-24.
- Yoshino, N. & Sakakibara, E. (2015). The Current State of the Japanese Economy and Remedies. **Asian Economic Papers**. 1(2), 110-126.
- Zomerdijk, L. G. & Voss, C. A. (2010). Service design for experience-centric services. **Journal of Service Research**. 13(1), 67–82.

การพัฒนาแบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

A DEVELOPMENT OF THE MENTAL HEALTH SCALE OF STUDENTS IN KASETSART UNIVERSITY

เอื้ออนุช ถนอมวงษ์

Uea-anut Tanomwong

ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Department of Psychology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

E-mail: aeuranuch.t@ku.th

Received: February 1, 2023

Revised: June 19, 2023

Accepted: June 24, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาข้อคำถามและตรวจสอบคุณภาพแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ด้วยการทดสอบ ค่าอำนาจจำแนก 2) ทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง และ 3) ทดสอบความเที่ยง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 800 คน สุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ คือ มาตรฐานวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยแบบวัดแบ่งเป็นมาตรวัด 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) แบบวัดมีจำนวน 49 ข้อและมียาค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.092 – 0.877 2) มีค่าดัชนีความสอดคล้องของความตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.40 -1.00 และความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า โมเดลแบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่งเป็นองค์ประกอบ 6 ด้านในแบบวัด ได้แก่ ด้านความเครียด ด้านซึมเศร้า ด้านการปรับตัว ด้านความวิตกกังวล ด้านการฆ่าตัวตาย และด้านพลังสุขภาพจิต พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=1624.39$, $df = 910$, $p < 0.001$, $GFI = 0.922$, $AGFI = 0.903$, $CFI = 0.993$, $RMSEA = 0.031$, $NFI = 0.983$) และ 3) ค่าความเที่ยงมีค่าตั้งแต่ 0.805 - 0.915 ทั้งฉบับเท่ากับ 0.880

คำสำคัญ

แบบวัดสุขภาพจิต นิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop questionnaires and validate the quality of the mental health scale of Kasetsart University students by discrimination, 2) evaluate construct validity, and 3) evaluate reliability. The data is collected from 800 students in a multi-stage random sampling. The material used was

the mental health scale of students in Kasetsart University. The scale consists of five levels of the rating scale. A Pearson correlation and confirmatory factor analysis were performed to analyze data.

The result found that 1) The forty-nine questions on the mental health range of their items were discriminant between 0.092 – 0.877, 2) the content validity of the scale was between 0.40 -1.00 and the confirmatory factor analysis results of the measurement model of the mental health scale was consistent with six indicators (stress, depression, adjustment, anxiety, suicide, and resilience) showed that the measurement model fit the empirical data ($\chi^2 = 1624.39$, $df = 910$, $p < 0.001$, $GFI = 0.922$, $AGFI = 0.903$, $CFI = 0.993$, $RMSEA = 0.031$, $NFI = 0.983$), and 3) IOC ranging from 0.744-0.922; the overall reliability was 0.880.

Keywords

Mental Health Scale, Student, Kasetsart University

ความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนผ่านชั้นเรียนจากมัธยมปลายเป็นระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัย เป็นสถานการณ์บังคับให้นิสิตนักศึกษาต้องปรับตัวกับวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับพัฒนาการทางระบบประสาทของวัยรุ่น (อายุ 13-25 ปี) เรียกว่า "สมองแห่งวัยเปลี่ยนผ่าน" เป็นช่วงที่สมองกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและไวต่อความเครียด มีแนวโน้มว่าจะเกิดจากความยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ เป็นช่วงเวลาของการเกิดโรคทางจิตหลายประเภท ได้แก่ โรควิตกกังวล โรคอารมณ์สองขั้ว โรคซึมเศร้า โรคการกินผิดปกติ โรคจิตและการใช้สารเสพติด จึงมีความเสี่ยงสูงในการมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ผลด้านลบ การเจ็บป่วย และการตาย (Chung & Hudziak, 2017) ระดับความเจ็บป่วยทางจิตและความทุกข์ทางใจในหมู่นิสิตนักศึกษาเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่นของประชากร มีความเสี่ยงที่จะพบกับเหตุการณ์ที่ทำให้ภาวะจิตใจแย่ลง อันเนื่องมาจากแรงกดดันด้านการเรียน การเงิน สังคม (Thorley, 2017) และอาการคิดถึงบ้าน (homesickness) ทำให้นิสิตมีความเสี่ยงต่อปัญหาในการปรับตัว Shim and Jeong (2018) ได้ศึกษาการทำนายความคิดฆ่าตัวตายของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยด้วยแบบคัดกรองทางสุขภาพจิต กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาจำนวน 4,872 คน พบว่านักศึกษามีแนวโน้มที่จะมีความคิดฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยเสี่ยงที่สามารถทำนายการเกิดความคิดฆ่าตัวตายในอนาคต ได้แก่ ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล โรคกลัวสังคม การติดแอลกอฮอล์ และการเห็นคุณค่าในตนเองระดับต่ำ ถึงแม้ว่านิสิตนักศึกษาจะรู้สึกถึงความกดดันได้อย่างชัดเจนในช่วงการเปลี่ยนผ่าน แต่นักศึกษาจำนวนมากก็ปกปิดความยากลำบากของตนจากครอบครัวและเพื่อน จึงต้องการผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจเพื่อขอความช่วยเหลือหรือให้คำแนะนำ (Worsley, Harrison & Corcoran, 2021) ด้วยสาเหตุทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาแบบวัดสุขภาพจิตจะสามารถช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจพบนิสิตที่มีความเสี่ยงในการป่วยทางจิตหรือพบสัญญาณอันตราย ซึ่งทำให้สามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีการกำหนดคุณลักษณะของนิสิตที่พึงประสงค์ของมหาวิทยาลัยไว้ในข้อสุดท้ายคือ มีความสามารถในการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเอง (Kasetsart University, 2011) จึงมีการจัดตั้งศูนย์สุขภาวะนิสิต (KU Happy Place) ขึ้นในปี พ.ศ.2560 (KU Happy Place Center, 2018) และในช่วงปี พ.ศ.2560-2564 พบนิสิตขอเข้ารับคำปรึกษาเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ที่พบตัวเลขนิสิตขอเข้ารับคำปรึกษามากกว่า 800 คน (Yingkiatkul & Anchaisri, 2022) แต่ทั้งนี้ยังขาดแบบประเมินเพื่อคัดกรองสุขภาพจิตซึ่งเดิมได้นำแบบคัดกรองจากหน่วยงานต่าง ๆ มาใช้พบว่า ยังไม่ตรงกับเป้าหมายและปัญหาที่มักพบในช่วงการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา ซึ่งประเทศไทยได้มีการพัฒนาแบบวัดผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตในวัยผู้ใหญ่ (อายุ 15-60 ปี) (Mongkol, Huttapanom, Chetchotisakd, Chalookul, Punyoyai & Suvanashiep, 2001) แต่เมื่อนำไปประเมินแล้วพบว่าไม่สอดคล้องเนื่องจากมีช่วงอายุของคำถามที่กว้างและเป็นการถามถึงดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตคนไทย ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและได้สรุปนิยามของคำว่า สุขภาพจิต หมายถึงชีวิตที่เป็นสุขจากการรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง ไม่มีความเจ็บป่วยทางจิตใจ ความสามารถในการจัดการกับปัญหาหรือยอมรับความช่วยเหลือจากผู้อื่นภายใต้สังคมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยจึงเน้นการสร้างแบบวัดที่ครอบคลุมสภาวะบริบทของกลุ่มที่ศึกษา และปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อยเป็นอันดับต้นๆ ในนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยการสร้างข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การวินิจฉัยแยกโรคของ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) (First, 2013) แบบวัดนี้จะนำมาใช้สำหรับการคัดกรองเพื่อนำมาสู่การดูแลแก้ไข ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแบบประเมินสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้ครอบคลุมแนวโน้มของปัญหาและอาการที่มักพบในนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การจำแนกเพื่อการดูแลช่วยเหลือให้มีประสิทธิภาพต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

แบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีองค์ประกอบด้านใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาแบบวัด และตรวจสอบคุณสมบัติของแบบวัดสุขภาพจิต ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาข้อคำถามและทดสอบอำนาจจำแนกของข้อคำถาม แบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. เพื่อทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันของแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. เพื่อทดสอบความเที่ยงของแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดตัวอย่างของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน งานวิจัยนี้ สุขภาพจิตมี 6 องค์ประกอบ ซึ่งมี 49 พารามิเตอร์ โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างควรมี 10-20 คนต่อ 1 พารามิเตอร์ (Hair, Black, Babin & Anderson ,2010) ผู้วิจัยได้เลือก 15 คนต่อ 1 พารามิเตอร์ ดังนั้นจึงคำนวณได้ $49 \times 15 = 735$ คน และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจึงเก็บเพิ่มจำนวนร้อยละ 10 คำนวณได้ $735 \times 10 / 100 = 73.5$ คน เพราะฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดคือ $735 + 73.5 = 808.5$ คน ประมาณ 800 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified sampling) โดยแบ่งสัดส่วนตามคณะ

2. เครื่องมือการวิจัย

แบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งพัฒนาข้อคำถามจากการทบทวนเอกสารงานวิจัย แบบวัดและแบบประเมินที่เกี่ยวข้อง และจากสถิติ 5 อันดับแรกของสาเหตุที่นิสิตมาใช้บริการที่ศูนย์สุขภาพจิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ KU HAPPY PLACE CENTER โดยมีการเพิ่มและลดข้อคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์และบริบทของกลุ่มที่ศึกษา แต่ในกรณีที่องค์ประกอบใดไม่พบแบบประเมินที่เหมาะสมกับการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการสร้างข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวินิจฉัยแยกโรคของ Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5) (First, 2013) ซึ่งประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ความวิตกกังวล ภาวะปรับตัวผิดปกติ ความเครียด ภาวะซึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย พลังสุขภาพจิต ทำให้ได้ข้อคำถาม 50 ข้อ ในระยะทดลองใช้ เป็นมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับน้อยที่สุด (1) ถึง มากที่สุด (5) แบบวัดฉบับจริงเก็บข้อมูลเป็นส่วน 2 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ที่เป็นลักษณะให้เลือกตอบและเติมคำ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปี ภาควิชา คณะ 2) มาตรฐานสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยหลังจากที่ได้ปรับปรุงและตัดข้อคำถามบางข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพออกจากการวิเคราะห์ข้อคำถามในระยะทดลองใช้ ในฉบับจริงเหลือ 49 ข้อ (Urbina, 2014)

3. การรวบรวมข้อมูล

3.1. ผู้วิจัยยื่นเอกสารขอรับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน ประจำสถาบัน (Institution Review Board) (รหัส KUREC-SS64/245) โดย ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3.2 เนื่องจากการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ผู้วิจัยจึงปรับรูปแบบเป็นการเก็บออนไลน์ โดยติดต่อขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนในแต่ละวิชาเพื่อประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และในหน้าแรกของแบบฟอร์มได้มีการแจ้งข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ หากเกิดความไม่สบายใจหรือได้รับผลกระทบจากการตอบแบบสอบถาม สามารถติดต่อผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3.3 อาสาสมัครที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย อ่านรายละเอียด และกาเครื่องหมาย ☒ ยินยอมในแบบฟอร์มออนไลน์ เพื่อแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย

3.4 หลังจากนั้นจะเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 มาตรวัดสุขภาพจิตประกอบไปด้วย มาตรวัดความวิตกกังวล มาตรวัดภาวะการปรับตัวที่ผิดปกติ มาตรวัดความเครียดมาตรวัดภาวะซึมเศร้า มาตรวัดความคิดเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย มาตรวัดพลังสุขภาพจิต

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ประชากรศาสตร์ (2) Pearson correlation สำหรับทดสอบอำนาจจำแนกของข้อความ (3) Confirmation Factor Analysis (CFA) สำหรับการทดสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัย

พื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 800 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 584 คน (ร้อยละ 71.8) ช่วงอายุ 19-21 ปี จำนวน 615 (ร้อยละ 75.6) ($\bar{X}$ = 20.16 ปี, SD = 1.47, Max = 29 ปี, Min = 18 ปี) ชั้นปีที่ 1 จำนวน 368 คน (ร้อยละ 45.3) ภาควิชาการศึกษาปกติ 565 คน (ร้อยละ 69.5) คณะสังคมศาสตร์มากที่สุดจากทั้งหมด 16 คณะ มีจำนวน 204 คน (ร้อยละ 25.1) รองลงมา คือ คณะเศรษฐศาสตร์ จำนวน 136 คน (ร้อยละ 16.7) และได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดสุขภาพจิต ได้ค่าตั้งแต่ 0.092 – 0.877

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรหาความตรงได้แก่ ความตรงเชิงเนื้อหาของแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จากการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้วิจัยนำมาตรวจสอบคุณสมบัติการวัดเบื้องต้น พบว่าจากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาคลินิกและการวัดทางจิตวิทยาจำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.40 -1.00 พิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อยืนยันว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านสามารถรวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวได้

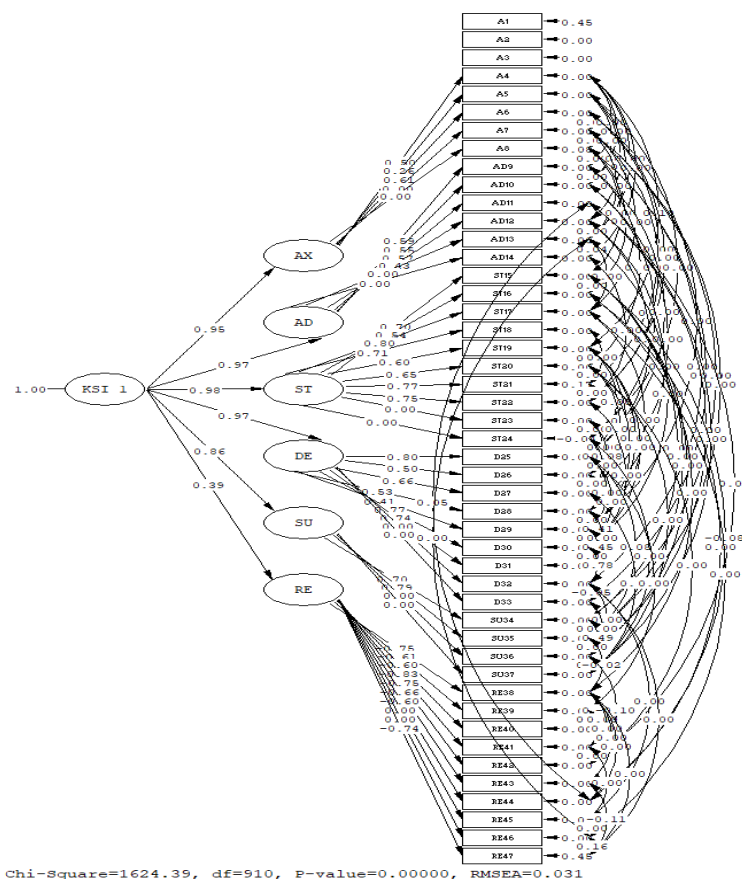
การทดสอบความตรงเชิงโครงสร้างด้วยการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคองค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) ผลปรากฏตามตารางที่ 1 และภาพที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์พิจารณา	ค่าสถิติที่ได้	แปลผล
1.Chi-Square	χ^2/df น้อยกว่า 2	1.785	ผ่าน
2. GFI	≥ 0.90	0.922	ผ่าน
3. AFGI	≥ 0.90	0.903	ผ่าน
4. CFI	≥ 0.90	0.993	ผ่าน
5. RMSEA	$< .05$	0.031	ผ่าน
6.ค่า SRMR	$< .05$	0.0499	ผ่าน

จากตารางที่ 1 พบว่าค่าไค-สแควร์สัมพันธ์ (Chi-square) เท่ากับ 1624.39 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 910 ค่าความน่าจะเป็น (P) มีค่าเท่ากับ 0.000 ค่าดัชนี GFI เท่ากับ 0.922 ค่าดัชนี AGFI เท่ากับ 0.903 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 0.993 ค่าดัชนี RMSEA เท่ากับ 0.031 ค่าดัชนี RMR เท่ากับ ดัชนี SRMR เท่ากับ 0.0499 แสดงให้เห็นความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สร้างขึ้นอยู่ในเกณฑ์ผ่าน

ในการวิเคราะห์หาค่าประกอบเชิงยืนยัน CFA (Confirmatory factor analysis) นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีองค์ประกอบย่อยจำนวน 6 องค์ประกอบ สามารถใช้อธิบายสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยองค์ประกอบด้านความเครียด ($\lambda=0.984$) ที่ใช้อธิบายสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือด้านการปรับตัว ($\lambda=0.974$) ด้านซึมเศร้า ($\lambda=0.971$) ด้านความวิตกกังวล ($\lambda=0.954$) ด้านการฆ่าตัวตาย ($\lambda=0.864$) และด้านที่ได้อธิบายสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้น้อยที่สุดคือ ด้านพลังสุขภาพจิต ($\lambda=0.387$)

ความหมายตัวย่อ

KSI = สุขภาพจิตสำหรับ
นิสิต

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

AX = ด้านความวิตกกังวล

AD = ด้านการปรับตัว

ST = ด้านความเครียด

DE = ด้านซึมเศร้า

SU = ด้านการฆ่าตัวตาย

RE = ด้านพลังสุขภาพจิต

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิเคราะห์การสร้างแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและคุณภาพแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก	t-value	p-value	อำนาจจำแนก
องค์ประกอบลำดับที่ 1 ด้านความเครียด				
1. ฉันรู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจ	0.586	15.538	***	0.662
2. ฉันทำอะไรไม่ได้เลยเพราะตึงเครียด	0.608	15.664	***	0.703
3. ฉันไม่อยากพบปะผู้คน	0.698	18.194	***	0.439
4. ฉันปวดหัวข้างเดียวหรือปวดบริเวณขมับทั้ง 2 ข้าง	0.536	13.926	***	0.647
5. ฉันมีอาการหัวใจเต้นแรง	0.803	19.550	***	0.595
6. ฉันเสียงสั่น ปากสั่น หรือมือสั่นเวลาไม่พอใจ	0.709	17.702	***	0.536
7. ฉันรู้สึกกลัวความผิดพลาดในการทำสิ่งต่างๆ	0.597	15.288	***	0.650
8. ฉันมีความยากลำบากในการตัดสินใจเลือกกระหว่างเผชิญหน้ากับหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่เจออยู่	0.654	16.584	***	0.652
9. ฉันรู้สึกมีแรง	0.766	18.844	***	0.666
10. ฉันมีความสุขทางเพศลดลง	0.750	18.515	***	0.529
องค์ประกอบที่ 2 ด้านซึมเศร้า				
1. ฉันมักมีอาการเศร้า หรือสิ้นหวัง	0.800	1.000	***	0.800
2. ฉันรู้สึกเบื่อ ไม่มีความสนใจหรือเพลิดเพลินในสิ่งที่ชอบ หรือสิ่งที่เคยสนใจ	0.704	21.515	***	0.680
3. ความอยากอาหารของฉันเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด	0.797	25.202	***	0.563
4. ฉันนอนไม่หลับ หรือหลับมากกว่าปกติ	0.498	14.374	***	0.481
5. ฉันทำอะไรช้าลงกว่าปกติ หรือกระสับกระส่าย อยู่ไม่สุข	0.661	21.822	***	0.845
6. ฉันรู้สึกไม่มีแรง เหนื่อย หรืออ่อนเพลีย ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ทำกิจกรรมอะไร	0.532	16.445	***	0.761
7. ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า ทำอะไรก็ไม่เคยถูกหรือดีพอ	0.411	11.630	***	0.631
8. ฉันรู้สึกว่าตนเองไม่มีสมาธิ ไม่สามารถจดจ่อกับการเรียน หรือการทำงานได้	0.771	24.243	***	0.807
9. อารมณ์เศร้าที่ฉันกำลังเผชิญอยู่ ส่งผลเสียต่อชีวิตประจำวัน เช่น การเรียน หรือการเข้าสังคม	0.745	23.084	***	0.807

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก	t-value	p-value	อำนาจ จำแนก
องค์ประกอบลำดับที่ 3 ด้านการปรับตัว				
1. ฉันคิดถึงสถานการณ์ที่ตึงเครียดซ้ำๆ	0.648	17.647	***	0.670
2. เมื่อฉันคิดถึงสถานการณ์ที่ตึงเครียดนั้นมันรบกวนฉันมาก	0.716	18.358	***	0.837
3. เมื่อนึกถึงสถานการณ์ตึงเครียดที่เคยเกิดขึ้น	0.590	15.031	***	0.676
4. ฉันหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะทำให้ฉันระลึกรถึงสถานการณ์ตึงเครียดที่เคยเกิดขึ้น	0.548	14.015	***	0.600
5. ฉันพยายามกำจัดเรื่องตึงเครียดนั้นออกจากความทรงจำ	0.566	14.444	***	0.594
6. ฉันพยายามที่จะเก็บซ่อนความรู้สึกเอาไว้เพราะมันทำให้ฉันลำบากใจ	0.429	11.204	***	0.506
7. หลังจากเกิดสถานการณ์ตึงเครียดฉันไม่อยากออกไปเรียนหรือทำกิจกรรมประจำวัน	0.594	14.683	***	0.706
องค์ประกอบที่ 4 ด้านความวิตกกังวล				
1.ฉันรู้สึกกระวนกระวายใจ	0.683	1.000	***	0.579
2.ฉันรู้สึกเหนื่อยง่าย	0.677	18.101	***	0.696
3.ฉันสามารถมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังทำอยู่ได้	0.309	7.957	***	0.092
4.ฉันรู้สึกหงุดหงิดง่าย	0.529	13.732	***	0.595
5.ฉันรู้สึกปวดเมื่อยตามร่างกายโดยเฉพาะคอและไหล่โดยไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัด	0.530	13.759	***	0.477
6.ฉันนอนไม่หลับ	0.498	13.025	***	0.519
7.ฉันรู้สึกตื่นตัวได้ง่าย	0.264	6.997	***	0.594
องค์ประกอบลำดับที่ 5 ด้านการฆ่าตัวตาย				
1. ฉันอยากทำร้ายตัวเอง เพื่อให้ตัวเองเจ็บปวด	0.472	1.000	***	0.363
2. ฉันคิดว่าถ้าตอนนี้ฉันหายไปจากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันก็คงดี	0.449	14.264	***	0.720
3. ฉันมีความคิดว่าถ้าตัวเองตายไปคงจะดีกว่า	0.696	13.083	***	0.734
4. ฉันคิดถึงเรื่องความตายซ้ำ ๆ	0.788	11.825	***	0.824
5. ฉันได้มีการวางแผนหรือเตรียมการที่จะฆ่าตัวตาย	0.544		***	0.668

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก	t-value	p-value	อำนาจ จำแนก
องค์ประกอบที่ 6 ด้านพลังสุขภาพจิต				
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ฉันพยายามจัดการปัญหานั้นอย่างเต็มที่	0.714	9.360	***	0.619
2. ถึงแม้ปัญหาจะหนักหนาเพียงใดชีวิตฉันก็ไม่เลวร้ายไปหมด	0.673	9.324	***	0.432
3. เมื่อมีปัญหาวิกฤตเกิดขึ้น ฉันเชื่อว่าฉันจะสามารถผ่านวิกฤตนั้นไปได้	0.747	9.574	***	0.802
4. ฉันมีครอบครัวและคนใกล้ชิดเป็นกำลังใจ	0.606	9.006	***	0.436
5. เมื่อมีเรื่องหนักใจ ฉันมีคนปรึกษาเพื่อช่วยให้สบายใจขึ้นได้	0.603	9.051	***	0.525
6. การแก้ไขปัญหาทำให้ฉันมีประสบการณ์มากขึ้น	0.833	9.807	***	0.652
7. ฉันสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้	0.749	9.557	***	0.781

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบลำดับที่ 1 ด้านความเครียด ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “ฉันมีอาการใจเต้นแรง” องค์ประกอบลำดับที่ 2 ด้านซึมเศร้า ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “ฉันมักมีอาการเศร้า หรือสิ้นหวัง” องค์ประกอบลำดับที่ 3 ด้านการปรับตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “เมื่อฉันคิดถึงสถานการณ์ที่ตึงเครียดนั้นมันรบกวนฉันมาก” องค์ประกอบลำดับที่ 4 ด้านความวิตกกังวล โดยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “ฉันรู้สึกกระวนกระวายใจ” องค์ประกอบลำดับที่ 5 ด้านการฆ่าตัวตาย ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “ฉันคิดถึงเรื่องความตายซ้ำ ๆ” องค์ประกอบลำดับที่ 6 ด้านพลังสุขภาพจิต ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดคือ “การแก้ไขปัญหาทำให้ฉันมีประสบการณ์มากขึ้น”

3. ความเที่ยงของแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

หลังจากผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิและทดลองใช้กับนิสิตในหมู่เรียนวิชาจิตวิทยาที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 33 คน เก็บแบบวัดตรวจให้คะแนน จากนั้นนำผลการตอบมาหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อวิเคราะห์หาค่า Corrected Item Total Correlation พบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคมากที่สุดคือ องค์ประกอบด้านซึมเศร้า รองลงมาคือ ด้านพลังสุขภาพจิต ความเครียด และ ด้านการปรับตัว ด้านการฆ่าตัวตาย และด้านความวิตกกังวล โดยมีค่าความเที่ยงเรียงลำดับดังนี้ 0.915 0.890 0.880 0.873 0.829 0.805 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ เท่ากับ 0.880

อภิปรายผล

1. โมเดลองค์ประกอบของแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบที่ได้มีการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำมาสร้างแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งได้มีการสร้างองค์ประกอบจากการทบทวนวรรณกรรมและสถิติของนิสิตที่ใช้บริการ ณ ศูนย์สุขภาวะนิสิตของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วยด้านความวิตกกังวล ภาวะปรับตัวผิดปกติ ความเครียด ภาวะซึมเศร้า ความคิดฆ่าตัวตาย พลังสุขภาพจิต ซึ่งจะมี 5 ด้านที่ต้องการประเมินความเสี่ยงทางด้านลบ หรืออาการทางจิตเวช และอีก 1 ด้านที่เป็นการสอบถามถึงการฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมทางด้านจิตใจได้เมื่อเกิดปัญหา เพื่อให้การประเมินได้ครบทุกมิติของสุขภาพจิตทั้งความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการเกิดโรคทางจิตเวช และปัจจัยในเชิงบวกที่จะนำมาสู่การแก้ไขปัญหา ซึ่งมีความสอดคล้องกับแบบวัดสุขภาพจิตของ Phattharayuttawat, Ngamthipwattana & Sukhatungkha (1999) ซึ่งแบ่งเป็น ด้านกลุ่มอาการทางกายเนื่องจากความผิดปกติทางจิต กลุ่มอาการซึมเศร้า กลุ่มอาการวิตกกังวล กลุ่มอาการโรคจิต และกลุ่มการปรับตัวทางสังคม อีกทั้งพบว่าโมเดลสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าองค์ประกอบทุกด้านของตัวบ่งชี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .01$) องค์ประกอบที่มีค่ามากที่สุดที่สามารถอธิบายสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มากที่สุด คือ ด้านความเครียด ซึ่งสอดคล้องกับ การสำรวจสุขภาพจิตของนักศึกษาไทยจำนวนทั้งสิ้น 9,050 ชุด จากมหาวิทยาลัยเครือข่ายทั่วประเทศ จำนวน 15 แห่ง จาก 5 ภูมิภาค ของสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (Posttoday, 2022) พบว่า นักศึกษาไทยมีความเครียดร้อยละ 40 รองลงมาคือ ความเศร้า ร้อยละ 30 ซึ่งในระดับที่รองลงมาคือองค์ประกอบด้านซึมเศร้าเช่นกัน ซึ่งแนวโน้มของภาวะซึมเศร้าของนิสิต นักศึกษาของประเทศไทยนั้น ค่อนข้างใกล้เคียงกับสถานการณ์ของทั่วโลก เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ศึกษาอัตราการใช้บริการสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา แนวโน้มระดับประชากร 10 ปี (2007–2017) พบว่า อัตราการรักษาและการวินิจฉัยภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้นอย่างมาก อัตราการรักษาเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 19 ในปี 2007 เป็นร้อยละ 34 ในปี 2017 และการฆ่าตัวตายก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน

2. องค์ประกอบอันดับท้ายสุดที่มีค่าน้ำหนักน้อยได้แก่ ด้านพลังสุขภาพจิต ($\lambda = 0.387$) ซึ่งปรับมาฟื้นคืนกลับสู่สภาพเดิมทางด้านจิตใจได้เมื่อเกิดปัญหา (Resilience) ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้วิจัยต้องการจะประเมินศักยภาพในเชิงบวกหรือศักยภาพของผู้ทดสอบในการดูแลตนเอง ซึ่งแตกต่างจากองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งเป็นการวัดในเชิงของอาการหรือปัญหาทางสุขภาพจิต จึงทำให้องค์ประกอบไม่ไปในทางเดียวกัน แต่ก็ยังถือว่าเป็นค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่เหมาะสมเพราะมากกว่า 0.30 (Hair, Black, Babin & Anderson, 2010) ที่จะอยู่ในแบบวัดสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ และแบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นี้

3. แบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่สร้างขึ้นในครั้งนี้ มีความใกล้เคียงกับแบบวัดสุขภาพจิตของคนไทยของ Phattharayuttawat, Ngamthipwattana & Sukhatungkha (1999) โดยแบ่งเป็น 5 ด้านคือ กลุ่มอาการทางกายเนื่องจากความผิดปกติทางจิต กลุ่มอาการซึมเศร้า กลุ่มอาการวิตกกังวล กลุ่มอาการโรคจิต และกลุ่มการปรับตัวทางสังคมซึ่งมีการจำแนกเป็นรายด้าน

ทางลบและทางบวก โดยมีด้านที่ซ้ำกันคือ ด้านซึมเศร้าและความวิตกกังวล ส่วนในด้านอื่น ๆ ก็มีความแตกต่างกัน คือ ด้านความเครียด ด้านการปรับตัว ด้านการฆ่าตัวตาย และด้านพลังสุขภาพจิต ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบมาจากปัญหาที่พบบ่อยในนิสิตที่ขอเข้ารับบริการ ณ ศูนย์สุขภาพะนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และผู้เรียนระดับมหาวิทยาลัย จากความแตกต่างนี้ทำให้แบบวัดค่อนข้างมีความชัดเจนในการใช้สำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่สามารถวัดและประเมินได้จากแบบวัดเดียว โดยไม่จำเป็นต้องประเมินจากหลาย ๆ แบบวัด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรสร้างเกณฑ์มาตรฐาน (Normalization) ของแบบวัดสุขภาพจิตสำหรับนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อให้เป็นแบบวัดที่เป็นมาตรฐาน (Standardization) ที่จะนำไปใช้ในการคัดกรองและนำไปสู่การช่วยเหลือด้านสุขภาพะของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป

1. แบบวัดในครั้งนี้มีองค์ประกอบที่เป็นด้านบวกมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบค่อนข้างน้อย ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปเสนอให้มีการตัดออก หรือสร้างแบบวัดที่เป็นทางบวกวัดต่างหาก เพื่อมิให้ผู้รับการประเมินเกิดความสับสนในการวัด

2. ควรศึกษาหาปัจจัยของสุขภาพจิตของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เพื่อนำมาวางแผนทางการแก้ปัญหาหรือป้องกันปัญหาจากต้นเหตุ

References

- Chung, W. W. & Hudziak, J. J. (2017). The Transitional Age Brain: The Best of Times and the Worst of Times. **Child and adolescent psychiatric clinics of North America**, 26(2), 157–175.
- First, M. B. (2013). **DSM-5 handbook of differential diagnosis**. American Psychiatric Pub.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). **Multivariate data analysis**. (7th ed.). Upper saddle River, New Jersey: Pearson Education International.
- Kasetsart University. (2011). **khunnalaksana bandit thi phung prasong mahawitthayalai kasetsat** [Desirable graduate characteristics Kasetsart University research]. Retrieved from <http://www.y-mba.bus.ku.ac.th/wp-content/uploads/2017/06/studentku.pdf>
- KU Happy Place Center. (2018). **sun suk phawa nisit mahawitthayalai kasetsat** [KU Happy Place Center]. Retrieved from <http://vet.ku.ac.th/vv2018/images/education/form/265.pdf>.

- Mongkol, A., Huttapanom, W., Chetchotisakd, P., Chalookul, W., Punyoyai, L. & Suvanashiep, S. (2001). **kānsuksā datchanī chī wat sukkhaphāp čhit Khon Thai** [The Study to Develop Thai Mental Health Indicator]. **Journal of the Psychiatric Association of Thailand**, 46(3), 209-255.
- Phattharayuttawat, S., Ngamthipwattana, T. & Sukhatungkha, K. (1999). **kānsāng kēn pakati samrap wat sukkhaphāp čhit nai Khon Thai** [The Norm Profile for “The Thai Mental Health Questionnaire”]. **Journal of the Psychiatrist Association of Thailand**. 44(4), 285-97.
- Posttoday. (2022). **poēt khōmūn suk phāwa nisit naksuksā khriāt sasom siāng rōp dān kratun čhittok** [Open student health information Stressful students accumulate risks all around, causing mental depression]. Retrieved from <https://www.posttoday.com/lifestyle/688135>.
- Shim, G. & Jeong, B. (2018). Predicting Suicidal Ideation in College Students with Mental Health Screening Questionnaires. **Korean Neuropsychiatric Association**. 15(11), 1037-1045.
- Thorley, C. (2017). **Not By Degrees: Not by degrees: Improving student mental health in the UK’s universities**. Retrieved from www.ippr.org/publications/not-by-degrees.
- Urbina, S. (2014). **Essentials of psychological testing**. John Wiley & Sons.
- Worsley, J. D., Harrison, P. & Corcoran, R. (2021). **Bridging the gap: exploring the unique transition from home, school or college into university**. Retrieved from <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpubh.2021.634285/full>.
- Yingkiatkul, B. & Anchaisri, A. (2022). **krom sukkhaphāp čhit phop ‘āyu nōi long sumsao - khā tuā tāi phoēm chuāng khō wit - sipkāo** [Department of Mental Health found younger age. The depression-suicidal increase during COVID-19]. Retrieved from <https://theactive.net/news/20220207-3/>.

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงิน
เพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่

INSTRUCTIONAL SYSTEM DESIGN WITH FINANCIAL PLANNING APPROACH
TO UNDERGRADUATE'S FINANCIAL DISCIPLINE IN NEW NORMAL

วชิรา เครือคำอ้าย¹ และชวลิต ขอดศิริ²

Wachira Kruekamai¹ and Chawalit Kodsiri²

^{1,2} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

^{1,2} Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

E-Mail: wachira_kru@g.cmru.ac.th

Received:	April 4, 2023
Revised:	June 26, 2023
Accepted:	August 10, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปราย และยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับการนำกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงิน มาช่วยสร้างวินัยการเงินสำหรับนักศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะในภาวะยุคโควิดหรือยุคของเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะความยากลำบาก จึงนำเสนอการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ 2) การออกแบบและพัฒนา 3) การนำไปใช้ 4) การประเมินผล และ 5) การเผยแพร่/แบ่งปันความรู้ ซึ่งบูรณาการเนื้อหาการสร้างวินัยการเงิน ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล การเขียนแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน และการทบทวนแก้ไข แผนการเงินเป็นระยะ ๆ การดำเนินการดังกล่าว มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถบริหารการเงินของตนเองได้อย่างมีความสุข และเหมาะสมกับความจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตประจำวัน สามารถวางแผนการใช้จ่าย การเพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น การประเมินการใช้เงิน เป็นการฝึกคุณลักษณะนิสัยที่ดีในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกที่มีความเข้มแข็ง ลดปัญหาการสร้างภาระหนี้สิน อันเกิดจากค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ด้วยการน้อมนำพหุสัจจะของปัญญา กาย และจิตใจมาใช้ร่วมกัน และผู้สอนสามารถนำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณค่า

คำสำคัญ

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การวางแผนการเงิน วินัยการเงิน ฐานวิถีชีวิตใหม่

ABSTRACT

The article aims to discuss and give a concrete example of integrating a systematic process of instructional system design (ISD) with financial planning approach

in order to enable undergraduate students to create sound financial discipline and apply in particular to their everyday life in the era of Covid 19 crisis or economic difficulties. For this purpose, the article presents instructional system design with five steps: 1) analysis, 2) design & development, 3) implementation, 4) evaluation and 5) propagation and sharing. This is also integrated into the contents of building financial discipline consisting of gathering information and setting financial goals, analyzing and evaluating financial data, writing a financial action plan and following the plan, and reviewing and revising the financial plan periodically. The organized procedure places emphasis on undergraduate's financial management to financial happiness and fulfills their needs of living in everyday life from financial aspects of making a spending plan, generating additional income, reducing unnecessary expenses, and evaluating personal finance. This not only disciplines undergraduates as both strong Thai and global citizens to put their characteristics of good habits into practice but also reduces their debt problems from unnecessary expenses by means of fostering a harmonious relationship within wisdom, body and mind. As well as instructors can use its value to develop learning management.

Keywords

Instructional System Design, Financial Planning, Financial Discipline, New Normal

บทนำ

“ฐานวิถีชีวิตใหม่” (New Normal) เป็นปรากฏการณ์ที่มีเหตุการณ์หรือวิกฤติบางอย่างเกิดขึ้น ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่เปลี่ยนไปจากอดีต สุ่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานที่ไม่คุ้นเคย แต่เกิดขึ้นช่วงระยะเวลาหนึ่ง สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นจะกลายเป็นสิ่งที่ปรกติและเป็นมาตรฐาน จากมุมมองด้านเศรษฐศาสตร์และธุรกิจพบว่า หลังวิกฤตเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 (ค.ศ. 2007–2008) ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจครั้งใหญ่ การจัดการบางอย่าง ซึ่งแต่เดิมเคยถูกมองว่าผิดปกติ ได้กลับกลายมาเป็นสิ่งที่พบเห็นกันได้ทั่วไปและถูกนำมาใช้ในบริบทอื่น ๆ เช่น ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 จนกลายเป็นความสูญเสียอย่างมากของมนุษยชาติ ดังนั้นมนุษย์จำเป็นต้องป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอด โดยปรับหาวิธีการดำรงชีวิตแบบใหม่ สรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยได้ปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร เกิดการปรับเปลี่ยนจากความคุ้นเคยแบบเดิม ๆ ทั้งในด้านอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขอนามัย การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งใหม่เหล่านี้ได้กลายเป็นความปรกติใหม่

เมื่อเวลาผ่านไปจนทำให้เกิดความคุ้นชินก็จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตปรกติของผู้คนในสังคม (Boonsiripunth, 2020) เช่นเดียวกันกับ Sangsawangwatthana, Sirisaiyas & Bodeerat

(2020) ได้วิจัยและสรุปเกี่ยวกับฐานวิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19 ไว้ว่า การใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดในประเทศไทย คนไทยต้องปรับตัวและป้องกันตนเองไม่ให้แพร่เชื้อให้ผู้อื่นทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ทำให้คนไทยจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมการใช้ชีวิตคือ ไม่ออกจากบ้าน สั่งอาหารผ่านเดลิเวอรี่ รวมถึงการใช้จ่ายเงินอย่างระมัดระวัง ทำงานอยู่ที่บ้าน ใช้สื่อออนไลน์ในการสื่อสารระหว่างกัน สำหรับในด้านการเรียน ผู้เรียนต้องเปลี่ยนรูปแบบเป็นการเรียนผ่านระบบออนไลน์แทน เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนต้องหยุดชะงัก โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาช่องทางการเรียนรู้แบบใหม่ สร้างแพลตฟอร์มการเรียนรู้ชั่วคราวเพื่อแก้ปัญหาในช่วงเวลาวิกฤติดังกล่าว จึงก่อให้เกิดฐานวิถีชีวิตใหม่ ในทำนองเดียวกัน Siritharo (2021) สรุปผลการวิจัยที่เกิดจากฐานวิถีชีวิตใหม่ในด้านการจัดการศึกษาพบว่า ได้มีการปรับตัว โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษานำเทคโนโลยีการทำงานทางไกลมาใช้มากขึ้น การเรียนรู้ในยุคความปรกติใหม่เป็นการเรียนรู้ที่มีแพลตฟอร์ม (Platform) และวิธีการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง ทำให้ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ด้วยการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ การเรียนในห้องเรียน การเรียนผสมผสานแบบออนไลน์และแบบออนไซต์ รวมถึงการเรียนแบบโฮมสคูล (Home School) โดยผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้และประเมินตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทุกเนื้อหาได้จากทุกคน หลากหลายสถานที่และเวลา จากวิกฤติดังกล่าวจึงเป็นโอกาสที่ได้นำหลักของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงิน เพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษามาใช้ แม้ว่า “วินัยการเงิน” เป็นคำที่มีความหมายแต่ปฏิบัติจริงได้ยาก เพราะเป็นการวางแผนทางการเงินและใช้เงินตามแผนที่ได้กำหนดอย่างมีเป้าหมาย เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้และเริ่มต้นอย่างถูกต้องแล้ว จะทำให้สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้เงินได้สอดคล้องกับสถานะการเงินของตนเอง และส่งผลให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ผู้สอนสามารถนำวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงิน 5 ขั้นตอน มาช่วยกระตุ้นส่งเสริมและนำพาให้นักศึกษาเกิดวินัยการเงินมากขึ้น

ดังนั้นผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษา ให้เหมาะสมกับความพร้อมและทรัพยากรในการเรียนรู้ที่มีอยู่ โดยนำแนวทางการวางแผนการเงินที่เริ่มต้นด้วยการรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงินที่เป็นไปได้ของตนเอง การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล การเขียนแผนปฏิบัติการ การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน และการทบทวนแก้ไขแผนการเงินเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่ต่อไป

มโนทัศน์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

ความหมายและความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

จากแนวคิดของนักวิชาการและนักการศึกษา Satitpakeekul (2018) Janchai (2018) Kurt (2017) ให้ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในคุณภาพของการสอน ซึ่งกระบวนการทั้งหมด มาจากการวิเคราะห์ความต้องการและเป้าหมายของการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการถ่ายทอดความรู้ เพื่อตอบสนองต่อความ

ต้องการ รวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ การประเมินผลการเรียนการสอน และทุก ๆ กิจกรรมของผู้เรียนนำมาใช้ดำเนินการ ให้สอดคล้องตามเป้าหมายของการออกแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ สามารถแยกความหมายได้ 2 ลักษณะคือ

1) ความหมายเชิงศาสตร์ เป็นสาขาของความรู้แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอน การพัฒนายุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การ ปฏิบัติ การประเมินผลและการจัดการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2) ความหมายเชิงกระบวนการ เป็นการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกิจกรรมขั้นตอน หนึ่งของการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นกระบวนการกำหนดลักษณะเฉพาะของการจัดการเรียนรู้อย่าง เป็นระบบ โดยใช้แนวคิดและทฤษฎี ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้

จากความหมายข้างต้นเมื่อวิเคราะห์ถึงการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในความหมาย เชิงกระบวนการ จำเป็นต้องนำเรื่องของสมรรถนะที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่ใกล้ตัวอันเกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้เรียน เช่น ความรู้ที่ สัมผัสมาจากวิถีชุมชน ท้องถิ่นของตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ในสถานการณ์ต่าง ๆ จนสำเร็จ วิถีชีวิตของผู้คนที่แตกต่างกันจะนำมาสู่ข้อมูลสะท้อนคิดที่ช่วยส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มตามศักยภาพมากขึ้น ดังเช่น Chumnasiao (2019) Wongyai & Patphol (2020) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออกแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน 2) สนอง ความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนทุกคนที่แตกต่างกัน 3) สร้างบรรยากาศการเรียนการ สอน ให้ผู้เรียนเรียนด้วยความเพลิดเพลิน ไม่เกิดความรู้สึกลำบากหน่ายในการเรียน 4) สนองเจตนารมณ์ ของหลักสูตร ให้ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการคิด ฝึกการปฏิบัติและฝึกการแก้ปัญหา 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียน กล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในการเรียน และ 6) ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เป็นการเรียนรู้ เชิงลึก ทำให้รู้จริง รู้ชัด นำไปประยุกต์ใช้และสร้างสรรค์นวัตกรรมได้

จากความหมายและความสำคัญดังกล่าวผู้เขียนมีความคิดเห็นในแนวทางเดียวกันว่า การออกแบบการจัดการเรียนรู้นอกจากจะเกิดผลโดยตรงต่อผู้เรียนแล้ว ยังช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้ ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาการสอน ใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ช่วยเสริมสร้างให้ครูได้พัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ โดยนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาการสอน ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงกับสภาพบริบทของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้น เนื่องจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำเทคโนโลยีดิจิทัลมา ช่วยสนับสนุน มีแนวโน้มที่จะนำมาใช้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Suwatthipong & Thongpanya (2020) Sirikunpipat, Thaisriharrach, Kongtham & Sriyamaka (2021) Daniel, 2020) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก มีส่วน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ทั้งนี้ผู้สอนควรออกแบบพัฒนาระบบการเรียนการ สอนโดยคำนึงถึง 1) วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ 2) กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้หรือสื่อเทคโนโลยี ที่นำมาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และ 3) การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนผ่านอุปกรณ์ไร้สายแบบพกพาสำหรับนักศึกษา ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการ จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านอุปกรณ์ไร้สายแบบพกพาหรือโมบายเลิร์นนิ่ง (M-Learning) ทำให้

เกิดแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-directed Learning) การเรียนรู้แบบร่วมกัน (Collaborative Learning) และการเรียนรู้แบบโมบายเลิร์นนิ่ง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางส่งเสริมการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลได้เป็นอย่างดี จากการระบาดของโควิด-19 จึงเป็นความท้าทายอย่างมากต่อวงการศึกษาศึกษาครูผู้สอน หัวหน้าสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องร่วมมือกันเพื่อสนองความต้องการและสร้างความมั่นใจให้กับนักศึกษาและผู้ปกครอง โดยเพิ่มขีดความสามารถในการสอนทางไกลและใช้ประโยชน์จากการสอนผ่านรูปแบบดิจิทัลตามบริบทของโลกเพื่อผู้เรียนคุณภาพ

ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ

จากการที่ Dick, Carey & Carey (2009) Morrison, Ross, Kalman & Kemp (2011) Wongyai & Patphol (2020) ได้เสนอแนวคิด/ขั้นตอนของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในหลากหลายมิติ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแนวคิด/ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ

Dick, Carey & Carey (2009)	Morrison, Ross, Kalman & Kemp (2011)	Wongyai & Patplol (2020)	ผู้เขียน
1. กำหนดเป้าหมายของการสอน (กำหนดสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และทำได้ภายหลังสิ้นสุดการสอน)	1. ระบุปัญหาการเรียนการสอนและกำหนดเป้าหมายการออกแบบโปรแกรมการจัดการเรียนรู้ 2. ตรวจสอบคุณลักษณะของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการจัดการเรียนรู้	1. การวิเคราะห์แรงผลักดัน (Passion) ของผู้เรียน (หากผู้เรียนค้นพบสิ่งกระตุ้นดังกล่าวจะเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมการเรียนรู้ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน)	1. การวิเคราะห์วิเคราะห์นโยบาย/วิเคราะห์เป้าหมายระดับชาติ/ระดับสถานศึกษา (สอดคล้องกับขั้นตอนของ Dick, Carey & Carey, Morrison, Ross, Kalman & Kemp, Wongyai & Patplol)
2. วิเคราะห์การเรียนการสอน (วิเคราะห์ เป้าหมายการเรียนรู้ว่าต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไร เกิดทักษะที่จำเป็นอะไร) 3. กำหนดพฤติกรรมก่อนเข้าเรียนและลักษณะของผู้เรียน 4. เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้เมื่อเรียนจบบทเรียน)	3. ระบุเรื่องที่สอนและวิเคราะห์องค์ประกอบของงาน 4. กำหนดวัตถุประสงค์ 5. จัดลำดับเนื้อหาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ 6. ออกแบบกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ 7. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 8. พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล	2. การวิเคราะห์สาระและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน/กิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแรงผลักดัน ทำให้ผู้เรียน ใช้พื้นที่การเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง 3. การวิเคราะห์ Platform และวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (การเรียนรู้บนโลก	2. การออกแบบและพัฒนาประกอบด้วย 1) การรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายการเงิน 2) การวิเคราะห์ และประเมินข้อมูล 3) การเขียนแผนปฏิบัติการ 4) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน 5) การทบทวนและ แก้ไขเป็นระยะ ๆ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

Dick, Carey & Carey (2009)	Morrison, Ross, Kalman & Kemp (2011)	Wongyai & Patplol (2020)	ผู้เขียน
5. พัฒนาแบบทดสอบ ชนิดอิงเกณฑ์ตาม วัตถุประสงค์ 6. พัฒนากลยุทธ์ การจัดการเรียนรู้		ออนไลน์,ที่โรงเรียน, ที่บ้าน และในชุมชน) เน้นวิธีการเรียนรู้ตาม แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) 4. การเตรียมทรัพยากร การเรียนรู้ สำหรับการ เรียนรู้ในแต่ละ Platform จะช่วยทำให้ผู้เรียนมี โอกาสเลือกพื้นที่การ เรียนรู้ของตนเอง	(สอดคล้องกับขั้นตอน ของ Dick, Carey & Carey, Morrison, Ross, Kalman & Kemp , Wongyai & Patplol)
7. พัฒนาและเลือก กิจกรรมและสื่อการเรียน การสอน (นำกลยุทธ์วิธี สอนมาคัดเลือกกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ รวมถึง การสร้างคู่มือสำหรับ ผู้เรียน คู่มือสำหรับการ จัดการเรียนรู้ สื่อการ เรียนการสอน และ แบบทดสอบ ออกแบบ และสร้างแบบประเมิน ระหว่างเรียน)	9. เลือกแหล่งส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรม การจัดการเรียนรู้	5. การจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ในลักษณะเปิด พื้นที่การเรียนรู้ ทั้ง 5 ประการ ได้แก่ ให้ผู้เรียน 1) กำหนดเป้าหมายใน การเรียนรู้ของตนเอง 2) ออกแบบและใช้วิธีการ เรียนรู้ของตนเอง 3) ประเมินเพื่อพัฒนาตนเอง 4) นำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ ประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) สะท้อนคิดตนเอง	3. การนำไปใช้ โดย ดำเนินการตามแผนที่ กำหนด (สอดคล้องกับขั้นตอน ของ Dick, Carey & Carey, Morrison, Ross, Kalman & Kemp , Wongyai & Patplol)
8. ทบทวนหรือแก้ไข นำข้อมูลที่ได้จากการ ประเมินผลระหว่าง เรียน ดำเนินการทบทวน และหาแนวทางแก้ไข/ ข้อเสนอแนะร่วมกัน	วัดและประเมินผลจาก เครื่องมือในข้อ 8	6. การประเมิน ประสิทธิภาพของ Platform และวิธีการ เรียนรู้ที่ผู้สอนได้ใช้ใน การจัดการเรียนรู้เพื่อ นำมาปรับปรุงแก้ไข	4. การประเมินผล หลัง จากนำการออกแบบไปใช้ เพื่อนำผลการประเมินมา พัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทบทวนกระบวนการ ประเมินภายในและการ ประเมินภายนอกโดย เพื่อทบทวนผลผลิต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

Dick, Carey & Carey (2009)	Morrison, Ross, Kalman & Kemp (2011)	Wongyai & Patplol (2020)	ผู้เขียน
			ในภาพรวมทั้งระบบ (สอดคล้องกับขั้นตอน ของ Dick, Carey & Carey, Wongyai & Patplol)
9. สร้างแบบประเมิน หลังการเรียนรู้ เพื่อนำผล การประเมินมาใช้เป็น ข้อมูลเพื่อการพัฒนา			5. การเผยแพร่/แบ่งปัน การออกแบบการจัดการ เรียนรู้จากการสะท้อนคิด และนำผลการประเมิน มาใช้เป็นข้อมูลสำคัญ ในการพัฒนา (สอดคล้อง กับขั้นตอนของ Dick, Carey & Carey)

จากตารางที่ 1 แสดงแนวคิด/ขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบจากแนวคิด/ขั้นตอนข้างต้น ผู้เขียนได้สังเคราะห์ได้ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ (Analysis) 2) การออกแบบและพัฒนา (Design and Development) 3) การนำไปใช้ (Implementation) 4) การประเมินผล (Evaluation) และ 5) การเผยแพร่/แบ่งปันความรู้ (Propagation and Sharing) ทั้งนี้ผู้สอนสามารถนำมาบูรณาการการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทักษะพื้นฐานด้านการเงิน สำหรับนักศึกษาเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการและควบคุมตนเอง รวมถึงส่งเสริมวิธีคิดที่เป็นระบบในด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อไป การวางแผนการเงินจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องมีความรู้พื้นฐานเพื่อประกอบการวางแผนและตัดสินใจในการดำรงชีพ

การวางแผนการเงิน

นิยามของการวางแผนการเงิน

การวางแผนการเงิน เป็นลักษณะของการจัดทำแผนการเริ่มปฏิบัติและติดตามตรวจสอบแผนการเงินสมบูรณ์แบบ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเงินส่วนบุคคล การวางแผนการเงินจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนด เพื่อสามารถปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้ตลอดเวลา การวางแผนที่ดีจะช่วยให้มีเงินเพียงพอแก่การดำรงชีวิตและบรรลุเป้าหมายทางการเงิน อย่างไรก็ตามการพัฒนาความรู้ด้านการเงิน โดยใช้แนวคิดการวางแผนในการบริหารการเงินรวมถึงการบริหารความเสี่ยงจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในชีวิตของทุกคน (Wachirapanyapong, 2018) ดังวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน ดังนี้ (Thailand Insurance Institute, 2019)

1. เพื่อกำหนดทิศทาง และวิธีการในการตัดสินใจทางการเงิน
 2. เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการตัดสินใจเรื่องการเงินด้านใดที่ย่อมส่งผลกระทบถึงการเงินในด้านอื่น ๆ ตามมา
 3. เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้ง่ายขึ้น และมีความสงบทางใจ
- ทั้งนี้ แผนการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษา จะมีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะครอบคลุมตามความจำเป็นและบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ขึ้นอยู่กับแผนการเงิน ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ

กระบวนการวางแผนการเงิน (กระบวนการนี้เป็นส่วนหนึ่งของขั้นที่ 2 ขั้นการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้)

การวางแผนการเงิน ได้นำมาเชื่อมโยงสู่การใช้ในขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากขั้นตอนนี้เป็นการแสดงรายละเอียดตั้งแต่การเริ่มต้นวางแผน ออกแบบการสร้างวินัยการเงินที่เหมาะสมกับตัวนักศึกษาไปสู่การประเมินตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและคอยอำนวยความสะดวก (facilitator) ตัวอย่างเช่น วิชาวิจัยและสัมมนาปัญหาวิจัยในชั้นเรียน นักศึกษาจำเป็นต้องวางแผนการใช้งบประมาณที่เหมาะสมและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งงบประมาณส่วนรวมที่ต้องนำมาใช้ในการจัดสัมมนา และรายจ่ายส่วนบุคคลอันเกิดจากการจัดสัมมนา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวิชาหรือกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายเงินได้ อย่างไรก็ตามควรนำปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งทางด้านจิตวิทยา ด้านคุณลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และด้านการเงินทุกข้อ เนื่องจากมีผลกระทบต่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยนำมาใช้เป็นข้อมูลหลักเพื่อวางกลยุทธ์ เพื่อช่วยสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งเพื่ออนาคตทางการเงินที่มั่นคง การวางแผนการเงิน สามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน เป็นการหาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการเงินของนักศึกษาแต่ละบุคคล ซึ่งโดยธรรมชาติจะมีหลายข้อมีความจำเป็นแตกต่างกัน และเป็นความลับส่วนตัว ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ รายการทรัพย์สิน หนี้สิน กรมธรรม์ประกันชีวิต มรดก พินัยกรรม เงินฝากออมทรัพย์ การลงทุน ภาษีเงินได้ ประเภทที่สองเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความชอบ ความคาดหวัง และความใฝ่ฝัน นิสัยส่วนบุคคล การยอมรับความเสี่ยง ทักษะคติ ความกลัว ความเชื่อทางศาสนา เป็นต้น

2. การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล เพื่อหาจุดแข็งและจุดอ่อน หรือช่องว่างว่าสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ อยู่ห่างจากเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ระบุถึงสาเหตุที่มาของปัญหาทางการเงินต่าง ๆ เช่น กระแสเงินสดไม่พอ ค่าเงินเฟ้อ เนื่องมาจากเหตุปัจจัยใด เป็นต้น

3. การเขียนแผนปฏิบัติการ จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับความจริง เพื่อนำไปสู่การเตรียมการปฏิบัติจริง ต้องแสดงจุดอ่อน จุดแข็งที่เป็นปัจจุบันของตนเองได้ โดยมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

- 3.1 ออกแบบเฉพาะตามพื้นฐานสถานการณ์จริง เพื่อสนองความจำเป็นและความต้องการของตนเอง

- 3.2 ลงลึกในรายละเอียดของจุดแข็งและจุดอ่อนของกลยุทธ์ทุกข้ออย่างชัดเจน

- 3.3 แผนต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง ไม่ใช่อุดมคติ และสามารถปฏิบัติได้ตามกำลังเงินของตนอย่างแท้จริง ไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น อดอาหารเพื่อนำเงินไปใช้เล่นเกม การพนัน หรือซื้อสิ่งของแฟชั่นตามกระแส

3.4 การปฏิบัติตามแผน หากมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายจำเป็นต้องระบุฐานะ และหน้าที่ของทุกฝ่ายให้ชัดเจน มีทางเลือกหลาย ๆ ทาง เพื่อนำมาสู่การปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุดในขณะนั้น

เมื่อนักศึกษาได้ดำเนินการวางแผนปฏิบัติการการเงินเรียบร้อยแล้ว สามารถนำมาพิจารณา ทบทวนก่อนที่จะเริ่มลงมือปฏิบัติ วิธีการเสนอที่ดี เช่น มีภาพประกอบ ตาราง และแผนภูมิจะช่วยทำให้ การทำความเข้าใจ สามารถออกแบบได้เองหรือนำแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องนำมาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับตนเองก่อนที่จะดำเนินการตามแผนดังกล่าว

4. การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน

แผนการเงินจะเกิดประโยชน์เมื่อได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ ในกรณีที่แผนนั้นมี รายละเอียดมากอาจต้องร่วมมือกับบุคคลที่ไว้วางใจได้เพื่อช่วยให้คำปรึกษา แต่หากประสงค์จะดำเนินการด้วยตนเองในครั้งแรกควรดำเนินการด้วยความรอบคอบ

5. การทบทวนและแก้ไขแผนการเงินเป็นระยะ ๆ

แผนการเงินจะดีและสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับฐานข้อมูล ณ เวลาที่ทำแผนนั้น การ ทบทวนและแก้ไขแผนการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทั้งเงื่อนไขส่วนตัว และเงื่อนไขทางเศรษฐกิจควรดำเนินการตรวจสอบถึงความเหมาะสม ประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ของการบริหารการเงินที่สามารถเข้าถึงได้อย่างแท้จริง

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนได้นำขั้นตอนการออกแบบการจัดการเรียนรู้มา บูรณาการเพื่อใช้บริหารจัดการด้านการเงินของนักศึกษา 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis)

วิเคราะห์นโยบาย/ วิเคราะห์เป้าหมายระดับชาติ/ ระดับสถานศึกษา

เนื่องด้วยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กล่าวถึง ความเปลี่ยนแปลงของ เทคโนโลยีดิจิทัลกับการดำรงชีวิต นวัตกรรมและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลว่าดำเนินไปใน ลักษณะที่ก้าวกระโดด อันส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างฉับพลัน (Disruptive technology) ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงด้านการ เรียนการสอนในสถานศึกษา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การเดินทาง การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อ การบริหารและการจัดการ การทำงาน เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเกี่ยวข้องกับทุกเรื่องในชีวิตประจำวัน (Office of the Education Council, 2017) ดังนั้นเยาวชนรุ่นใหม่ จึงควรเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับ เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้รู้เท่าทันและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเยาวชน พบว่า ทักษะการ เรียนรู้และการใฝ่หาความรู้ มาจากการอ่านหนังสือประเภทข้อความในสื่อสังคมออนไลน์ /SMS/ E-mail มากถึงร้อยละ 83.3 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลที่เยาวชนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจ และ ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 18.7 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 36.8 ในปี 2558 โดยลักษณะการใช้เทคโนโลยีส่วนใหญ่ยังเป็นแบบตั้งรับ ใช้เพื่อการสืบค้นเนื้อหาสาระ แต่ ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูลที่สืบค้นได้

จากแผนการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ผู้เขียนมีข้อคิดเห็นว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถ นำมาปรับใช้ โดยพิจารณาถึงความพร้อมของผู้เรียนในการนำอุปกรณ์เทคโนโลยีมาใช้ร่วมกับการเรียน

รวมถึงการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้ผู้สอนจำเป็นต้องนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมาใช้ร่วมด้วย เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน การจัดการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์องค์ความรู้ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก การระบุจุดประสงค์การจัดการเรียนรู้ที่ชัดเจนจากการสอนแต่ละครั้ง รวมถึงผลลัพธ์การเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนที่ต้องการให้เกิด ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในแต่ละจุดประสงค์จะใช้เวลาไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความยากง่ายของเนื้อหาและกระบวนการที่จะนำผู้เรียนไปสู่สมรรถนะตามเป้าหมาย

2. การออกแบบและพัฒนา (Design & Development)

ขั้นตอนนี้ เริ่มจากการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้/ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีแรงจูงใจ จิตวิทยาวัยรุ่น ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 Digital Disruption ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ผู้สอนสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวัย รวมถึงพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ในห้องเรียน และการพัฒนาแบบทดสอบ/เกณฑ์ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์

ในขั้นนี้ผู้สอนสามารถนำหลักของการดำเนินการตามขั้นตอนการวางแผนการเงินทั้ง 5 ข้อ กล่าวคือ 1. การรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน 2. การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล 3. การเขียนแผนปฏิบัติการ 4. การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน และ 5. การทบทวนและแก้ไขแผนการเงินเป็นระยะ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการนำมาประยุกต์ใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ของ Wayo, Charoennukul, Kankaynat & Konyai (2020) เรื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน แบ่งเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะก่อนการสอนออนไลน์ ในขั้นนี้ได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอนย่อย คือ 1) ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 2) ออกแบบสื่อการเรียนการสอน และ 3) ออกแบบเป้าหมายของการเรียน ระยะที่สองระยะระหว่างการสอนออนไลน์ และระยะที่สามระยะภายหลังการสอนออนไลน์ ประกอบด้วย 1. วัดประเมินผลการเรียนเพื่อสรุปผล (Summative Evaluation) 2. สะท้อนคิด (Reflection) และทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Review: AAR) ซึ่งพบว่าการออกแบบและพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทั้งวิธีการจัดการเรียนรู้ สื่อ และเป้าหมายของการเรียนที่ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการสอน โดยพิจารณารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะรายวิชา การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้สอนวิเคราะห์เนื้อหาวิชาที่เหมาะสม นำมาสู่การเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ และจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ได้สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียนต่อไป

ขณะที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน ผู้สอนอาจแนะนำแอปพลิเคชันมาพิจารณาประกอบการวางแผนการเงินบนสมาร์ตโฟนได้เช่นกัน ประกอบกับนักศึกษาส่วนหนึ่งได้คุ้นชินและมีประสบการณ์การใช้แอปพลิเคชันการเงินเป่าดังมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง จึงไม่ยากที่จะเรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่นำเสนอให้ฝึกใช้เพิ่มเติม เช่น

1) Spendee Budget & Money Tracker (ช่วยดูแลสุขภาพทางการเงิน) จะช่วยดูแลการเงิน ช่วยวางแผนการใช้จ่ายเพื่อบรรลุเป้าหมายการออม

2) Metang (ช่วยให้มีวินัยด้านการเงิน) จะช่วยบันทึกรายรับรายจ่ายได้ง่ายขึ้น ด้วยเสียงพูด โดยไม่ต้องใช้วิธีการพิมพ์

3) Finnomena (ส่งเสริมการเก็บออมเงินผ่านกองทุนรวม) เป็นการลงทุนด้านกองทุนรวม ที่สามารถดูข้อมูลกองทุนรวม หุ้น ข่าว บทความ พร้อมกับเปิดบัญชีกองทุนรวม และสามารถขายกองทุนรวมผ่านแอปพลิเคชัน โดยไม่เสียค่าบริการ

4) Lumpsum (ช่วยวางแผนการเงินส่วนบุคคล) ช่วยวางแผนการเงินส่วนบุคคลที่ครบถ้วน ใช้สะดวก เหมาะกับทุกวัย ซึ่งแอปพลิเคชันนี้เป็นเหมือนเลขาส่วนตัวด้านการเงิน ที่รู้ถึงข้อมูลการเงินของผู้ใช้อย่างครบถ้วนด้วยการบันทึกรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ทุกด้าน

5) Money Lover (ช่วยบันทึกรายรับ รายจ่าย) โดยสามารถติดตามและบันทึกการใช้จ่ายได้แบบเป็นปัจจุบัน (real time) สามารถจัดหมวดหมู่ประเภทของรายรับ รายจ่ายในแต่ละครั้ง จึงเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องการวางแผนการเงิน เพราะใช้ได้สะดวกและผลลัพธ์ของการใช้เงินได้ง่ายไม่ซับซ้อน โดยแต่ละวันจะสรุปค่าใช้จ่ายทั้งหมดเป็นกราฟวงกลม ทำให้เข้าใจง่ายและยังสามารถแชร์บัญชีของตนเองกับเพื่อน หรือคนในครอบครัวได้

6) Oh My Cost (ช่วยบันทึกรายรับรายจ่ายด้วยภาพการ์ตูน) โดยไม่เป็นทางการ นำใช้มีภาพการ์ตูนน่ารัก โดยผู้ใช้สามารถสร้างบัญชี Account ได้หลาย Account เพื่อความสะดวกในการใช้งาน มีขั้นตอนการบันทึกค่าใช้จ่ายเพียงกดสติกเกอร์ต่าง ๆ โดยไม่ต้องเสียเวลาในการพิมพ์หรือพิมพ์โน้ตกำกับไว้

7) Hinakko Expense (ช่วยบันทึกรายรับรายจ่ายทั้งรายวันและรายเดือน) โดยการใช้งานคล้าย ๆ แอปพลิเคชัน Oh My Cost แต่จะเป็นรูปแบบปฏิทิน เวลาใช้งานแต่ละวันจะปรากฏว่าใช้เงินด้านใดบ้าง โดยกดที่รูปสติกเกอร์แล้วพิมพ์รายละเอียดต่าง ๆ จะอยู่ในวันนั้น ๆ ซึ่งผู้ใช้สามารถดูข้อมูลได้ในแต่ละวัน และจะสรุปค่าใช้จ่ายภายในเดือนนั้นไว้ด้านบนเพื่อสะดวกในการดูสรุปการใช้จ่ายประจำเดือน

นอกจากนี้ การวางแผนการเงินอาจพิจารณาปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ดังผลการวิจัยของ Soonthornchai, Apichottakun & Nikornpittaya (2017) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า รายได้ ค่าใช้จ่าย และอัตราดอกเบี้ย เป็นตัวแปรที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนภาวะเงินเฟ้อไม่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการวางแผนการเงินจำเป็นต้องพิจารณาถึงรายได้ และค่าใช้จ่ายเป็นหลัก ในทำนองเดียวกัน Jangaksorn (2018) พบว่า พฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคล มาจากวัตถุประสงค์และระยะเวลาที่กำหนดในการบริหารการเงินส่วนบุคคล ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคล ที่จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีเพศ อาชีพ สถานภาพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกันจะมีพฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคลต่างกัน และกลุ่มคน Generation Y ที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลไม่ต่างกัน นอกจากนี้ปัจจัยสมรรถนะทางการเงิน ด้านรายได้ ด้านการใช้จ่าย ด้านการออม และด้านการลงทุนมีผลต่อพฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคล แต่ปัจจัยสมรรถนะทางการเงิน ด้านการลงทุน ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการบริหารการเงินส่วนบุคคล

3. การนำไปใช้ (Implementation) โดยดำเนินการตามแผนที่กำหนด

หลังจากที่ออกแบบและพัฒนาข้างต้น ครูผู้สอนสามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ แต่มีข้อสังเกตว่า การบูรณาการเนื้อหาจะนำมาใช้สอดแทรกในช่วงของการนำเข้าสู่บทเรียน หรือช่วงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนก็สามารถกระทำได้ แต่ต้องให้เชื่อมโยงกับสถานการณ์ หัวข้อหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเงินในชีวิตประจำวัน ซึ่งอาจใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที แต่ไม่จำเป็นต้องดำเนินการให้ครบทั้ง 5 ข้อ สำหรับการสอนแต่ละครั้ง ในกรณีที่ดำเนินการไม่เรียบร้อยในครั้งนั้น ๆ ให้ใช้เทคนิคการทำโน้ตในแพลตฟอร์มที่นักศึกษาสนใจ เพื่อเก็บข้อมูลและนำมาวิเคราะห์โดยละเอียดต่อไป การปฏิบัติเช่นนี้จะทำให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของเรื่องที่ใกล้ตัว เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน และผู้สอนเองจำเป็นต้องยกตัวอย่างเชิงประจักษ์ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจอย่างสม่ำเสมอ เช่น การนำสินค้าโอท็อป (OTOP) ที่ผลิตโดยคนในชุมชนมาร่วมพัฒนา ยกระดับคุณภาพสินค้าเกษตรมาเพิ่มมูลค่าจากการสร้างผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การเสริมสร้างรายได้ การไลฟ์สดขายสินค้าจากแหล่งผลิตของคนชุมชนโดยตรง การสร้างเพจสื่อกลางในการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ลูกค้า นอกจากจะช่วยสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวแล้วยังเป็นการส่งเสริมและกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่น รวมถึงเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นนักศึกษาอาจฝึกจิต เพื่อบริหารจัดการตนเอง โดยใช้หลักของศาสนาที่ตนเองนับถือมาใช้เป็นเครื่องข่มใจ ดังเช่นศาสนาพุทธ หลักฆราวาสธรรม ประกอบด้วย 1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อตนเองมุ่งมั่นตั้งใจการการนำตนสร้างวินัย 2) ทมะ การฝึกตน นักศึกษาพึงหมั่นฝึกตนในการใช้เงินให้คุ้มค่า มีประสิทธิภาพตามที่ตนได้วางแผนไว้ในขั้นตอนการออกแบบที่สร้างพันธะสัญญาทางการเงินของตนเอง 3) ขันติ ความอดทน นักศึกษาพึงอดทนอดกลั้นต่อความยากอันเกิดจากกิเลส วัตถุที่นำไปสู่การใช้เงินเกินความจำเป็น และการสร้างหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ 4) จาคะ การบริจาค/การเสียสละ หากมีเงินเหลือจากการทำงาน การสร้างรายได้ระหว่างเรียน การบริจาคทรัพย์สินหรือสิ่งของตามกำลัง ซึ่งการบริจาคและการเสียสละอาจมาในรูปแบบอื่นที่นอกเหนือจากเงิน เช่น กำลังกาย หรือพลังสติปัญญาที่มี เพื่อฝึกนิสัยของการเป็นผู้ให้ควบคู่กันสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lianyang (2021) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมจัดการทางการเงินของนักศึกษากับตัวทำนาย พบว่าคุณลักษณะจิตพอเพียงจากการเห็นแบบอย่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากสื่อมวลชน ครอบครัว การสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย/สถาบัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมจัดการทางการเงิน โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดคือ พฤติกรรมจัดการทางการเงินกับคุณลักษณะจิตพอเพียง

4. การประเมินผล (Evaluation)

ขั้นการประเมินผลปรับปรุงหลังจากที่ครูผู้สอนได้นำการออกแบบดังกล่าวไปใช้แล้ว อาจสังเกตจากการสอบถามนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินหลังการเรียน (Conducting Summative Evaluation) เพื่อนำผลการประเมินมาใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ เป็นการทบทวนกระบวนการประเมินภายใน รวมถึง การประเมินตนเองของนักศึกษา การสอบถามจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อนนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษา คนในชุมชน และลูกค้าในกรณีที่นักศึกษาหารายได้เพิ่มเติมจากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ที่เป็นผลลัพธ์จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งเป็นการประเมินภายนอกทบทวนผลผลิตในภาพรวม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนาต่อไป

5. การเผยแพร่/แบ่งปันความรู้ (Propagation and Sharing)

การเผยแพร่ แลกเปลี่ยน และแบ่งปันความรู้ที่ได้จากผลลัพธ์ของการดำเนินการ สามารถกระทำได้หลากหลายวิธี เช่น การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) การนำผลที่เกิดขึ้นทั้งที่สำเร็จและต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อพัฒนาต่อไป นำมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทั้งในรูปแบบของการเรียนรู้ในชั้นเรียน กระดานออนไลน์ กลุ่มสนทนาที่ไม่เป็นทางการ เช่น มุมกาแฟ เป็นต้น การแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าว สามารถนำมาใช้เป็นข้อคิด/แนวทางสำคัญสู่การปฏิบัติจริง การเผยแพร่อาจนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็นทางการ เพื่อถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคลากรอื่น ๆ ขยายความรู้ เพิ่มผลผลิตและประสิทธิภาพการทำงาน (Edosio, 2014) ต่อไป

สรุป

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบ เป็นกระบวนการที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจในคุณภาพของการสอนและสอดคล้องตามเป้าหมายที่กำหนด โดยการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ นโยบาย/เป้าหมายระดับชาติ/ ระดับสถานศึกษา เพื่อให้มีมุมมองทิศทางที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอย่างรอบด้าน 2) การออกแบบและพัฒนา ขั้นตอนนี้ผู้สอนต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาสามารถดำเนินการรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน วิเคราะห์และประเมินข้อมูลในทิศทางที่สามารถปฏิบัติได้จริง สามารถเขียนแผนปฏิบัติการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน และทบทวน/แก้ไขแผนการเงินเป็นระยะ ๆ 3) การนำไปใช้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนของออกแบบและพัฒนาตามที่ได้กำหนดไว้ 4) การประเมินผล จากการนำข้อมูลการดำเนินงานมาสะท้อนผลลัพธ์ของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ และ 5) การเผยแพร่/แบ่งปันความรู้ จากการนำสิ่งที่ปฏิบัติมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นประโยชน์ในการประยุกต์ใช้ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

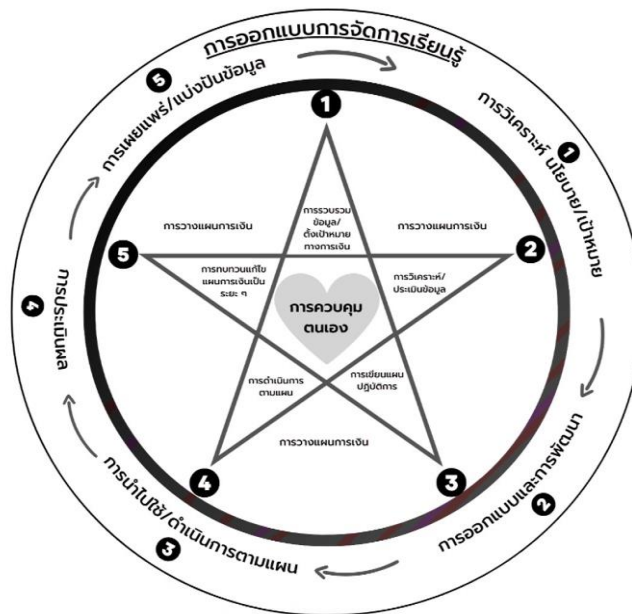
องค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงิน เพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่ ทำให้ได้ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ 3 ส่วนหลัก ดังนี้

1. ด้านการออกแบบและการจัดการเรียนรู้ (สัมพันธ์กับปัญญา) โดยนำความรอบรู้ ความสามารถและประสบการณ์ การออกแบบการจัดการเรียนรู้มาใช้ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์ 2) การออกแบบและพัฒนา 3) การนำไปใช้ 4) การประเมินผล และ 5) การเผยแพร่/แบ่งปันความรู้ สู่การปฏิบัติในข้อ 2

2. ด้านวางแผนการเงิน (สัมพันธ์กับกาย) เป็นการนำผลที่ได้จากข้อ 1 มาสู่การลงมือปฏิบัติจริงประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การรวบรวมข้อมูลและการตั้งเป้าหมายทางการเงิน 2) การวิเคราะห์และประเมินข้อมูล 3) การเขียนแผนปฏิบัติการ 4) การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการการเงิน และ 5) การทบทวนและแก้ไขแผนการเงินเป็นระยะ ๆ ซึ่งการที่จะปฏิบัติได้สำเร็จต้องสามารถควบคุมจิตใจของตนเองตามข้อ 3

3. ด้านการควบคุมตนเอง (สัมพันธ์กับจิตใจ) เนื่องจากการใช้เงินเกี่ยวข้องกับกิเลส ซึ่งสัมพันธ์กับการควบคุมจิตใจ ดังนั้นการมีวินัยการเงินจึงมีความสำคัญที่ช่วยลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถนำหลักศาสนาที่ตนเองนับถือมาใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจได้ ตัวอย่างของศาสนาพุทธ เช่น ขรวาสาธรรม ประกอบด้วย สัจจะ : ความซื่อสัตย์, ทมะ : การฝึกตน, ขันติ : ความอดทน, จาคะ : การบริจาค/การเสียสละ ของศาสนาคริสต์ เช่น เราสามารถควบคุมตนเองและยอมตนต่อพระประสงค์ของพระเจ้าได้ เป็นต้น

จากความสัมพันธ์ทั้ง 3 ด้าน สามารถแสดงความเชื่อมโยงดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงระบบร่วมกับแนวทางการวางแผนการเงินเพื่อสร้างวินัยการเงินของนักศึกษาในฐานวิถีชีวิตใหม่ด้วยปัญญา ภาย และจิตใจ

References

- Boonsiripunth, M. (2020). **Kānsuksānaiyuk New Normal** [Know the “New Normal”]. Office of the Royal Society. Retrieved from <https://www.facebook.com.Learnthaiwords>.
- Chumnasiao, C. (2019). *kān’ōkbæp kitchakam kānrīanrū sū nawattakam kānsōn kho’ongkha ra* [Designing of Learning Activities to Achieve Teachers’ Teaching Innovation]. **Journal of Graduate MCU KhonKaen Campus**. 6(2), 28-41.
- Daniel, S. J. (2020). Education and the Covid-19 Pandemic. **Prospects**. 49, 91-96. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11125-020-09464-3>.
- Dick, W., Carey, L. & Carey, J. O. (2009). **The Systematic Design of Instruction**. 7th Edition., Boston: Pearson.

- Edosio, Y. Z. (2014). **Knowledge Management Concept**. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/264129318>.
- Janchai, S. (2018). **Kān'ōkbāp læ phatthanā kānrīan kānsōn** [Instructional design and Development]. Nakhon Pathom: Petchkasem Printing Group Co., Ltd.
- Jangaksorn, P. (2018). **phruttikam kān kānbōrihān kān ngoen sō won bukkhon nai chuang sathanakān khō wit - sipkāo khōng khon Generation Y nai khēt Krung Thēp Maha Nakhōn** [Personal Finance Management Behaviors During the Covid-19 Situation of Generation Y People in Bangkok]. Retrieved from <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/twin-9/6214155010.pdf>.
- Kurt, S. (2017). **Definitions of Instructional Design**. Retrieved from <https://educationaltechnology.net/definitions-instructional-design>.
- Lianyang, T. (2021). **patchai thī mī 'itthi phon tō phruttikam kānchatkān thāng kāngoēn læ khwām samadun nai chīwit kān rīan læ kān ngān khōng naksuksā khana bōrihān thurakit sathāban radap 'udomsuksā 'ēkkachon** [Factors Influence on the Financial Management Behavioral and Balance in School and Work-Life of Faculty of Business Administration Students, Private Higher Education Institution]. **Panyapiwat Journal**. 13(2), 264-279.
- Morrison, G. R., Ross, S. M., Kalman, H. K. & Kemp, J. E. (2011). **Designing Effective Instruction**. The United of America: John Wiley and Sons, Inc.
- Office of the Education Council. (2017). **Phaen kān suksā hāng chat Phut tha sak rat Sōngphanharōjhoksip-sōngphanharōjchetsipkāo** [The National education Plan (B.E. 2017-2036)]. Bangkok: Prigwhan Graphic Co., LTD.
- Sangsawangwatthana, T., Sirisaiyas, N. & Bodeerat, C. (2020). " New Normal " with chīwit mai læ kān prap tua khōng Khon Thai lang khō wit - sipkāo : kān ngān kān rīan læ thurakit [“New Normal” A New Way of Life and Adaptation of Thai People After Covid-19 Work Education and Business]. **Journal of Local Governance and Innovation**. 4(3), 371-386.
- Satitpakeekul, A. (2018). **Kān'ōkbāp kānrīankānsōn: Thaksa phua khwām samret khōngkhru** [Instructional design: Teacher's skill for success]. **Narkbhutparitat Journal**. 10(Special Issue), 107-115.
- Sirikunpipat, P., Thaisriharrach, P., Kongtham, A. & Sriyamaka, P. (2021). **kānphatthanā rūpbāp kān rīan kānsōn phān 'uppakōn rai sāi bāp phok phā samrap naksuksā Mahāwitthayalai Sukhōthaithammathirat** [The Development of Mobile Learning Model for Sukhothai Thammathirat Open University Students]. **Education and Communication Technology Journal**. 16(21), 1-17.

- Siritharo, P. C. (2021). Kānsuksānaiyuk New Normal [The New Normal in Education]. *Journal of Modern Learning Development*. 6(6), 346-356.
- Soonthornchai, P., Apichottakun, R. & Nikornpittaya, K. (2017). patchai thī mī 'itthi phon to 'akān wāngphāen thāngkān ngoen sō won bukkhon tām lak setthakit phōphāng khōng prachāchon nai khēt 'Amphœ Muāng chāngwat Maha Sārakhām [Factors Influencing Personal Financial Planning Based on the Sufficiency Economy Principle of the People in Mueang District, Maha Sarakham Province]. Retrieved from <http://research.rmu.ac.th/rdimis/upload/fullreport/1615218723.pdf>.
- Suwatthipong, C. & Thongpanya, U. (2020). kānchai theknōlōyī di chī than phūa songsoem kānrīanrū choeng ruk [Using Digital Technology to Enhance Active Learning]. *Education and Communication Technology Journal*. 15(18), 23-33.
- Thailand Insurance Institute. (2019). Niyām khōng kān wāng phāen kān ngoen [Financial Planning]. Retrieved from <https://www.tiins.com>
- Wachirapanyapong, S. (2018). konlayut kānphatthanā sakkayaphāp thurakit chumchon dān thurakit samunphrai prærūp nai khēt chāngwat Lop Buri phūa rōng rap khōtoklong khēt kānkha sērī 'Āsian [Business Strategies Community Business Herbal Business Privatization of Herbal]. *Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University*. 12(1), 191-203.
- Wayo, W., Charoennukul, A., Kankaynat, C. & Konyai, J. (2020). kānrīanrū 'ō nalai phāitai kān phræ rabāt khōng wairat khō wit - sipkāo: nœokhit læ kān prayuk kānchatkān rīan kānsōn [Online Learning Under the COVID-19 Epidemic: Concepts and applications of teaching and learning management]. *Regional Health Promotion Center 9 Journal*. 14(34), 285-298.
- Wongyai, W. & Patphol, M. (2020). Kān 'ōkbæpkānrīanrū Nai New normal [Learning Design for the New Normal]. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

ลักษณะร่วมของทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท : แนวทางการจัดการเรียนรู้ ในการอ่านตีความ

THE COMMON CHARACTERISTICS OF SCHEMA THEORY AND INTERTEXTUALITY THEORY: APPROACHES FOR LEARNING MANAGEMENT IN READING INTERPRETATION

สุธิญา พุนเอียด¹ และเจียรดนัย เสริมบุญไพศาล²
Suthiya Pun-iad¹ and Thiendanai Sermboonpaisarn²

^{1,2} แผนกศึกษา โรงเรียนสารบรรณ กรมสารบรรณทหารเรือ

^{1,2} Division of Education, Administration School, Naval Administration Department

E-mail: thiendanai.s@gmail.com

Received:	April 18, 2023
Revised:	June 24, 2023
Accepted:	June 27, 2023

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มุ่งนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะในการอ่านตีความ โดยนำทฤษฎีโครงสร้างความรู้ และทฤษฎีสหบท ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่สนับสนุนการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน กล่าวคือ ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เป็นตัวแทนความรู้และ ประสบการณ์ของบุคคล มีความเชื่อมโยงกันในลักษณะเครือข่าย เมื่อผู้เรียนพบข้อมูลใหม่ จะสร้าง ความหมายและซึมซับไว้เป็นโครงสร้างใหม่ต่อไป ในขณะที่ทฤษฎีสหบทเป็นเครือข่าย ของความสัมพันธ์ของตัวบทที่อ่านร่วมกันกับตัวบทอื่น ๆ ในบริบทสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียน สามารถอ่านความหมายได้ใหม่จากการพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างตัวบท และเชื่อมโยงกับรหัส ทางวัฒนธรรม ลักษณะร่วมขององค์ประกอบในทั้ง 2 ทฤษฎี ได้แก่ รหัส โครงสร้าง ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน และการตีความกับความสมบูรณ์ของเนื้อหา ผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้ ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อตีความวรรณกรรมได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้เสนอรายละเอียดพื้นฐาน ของทฤษฎีทั้งสอง และแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการจุดเด่นของทฤษฎีทั้งสอง เข้าด้วยกัน แนวทางการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะช่วยสร้างความเข้าใจบทอ่านของผู้เรียน โดยพิจารณาความสัมพันธ์กับตัวบทอื่นหรือบริบทของสังคม ทำให้เห็นความหมายแฝงต่าง ๆ ที่ลึกซึ้ง และผู้เรียนสามารถขยายองค์ความรู้จากบทอ่านได้มากขึ้น

คำสำคัญ

การอ่านตีความ ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ ทฤษฎีสหบท

ABSTRACT

This article presents learning management approaches to enhance reading interpretation skills by utilizing the Schema theory and Intertextuality theory, which support teaching and learning for the development of reading skills. Schema theory represents a person's knowledge and experience as a network of interconnected concepts, and when learners encounter new information, they create new structures and meanings. Meanwhile, the intertextuality theory is a network of relationships between the text being read and other texts in social and cultural contexts. Learners can gain new meanings by considering the connections between the texts and linking them to cultural codes. Both theories, including their components such as codes, structure, interaction between the text and the reader, and interpretation of the content, can be effectively applied together in a learning management to interpret literature by teacher. The article proposes a foundational understanding of both theories and suggests teaching strategies that integrate the strengths of each theory. These teaching strategies help learners comprehend the texts by considering the relationship with other texts or the societal context, thereby revealing deeper and implicit meanings. Furthermore, learners can expand their knowledge from the reading material to a greater extent.

Keywords

Reading Interpretation, Schema Theory, Intertextuality Theory

บทนำ

สังคมในศตวรรษที่ 21 เป็นสังคมที่ต้องเผชิญกับสถานะที่คาดการณ์ได้ยาก ประกอบด้วยกระแสโลกที่ผันผวน (Volatility) ไม่แน่นอน (Uncertainty) ซับซ้อนสูง (Complexity) และคลุมเครือ (Ambiguity) ทำให้เกิดสถานะ “VUCA World” (Duangchuen, 2018) และกำลังก้าวเข้าสู่สถานะ “BANI World” ซึ่งเป็นโลกที่เปราะบาง (Brittle) เต็มไปด้วยความกังวล (Anxious) ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ไม่เป็นเส้นตรง (Nonlinear) เหตุและผลอาจไม่แปรผันตามกันชัดเจนเช่นเดิม มีปัจจัยแทรกซ้อนที่ไม่สามารถกำหนดได้ และเป็นโลกที่เข้าใจได้ยาก (Incomprehensible) ด้วยเหตุนี้ความสามารถในการอ่านตีความที่เกี่ยวข้องกับการแปลความ การจับใจความสำคัญ การสรุปความ และการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของข้อความ (Pantthakerngamorn, 1999; Wongtip, 2016) จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อผู้เรียนในการทำความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของข้อมูล ไตร่ตรองเลือกตัดสินใจในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างถูกต้อง และมีเหตุผล

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนอ่านตีความในทุกระดับการศึกษา ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนการอ่านตีความ (Wongtip, 2016; Chohiran, 2020; Sommit, 2021; Thongted & Somnuk, 2023) 2 ประการ ได้แก่ ด้านผู้สอน คือ ผู้สอน

ยังคงใช้วิธีสอนแบบบรรยายและตีความให้ผู้เรียนฟัง โดยไม่ได้ระบุขั้นตอนวิธีการในการตีความ ผู้เรียนจึงตีความไม่ถูกต้อง ด้านผู้เรียน พื้นฐานความรู้ของผู้เรียนมีจำกัดและการไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ทำให้ไม่เข้าใจสาระสำคัญหรือแนวคิดสำคัญของบทอ่าน จึงอธิบายความบทอ่านแบบถอดความและไม่สามารถเชื่อมโยงหรือลำดับความคิดได้

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านตีความ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้อ่าน ประกอบด้วย ความรู้ ความสามารถส่วนบุคคล วัย ประสบการณ์ ความเข้าใจในความหมายของถ้อยคำสำนวน ความเข้าใจในการนำเรื่องอื่น ๆ มาเปรียบเทียบ และความสามารถในการใช้ถ้อยคำเพื่ออธิบาย ข้อความที่จะตีความ และปัจจัยด้านงานเขียน ประกอบด้วยรูปแบบหรือขนบของงานเขียน ภูมิหลังทางสังคม และภูมิหลังเกี่ยวกับผู้แต่ง (Wongtip, 2016) ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการอ่านตีความของผู้เรียน ผู้สอนจึงจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ทฤษฎีมาเป็นรูปแบบการสอน หรือวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการอ่านตีความที่จะต้องเข้าใจความหมายของคำ การเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับบทอ่านอื่น ๆ รวมทั้งเข้าใจรูปแบบของงานเขียน ภูมิหลังทางสังคม และผู้แต่งอีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema Theory) และทฤษฎีสหบท (Intertextuality Theory) ต่างเป็นแนวทางที่ผู้สอนสามารถนำมาใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการอ่านตีความของผู้เรียนได้ เนื่องจากทฤษฎีทั้งสองมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ มีคลังคำที่กว้างขวาง และสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันผ่านการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทหนึ่งกับตัวบทอื่นที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ภายหลัง สอดคล้องกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านตีความที่กล่าวมา ทั้งสองทฤษฎีจึงไม่เพียงท้าทายแนวความคิดที่ว่า การอ่านวรรณกรรมเป็นการค้นพบความหมายจากเรื่องที่อ่านแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นวิธีการที่ผู้อ่านจะเข้าใจสารที่อ่านนั้นอย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นกุญแจสำคัญสำหรับการอ่านตีความ

การอ่านตีความ

การอ่านตีความเป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของสาร โดยหาความหมายที่ซ่อนเร้นหรือความหมายที่แท้จริงของสารทั้งความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย ซึ่งจะต้องพิจารณาน้ำเสียง เจตคติหรืออารมณ์ความรู้สึกของผู้ส่งสาร ความหมายของสารที่ได้จากการอ่านยังขึ้นอยู่กับบริบทและสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น ๆ

การอ่านตีความจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการฝึกคิดอย่างลึกซึ้ง ไตร่ตรองด้วยเหตุผล และมีวิจารณ์ญาณมากยิ่งขึ้น บุคคลสามารถนำความรู้ ความคิด และประสบการณ์จากการอ่านตีความมาช่วยพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี (Choihiran, 2020) นอกจากนี้ การอ่านตีความยังเป็นเครื่องมือในการเข้าถึงองค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้บุคคลมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล เข้าใจเรื่องที่อ่านได้หลายแง่มุม เปิดรับความแตกต่างของมนุษย์ และอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายได้

นักวิชาการได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการอ่านตีความที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นได้ทั้งวิธีการอ่าน และเป็นความสามารถของบุคคล กล่าวคือ เมื่อพิจารณาการอ่านตีความในลักษณะวิธีการอ่าน การอ่านตีความเป็นการอ่านที่ต้องใช้ความขบคิดวินิจฉัยเพื่อค้นหาความหมายที่แท้จริงจากสารของผู้เขียน

โดยจะต้องใช้วิธีการอ่านเรื่องที่แฝงความหมายความหมายไว้ในสาร ซึ่งมักซ่อนอยู่ในรูปสัญลักษณ์ (symbol) หรือบุคลาธิษฐาน (personification) ส่วนนวนโวหารและกลวิธีแต่งที่แยบยลอื่น ๆ (Patumasuti, 2010) การอ่านตีความยังเป็นการอ่านเพื่อเข้าใจจุดประสงค์และท่าทีของผู้เขียน โดยพิจารณาว่าผู้เขียนมีจุดประสงค์ น้ำเสียง แนวคิดใดที่แฝงอยู่ในงานเขียน เพื่อจะได้เข้าใจเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียน ผู้อ่านสามารถคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นจากการอ่านงานเขียน ซึ่งจะต้องอาศัยบริบทของเนื้อหาที่อ่านเป็นแนวทางในการตีความ (Choihiran, 2020) นอกจากนี้การอ่านตีความจะต้องใช้สติปัญญา ประสบการณ์ และความเข้าใจที่มีอยู่เพื่อพิจารณาเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียนว่าต้องการสื่อความหมายว่าอะไร โดยอาจจะพิจารณาจากแก่นเรื่องหรือแนวคิด (Theme) น้ำเสียงของผู้เขียน (Tone) ตลอดจนจุดประสงค์อื่น ๆ ของผู้เขียนที่แฝงอยู่ในงานเขียนนั้น ๆ โดยใช้ข้อความที่อ่านเป็นแนวทางในการสรุป (Wongtip, 2016)

ในขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาการอ่านตีความในลักษณะความสามารถของบุคคล สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (Office of the Royal Society, 2020) จัดการอ่านตีความไว้ในองค์ประกอบของสมรรถนะความฉลาดรู้การอ่าน ซึ่งได้อธิบายสมรรถนะการบูรณาการและตีความ (Integrate and interpret) สรุปได้ว่าเป็นการอ่านที่เน้นการทำความเข้าใจกว้าง ๆ โดยระบุใจความสำคัญของเรื่องหรือแนวคิดหลัก และจุดมุ่งหมายทั่วไปด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์ แปลความโดยรวมของถ้อยความ โดยสามารถเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของถ้อยความกับสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพความเป็นจริงในชีวิตหรือโลกที่เป็นจริงเพื่อให้เข้าใจถ้อยความที่อ่าน นอกจากนี้ การอ่านตีความเป็นความสามารถที่ต่อเนื่องจากการวิเคราะห์ เมื่อผู้อ่านพิจารณารูปแบบ เนื้อหา กลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาของงานเขียนแล้ว ต้องระบุได้ว่าผู้เขียนส่งความรู้ ความคิด ความรู้สึก รวมถึงเจตนาและสาระสำคัญใดมาให้ กล่าวคือ ผู้อ่านต้องระบุสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรก เนื้อหาที่เป็นข้อคิดเห็นหรือทรรศนะของผู้เขียน และอารมณ์ความรู้สึก ประการถัดมาคือ ระบุความหมายของคำที่มีความหมายโดยตรงและแฝงนัย และประการสุดท้ายคือ บอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนได้ (Satthaphong, 2016)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น สรุปได้ว่าผู้ที่มีความสามารถในการอ่านตีความจะต้องมีความสามารถสำคัญ ได้แก่ 1) เข้าใจและระบุจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ โดยการจับใจความสำคัญ สรุปความคิด และอธิบายขยายความ 2) อธิบายความหมายของคำที่มีความหมายโดยตรงและแฝงนัย โดยพิจารณาจากน้ำเสียงและแนวคิดหลักของเรื่อง และ 3) เชื่อมโยงเนื้อหาหรือข้อความที่อ่านกับบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความหมายที่แท้จริงของสาร ทั้งนี้ ผู้อ่านจะต้องใช้บริบทต่าง ๆ เข้าพิจารณาบทอ่านร่วมด้วย

ความหมายของทฤษฎีโครงสร้างความรู้

โครงสร้างความรู้เป็นโครงสร้างทางปัญญาที่บุคคลจัดเรียงข้อมูลไว้ในหน่วยความจำระยะยาว เป็นกรอบความคิด ประกอบด้วยความรู้ ความจำ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ ทฤษฎีโครงสร้างความรู้เริ่มใช้ในงานด้านจิตวิทยาและวิทยาการทางปัญญาที่อธิบายวิธีการที่บุคคลจัดเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบ และจัดเก็บข้อมูลไว้ในหน่วยความจำระยะยาว

คำว่า โครงสร้างความรู้ หรือ Schema มาจากภาษากรีก หมายถึง แม่แบบ (template) กรอบ (frame) หรือรูปแบบ (pattern) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความทรงจำของมนุษย์ เป็นได้ทั้งการจัดกระทำข้อมูลและตัวแทนประสบการณ์ของบุคคล มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า Schema เป็นการจัดกระทำข้อมูลของปฏิกิริยาหรือประสบการณ์ในอดีต ซึ่งมีการจัดการของการตอบสนองอย่างเหมาะสมพอดี และทำงานในลักษณะของหน่วยขนาดใหญ่ เกิดจากกระบวนการที่สามารถจัดการกับสถานการณ์ใหม่ได้เรื่อย ๆ (Barlett, 1932) นอกจากนั้น Schema ยังหมายถึง ความรู้ทั่วไปที่บุคคลสะสมไว้ในหน่วยความจำในลักษณะข้อมูลความคิด การรับรู้ โน้ตส์ การแก้ปัญหา และอารมณ์ ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการเรียนรู้ของบุคคล (Devine, 1986) โครงสร้างความรู้ หรือ Schema ยังเป็นผลจาก 3 ลักษณะของการซึมซาบประสบการณ์ ได้แก่ การทำซ้ำ (Repetition) การรู้จำ (Recognition) และการสรุปครอบคลุม (Generalization) (Piaget, 1952 cited in Flavell, 1963)

โดยสรุปแล้ว Schema เป็นตัวแทนของประสบการณ์หรือข้อมูลทั้งรูปธรรมและนามธรรม โดยเก็บบันทึกข้อมูลที่มีความสัมพันธ์เป็นเครือข่ายไว้ในความทรงจำอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะนำมาใช้ได้ โดยเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน แสดงให้เห็นว่าความรู้ของมนุษย์จะรวบรวมเป็นหน่วย ซึ่งผ่านการจัดกระทำจากประสบการณ์ ความรู้ที่มีต่อผู้คน สิ่งของ สถานที่ และเหตุการณ์ หากบุคคลเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาก ย่อมทำความเข้าใจสิ่งนั้น ๆ ได้ง่าย และเรียนรู้ได้มากขึ้นได้

ทฤษฎีสหบท

สหบทหรือสัมพันธ์บท (Intertextuality) เป็นทฤษฎีทางภาษาศาสตร์กลุ่มหลังโครงสร้างนิยม ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบทใหม่ (Secondary Text) กับตัวบทเดิม (Primary Text) (Makjui, 2010) การอ่านแบบเชื่อมโยง ที่เรียกว่า สหบทมาจากแนวคิดที่ว่าตัวบทเกิดขึ้นได้จากการอ่าน (Scholes, 1985, cited in Akdal, D., & Şahin, A., 2014) งานเขียนทุกชิ้น (Work) จึงเป็นตัวบท (Text) ได้ด้วยการอ่านอย่างเชื่อมโยงกับบริบทของตัวบท ในแง่นี้เป็นการอ่านเพื่อสร้างความหมาย และมองปรากฏการณ์ที่ตัวบทสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ รอบด้าน และไม่อยู่อย่างลำพัง ในด้านโครงสร้างวรรณกรรมต่าง ๆ จึงไม่มีความแปลกใหม่

สหบท (Intertextuality) ประกอบสร้างจากตัวบท (Text) และบริบท (Context) ทำให้ผู้อ่านมองเห็นความสัมพันธ์ภายในและภายนอกของตัวบทและบริบทการอ่านว่า ผลงานชิ้นใดเป็นงานเขียนหรือเป็นตัวบท ไม่ได้ขึ้นอยู่กับยุคสมัยหรือเนื้อหา แต่ขึ้นอยู่กับกลวิธีในการประกอบสร้างเนื้อหา กล่าวคือ ตัวบท (Text) จะปรากฏวาทกรรมที่มีความซับซ้อนในการตีความ ซึ่ง Barthes (1979) ได้อธิบายความแตกต่างระหว่างงานเขียนกับตัวบทไว้ 7 ประการ ได้แก่ วิธีการ (Method) ประเภท (Genres) สัญญา (Signs) พหุณัย (Plurality) ที่มา (Filiation) การอ่าน (Reading) และความพึงพอใจ (Pleasure)

ทฤษฎีสหบทจึงเป็นความสัมพันธ์ของตัวบทหนึ่งหรือตัวบทอื่นที่มีก่อนหน้า โดยมีอิทธิพลต่อตัวบทหนึ่ง ๆ หรือตัวบทใหม่ ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างอิงสิทธิการเป็นต้นฉบับ (Originality) ได้อย่างแน่ชัด และผู้เขียนอาจพาดพิงงาน เนื้อหา หรือแนวคิดของผู้อื่นทั้งรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ได้ ตัวบทเป็นผลผลิตจากตัวบทอื่น ๆ ทั้งมาจากการผลิตซ้ำและการสร้างใหม่ จึงเหมาะกับการศึกษางานในลักษณะที่เป็นกลุ่ม

(Collective) ผู้อ่านสามารถนำประสบการณ์จากการรับสารจากตัวบทอันหลากหลายมาวิเคราะห์ตีความ และประเมินคุณค่าของงานชิ้นใดชิ้นหนึ่งหรือหลายชิ้นที่เกี่ยวข้องกันได้ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องอันมาจากการสังวัตน์วัฒนธรรมทางความคิดของสังคม

ลักษณะร่วมของทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท

จากการศึกษาลักษณะสำคัญของทฤษฎีโครงสร้างความรู้กับทฤษฎีสหบทจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองทฤษฎีมีลักษณะร่วมกัน 4 ประการ ได้แก่ รหัส โครงสร้าง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน และการตีความกับความสมบูรณ์ของเนื้อหา แต่มีลักษณะแตกต่างกันในรายละเอียด ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์ลักษณะร่วมกันของทั้ง 2 ทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นเพื่อแสดงให้เห็นความเชื่อมโยงว่าด้วยลักษณะร่วมของหลักการแนวคิดในทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบทเหล่านี้ ผู้สอนสามารถนำทั้งสองทฤษฎีมาปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถสรุปลักษณะร่วมของทั้งสองทฤษฎีได้ ดังนี้

1. **รหัส** ในกระบวนการเข้ารหัสข้อมูล โครงสร้างความรู้เดิมเป็นปัจจัยที่ช่วยเก็บรหัส และดึงข้อมูลมาใช้ มี 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการคัดเลือก โดยเลือกบางส่วนของข้อมูลเพื่อเก็บไว้ในความทรงจำ กระบวนการคัดย่อ เป็นการเก็บความจำเกี่ยวกับข้อมูลโดยไม่อิงรูปแบบเดิมของข้อมูล กระบวนการตีความ โดยใช้ความรู้เดิมที่เกี่ยวกับความรู้ใหม่มาทำให้เข้าใจความ และกระบวนการบูรณาการ หากความรู้เดิมกับความรู้ใหม่คาบเกี่ยวกัน ก็จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิมก่อนจะรับข้อมูลใหม่ (Alba & Hasher, 1983)

รหัสตามทฤษฎีสหบทเป็นธรรมชาติของภาษาและเปิดกว้าง เพราะตัวบทเป็นตัวแทนของปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีพลวัตด้วยความเชื่อว่าวรรณกรรมเกิดจากระบบ รหัส และชนบทต่าง ๆ ที่มาจากวรรณกรรมที่มีมาก่อนหน้า (Saengthong, 2012) ผู้อ่านต้องมองหาความสัมพันธ์ของความหมายภายในโครงสร้างของตัวบท และพิจารณาท่วงทำนอง กลวิธีทางเสียงและวิธีการเล่าเรื่อง

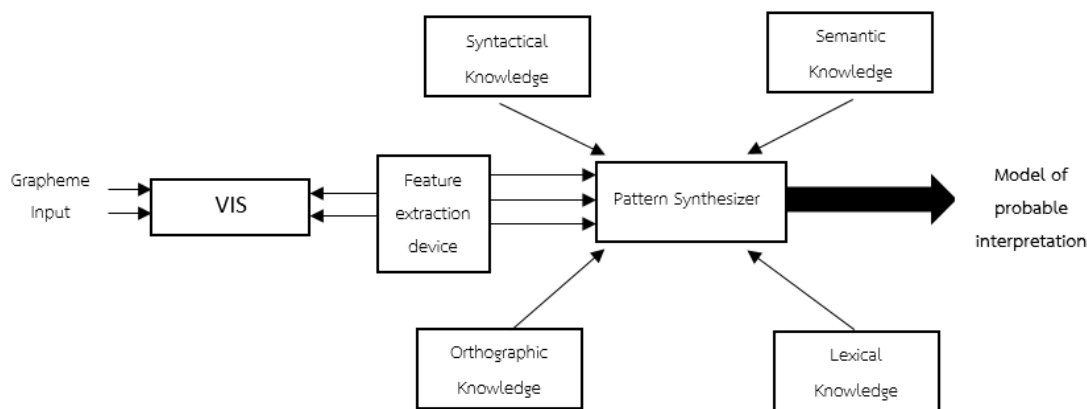
2. **โครงสร้าง** ในทฤษฎีโครงสร้างความรู้เชื่อว่า หากบุคคลมีความพร้อมมาก จะทำให้เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ง่าย ผ่านการเลือกดึงข้อมูลจากโครงสร้างความรู้ที่หลากหลาย Schema มีลักษณะเป็นโครงสร้าง จัดเรียงในรูปอักษร ภาษาที่เชื่อมโยงกัน ประกอบด้วยโครงสร้างความรู้เดิมเชิงรูปแบบ (Formal Schema) คือ ผู้อ่านมีโครงสร้างความรู้ของโครงสร้างงานเขียน แม้งานเขียนประเภทเดียวกันก็แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับให้ความสำคัญของผู้เขียน หากโครงสร้างความรู้ของผู้อ่านและผู้เขียนแตกต่างกันก็จะทำให้ไม่เข้าใจบทอ่าน และโครงสร้างความรู้เชิงเนื้อหา (Content Schema) เป็นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม (Cultural Orientation) ความรู้รอบตัว และความรู้เฉพาะด้าน ผู้อ่านที่มีความรู้รอบตัวจะเข้าใจตัวบทผ่านการตีความและสรุปความได้ดีกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์

ในทฤษฎีสหบท ตัวบทแต่ละตัวบทมีโครงสร้างที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน แบ่งการสร้างตัวบทออกเป็น 3 ระดับ (Suksawat Na Ayudhaya, 2005) ได้แก่ ระดับของกลวิธีการเขียน นักเขียนจะเลือกใช้ถ้อยคำ หรือการอ้างอิงเชิงวรรณศิลป์ ตัวบทบางตัวอยู่ในความทรงจำของนักเขียน และตัวบททุกตัวบทได้รับความคิดจากแหล่งความคิดหนึ่ง และระดับของแก่นเรื่องในตัวบท ความสัมพันธ์ของแต่ละตัวบทเกิดขึ้นได้จากแก่นเรื่อง ซึ่งคาบเกี่ยวกันในวรรณกรรมก่อนหน้า การสร้างงานของนักเขียนเกิดจากอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงและเกาะเกี่ยวกันระหว่างตัวบท

(Text) และบริบท (Context) วรรณกรรมจึงไม่ได้มีความแปลกใหม่ เพราะแต่ละสิ่งล้วนเคยนำมากล่าวไว้แล้ว แต่เป็นการหยิบยืมถ้อยคำของสังคม

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน การตอบสนองหรือการตีความจากการอ่านตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคาดหวังของผู้อ่านและนัยที่สร้างโดยตัวบท (Doyle, 1987) ทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบทมีแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่าน ในแง่การอ่านแบบตีความ ทฤษฎีโครงสร้างความรู้มองว่า ผู้อ่านใช้ความคิดรวบยอดความรู้เดิม หรือภูมิหลังเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับข้อความจากบทอ่าน บริบทที่ไม่คุ้นเคยจะทำให้กระบวนการอ่านของผู้อ่านยากกว่าการจัดการกับตัวบทที่ไม่คุ้นเคย นอกจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับผู้อ่านแล้ว บุคคลย่อมเรียนรู้มากขึ้นหากมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าภายนอก (Mandler, 1983) โดยจะทำให้รู้จักมันในระดับสูงที่ซับซ้อน และมีโครงสร้างความรู้เดิมที่สมบูรณ์ขึ้น ทั้งนี้บุคคลจะสนใจข้อมูลที่ทำให้โครงสร้างความรู้เดิมมีความหมาย ถ้าข้อมูลส่วนใดไม่ทำให้โครงสร้างความรู้เดิมมีความหมาย ก็จะกลายเป็นข้อมูลที่ไม่สำคัญ ทำให้ผู้อ่านวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางและประเมินการอ่านเป็นระยะเพื่อตรวจสอบว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการอ่านหรือไม่

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบทเป็นปัจจัยจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน Rumelhart (1975) พัฒนารูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์จากทฤษฎีโครงสร้างความรู้ โดยเน้นความรู้เดิมของผู้อ่านในระดับพื้นฐานสู่ระดับสูง และระดับสูงสู่ระดับพื้นฐาน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการอ่านแบบมีปฏิสัมพันธ์ของ Rumelhart (1975)

การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวบทเริ่มจากผู้อ่านเห็นข้อมูลที่เป็นคำหรือตัวอักษร (Grapheme Input) ต่อมาจะเข้าไปอยู่ในที่เก็บข้อมูลที่มองเห็น (Visual Information Store; VIS) เครื่องมือกลั่นกรองข้อมูลจากภาพที่เห็นจะส่งข้อมูลไปยังเครื่องสังเคราะห์รูปแบบหรือโครงสร้างเพื่อช่วยตีความเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ ได้แก่ โครงสร้างภาษา ความหมาย ตัวอักษรและคำศัพท์ ซึ่งเป็นการใช้ข้อมูลและตัวอักษรที่อ่านกับข้อมูลที่มีอยู่แล้วในกระบวนการอ่าน

ในขณะที่ทฤษฎีสหบท ขึ้นอยู่กับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณกรรมของผู้อ่านและผู้เขียนที่เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน (Nodelman, 1996) ผู้อ่านจะต้องใช้ความสามารถทางวรรณคดี ความคุ้นเคย

ที่มีระหว่างตัวผู้อ่านกับระบบแนวคิด และตัวบทอื่น ในการอ่านแบบตีความเพื่อพิจารณาตัวบทใน
เครือข่ายที่ซับซ้อนต่อกัน ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถเชิงภาษาและวรรณคดีอย่างกว้างขวางของผู้อ่าน
เพื่อเข้าไปสู่สายใยแห่งตัวบทที่มีลักษณะเป็นองค์รวมหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

4. การตีความกับความสมบูรณ์ของเนื้อหา ทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบทกล่าว
ในลักษณะเดียวกันว่าตัวบทสมบูรณ์ได้จากเนื้อหาซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการตีความจากการอ่านของผู้อ่าน
กล่าวคือ ในทฤษฎีโครงสร้างความรู้ ความหมายของเนื้อหาไม่ได้มาจากคำหรือข้อความที่ปรากฏ
เท่านั้น ข้อความทางภาษาเป็นเพียงแนวทางหรือเค้าโครงให้ผู้อ่านสร้างความหมาย แต่ความหมายจะ
เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านเป็นผู้ตีความและสร้างความหมายจากความรู้หรือภูมิหลังของเนื้อหา การ
เข้าถึงความหมายของสิ่งที่อ่านเป็นกระบวนการสร้างความหมายขึ้นมาจากตัวผู้อ่านเอง
(Reconstruction of Meaning) ผู้อ่านจึงเป็นแหล่งที่มาของความหมายเนื่องจากมีความรู้
ประสบการณ์ และโลกทัศน์แตกต่างกันออกไป ดังนั้น ทฤษฎีโครงสร้างความรู้จึงสามารถขยาย
ขอบเขตของความรู้ได้ 3 ลักษณะ คือ การเติมความรู้ (Accretion) เป็นการเพิ่มข้อมูลให้แก่ผู้อ่าน ซึ่ง
เป็นข้อมูลที่สัมพันธ์กับความรู้ที่มีอยู่ก่อนผ่านการเล่าเรื่อง ประสบการณ์ หรือกล่าวถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง
กับประเด็นที่สนใจ การปรับความรู้ (Tuning) เป็นการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมที่มีอยู่ก่อน โดยให้
รายละเอียดเพิ่มมากขึ้น และการสร้างความรู้ใหม่ (Reconstruction) เป็นการสร้างความรู้เกี่ยวกับ
สิ่งที่ไม่เคยรู้มาก่อน ผ่านการเปรียบเทียบความคล้ายคลึงหรือความเกี่ยวข้องในด้านใดด้านหนึ่ง
(Sornprasert, 2015)

ในขณะที่ทฤษฎีสหบท ความหมายของตัวบทเกิดขึ้นเพราะกระบวนการตีความที่ตัวบทหนึ่ง
ไปสัมพันธ์กับตัวบทอื่น ความหมายของตัวบทจึงอาจมีได้หลายความหมาย ขึ้นอยู่กับผู้อ่านจะ
เชื่อมโยงความหมาย Barthes (1979) กล่าวถึงความเป็นพหุนัยของตัวบทที่สื่อความได้มากกว่าที่
ปรากฏ เนื่องจากตัวบทอาจนำรหัสเก่ามาใช้ซ้ำแต่เรียบเรียงและผสมผสานใหม่ด้วยลักษณะเฉพาะและ
แตกต่างไปจากเดิม การอ่านตัวบทจึงต้องอ่านข้อความต่าง ๆ อย่างซับซ้อน เช่น การเชื่อมโยง
ข้อความวรรณคดี ข้อความที่อ้างอิงงานเดิม ข้อความที่คัดลอกมา และวัฒนธรรมทางภาษา
ความสำคัญของผู้แต่งที่มีผลต่องานเขียนจึงลดลง การตัดตัวผู้แต่งออกจากตัวบท นับเป็นการให้สิทธิ
แก่ผู้อ่านในการตีความความหมาย อย่างไรก็ตาม หากผู้อ่านอ่านโดยไม่คิดเชื่อมโยงแล้ว ผู้อ่านที่ยึด
ความหมายของตัวบทว่ามีเพียงหนึ่งเดียว ย่อมเป็นเพียงผู้ตามเรื่องราวตั้งแต่ต้นจนจบ มีฐานะเป็นผู้รับ
ความคิดจากผู้แต่งเท่านั้น

ลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดแนวการอ่านผ่านมุมมองใหม่ของ Bloom (1997) 6 ประการ ซึ่ง
เป็นกระบวนการอ่านที่แตกต่างไปจากเดิม โดยนักเขียนปรับเปลี่ยนผลงานของนักเขียนรุ่นก่อนจน
เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น การใส่จินตนาการเพิ่มเติมจากการหลอมรวมงานหลายชิ้น การแสดงความ
ขัดแย้งต่อลักษณะเด่นของกวีรุ่นก่อน เป็นต้น แนวทางการตีความเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านมีอิสระในการ
ตีความตัวบท จึงตีความได้อย่างหลากหลายตามประสบการณ์เดิม โครงสร้างภาษา และบริบทของ
สังคม ซึ่งการอ่านตามแนวสหบทจะทำให้เห็นว่าวรรณกรรมสนทนากับวรรณกรรมมากกว่าสนทนากับ
โลกของความเป็นจริง (Prachakul, 2009)

ดังนั้น การอ่านจึงเป็นการสร้างและผลิตความหมายจากผู้อ่านโดยตรงด้วยกระบวนการ
ปรับการมองตัวบท การอ่านในแง่นี้ทำให้ผู้อ่านที่เคยรอรับความหมายในลักษณะที่ถูกป้อนแต่เพียง

อย่างเดียว กลับมีบทบาทต่อการสร้างความหมายของตัวบทมากยิ่งขึ้น อาศัยการเชื่อมโยงประสบการณ์ โครงสร้างความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่จนกลายเป็นความรู้ใหม่ ขยายขอบเขตความรู้ ไม่จำกัดเฉพาะความหมายที่มีเฉพาะตัวบทได้ เป็นจุดเด่นของทั้งสองทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการอ่านตีความซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทั้งสองข้างต้นไว้ปรากฏในตาราง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบรายละเอียดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท

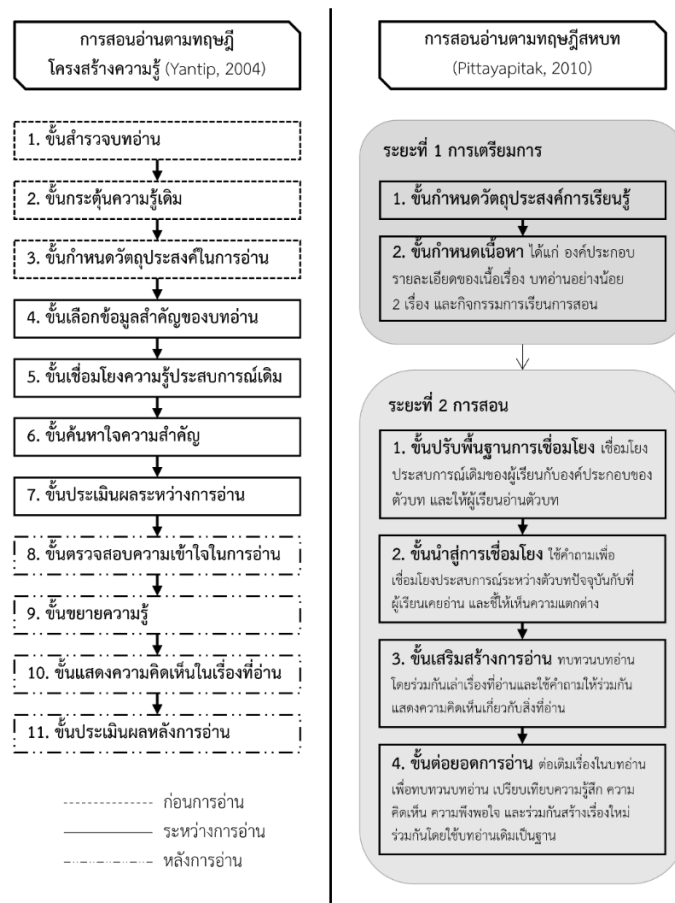
สาระสำคัญ เกี่ยวกับการอ่าน	ทฤษฎีโครงสร้างความรู้	ทฤษฎีสหบท
การมีปฏิสัมพันธ์กับ สังคมสภาพแวดล้อม	สิ่งแวดล้อมที่ดีทำให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ที่เหมาะสม	ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีพลวัต
การใช้ความรู้เดิม	ผู้เรียนมีความรู้เดิมด้านเนื้อหา ภาษา และโครงสร้างของบทอ่าน	ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานในตัวบทต้นทาง โดยศึกษาตัวบทที่มีก่อนหน้า ซึ่งเป็นการ ผลิตซ้ำตัวบทหรือการสร้างตัวบทใหม่
การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างเรื่องที่อ่าน กับความรู้เดิม	ผู้เรียนใช้ประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับ ความรู้ใหม่ ช่วยให้สิ่งที่อ่านมีความหมาย โดยพิจารณาจากความสำคัญของ ความสัมพันธ์ของข้อมูลในบทอ่าน การสรุปโดยนัย และการจดจำ (Anderson & Pearson, 1984)	ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท ที่มีอยู่ก่อนกับตัวบทใหม่ ซึ่งมีอิทธิพล ต่อกัน โดยการมองหาการพาดพิงด้าน เนื้อหาหรือแนวคิดของบทอ่านทั้งที่ผู้เขียน รู้หรือไม่รู้ตัว เป็นการตีความเพื่อพิจารณา ตัวบทในเครือข่ายอันซับซ้อน (เชื่อมโยงตัวบทกับสหบท)
การขยายขอบเขต ความรู้และการสร้าง ความรู้ใหม่	เมื่อผู้เรียนจำแนกโครงสร้างความรู้ เกี่ยวกับสิ่งของและเหตุการณ์ และมี ประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งใหม่ จะเปรียบเทียบกับสิ่งที่จำแนกไว้แล้ว ถ้ากลมกลืนกัน จะเพิ่มความรู้ใหม่ หรือ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างความรู้เก่า ด้วยความรู้ใหม่	ผู้เรียนอ่านเพื่อสร้างความหมายจากตัวบท ที่เรียนรู้ใหม่อย่างไม่จำกัด โดยเชื่อมโยง กับตัวบทอื่นที่รู้จักซึ่งหลากหลาย ตามประสบการณ์ชีวิตและประสบการณ์ การอ่าน

แนวทางการสอนอ่านตีความตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท

การสอนอ่านตีความทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท สามารถทำได้หลายวิธี แนวทางหนึ่งที่สำคัญ คือ การเลือกใช้รูปแบบการสอนอ่านตีความตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่ง หรือการสอนอ่านตีความด้วยการบูรณาการทฤษฎีโครงสร้างความรู้ร่วมกับทฤษฎีสหบท ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยนำลักษณะร่วมของทั้งสองทฤษฎีมาสังเคราะห์เป็นขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนอ่านตีความตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท

ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ด้านการอ่านตามแนวทางหรือขั้นตอนการสอนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท พบว่ามีงานวิจัยที่น่าสนใจของนักวิชาการได้เสนอขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่าน คือ จินดา ยัญทิพย์ (Yantip, 2004) เสนอการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้ และธัญญา พิทยะพิทักษ์ (Pittayapitak, 2010) เสนอการสอนอ่านตามทฤษฎีสหบท โดยมีรายละเอียดขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในการสอนอ่าน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการสอนอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้และการสอนอ่านตามทฤษฎีสหบท

เมื่อผู้สอนได้ประยุกต์ใช้ทฤษฎีโครงสร้างความรู้หรือทฤษฎีสหบทตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ในการสอนอ่านข้างต้นแล้ว ผู้สอนยังอาจจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการอ่านให้กับผู้อ่านด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การสะท้อนประสบการณ์เกี่ยวกับงานเขียนต่าง ๆ การใช้ตัวบทที่เชื่อมโยงกับความรู้ของผู้เรียน การฝึกการสังเกตตัวชี้แนะต่าง ๆ การจำแนกประเภทและให้เหตุผล และการจัดทำแผนผังโยงความสัมพันธ์ของเรื่อง การตั้งคำถามหรือสนทนากลุ่มให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การมอบหมายงานเพื่อฝึกให้ผู้เรียนปรับความรู้และประสบการณ์เดิมในการให้ความหมายใหม่และฝึกวิเคราะห์บทอ่านให้สมบูรณ์

ในที่นี้ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างการพิจารณาความเชื่อมโยงของตัวบทในแบบเรียนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา จากกรณีศึกษาแนวคิดเรื่องรัฐนาวาในวรรณคดีเรื่อง “บทเสภาสามัคคีเสวก” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และ “ขัตติยพันธกรณี” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เพื่อแสดงการนำทฤษฎีโครงสร้างความรู้และสหพทมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ และสร้างโครงสร้างความรู้เดิมอย่างเป็นระบบ แล้วนำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของตัวบทที่มีต่อตัวบทอื่น

บทเสภาสามัคคีเสวก ตอน สามัคคีเสวก		ขัตติยพันธกรณี	
ประการหนึ่งพึงคิดในจิตมั่น	ว่าทรงธรรมเหมือนบิดาบังเกิดหัว	ดุจเหล่าพลนะ-	วะเหว่วะกะปิตัน
ควรเคารพยำเียงและเกรงกลัว	ประโยชน์ตัวนี้ก็น้อยหน้อยจะดี	นายท้ายฉนวนจัน	ทิศทางก็กลางแคลง
ควรนึกว่าบรรดาข้าพระบาท	ล้วนเป็นราชบริพารพระทรงศรี	นายกลประจำจักร	จะใช้หนักก็หนักแห่ง
เหมือนลูกเรืออยู่ในกลางหว่างวารี	จำต้องมีตรจิตระสนิทกัน	จะรอกระแวง	จะไม่ทันธุการ
แม้ลูกเรือเชื่อถือผู้เป็นนาย	ต้องมุ่งหมายช่วยแรงโดยแข็งขัน	อึดอัดทุกหน้าที่	ทุกซัฟท์ทุกวันวาร
คอยตั้งใจฟังบังคับกับปิตัน	นาวานั้นจึงจะรอดตลอดทะเล	เหตุห่างบดียาน	อันเคยไว้น้ำใจชน
แม้ลูกเรืออดคิดมิทริฐ	และเริ่มริเณไถยโยเส	ถ้าจะว่าบรรดากิจ	ก็ไม่ผิด ฌ นิยม
เมื่อคลื่นลมแรงจัดขัดไซเซ	เรือจะแหล่มระยาคว่าไป	เรือแล่นทะเลม	จะเปรียบต่อก็อพอกัน
แม้ต่างคนต่างเถียงเถียงแก่งแย่ง	นายเรือจะเอาแรงมาแต่ไหน	ธรรมตามหาสมุทร	มีคราวหยุดพายุผัน
แม้ไม่ถือเคร่งคร่งตรงวินัย	เมื่อถึงคราวพายุใหญ่จะควรผจญวาง	มีคราวสลาตัน	ตั้งระลอกกระลอกฉนวน
นายจะสั่งสิ่งใดไม่เข้าจิต	จะต้องติดตั้งใจให้ชัดขวาง	ผิวพอกำลังเรือ	ก็แล่นรอดไม่ไร้วาราน
จะยุ่งแล้วยุ่งเล่าไม่เข้าทาง	เรือก็คงอับปางกลางสาคร	หากกรรมจะบันดาล	ก็คงล่มทุกลำไป
ถึงเสวที่เป็นข้าฝ่าพระบาท	ไม่ควรขาดความสามัคคีสโมสร	ชาวเรือก็ยอมรู้	ฉะนี้อยู่ทุกจิตใจ
ในพระราชสำนักพระภูธร	เหมือนเรือแล่นสาครสมุทรไทย	แต่ลอยอยู่ตราบใด	ต้องจำแก้ด้วยแรงระดม
เหล่าเสวกตกที่ทะเลสา	ควรคิดถึงหน้าที่นั้นเป็นใหญ่	แก่รอดตลอดฝั่ง	จะรอดทั้งจะขึ้นชม
รักษาตนเคร่งคร่งตรงวินัย	สมานใจจงรักพระจักรี	เหลือแก็กก็จำม	ให้ปรากฏว่าถึงกรรม
ไม่ควรเลือกที่รักมักที่ชัง	สามัคคีเป็นกำลังพล่งศรี	ผิวทอดธุระนึ่ง	บ วุ่นวิ้งเยียวยาทำ
ควรปรองดองในหมู่ราชเสว	ให้สมที่ร่วมพระเจ้าเราองค์เดียว	ที่สุดก็สูญล่า	เหมือนที่แกไม่หวาดไหว

(Office of the Basic Education Commission,
Ministry of Education, 2011)

(Office of the Basic Education Commission,
2018)

จะเห็นความสัมพันธ์ของวรรณคดีไทยที่มีต่อกันด้านรูปแบบ โครงสร้างภาษา การเรียบเรียงเนื้อหา แนวคิดและสัญลักษณ์ อาทิ

ด้านรูปแบบ บทเสภาสามัคคีเสวก ใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ ขัตติยพันธกรณี ใช้คำประพันธ์ประเภทอินทรีเขียรฉันท แม้รูปแบบฉันทลักษณ์แตกต่างกัน แต่มีลักษณะร่วมคือเป็นบทร้อยกรอง ทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความคิดได้ว่ากวีใช้คำประพันธ์ร้อยกรองเป็นช่องทางในการสร้างจินตภาพ และอารมณ์สะท้อนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญของชาติ

ด้านโครงสร้างภาษา วรรณคดีทั้งสองเรื่องลำดับเรื่องราวไว้ตามโครงสร้างของภาษาและเลือกสรรคำที่มีความหมายในทิศทางเดียวกัน เช่น เมื่อกล่าวถึงทะเลหรือน้ำ บทเสภาสามัคคีเสวก ใช้คำว่า “ทะเล” “วารี” “สาคร” “สมุทร” ขัตติยพันธกรณี ใช้คำว่า “ทะเล” “มหาสมุทร” เมื่อ

กล่าวถึงกษัตริย์หรือผู้นำ *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้คำว่า “กะปิตัน” *ชัตติยพันธุกรรม* ใช้คำว่า “กะปิตัน” “บดียาน” เมื่อกล่าวถึงเรือล่ม *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้คำว่า “ล่ม” “อับปาง” *ชัตติยพันธุกรรม* ใช้คำว่า “ล่ม” “สูญล่ม” เมื่อกล่าวถึงลมพายุ *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้คำว่า “ลม” “พายุ” “สลัดัน” เมื่อกล่าวถึงความแรงของคลื่น *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้คำว่า “ซัดโซเซ” *ชัตติยพันธุกรรม* ใช้คำว่า “ระลอก” “กระฉอกฉาน” และเมื่อกล่าวถึงความเป็นหนึ่งเดียว *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้คำว่า “สมัครสโมสร” “สามัคคี” “ปรองดอง” *ชัตติยพันธุกรรม* ใช้คำว่า “แรงระดม”

ด้านการเรียบเรียงเนื้อหา วรรณคดีทั้งสองเรื่องลำดับความตามความเข้มข้นของสถานการณ์ โดยบรรยายความเรื่องการเดินทางโดยใช้เรือเป็นพาหนะ หากปราศจากผู้นำหรือสมาชิกขาดความสามัคคี เรือย่อมถึงคราวอับปาง นอกจากนี้ กวียังได้เรียบเรียงสาระสำคัญไว้ตอนท้าย คือ มุ่งเน้นให้ข้าราชการหรือประชาชนมีความสามัคคีกัน

ด้านแนวคิด *บทเสภาสามัคคีเสวก* ใช้เป็นบทสำหรับอธิบายนำเรื่องในการพ่อนำ มีแนวคิดสำคัญ คือ ความสามัคคีและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ใน *ชัตติยพันธุกรรม* มีวัตถุประสงค์ให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงคลายพระกังวลและหายจากพระอาการประชวร ถ้าใช้ทฤษฎีโครงสร้างความรู้กับสหบทในการตีความสิ่งที่ซ่อนในตัวบท จะเห็นการแฝงความหมายเชิงสังคมวัฒนธรรมซึ่งนำเสนอแนวคิดเรื่อง “รัฐนาวา” ประเทศเปรียบดังเรือ การจะนำเรือไปสู่ฝั่งต้องอาศัยคนทั้งชาติร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคให้ประเทศรอดพ้นอันตราย

ด้านสัญลักษณ์ จากการเชื่อมโยงความรู้และพิจารณาตัวบทกับตัวบทอื่น เห็นว่ากวีได้ใช้สัญลักษณ์คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะการใช้คำเกี่ยวกับหน้าที่หรือตำแหน่งของผู้ทำงานในเรือ เช่น “กะปิตัน” “นายเรือ” ใน *บทเสภาสามัคคีเสวก* และ “กะปิตัน” ใน *ชัตติยพันธุกรรม* แทนพระมหากษัตริย์ “ลูกเรือ” “กะลาสี” ใน *บทเสภาสามัคคีเสวก* “นายท้าย” และ “นายกล” “ชาวเรือ” ใน *ชัตติยพันธุกรรม* แทนข้าราชการ หากผู้อ่านไม่มีภูมิหลังเดิมแล้วย่อมตีความสัญลักษณ์ได้ยากกว่าผู้อ่านที่มีประสบการณ์

การนำทฤษฎีโครงสร้างความรู้และสหบทมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านตีความย่อมช่วยลดอุปสรรคในการทำความเข้าใจบทอ่าน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ทางภาษา ความสามารถในการคาดเดาเหตุการณ์ และการหาข้อสรุป เห็นได้ว่าวรรณคดีทั้งสองเรื่องเป็น “ตัวบทที่ไม่ได้ตั้งอยู่ด้วยตัวเอง” ผู้อ่านควรใช้ประสบการณ์ในการอ่าน ทั้งนี้ การบรรจุเนื้อหาไว้ในช่วงชั้นเรียนที่แตกต่างกันอาจทำให้ผู้เรียนไม่สามารถระลึกถึงข้อมูลเดิมได้ ผู้สอนจะต้องช่วยดึงโครงสร้างความรู้เดิมของผู้เรียนเพื่อให้การอ่านประสบความสำเร็จมากขึ้น

2. การสอนอ่านตีความด้วยการบูรณาการทฤษฎีโครงสร้างความรู้ร่วมกับทฤษฎีสหบท

จากข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้น จะเห็นได้ชัดเจนว่า ทฤษฎีโครงสร้างความรู้ และทฤษฎีสหบทต่างมีลักษณะร่วมกันในการส่งเสริมการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านเพื่อสร้างความหมาย อันนำไปสู่การสร้างสรรคความคิดด้านอื่น ๆ ตามมา การนำจุดเด่นของทั้ง 2 ทฤษฎีมาใช้ร่วมกันย่อมจะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการอ่านตีความ เพราะมีส่วนช่วยเติมเต็มปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตีความในคนละแง่มุม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์แนวทางการสอนอ่าน

ตีความโดยใช้การบูรณาการหลักการตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้ร่วมกับทฤษฎีสหบท ดังมีรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เตรียมการ เป็นขั้นการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ กำหนดเนื้อหา และกำหนดบทอ่าน รวมถึงกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ในขั้นตอนนี้ยังหมายถึงการนำเข้าสู่บทเรียน เรื่องการอ่าน การทบทวนความรู้เดิมที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในการอ่านบทอ่านที่ผู้เรียนมีมาก่อน

ขั้นที่ 2 อ่านตัวบท เป็นขั้นการอ่านตัวบทที่ต้องการ ประกอบด้วยการสำรวจบทอ่าน เพื่อกำหนดทิศทาง หรือสิ่งที่ต้องรู้จากการอ่านตัวบท กรอบความสนใจในการอ่านระหว่างการอ่าน ก่อนที่จะเริ่มอ่านตัวบทอย่างละเอียดอีกครั้ง

ขั้นที่ 3 ขยายความคิด เป็นขั้นการเพิ่มเติมความรู้หรือทบทวนประสบการณ์เดิม เพื่อจัดระเบียบข้อมูลใหม่ ตีความ หรืออธิบายข้อมูลในตัวบทอ่าน โดยอาจอ่านบทอ่านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้มีข้อมูลมากยิ่งขึ้น ผู้สอนอาจใช้คำถาม เพื่อเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ระหว่างตัวบท บทอ่านอื่น บริบทของสังคม และบริบทของผู้เขียน ให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของตัวบท หรือนำความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากบทอ่านอื่น ๆ ไปใช้ตีความบทอ่านของตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 เชื่อมโยงและสรุป เป็นขั้นตอนการใคร่ครวญว่าตนเองได้ความรู้ใดจากบทอ่าน รวมถึงจับใจความและแปลความสิ่งที่บทอ่านต้องการจะนำเสนอ แสดงความคิดเห็นและประเมินคุณค่าบทอ่าน ในกรณีที่ผู้เรียนสามารถตีความได้อย่างลึกซึ้งแล้ว ผู้สอนสามารถต่อยอดการอ่าน ตีความได้ด้วยการจัดชุดบทอ่านที่มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ที่เชื่อมโยงกับตัวบทที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาก่อน

จากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนอ่านตีความตามแนวคิดบูรณาการข้างต้นสำหรับห้องเรียนภาษาไทย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้ดังนี้

1. ผู้สอนจัดเตรียมบทอ่านที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน แต่มีลักษณะหรือความสอดคล้องกัน และมีลักษณะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม หรือแสวงหาข้อคิด เพื่อวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่แฝงในบทอ่านนั้น ทั้งนี้บทอ่านบางส่วนอาจเป็นบทอ่านที่เคยปรากฏหรือเคยเรียนมาแล้ว หรือพบในชีวิตประจำวัน แต่การนำมาเสนอใหม่อีกครั้ง เพื่อประโยชน์ในการทบทวนความคิด หรือขยายความคิดของตนในการตีความ ผู้สอนควรทบทวนหรือสร้างภูมิหลังที่จำเป็นให้ผู้เรียนก่อนให้ผู้เรียนอ่านบทอ่าน หรือควรใช้การอภิปรายร่วมกันช่วยกระตุ้นประสบการณ์หรือความรู้เดิม

2. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจความคิดของตนเองอย่างถี่ถ้วนผ่านการอ่าน และผู้สอนใช้คำถามช่วยให้ผู้เรียนไตร่ตรองหรือประเมินสิ่งที่ตนเองได้อ่าน การใช้คำถามช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการตีความตามตัวบทได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้สอนยังอาจใช้กลวิธีการเรียนรู้การอ่าน เช่น การขีดเส้นใต้คำหรือใจความสำคัญ การหาความหมายเพิ่มเติมของคำสำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้เก่าและใหม่ได้ดียิ่งขึ้น

3. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวบทอ่าน ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนอาจมีมุมมองที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นการเพิ่มเติมแนวความคิดให้แก่ผู้เรียนด้วยกัน โดยเปิดโอกาส

ให้มีการแสดงความคิดเห็น อันจะเป็นส่วนช่วยในการขยายความคิดให้กับผู้เรียน นอกจากนั้นผู้สอนควรให้ผู้เรียนร่วมกันหาข้อสรุปร่วมกันของการอ่านบทอ่านนั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

4. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของผลการตีความของผู้เรียนเอง โดยใช้คำพูดในทางบวกหรือคำชม รวมถึงชี้ให้เห็นถึงข้อดี ข้อบกพร่องในการตีความของตนเอง ผู้สอนอาจจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนร่วมกันประเมินความคิดหรือผลลัพธ์จากการตีความอย่างสร้างสรรค์ ไม่มีอคติ อันจะทำให้เกิดการรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อน

5. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากการตีความ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์แก้ไขการตีความของตน รวมถึงนำไปสร้างงานเขียนต่อยอดตามความสนใจของตนเอง

สรุป

การอ่านตีความเป็นวิธีการอ่านประเภทหนึ่งและเป็นความสามารถของผู้อ่านในการรับสารตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายได้อย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน ผลการศึกษาทฤษฎีที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในการอ่านตีความ ประกอบด้วยทฤษฎีโครงสร้างความรู้ และทฤษฎีสหบท ผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบการสอนอ่านตีความตามทฤษฎีดังกล่าวได้โดยนำทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งมาใช้ได้เป็นเอกเทศ นอกจากนี้ผู้สอนยังสามารถนำลักษณะร่วมของทั้งสองทฤษฎีมาบูรณาการกันเพื่อจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นอ่านตัวบท ขั้นขยายความคิด และขั้นเชื่อมโยงและสรุป อันจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงทั้งจากความรู้หรือประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ รู้จักพิจารณาบทอ่านอื่น ๆ และบริบทต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับบทอ่านนั้น ๆ อันจะเป็นการขยายความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง และก่อให้เกิดความเข้าใจสารได้อย่างลึกซึ้งจนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของการอ่านตีความที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจความหมาย แนวคิด และเจตนาที่แท้จริงของผู้เขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยการใช้รูปแบบหรือวิธีสอนตามแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้และทฤษฎีสหบท ข้างต้นจึงเป็นอีกแนวทางสำคัญที่ควรส่งเสริมในการสอนอ่านตีความสำหรับผู้เรียนในทุกระดับเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมที่สลับซับซ้อนและมีข้อมูลข่าวสารหลากหลายนี้ได้เป็นอย่างดี

References

- Akdal, D. & Şahin, A. (2014). The Effects of Intertextual Reading Approach on the Development of Creative Writing Skills. *Eurasian Journal of Educational Research*. 54, 171-186.
- Alba, J. W. & Hasher, L. (1983) Is Memory Schematic? *Psychological Bulletin*. 93, 203-231.
- Anderson, R. C. & Pearson, P. D. (1984). *A Schema Theories View of Reading Comprehension*. Longman.
- Barlett, F. C. (1932). *Remembering*. Cambridge University Press.

- Barthes, R. (1979). "From Work to Text" in *Textual Strategies: Perspectives in Post-Strucalst Criticism*. Cornell University Press.
- Bloom, H. (1997). *The Anxiety of Influence: The Theory of Poetry*. Oxford University Press.
- Choihiran, P. (2020). *kānphatthana rūpbæpkānriānrū phūā sāngsoēm khwāmsāmat nai kān'ān tikhwām khōng naksuksā radap parinya bandit doī chai RUCES MODEL* [The Development of Learning Model for Enhancing the Reading Ability of Undergraduate Students Using RUCES Model]. Doctoral dissertation, Silpakorn University.
- Devine, T. G. (1986). *Teaching Reading Comprehension from Theory to Practice*. Allyn and Bacon.
- Doyle, N. M. (1987). *Schema Theory and the Teaching of Literature* [Master's thesis, University of Newfoundland]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- Duangchuen, P. (2018). phū nam 'ongkoṇ nai lōk VUCA [Organizational leader in VUCA World]. *Christian University Journal*. 24, 450–458.
- Flavell, J. H. (1963). *The Development Psychology of Jean Piaget*. D. Van Nostrand Company, Inc.
- Makjui, A. (2010). *kānphatthana rūpbæp kān riān kānsōn tam thritsadi saha bot phūā soēmsāng khwāmsāmat nai kān khian phasā Thai choēng sāngsan khōng naksuksā radap parinya bandit* [Development of an Instructional Model based on Intertextuality Theory to Enhance Thai Creative Writing Ability of Undergraduate Students]. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University. CUIR. <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/61210>
- Mandler, L. M. (1983). Structural Invariants in Development Reading. In L.S. Liben (ed), *Piaget and the Foundations of Knowledge* (pp. 97–113). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Nodelman, P. (1996). Intertextuality Connections in Read-alouds of Information Books. *Language Arts*. 73(5), 72–84.
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2011). *nangsū riān rāiwichā phūnthān phasā Thai wannakhadi wīchak namat yom suksā pī thī sōng* [Textbook for basic Thai language courses secondary school year 2]. Office of the Basic Education Commission.

- Office of the Basic Education Commission. (2018). **nangsū rīan rāiwichā phūnthān phāsā Thai wannakhadī wīchak namat yom suksā pī thī hok** [Textbook for basic Thai language courses secondary school year 6]. Office of the Welfare Promotion Commission for Teachers and Educational Personnel.
- Office of the Royal Society. (2020). **photchanānukrom sap suksā sāt ruāmsamai chut khwām chalāt rū** [The Dictionary of Contemporary Educational Vocabulary (Literacy)]. Office of the Royal Society.
- Pantthakerngamorn, T. (1999). **kān ‘ān tikhwām** [Reading for Interpretation]. Faculty of Humanities and Social Sciences, Songkhla Rajabhat Institute.
- Patumasuti, S. (2010). **khūmū kā ra ‘ā nakhit wikhro** [Read and Critical Thinking Manual]. Thung Sak Arsom.
- Pittayapitak, T. (2010). **kānphatthana krabūān kānriān kānsōn dōi būranakān thritsadi sahabot læ nāēōkānsōn ‘ān dōi chai wannakam pen thān phūā sōēm sāng khwāmsāmāt nai kān ‘ān choēng sāngsan khōng dek ‘anubān** [Development of Instructional Process Integrating Intertextuality Theory with a Literature-Based Approach to Enhance Creative Reading Ability of Kindergarteners]. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University.
- Prachakul, N. (2009). **yōk ‘aksōn yōn khwām khī** [Collection of Articles]. Read and Vibhasa.
- Rumelhart, D. E. (1975). Notes on a Schema for Stories. In D. G. Brown & A. Collins (Eds.), **Representation and Understanding: Studies in Cognitive Science**. Academic Press.
- Saengthong, P. (2012). Intertextuality **chāk tuā bot sū samphanthabot** [Intertextuality from Text to Context]. **Songklanakarin Journal of Social Sciences and Humanities**. 3, 261–270.
- Satthaphong, T. (2016). **kānphatthana rūpbāepkānriān kānsōn tām nāēōkhī kān ‘ān chāktonbāep læ konlawithī phang samphan khōng khwām māi phūā songsoēm khwāmsāmāt nai kān ‘ān choēng wikhro khōng nisit radap ‘udomsuksā** [Development of an Instructional Model Based on Reading Apprenticeship Approach and Semantic Mapping Strategy for Enhancing Analytical Reading Ability of Undergraduate Students]. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University.
- Sommit, P. (2021). **kānphatthana thaksa kā ra ‘ān tikhwām wannakhadī Thai khōng nakriān radap matthayommasuksā pī thī nung - hok duāi nawattakam botphlēng phōn ron mai nai wannakhadī Thai** [Developing Reading Interpretation Skills in Thai Literature of Mathayomsuksa 1-6 Students with

- the Innovation of Plant Rhyme in Thai Literature]. *Humanities and Social Sciences Journal of Pibulsongkram Rajabhat University*. 15(1), 131–143.
- Sornprasert, S. (2015). *kānphatthana rūpbāp kān rian kān sō na ‘ā naphā sā ‘Angkrit tām thritsadi khōngsāng khwāmru lāe nāokhit kānsōn bāp lāekplian botbat rawāng khru kap nakrian phua songsoem khwāmsamat nai ka ra ‘ā naphā sā ‘Angkrit khōng nakrian ra dap namat yom suksa tōn plai* [Development of a Reading Instructional Model Based on Schema Theory and Reciprocal Teaching Approach to Enhance Reading Ability of Upper Secondary]. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University. CUIR. <http://doi.org/10.14457/CU.the.2015.1199>
- Suksawat Na Ayudhaya, T. (2005). Intertextuality as a Method of Literary Criticism. *The Journal of Human Sciences*. 6, 1–13.
- Thongted, K. & Somnuk, S. (2023). *phon khōng kānchai withi sōn bāp sip pa thi mi phon tō khwām chalāt rū ka ra ‘ān lāe thaksa kānthamngān pen thim khōng nak rian namat yom suksa pi thi nung rōngrian khayai ‘ōkat nai sangkat samnakngān khēt phunthi kānsuksa prathom suksa ‘Ang Thong* [The Effect of Using CIPPA MODEL toward Reading Literacy and Teamwork Skill of Matthayomsuksa 1 Students Opportunity Expansion School under the Angthong Primary Educational Service]. *Journal of Educational Innovation and Research*. 7(1), 294–309.
- Wongtip, K. (2016). *kānphatthana rūpbāp kānriān kānsōn tām thritsadi wachana patibatsat phua soemsāng khwāmsamat nai kān ‘ān tikhwām khōng naksuksa radap parinya bandit* [Development of an Instructional Model Based on Pragmatics Theory to Enhance Interpretative Reading Ability of Undergraduate Students]. Doctoral dissertation, Silpakorn University.
- Yantip, J. (2004). *kānphatthana krabuān kān būranakān thaksa kān khit nai kānsōn ‘ān phāsa ‘Angkrit phua khwāmkhaochai kae nakrian radap matthayomsuksa tōn ton tām thritsadi khōngsāng khwāmru lāe metākhoṅnichan* [A Development of the Process of Integrating Thinking Skills in Teaching English Reading Comprehension to Lower Secondary School Students Based on Schema and Metacognition Theories]. Doctoral dissertation, Chulalongkorn University.

ภาคผนวก

แบบฟอร์มขอส่งบทความเพื่อพิจารณานำลง วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง เสนอขอส่งบทความตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ อาจารย์ ☐ นักศึกษา
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์.....E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารบัณฑิตศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งบทความดังกล่าวนี้ ข้าพเจ้าขอรับรองว่ายังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ลงในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณา ของวารสารอื่น ในระหว่างการรอตีพิมพ์ หากข้าพเจ้าขอเพิกถอนบทความ ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายใดๆ อันอาจเกิดขึ้น	

ในการนี้ข้าพเจ้าได้ดำเนินการจัดพิมพ์ ตามรูปแบบการเขียนบทความวิจัยที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งเนื้อหาบทความวิจัย จำนวน 1 ฉบับ ให้แก่กอง
บรรณาธิการวารสารวิจัย เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
(.....)

รายการตรวจสอบบทความ

ผู้เขียนต้องตรวจสอบต้นฉบับที่จัดเตรียมให้ครบถ้วนถูกต้องตรงตามรายการตรวจสอบบทความ และส่งมาพร้อมกับบทความบทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้จะถูกส่งกลับก่อนการดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่จะส่งจะต้องทำตามรูปแบบคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ในรูปแบบของไฟล์ Word และใช้แบบตัวอักษร TH SarabunPSK

บทความวิจัยมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความสำคัญของปัญหา
- ☐ โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย
- ☐ วัตถุประสงค์วิจัย
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย
- ☐ ผลการวิจัย
- ☐ อภิปรายผล
- ☐ ข้อเสนอแนะ
- ☐ บรรณานุกรม

บทความวิชาการมีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทคัดย่อ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ ภาษาไทย
- ☐ บทนำ
- ☐ เนื้อหา
- ☐ สรุป
- ☐ บรรณานุกรม

ความเห็นของนักวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบบทความ

.....
(.....)
นักวิชาการศึกษา
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ความคิดเห็นของบรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา

.....
.....
.....

.....
(.....)
บรรณาธิการวารสารบัณฑิตศึกษา
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

การเตรียมต้นฉบับ
รายละเอียดในการเตรียมผลงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์ลงในวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ผลงานทางวิชาการที่ได้รับการพิจารณา ได้แก่ บทความทางวิชาการ และบทความวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การพิมพ์ต้นฉบับใช้แบบอักษร (Font) ชนิด TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม พิมพ์หน้าเดียวขนาด A4 ความยาว 10 – 12 หน้า ต้นฉบับประกอบไปด้วยหัวข้อต่อไปนี้

บทความวิจัย (Research Article)

บทความวิจัย	Research Article
1. ชื่อบทความวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยย่อ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. ความสำคัญของปัญหา	5. Introduction
6. โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย	6. Research Questions
7. วัตถุประสงค์การวิจัย	7. Research Objectives
8. วิธีดำเนินการวิจัย	8. Methodology
9. ผลการวิจัย	9. Research Results
10. อภิปรายผล	10. Discussion
11. ข้อเสนอแนะ	11. Suggestions
12. เอกสารอ้างอิง	12. References

บทความวิชาการ (Academic Article)

บทความวิชาการ	Academic Article
1. ชื่อเรื่อง/บทความ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	1. Title
2. ชื่อผู้เขียน สถานที่ทำงาน (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) และ Email	2. Author, Affiliations and Email
3. บทคัดย่อ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	3. ABSTRACT
4. คำสำคัญ (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4. Keywords
5. บทนำ	5. Introduction
6. เนื้อหา	6. Content
7. สรุป	7. Conclusion
8. เอกสารอ้างอิง	8. References

รูปแบบและขนาดตัวอักษร

ตารางที่ 1 การกำหนดรูปแบบและขนาดตัวอักษร

ส่วนประกอบบทความ	บทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (English Articles) Font = TH SarabunPSK	
	ขนาด ตัวอักษร Size	ลักษณะตัวอักษร Font Type
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) / Title	18 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
ชื่อผู้เขียน / Author	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
สถานที่ทำงาน และ Email / Affiliations & Email	14 [CT]	ตัวปกติ / Regular Font
บทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาบทคัดย่อ และ ABSTRACT	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
คำสำคัญ และ Keywords	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาคำสำคัญ	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
หัวข้อหลักต่างๆ ได้แก่ ความสำคัญของปัญหา โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ / Item	16 [LJ]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหา / Article	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font
เอกสารอ้างอิง/ References	16 [CT]	ตัวหนา / Bold Font
เนื้อหาเอกสารอ้างอิง	16 [LRJ]	ตัวปกติ / Regular Font

หมายเหตุ : CT = Centre Text (กึ่งกลาง), LJ = Left Justified (ชิดซ้าย),
LRJ = Left & Right Justified (กระจายแบบไทย)

การกำหนดรูปแบบบทความวิจัย สำหรับตีพิมพ์ ให้ผู้ส่งปฏิบัติ ดังนี้

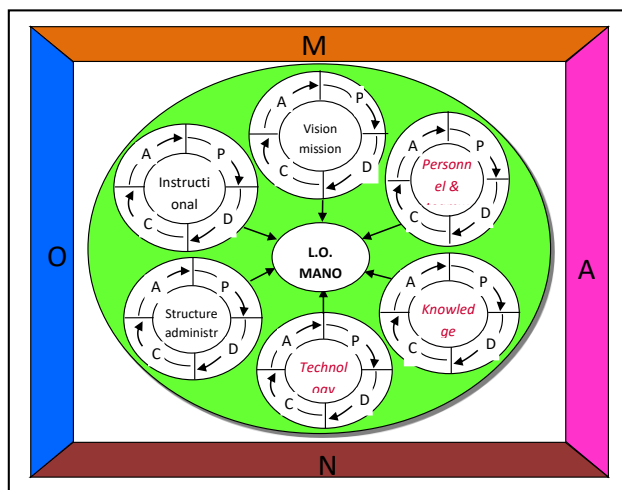
1. ตั้งระยะขอบบน 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบล่าง 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
2. ตั้งระยะขอบด้านซ้าย 3.81 เซนติเมตร (1.5 นิ้ว) ตั้งระยะขอบด้านขวา 2.54 เซนติเมตร (1 นิ้ว)
3. แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18, 16 และ 14 (ตามที่กำหนดในแบบฟอร์ม)

คำแนะนำผู้เขียน

1. **ชื่อเรื่อง** ไม่ยาวเกินไป แต่ครอบคลุมสาระทั้งเรื่อง ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ชื่อเรื่องภาษาไทย ขนาด 18 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนาและตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2. **ชื่อผู้แต่ง** ชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ชื่อผู้แต่งไม่ใส่ตำแหน่งทางวิชาการ ยศ ตำแหน่ง ทหาร สถานภาพทางการศึกษา หรือคำนำหน้าชื่อหรือท้ายชื่อ)
3. **สถานที่ทำงานและ Email** หน่วยงานของผู้แต่งทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้แต่งให้ใส่ตัวเลขยก (1) กำกับท้ายนามสกุลผู้แต่ง และด้านหน้าหน่วยงานหรือต้นสังกัด และ Email ที่สามารถติดต่อได้ ขนาด 14 ตัวธรรมดา โดยพิมพ์ตรงกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้สถานที่ทำงาน
4. **บทคัดย่อ และ Abstract** เป็นการสรุปสาระสำคัญของเรื่อง กรณียกความวิจยภาษาไทย ให้เขียนบทคัดย่อภาษาไทย แล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) และกรณียกความวิจยภาษาอังกฤษ ให้เขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษแล้วตามด้วยบทคัดย่อภาษาไทย ทั้งนี้ บทคัดย่อ ควรมีความยาวไม่เกิน 10 บรรทัดหรือความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
บทคัดย่อภาษาไทย หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ หัวข้อบทคัดย่อขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ เนื้อหาบทคัดย่อขนาด 16 ตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
5. **คำสำคัญ** คำสำคัญต่อท้ายบทคัดย่อ และ Keywords ต่อท้าย Abstract ควรมีไม่เกิน 5 คำ
คำสำคัญภาษาไทย หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วยเคาะ 1 ครั้ง
คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) หัวข้อคำสำคัญขนาด 16 ตัวหนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ใต้บทคัดย่อภาษาอังกฤษ เนื้อหาขนาด 16 ตัวธรรมดา เว้นระหว่างคำด้วย Comma (,)
6. **เนื้อหา** ให้จัดพิมพ์ 1 คอลัมน์ เนื้อหาภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาด 16 ตัวธรรมดา บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และจัดพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน (กระจายแบบไทย)
หัวข้อเรื่องภาษาไทยและภาษาอังกฤษขนาด 16 ตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย หัวข้อย่อย ขนาด 16 ตัวหนา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อยโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่ง ให้ Tab 0.75 เซนติเมตร จากอักษรตัวแรกของหัวข้อเรื่อง
7. **การจัดรูปภาพ** ต้องพิมพ์รูปภาพให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ใต้รูปภาพให้บอกชื่อของรูปภาพและบอกแหล่งที่มาของรูปภาพด้วย
รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด ชื่อภาพให้จัดวางไว้ชิดริมซ้าย โดยวางไว้ใต้ภาพ ภาษาไทยใช้คำว่า ภาพที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Figure ตามด้วยหมายเลขภาพ ห่างจากคำว่าภาพที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อภาพควรระบุที่มาของภาพ (ถ้ามี) โดย

ระบุคำว่า ที่มา ให้ตรงกับคำว่าภาพที่ ด้วยรูปแบบอักษรปกติ ตามด้วยเครื่องหมาย (:) แล้วเว้น 1 ตัวอักษรตามด้วยแหล่งอ้างอิง

ตัวอย่าง รูปแบบภาพ

ภาพที่ 1 แสดงรูปแบบการส่งเสริมศักยภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก (L.O. MANO Model)

ที่มา: Pedler, Burguynne and Boydell (1988)

8. การจัดรูปแบบตาราง ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลขและคำบรรยายกำกับเหนือตารางให้เว้นบรรทัดเหนือชื่อตาราง 1 บรรทัด และเว้นใต้ตาราง/หมายเหตุตาราง หรือ ที่มา 1 บรรทัด ชื่อตารางภาษาไทยใช้คำว่า ตารางที่ ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Table ตามด้วยหมายเลขตารางห่างจากคำว่าตารางที่ 1 ตัวอักษร ใช้ลักษณะตัวเลขเป็นตัวหนา และเว้น 1 ตัวอักษร ตามด้วยชื่อตารางโดยจัดรูปแบบชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

ตัวอย่าง รูปแบบตาราง

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจของนักศึกษาคณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันรัชต์ภาคย์ที่มีต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองวิชาความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์

ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.09	0.73	มาก
ด้านจุดประสงค์	4.06	0.64	มาก
ด้านเนื้อหา	3.92	0.77	มาก
ด้านสื่อ	4.07	0.73	มาก
ด้านการวัดประเมินผล	4.31	0.64	มาก
ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้	4.60	.56	มากที่สุด
เฉลี่ย	4.11	.70	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่พัฒนาขึ้น โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.11$)

9. การจัดรูปแบบสมการ ต้องพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ

ตัวอย่าง รูปแบบสมการ

$$x^2+7x+10 = 0$$

10. เอกสารอ้างอิง หัวข้อเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References) ขนาด 16 ตัวหนา จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ รายการอ้างอิงขนาด 16 ตัวธรรมดา ตำแหน่งชื่อผู้แต่งชิดขอบซ้าย การอ้างภาพหรือตารางขอให้ใส่ที่มา เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น) และอ้างอิงเป็นแบบแทรกปนในเนื้อหา (In-Text Citation) และการเขียนเอกสารอ้างอิงขอให้เขียนตามรูปแบบของวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (รูปแบบ APA) โดยเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นการอ้างอิงภาษาไทย ให้แปลเป็นอักษรโรมันตัวอ่านภาษาไทย แล้วจึงแปลเป็นภาษาอังกฤษ

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มีความพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพวารสารเพื่อผลักดันวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล ACI ซึ่งเป็นฐานข้อมูลระดับอาเซียน ดังนั้น กองบรรณาธิการวารสารฯ จึงกำหนดรูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association) หากรายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และยึดหลักการถอดอักษรไทยเป็นโรมัน ดังนี้

1. รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามแบบ APA (American Psychological Association)
2. รายการอ้างอิงเป็นของคนไทยในเอกสารอ้างอิงจะต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ โดยจัดเรียงคู่กัน คือ เรียงบรรณานุกรมภาษาอังกฤษที่แปลขึ้นก่อน และตามด้วยบรรณานุกรมภาษาไทย และให้เรียงลำดับโดยยึดตัวอักษรภาษาอังกฤษก่อน-หลัง
3. ชื่อเรื่อง (Title) จะต้องทำให้เป็น Thai Romanization (การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมัน) และต้องเป็นภาษาอังกฤษในวงเล็บเหลี่ยม [...]
4. การทำการ Romanization นั้นจะยึดตามหลักสากลโดยใช้เกณฑ์ของ Library of congress สามารถศึกษารายละเอียดได้ที่ website : <https://www.loc.gov/catdir/cpsd/roman.html>
5. สำหรับการเขียน Thai Romanization แนะนำให้ใช้โปรแกรมแปลงสำเนา ที่พัฒนาโดย NECTEC <http://164.115.23.167/plangsarn/index.php>

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงในเนื้อหาความทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีในส่วนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และให้ใช้การอ้างอิงตามระบบอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยมีรายละเอียดการอ้างอิงดังนี้

การอ้างอิงในเนื้อหา

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ให้ใส่ชื่อสกุลผู้แต่งและปีที่พิมพ์เป็น ค.ศ. (กรณีผู้แต่งเป็นคนไทยระบุเฉพาะนามสกุลเป็นภาษาอังกฤษ และปรับปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็น ค.ศ. ทั้งนี้ หากไม่ปรากฏว่าผู้แต่งคนดังกล่าวเคยเขียนชื่อสกุลเป็นภาษาอังกฤษมาก่อน อนุโลมให้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นอักษรโรมันแบบถ่ายเสียงตามประกาศราชบัณฑิตยสถานได้) เช่น

ผู้แต่งเป็นคนไทย

กาญจนา แก้วเทพ (2547)	พิมพ์เป็น	Kaewthep (2004) หรือ (Kaewthep, 2004) หรือ กาญจนา แก้วเทพ (Kaewthep, 2011)
-----------------------	-----------	--

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

A.A. Berger	พิมพ์เป็น	Berger (2011) หรือ (Berger, 2011)
-------------	-----------	--------------------------------------

รายการอ้างอิงที่ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาจะต้องนำไปเรียงตามลำดับตัวอักษรนามสกุลของผู้แต่ง พร้อมใส่รายละเอียดของรายการอ้างอิงในเอกสารอ้างอิง (References) ให้ถูกต้องตามหลักการเขียนเอกสารอ้างอิงของวารสาร ในทำนองเดียวกันรายการอ้างอิงที่อยู่ในส่วนเอกสารอ้างอิงจะต้องมีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหา ซึ่งข้อมูลทั้ง 2 แห่งนี้จะต้องมีนามสกุลของผู้แต่ง และปีที่พิมพ์ต้องตรงกันและจำนวนรายการต้องตรงกัน

1. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งคนเดียว ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger, 2011)

2. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 2 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
ผู้แต่งเป็นคนไทย

Kaewthep & Bunchua (2004) พบว่า... หรือ ... (Kaewthep & Bunchua, 2004)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

Berger & Vygotsky (2011) กล่าวว่า ... หรือ ... (Berger & Vygotsky, 2011)

3. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 3-5 คน ระบุนามสกุลของผู้แต่งทุกคนตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
สำหรับการกล่าวถึงครั้งต่อมาให้ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “et al.” และปี ค.ศ. ที่พิมพ์
กล่าวถึงครั้งแรก Holmberg, Orbuch, & Veroff (2004) กล่าวว่า ...
... (Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004)

กล่าวถึงครั้งต่อมา Holmberg et al. (2004) กล่าวว่า ...หรือ... (Holmberg et al., 2004)

4. รายการอ้างอิงมีผู้แต่ง 6 คน ขึ้นไป

ระบุนามสกุลของผู้แต่งคนแรก ตามด้วยคำว่า “และคณะ” เมื่อชื่ออยู่ในข้อความ หรือตามด้วยคำว่า “et al.” เมื่ออยู่ในวงเล็บ และตามด้วยปี ค.ศ. ที่พิมพ์
(Paul et al., 1999) หรือ Paul et al. (1999) เสนอว่า ...

5. รายการอ้างอิงมีผู้แต่งเป็นสถาบันหรือหน่วยงาน

.... (Australian Research Council, 1996)

กรณีสถาบันหรือหน่วยงานมีอักษรย่อแทนหน่วยงาน ในการอ้างอิงในเนื้อหาครั้งแรกให้ใส่วงเล็บชื่อย่อ

หน่วยงานตามด้วยปีที่พิมพ์ การอ้างอิงครั้งต่อมาให้ใช้อักษรย่อตามด้วยปีที่พิมพ์

กล่าวถึงครั้งแรก ชื่อเต็มของหน่วยงาน ตามด้วยวงเล็บชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์

... (Australian Institute of Health and Welfare [AIHW], 2005)

กล่าวถึงครั้งต่อมา ชื่อย่อ และปี ค.ศ. ที่พิมพ์ ... (AIHW, 2005)

6. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

ให้ใช้คำว่า นิรนาม หรือ Anonymous แทนชื่อผู้แต่ง

(Anonymous, 1999)

7. รายการอ้างอิงมีไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์หรือสำนักพิมพ์หรือปีที่พิมพ์

การระบุผู้แต่งให้เป็นไปตามข้อ 1 -5 สำหรับส่วนที่ไม่ปรากฏให้แทนด้วยคำดังต่อไปนี้

รายการอ้างอิงของไทยและของต่างชาติ

ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์ (no place of publication) ใช้ “n.p.”

ไม่ปรากฏสำนักพิมพ์ (no place of publisher) ใช้ “n.p.”

ไม่ปีที่พิมพ์ (no date) ใช้ “n.d.”

Miller (n.d.) พบว่า ... หรือ ... (Miller, n.d.)

8. การอ้างอิงรายการทุติยภูมิหรือการอ้างอิงสองทอด (Secondary Source)

ระบุนามสกุลของผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์เอกสารต้นฉบับ (cited in นามสกุล, ปีที่พิมพ์ของผู้แต่ง
ทุติยภูมิ)

Campbell and Stanley (1969 cited in Gay, 1992) พบว่า ...

(Campbell and Stanley, 1969 cited in Gay, 1992)

9. การอ้างอิงเอกสารมากกว่าหนึ่งรายการในวงเล็บเดียวกัน

ระบุรายการอ้างอิงทุกรายการในวงเล็บ ให้เรียงลำดับตามตัวอักษร โดยคั่นด้วยเครื่องหมาย
อัฒภาค “;” ไม่ต้องเว้นหน้าเครื่องหมายนี้ แต่ให้มีหนึ่งเว้น 1 ตัวอักษรบรรทัดหลังเครื่องหมาย

(Kartner, 1973; Kartner & Russel, 1975)

- กรณีอ้างอิงผู้แต่งมีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติ ให้เขียนผู้แต่งที่เป็นคนไทยก่อนและเรียงตาม
ตัวอักษร ตามด้วยผู้แต่งที่เป็นชาวต่างชาติเรียงตามตัวอักษร

(Bunchua, 2004; Holmberg, Orbuch, & Veroff, 2004; Sartre, 1962; Vygotsky, 1978)

- กรณีอ้างอิงแหล่งที่มามากกว่า 1 ชิ้นของผู้แต่งคนเดียวกันในข้อความเดียวกัน ให้ระบุผู้แต่ง
โดยเรียงตามปีที่พิมพ์จากอดีตถึงปัจจุบัน ให้ระบุผู้แต่งและปีที่พิมพ์สำหรับแหล่งที่มาที่ตีพิมพ์ก่อน
ส่วนแหล่งที่มาถัดไปให้ระบุเพียงแค่ปีที่พิมพ์ คั่นระหว่างแหล่งที่มาด้วยเครื่องหมาย (;) (ผู้แต่ง,ปีที่
พิมพ์ก่อน;ปีที่พิมพ์ถัดมา)

(Wiratchai, 1999; 2002)

10. เอกสารอ้างอิงมากกว่าหนึ่งชื่อเรื่อง โดยผู้แต่งคนเดียวกันและพิมพ์ปีเดียวกัน

ระบุนามสกุลของผู้แต่งและปี ค.ศ. ที่พิมพ์ตามด้วยอักษร a, b, c ตามที่เรียงไว้ใน
บรรณานุกรม

Jackson (2009a) ข้อความต่อมา Jackson (2009b) หรือ (Jackson, 2009a, 2009b)

รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิง

หนังสือ (Book)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author./A./ (Year)./ Title of book. / Place:/Publisher.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Place: Publisher.
ผู้แต่ง 1 คน	Vygotsky, L. (1978). Mind in society: The developmental of higher psychological process. Cambridge, MA: Harvard University Press. Srisa-ard, B. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 3-5 คน	Holmberg, D., Orbuch, T., & Veroff, J. (2004). Thrice-told tales: Married couples tell their stories. Mahwah, NJ: Erlbaum.
	Srisa-ard, B., Saleewong, D., & Kaewthep, K. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
ผู้แต่ง 6 คนขึ้นไป	Jackson, M. H., et al. (1991). Environmental Health Rrference Book. Oeford: Butterworth-Heineman.
	Srisa-ard, B. et al. (2002). kānwichai būāngton [Basic research]. 7 th ed. Bangkok: Suweeriyasan.
หนังสือที่ผู้แต่งเป็น หน่วยงาน	ชื่อหน่วยงาน./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Bank of Thailand. (1992). 50 Years of the Bank of Thailand 1942-1992. Bangkok: Amarin.
	Office of the Education Council. (2009). ‘ēkkasān prakōp kānsōk chut wichākān phatthana khwāmpen khurū wichāchīp sarup kādamnoēn ngān kao pī khōng kanpatirū kānsuksa (Phō,So, 2542 - 2551) [Operational summary report of 9 years by education reform (B.E. 1999-2008)]. 4 th ed. Bangkok: V.T.C communication.

หนังสือแปล Book-Translated	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./(อักษรย่อของชื่อต้น และชื่อสกุลเต็ม, ผู้แปลหรือ Trans.)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Sartre, J.-P. (1962). Imagination: A psychological critique (F. Williams, Trans.). Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
	Wongwanich, S. (2007). kānpromœnphon kān rianrū nǎo mai [New assessment of learning]. (P. Sinlarat, Trans.) Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
หนังสือที่มีบรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง ผู้รวบรวม	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(Ed.)/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อหนังสือ./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.
	Kasdorf, W. E. (Ed.). (2003). The Columbia guide to digital publishing . New York: Columbia University Press.
	Sinlarat, P. (Ed.). (2010b). CCPR krōp khít mai thāngkān suksā [CCPR new educational framework for implementing]. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
บทหนึ่งในหนังสือที่มี บรรณาธิการ Chapter in A Book	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทในหนังสือ./In/ชื่อบรรณาธิการ/(Ed.)/ชื่อหนังสือ/(pp./เลขหน้า)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. Author. (Year). Romanized Title of chapter [Translated Title of chapter]. In Editor (Ed.), Romanized Title of book [Translated Title of book] (Page). Place: Publisher.
	Haybron, D. M. (2008). Philosophy and the science of subjective well-being. In M. Eid & R. J. Larsen (Ed.), The science of subjective well-being (pp. 17-43). New York: Guildford Press.
	Chatuthai, N. (2006). ‘Odōno kap ‘utsahakam watthanatham: Kōranī suksā phlēng samainiyom [Adorno and cultural industry: The case study of popular music]. In T. Senakham (Ed.), Līeo nā lǎe lang watthanatham pōp [The review of popular music] (pp. 81-126). Bangkok: OS Printing House.

วารสาร (Journal Article)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./(ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)/,/เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143.
	Siriphandana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā pr̄kr̄ēm dōi chai chumchon pen thān nai k̄n r̄ianrū khati chon witthayā radap ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238.
บทความในวารสารที่ได้จากอินเทอร์เน็ต	
รูปแบบ General Format	ชื่อ/นามสกุล./ (ปี)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีของวารสาร(ฉบับที่)./เลขหน้า./สืบค้นจาก Retrieved from /ชื่อเว็บไซต์ URL.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Journal. volume(issue), page-numbers. Retrieved from URL.
	Apulu, I., Latham, A., & Moreton, R. (2011). Factors affecting the effective utilization and adoption of sophisticated ICT solutions: Case studies of SMEs in Lagos, Nigeria. Journal of Systems and Information Technology. 13(2), 25-143. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net
	Siriphandana, C. & Uamcharoen, S. (2016). k̄nphatthanā pr̄kr̄ēm dōi chai chumchon pen thān nai k̄n r̄ianrū khati chon witthayā radap ‘udomsuksā [The development of community - based programe on thai folklore in higher education]. Silpakorn Educational Research Journal. 8(1), 228-238. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net

บทความในหนังสือพิมพ์	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อนี้/(ปี,/เดือน/วันที่)/ชื่อบทความ/ ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year, Month Date). Romanized Title of article [Translated Title of article]. Title of Newspaper. page-numbers.
	Nagourney, E. (2003, October 28). Impatience, at your own risk. The New York Times . F6.
	Vanijaka, V. (2010, March 28). chai chana leknoṭ samrap khon sūa dæng [A small victory for the red shirts]. Bangkok Post . p. A1.
วิทยานิพนธ์ (Doctoral Dissertations and Master's Theses)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล,/ตัวอักษรตัวแรกของชื่อนี้/(ปีที่พิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์หรือ ดุษฎีนิพนธ์./Master's thesis หรือ Doctoral dissertation./สถาบันการศึกษา.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of dissertation [Translated Title of dissertation]. Doctoral dissertation or Master's thesis. University.
	Ross, D. F. (1990). Unconscious transference and mistaken identity: When a 7 witness misidentifies a familiar but innocent person from a lineup . Doctoral dissertation. Cornell University.
	Rojsangrat, P. (2016). k̄anphatthanā rūpbæp̄ k̄ansōṭ doī chai k̄an khit choenḡ 'ōṭ bæp̄ pen than̄ phūa sāngsan phonngā nathī prakot̄ 'attalak Thai samrap nisit naksuksā radap parinyā bandit [Development of an instructional model using design thinking to create thai products identity for undergraduate students]. Doctoral dissertation. Chulalongkorn University.

เอกสารประชุมวิชาการ (Conference paper as part of a book in proceedings)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้น./ (ปี)/ชื่อบทความ./ใน/ชื่องานประชุม./ (หน้า)/สถานที่พิมพ์/หน่วยงานที่จัด.
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title of paper [Translated Title of paper]. Romanized Title of conference [Translated Title of conference] (Pages). Place: publisher.
	Muelbauer, J. (2007, September). Housing, credit, and consumer expenditure. In Housing and consumer behavior . (pp. 1-10). Kansas City, WY: Federal Reserve Bank of Kansas City.
	Chamniandamrongkarn, S., & Sumritdejkhajon, K. (2015). Samatchā sukkhaphāp hæng chāt : khā (mai) khluān samkhan kwā khā khun [National health assembly:One (not) important than moving up]. In Ngān prachum wichākān rūāng padirūp rabop sukkhaphāp læ chiwit padirūp chitsamnuk prachāthipatai nai ‘ōkāṭ kao pīsamnakngān Khana Kammakān sukkhaphāp hæng chāt [A meeting of the enlightenment and health system reforms in a nine-year of The National Health Commission office] (pp. 245-313). Nonthaburi: The National Health Commission Office.
สื่อโสตทัศน ประเภท วิดิทัศน์ เทป ซีดี-รอม แผ่นดิสก์	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่งหรือผู้ผลิตหรือผู้บรรยายหรือผู้ขับร้อง (ถ้ามี)/ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง// [ประเภทของวัสดุ]/ [สถานที่ผลิต/ผู้ผลิต].
	ชื่อผู้จัดทำ./ (ปีที่ผลิต)/ ชื่อเรื่อง./ [ระบุลักษณะของสื่อ]/ [สถานที่ผลิต/หน่วยงานที่เผยแพร่].
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. [CD or Cassette Recording or DVD or Computer File]. Place: publisher.
	Costa, P. T., Jr. (Speaker). (1988). Personality, continuity, and changes of adult life (Cassette Recording No. 207-433-88A-B). Washington, DC: American Psychological Association.

	Lang, K. D. (2008). Shadow and the frame. On Watershed [CD]. New York, NY: Nonesuch Records.
	Tourism Authority of Thailand. (2015). kānthōngthīeo chōeng Niwet [Eco-tourism]. [CD]. Bangkok: Tourism Authority of Thailand.
อินเทอร์เน็ต : เว็บไซต์ (Website)	
รูปแบบ General Format	ผู้แต่ง./ (ปี)./ชื่อบทความ./สืบค้นจาก Retrieved from /URL ของเว็บไซต์
ผู้แต่งเป็นคนไทย Thai Romanization	Author. (Year). Romanized Title [Translated Title]. Retrieved from URL
	Thakur, N. (2003). The Architextual Knowledge Systems. Retrieved from http://www.in.architexttruez.net
	Bluemoon. (2010). bāep mai khui kap klum phūān daingā yok wā doēm [New group chat with new friends more easily than ever]. Retrieved from http://faceblog.in.th/2010/10/facebook-group-people/
การสัมภาษณ์ (Interview)	
รูปแบบ General Format	นามสกุล./ตัวอักษรตัวแรกของชื่อต้นของผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปีที่ให้สัมภาษณ์, เดือน/วันที่)./Interview/by/ชื่อผู้สัมภาษณ์ [Tape recording]./หน่วยงาน:/สถานที่พิมพ์.
	Cartwright, J. (1996, November 8). Interview by P. Chotsawad [Tape recording]. Magic Lamp Company, New York: Nonesuch Records.

บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทรศนะและข้อคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ มิใช่เป็นทรศนะและความคิดของผู้จัดทำจึงมิใช่ความรับผิดชอบของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ การคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มา

รูปแบบการเขียนผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตศึกษา

(ขนาด 18 TH Sarabun PSK

ชื่อเรื่อง ภาษาไทย

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อเรื่อง ภาษาอังกฤษ

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาไทย¹ ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาไทย² และชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาไทย³
ชื่อ – สกุลนักศึกษาภาษาอังกฤษ¹, ชื่อ-สกุลอาจารย์ที่ปรึกษาหลักภาษาอังกฤษ², and ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วมภาษาอังกฤษ³

เว้น 1 บรรทัด

ตัวอักษร ขนาด 14 (กึ่งกลาง)

¹ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
² หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
³ หลักสูตร.....สาขาวิชา.....ชื่อสถาบัน.....จังหวัด.....
¹ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
² หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....
³ หลักสูตรภาษาอังกฤษ.....สาขาวิชาภาษาอังกฤษ.....ชื่อสถาบันภาษาอังกฤษ.....จังหวัดภาษาอังกฤษ.....

Email :

เว้น 1 บรรทัด

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

คำสำคัญ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ABSTRACT

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เข้ม)

Keywords

0.6 นิ้ว

ความสำคัญของปัญหา

(ขนาด 16 เซมิ TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซมิ)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซมิ)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

วิธีดำเนินการวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ผลการวิจัย

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซมิ)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

อภิปรายผล

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซมิ)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

ข้อเสนอแนะ

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK เซมิ)

0.6 นิ้ว

เว้น 1 บรรทัด

References

(ขนาด 16 TH Sarabun PSK)

.....(ขนาดตัวอักษร 16).....

0.6 นิ้ว

จริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ที่ตนรับผิดชอบ และต้องคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย ความน่าเชื่อถือ และความชัดเจนของบทความ ตลอดจนความสอดคล้องกับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
2. บรรณาธิการจะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการจะต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยต้องมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่น จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความหลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น ๆ
4. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความ และผู้ประเมินบทความ
5. บรรณาธิการต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
6. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ
7. บรรณาธิการไม่ควรเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจในการตอบรับบทความที่ถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ไปแล้ว ยกเว้นมีปัญหาร้ายแรงเกิดขึ้นในระหว่างการส่งบทความเพื่อรับการพิจารณา
8. บรรณาธิการควรจัดพิมพ์คำแนะนำแก่ผู้เขียนบทความ ผู้ประเมินบทความ และควรปรับปรุงคำแนะนำให้ทันสมัยอยู่เสมอ
9. บรรณาธิการควรทำให้เกิดความมั่นใจว่ารายละเอียดทุกส่วนในบทความที่มีการตีพิมพ์ในวารสาร ต้องเป็นไปตามหลักจริยธรรมที่ได้รับการยอมรับ

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียนบทความ

1. ผู้เขียนบทความจะต้องรับรองว่าบทความไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น
2. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่น
3. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร

4. ผู้เขียนบทความที่มีชื่อในบทความจะต้องเป็นผู้มีส่วนในการจัดทำบทความหรือมีส่วนในการดำเนินการวิจัย
5. ผู้เขียนบทความจะต้องอ้างอิงผลงาน ภาพ หรือตาราง หากมีการนำมาใช้ในบทความของตนเอง โดยให้ระบุ “ที่มา” เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (หากมีการฟ้องร้องจะเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนแต่เพียงผู้เดียว ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น)
6. ผู้เขียนจะตรวจสอบความถูกต้องของรายการเอกสารอ้างอิง ทั้งในแง่ของรูปแบบและเนื้อหา และไม่นำเอกสารที่ไม่ได้อ้างอิงในเนื้อหา มาใส่ไว้ในรายการเอกสารอ้างอิง และควรอ้างอิงเอกสารเท่าที่จำเป็นอย่างเหมาะสม
7. ผู้เขียนบทความจะต้องปรับแก้ไขบทความตามผลประเมินจากผู้ประเมินบทความและกองบรรณาธิการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด
8. ผู้เขียนบทความจะต้องระบุชื่อแหล่งทุนที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี) และจะต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี)
9. ผู้เขียนบทความจะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่ว่าจะเป็นการสร้างข้อมูลเท็จ หรือการปลอมแปลง บิดเบือน รวมไปถึงการตกแต่ง หรือ เลือกแสดงข้อมูลเฉพาะที่สอดคล้องกับข้อสรุป

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. ผู้ประเมินบทความต้องตรวจสอบก่อนว่าตนเองมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับบทความที่ประเมินหรือไม่ หากพบว่าตนเองอาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนที่ทำให้ไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระได้ ผู้ประเมินบทความควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้น ๆ
3. ผู้ประเมินบทความ ควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่มีต่อสาขานั้น ๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน หรือระบุผลงานวิจัยที่สำคัญ ๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้เขียนบทความไม่ได้อ้างถึง เข้าไปในการประเมินบทความด้วย ผู้ประเมินไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลบางส่วนหรือทุกส่วนของบทความไปเป็นผลงานของตนเอง
5. เมื่อผู้ประเมินบทความพบว่า มีส่วนใดของบทความ ที่มีความเหมือนกัน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ

ขั้นตอนการดำเนินงานจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

